

INSETE

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής
προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2021

Δεκέμβριος 2022

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΙ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	12
1.1 Γεωμορφολογία της Περιφέρειας Κρήτης	12
1.2 Διοικητικά Στοιχεία	16
1.3 Μεταφορικές Υποδομές	18
1.3.1 Αεροδρόμια	18
1.3.2 Λιμένες	20
1.3.3 Οδικοί άξονες	22
1.4 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά, 2011-2021	23
1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	23
1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	25
1.5 Ηλικιακή Κατανομή, 2015 και 2021	26
1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας	26
1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Κρήτης	27
1.6 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015 και 2021	28
1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	28
1.7 Μακροοικονομικά Στοιχεία, 2014-2019	30
1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	30
1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Κρήτης	32
1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	33
1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης	34
1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2021	35
1.8 Απασχόληση, 2015-2021	36
1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων ανά Περιφέρεια	37
1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης	39
1.8.3 Τύπος απασχόλησης ανά Περιφέρεια	41
1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης	44
1.8.5 Φύλο απασχολούμενων ανά Περιφέρεια	47
1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης	50

1.8.7	Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια ..	53
1.8.8	Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης ..	57
1.8.9	Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021 ..	61
2	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ..	64
2.1	Ξενοδοχειακό Δυναμικό 2021 ..	64
2.1.1	Ξενοδοχειακό δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια ..	64
2.1.2	Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα ..	67
2.2	Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων, 2019 ..	70
2.2.1	Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια ..	70
2.2.2	Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα ..	73
2.3	Δυναμικό Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών και Επαύλεων, 2018 ..	75
2.3.1	Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια ..	75
2.3.2	Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα ..	77
2.4	Κύριες και Δευτερεύουσες Κατοικίες, 2001-2011 ..	79
2.5	Δυναμικό Κάμπινγκ, 2021 ..	82
2.5.1	Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια ..	82
2.5.2	Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα ..	86
3	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ..	88
3.1	Παραδοσιακοί Οικισμοί ..	88
3.2	Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία ..	89
3.2.1	Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα ..	89
3.2.2	Μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα ..	91
3.3	Γαλάζιες Σημαιίες, 2021 ..	92
3.4	Μαρίνες ..	94
3.5	Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι ..	95
3.6	Σπηλαιολογία ..	96
3.7	Γκόλφ ..	98
3.8	Καταδυτικοί προορισμοί ..	99
3.9	Πεζοπορία - TREKKING ..	101
3.10	Αναρριχητικά πεδία ..	102

3.11	Ορειβατικά Καταφύγια.....	104
3.12	Γαστρονομία - Οινοτουρισμός.....	106
4	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	109
4.1	Διεθνείς Αεροπορικές Αφίξεις, 2015-2021	109
4.1.1	Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	109
4.1.2	Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	111
4.2	Αεροπορικές Αφίξεις Εσωτερικού, 2015-2021	112
4.2.1	Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	112
4.2.2	Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	114
4.3	Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εσωτερικού, 2015-2021	115
4.3.1	Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	115
4.3.2	Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης	117
4.4	Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εξωτερικού, 2015-2021	119
4.5	Στοιχεία Κρουαζιέρας, 2015-2021	121
4.5.1	Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .	121
4.5.2	Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης	123
4.5.3	Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	125
4.5.4	Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης	127
4.6	Επισκέπτες σε Μουσεία, 2015-2021.....	129
4.6.1	Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	129
4.6.2	Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	131
4.7	Επισκέπτες σε Αρχαιολογικούς Χώρους, 2015-2021	132
4.7.1	Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	132
4.7.2	Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	134
4.8	Εισπράξεις σε Μουσεία (σε €), 2015-2021.....	136
4.8.1	Εισπράξεις σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	136
4.8.2	Εισπράξεις σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	138
4.9	Εισπράξεις σε Αρχαιολογικούς Χώρους (σε €),2015-2021	140
4.9.1	Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	140
4.9.2	Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	142

5	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016-2021	144
5.1	Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016-2021	144
5.1.1	Επισκέψεις στην Ελλάδα	144
5.1.2	Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης	147
5.1.3	Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	149
5.1.4	Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης	151
5.1.5	Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	153
5.1.6	Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης	155
5.2	Βασικοί Δείκτες Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016-2021	157
5.2.1	Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα	157
5.2.2	Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης	159
5.2.3	Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα	162
5.2.4	Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης	164
5.2.5	Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα	167
5.2.6	Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης	170
5.3	Βασικές προτεινόμενες Στρατηγικές Κατευθύνσεις / Δράσεις στην Περιφέρεια Κρήτης	173
5.4	Στοιχεία Αφίξεων-Διανυκτερεύσεων-Μέσης Διάρκειας Παραμονής-Πληρότητας σε Ξενοδοχειακά Καταλύματα, 2015-2021 ...	177
5.4.1	Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	177
5.4.2	Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	180
5.4.3	Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	182
5.4.4	Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	185
5.4.5	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	187
5.4.6	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	189
5.4.7	Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια	190
5.4.8	Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	192
5.5	Αφίξεις-Διανυκτερεύσεις-Μέση Διάρκεια Παραμονής σε Καταλύματα Σύντομης Διαμονής, 2015-2021	193

5.5.1	Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	193
5.5.2	Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	196
5.5.3	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	199
5.6	Στοιχεία Αφίξεων-Διανυκτερεύσεων-Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε Κάμπινγκ, 2015-2021	202
5.6.1	Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	202
5.6.2	Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα	204
5.6.3	Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	206
5.6.4	Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα	208
5.6.5	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	210
5.6.6	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα	212
6	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	213
6.1	Οικονομικοί Δείκτες Απόδοσης Ξενοδοχείων, 2019.....	213
6.1.1	Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα	214
6.1.2	Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης	216
6.2	Δείκτες Ποιότητας Ξενοδοχείων, 2019-2021.....	218
6.2.1	Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια	219
6.2.2	Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία αστεριού	221
7	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	222

ΟΡΙΣΜΟΙ

- **ΑΕΠ:** Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
- **Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού:** στις αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού καταγράφονται και αλλοδαποί.
- **Αφίξεις:** ορίζονται ως οι διεθνείς αφίξεις που καταγράφονται στα κατά τόπους σημεία εισόδου (αεροδρόμια, μεθοριακοί σταθμοί, λιμάνια) της χώρας.
- **Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής:** είναι οι αφίξεις (Κατοίκων και Μη κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα:** το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Αφίξεις σε κάμπινγκ:** το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια.
- **Απασχολούμενοι:** ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποίαν απουσίαζαν προσωρινά.
- **Διανυκτερεύσεις:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια στα επιμέρους καταλύματα.
- **Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής:** είναι οι διανυκτερεύσεις (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια.
- **Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις:** οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις δεν καταγράφουν εθνικότητα αλλά χώρα προέλευσης.
- **Εισπράξεις:** το σύνολο των τουριστικών εισπράξεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια. Στο σύνολο των εισπράξεων δεν **περιλαμβάνεται το μεταφορικό κόστος (αεροπορικό, θαλάσσιο και σιδηροδρομικό) ακόμα και αν η εταιρεία είναι Ελληνική.**

- **Επισκέψεις:** ορίζονται ως οι επισκέψεις (Μη κατοίκων) που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται 2 Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια άφιξη και δύο επισκέψεις.
- **Ίδια Κεφάλαια:** περιλαμβάνει τα κεφάλαια που έχουν συνεισφέρει οι μέτοχοι στην εταιρεία είτε άμεσα είτε έμμεσα.
- **Καθαρά Πάγια:** στα καθαρά πάγια περιλαμβάνονται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας (ακίνητα, εξοπλισμός κλπ.) και τυχόν έξοδα ιδρύσεως μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων.
- **ΚΠΦ:** Κέρδος προ Φόρων.
- **ΚΠΦΤΑ:** Κέρδος προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.
- **Κύκλος Εργασιών:** είναι ο τζίρος που κάνει ένα ξενοδοχείο κατά την διάρκεια ενός έτους.
- **Μακροπρόθεσμα Δάνεια:** μακροπρόθεσμα ονομάζονται τα δάνεια με χρονική διάρκεια αποπληρωμής μεγαλύτερη του ενός έτους.
- **Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη:** ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια. Αντίθετα, η Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη αντιπροσωπεύει το σύνολο της δαπάνης που κάνει ο τουρίστας στην χώρα (που μπορεί να επισκέπτεται δύο ή περισσότερες Περιφέρειες).
- **Μέση Διάρκεια Παραμονής:** ορίζεται ως η Μέση Διάρκεια παραμονής των επισκεπτών (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια.
- **Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση:** ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια.
- **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός:** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.
- **Πληρότητα Ξενοδοχειακών καταλυμάτων:** η ετήσια πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων ανά Περιφέρεια.
- **ΠΟΠ:** Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης,
- **ΠΓΕ:** Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση με τίτλο: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2021 – Περιφέρεια Κρήτης υλοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5003333¹. Η μελέτη αποσκοπεί στην τεκμηρίωση του τομέα και μέσω αυτής στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το περιεχόμενο του παρόντος Παραδοτέου αφορά στην διαγνωστική ανάλυση και στις κατευθύνσεις του τουριστικού κλάδου στην Περιφέρεια Κρήτης και ειδικότερα περιλαμβάνει:

Η καταγραφή των ακόλουθων στοιχείων αναφορικά με τους τουριστικούς πόρους, τις τουριστικές υποδομές, τη ζήτηση κλπ. πραγματοποιήθηκε με έρευνα από το γραφείο (desk research). Για τυχόν παρατηρήσεις / συμπληρώσεις, παρακαλούμε στείλτε μας ιμέηλ στο Regionreports@insete.gr.

- ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (πληθυσμός, ηλικιακή διάρθρωση),
- ανάλυση των βασικών μακροοικονομικών στοιχείων (ΑΕΠ, κατά Κεφαλήν ΑΕΠ),
- ανάλυση των τουριστικών υποδομών (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις, κύριες & δευτερεύουσες κατοικίες, κάμπινγκ)
- ανάλυση των βασικών μεγεθών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, έσοδα),
- ανάλυση των βασικών δεικτών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη, Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση, Μέση Διάρκεια Παραμονής),
- ανάλυση της απασχόλησης (αριθμός απασχολούμενων, φύλο, ηλικία και τύπος απασχόλησης ανά κλάδο δραστηριότητας), της εξέλιξης της ανεργίας και του οικονομικά ενεργού πληθυσμού,
- ανάλυση της αεροπορικής κίνησης (διεθνείς αφίξεις και αφίξεις εσωτερικού),

¹ Η παρούσα έκθεση αποτελεί το παραδοτέο Π.2.2.13.1 του Υποέργου 3: Δράσεις παρακολούθησης της δυναμικότητας των τουριστικών προορισμών και των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου, Δράσεις Διάχυσης/προβολής της Πράξης & Δράσεις Συντονισμού και Επιστημονικής υποστήριξης της υλοποίησης της Πράξης: Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του (MIS 5003333).

- ανάλυση της ακτοπλοϊκής κίνησης (διακινηθέντες κατά την επιβίβαση και την αποβίβαση),
- ανάλυση της οδικής κίνησης στους μεθοριακούς σταθμούς (αφίξεις Μη – Κατοίκων),
- ανάλυση της κρουαζιέρας (κίνηση κρουαζιερόπλοιων και αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας),
- ανάλυση της επισκεψιμότητας σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- ανάλυση των εισπράξεων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- καταγραφή αφίξεων, διανυκτερεύσεων, πληρότητας και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα,
- καταγραφή αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής,
- καταγραφή αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε κάμπινγκ,
- χωροταξικό σχεδιασμό,
- ανάλυση βασικών δεικτών απόδοσης (Οικονομικοί και Ποιοτικοί δείκτες απόδοσης).

Για την ανάλυση του τουριστικού κλάδου της Περιφέρειας Κρήτης συλλέχθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

- μακροοικονομικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις τουριστικές υποδομές από το ΞΕΕ (Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας), το ΜΗΤΕ (Μητρώο Τουριστικών Επιχειρήσεων) και την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα βασικά μεγέθη και τους βασικούς δείκτες του ελληνικού τουρισμού από την Τράπεζα της Ελλάδας,
- στοιχεία για την απασχόληση, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και την ανεργία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και την κίνηση εσωτερικού από την FRAPORT, την ΥΠΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας) και τον ΔΑΑ (Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών),
- στοιχεία για την οδική κίνηση από τους Μεθοριακούς Σταθμούς,
- στοιχεία ακτοπλοϊκής κίνησης από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία κρουαζιέρας από την Ένωση Λιμένων Ελλάδος,
- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων, πληρότητας και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής από την ΕΛΣΤΑΤ,

- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε κάμπινγκ από την ΕΛΣΤΑΤ, στοιχεία επισκέψεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία εισπράξεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τους Παραδοσιακούς Οικισμούς από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας,
- στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία από το Υπουργείο Πολιτισμού,
- στοιχεία για τους δείκτες απόδοσης των ξενοδοχείων από την ICAP,
- στοιχεία για τους δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων από την Review Pro,
- στοιχεία για τις μαρίνες και τους ιαματικούς φυσικούς πόρους από το Υπουργείο Τουρισμού.

1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

1.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Χάρτης 1: Γεωγραφική αποτύπωση της Περιφέρειας Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης βρίσκεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους σε απόσταση 160 χλμ. περίπου από την Ηπειρωτική χώρα. Βόρεια βρέχεται από το Κρητικό και νότια από το Λιβυκό πέλαγος, ενώ περιβάλλεται από πλήθος μικρών νησιών (Γαύδος, Γαυδοπούλα, Χρυσή, Κουφονήσι, Ντία, Διονυσάδες κ.α.). Η συνολική έκταση του νησιού είναι 8.336 km², καλύπτοντας το 6,3% της συνολικής ελληνικής επικράτειας και πρωτεύουσα της είναι η πόλη του Ηρακλείου.

Η **γεωμορφολογία** του νησιού είναι έντονη με το 41% του εδάφους της να είναι ορεινοί όγκοι, το 33% πεδιάδες και το 26% ημιορεινοί όγκοι. Στα δυτικά και νότια οι πρόποδες των βουνών είναι απόκρημνοι και φθάνουν με μεγάλη κλίση στη θάλασσα, ενώ στα βόρεια το ανάγλυφο είναι πιο ήπιο και λοφώδες. Η μεγαλύτερη πεδινή έκταση του νησιού βρίσκεται στο νότιο-κεντρικό τμήμα του νησιού (πεδιάδα Μεσαράς), ενώ στο νοτιοανατολικό αναπτύσσεται η πεδιάδα της Ιεράπετρας.

Η **Κρήτη** είναι το μεγαλύτερο νησί στην Ελλάδα και το 2^ο μεγαλύτερο της ανατολικής Μεσογείου μετά την Κύπρο. Το νησί είναι εξαιρετικά ορεινό με τρεις κύριες οροσειρές, την Ίδη (Ψηλορείτης, 2.456 μ.), τα Λευκά Όρη (2.454 μ.) και τη Δίκτη (Λασιθιώτικα Όρη, 2.148 μ.) που το διασχίζουν κατά σειρά από τη δύση ως την ανατολή. Επιπλέον ορεινοί όγκοι είναι αυτοί της Θρυπτής (1.476 μ) στα ανατολικά και τα Αστερούσια Όρη (1.231 μ.) στα νότια. Στα βόρεια της Ενότητας Ρεθύμνου υψώνονται τα Ταλαία όρη (1.088 μ.) καθώς και το αυτόνομο όρος Κέδρος (1.777 μ.) στην ίδια Ενότητα.

Σε αυτά τα βουνά οφείλεται η ύπαρξη εύφορων οροπεδίων, όπως ο Ομαλός στα Λευκά Όρη, η Νίδα και το Λασιθί στην Ίδη και το Καθαρό στη Δίκτη. Στο νησί υπάρχουν σημαντικά σπήλαια όπως το Δικταίο και το Ιδαίο άντρο. Κύριο μορφολογικό χαρακτηριστικό της Κρήτης είναι τα επιβλητικά φαράγγια όπως το διάσημο φαράγγι της Σαμαριάς, το φαράγγι Ίμπρου, το Κουρταλιώτικο φαράγγι κ.α..

Το **κλίμα** της Κρήτης χαρακτηρίζεται ως μεσογειακό, αν και η έντονη γεωμορφολογία του νησιού προκαλεί διαφοροποιήσεις στο κλίμα από βορρά προς νότο και από δύση προς ανατολή. Η ατμόσφαιρα μπορεί να είναι αρκετά υγρή, ανάλογα με την εγγύτητα στην θάλασσα. Ο χειμώνας είναι αρκετά ήπιος και υγρός, με αρκετές βροχοπτώσεις, ως επί το πλείστον, στα δυτικά τμήματα του νησιού. Η χιονόπτωση είναι σπάνια στις πεδινές εκτάσεις αλλά αρκετά συχνή στις ορεινές.

Η **χλωρίδα** της Κρήτης είναι από τις πλέον ενδιαφέρουσες και πλούσιες της χώρας, καθώς λόγω της γεωγραφικής της θέσης και απομόνωσης παρουσιάζει τον υψηλότερο ενδημισμό στον ελλαδικό χώρο. Ο κατάλογος της χλωρίδας της Κρήτης περιλαμβάνει 1.828 αυτόχθονα είδη, εκ των οποίων τα 189 είναι ενδημικά της Κρήτης και των γύρω νησιών (45). Η **βλάστηση** της Κρήτης αποτελείται κυρίως από μεσογειακά σκληρόφυλλα είδη και χαρακτηρίζεται από μικρό αριθμό ξυλώδων ειδών. Υψηλό ενδημισμό παρουσιάζει και η **πανίδα** της Κρήτης, κυρίως στα είδη των ασπονδύλων. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των ενδημικών ασπονδύλων της Κρήτης είναι της τάξης των 1.000 ειδών ενώ στην Κρήτη απαντώνται και 10 είδη ερπετών. Επίσης, στην Κρήτη συναντάμε 350 είδη πουλιών, 36 από τα 48 είδη αρπακτικών που απαντώνται στην Ευρώπη και 34 είδη χερσαίων θηλαστικών

Λόγω του μικρού της πλάτους, η Κρήτη έχει λίγα ποτάμια που ξεκινούν από τους ορεινούς όγκους του νησιού στο κεντρικό κομμάτι και καταλήγουν στο Λιβυκό και το Κρητικό πέλαγος. Τα περισσότερα από αυτά έχουν λιγοστό νερό κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες ενώ το καλοκαίρι είναι τελείως ξηρά. Τα κυριότερα ποτάμια είναι:

- Ο Πλατύς ποταμός, τροφοδοτείται από τα νερά του βορειοανατολικού Κέδρου και της κοιλάδας του Αμαρίου και εκβάλλει στην παραλία της Αγίας Γαλήνης στο Νότιο Ρέθυμνο,
- Ο Αναποδάρης, πρόκειται για το μακρύτερο ποτάμι της Κρήτης με τη μεγαλύτερη λεκάνη απορροής. Συγκεντρώνει το νερό του κεντροανατολικού τμήματος της Ενότητας Ηρακλείου και μεγάλο μέρος των υδάτων της νότιας Δίκτης και καταλήγει στη θέση Δέρματος κοντά στους οικισμούς Τσούτσουρα και Κερατόκαμπου,

- Ο Γεροπόταμος Μεσαράς, μαζεύει όλα τα νερά της Κάτω Μεσαράς διασχίζοντας τις αρχαίες πόλεις της Φαιστού και της Γόρτυνας και εκβάλλει στον κόλπο της Μεσσαράς λίγο πιο νότια από τον Κόκκινο Πύργο μέσα στην περιοχή του στρατοπέδου Τυμπακίου,
- Ο Ταυρωνίτης, συγκεντρώνει τα περισσότερα νερά του από το Σεμπρωνιώτικο Λαγκό και το χείμαρρο Ντεριανό. Στην έξοδό του στη θάλασσα ο ποταμός σχηματίζει ένα μικρό δέλτα, το οποίο αποτελεί ένα πολύ σημαντικό υδροβιότοπο,
- ο Κουρταλιώτης, πηγάζει από 5 μεγάλες πηγές και εκβάλλει στα νότια της Ενότητας Ρεθύμνου,
- ο Μπούτακας, πηγάζει από τα νερά των Λευκών Ορέων κοντά στον Βαφέ. Περνάει από το χωριό Βρύσες και εκβάλλει στην παραλία Καλυβάκι στην Γεωργιούπολη, αφού πριν έχει αναμειχθεί με αλμυρό νερό.

Η μεγαλύτερη φυσική λίμνη της Κρήτης βρίσκεται στον Κουρνά Αποκορώνου. Μικρές αλλά σημαντικές φυσικές λίμνες με νερό όλο το χρόνο βρίσκονται στον Τερσανά Χανίων (Λίμνη Μαχαιρίδας) και στην Ενότητα Ηρακλείου (Λίμνες Λιγαρά και Λιβάδας). Τεχνητές λίμνες βρίσκονται στην Αγυιά Χανίων, στα μεγάλα φράγματα Μπραμιανών, Αποσελέμη, Φανερωμένης, Ποταμών και στα πολυάριθμα μικρά φράγματα της ενδοχώρας του Ηρακλείου, ενώ αξιόλογο σημείο για βόλτα είναι η λίμνη του Ζαρού.

Στην Περιφέρεια Κρήτης υπάρχει σημαντικός αριθμός θεσμοθετημένων περιοχών προστασίας. Ειδικότερα, με βάση την υφιστάμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία στην Περιφέρεια οι θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές περιλαμβάνουν:

- 1 Εθνικό δρυμό (Σαμαριάς),
- 1 Αισθητικό Δάσος (Φοινικόδασος Βάι, Λασιθίου),
- 2 Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές σύμφωνα με την Σύμβαση της Βαρκελώνης (Εθνικός Δρυμός της Σαμαριάς και το Φοινικόδασος του Βάι),
- 53 περιοχές οι οποίες περιλαμβάνονται στο Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000 (Οδηγίες 92/43/ΕΚ και 2009/147/ΕΚ (79/409/εοκ)),
- 1 Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή (Νήσος Δίας Ηρακλείου)
- 54 Καταφύγια Άγριας Ζωής,
- 5 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (το Κρητικό Κεφαλάνθηρο στις Καμάρες Ηρακλείου, ο αειθαλής Πλάτανος της Φαιστού, η Δρυς στις Κορφές Ηρακλείου, ο Πλάτανος Βλάτους Χανίων και ο αειθαλής Πλάτανος των Αζωγυρών Χανίων),

- Ο Εθνικός Δρυμός της Σαμαριάς έχει επίσης χαρακτηριστεί Απόθεμα Βιόσφαιρας ενώ του έχει απονεμηθεί το Ευρωδίπλωμα. Ο πυρήνας του θεωρείται και Βιογενετικό Απόθεμα
- 3 Προστατευτικά Δάση σύμφωνα με το Ν.Δ. 86/1969 (Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Λευκών Ορέων Χανίων, Προστατευτικό Δάσος περιοχής Κορυφών Ασφένδου Καλλικράτη Χανίων και Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Αποπηγάδη Σελίνου Χανίων),
- Η περιοχή των Αστερουσίων έχει χαρακτηριστεί ως απόθεμα της βιόσφαιρας και
- 99 Παραδοσιακοί οικισμοί.

1.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Περιφέρεια Κρήτης χωρίζεται σε 4 Περιφερειακές Ενότητες:

Η **Π.Ε. Ηρακλείου** είναι η μεγαλύτερη από τις 4 Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης και συνορεύει με τις Ενότητες Λασιθίου ανατολικά και Ρεθύμνου δυτικά. Καταλαμβάνει το ομαλότερο και μεγαλύτερο τμήμα ανάμεσα στα όρη Ίδη (Δυτικά) και Δίκτη (Ανατολικά). Χωρίζεται σε δυο μέρη από μια χαμηλή οροσειρά. Το βόρειο μέρος περιλαμβάνει κατάφυτες κοιλάδες, χαμηλές λοφοπλαγιές αλλά και πεδιάδες, με σημαντικότερη την πεδιάδα του Καστελλίου. Το νότιο τμήμα κυριαρχείται από την πεδιάδα της Μεσαράς.

Στα δυτικά βρίσκεται ο ορεινός όγκος της Ίδης με ψηλότερη κορυφή τον Κούσσακα (2.209μ). Στα ανατολικά βρίσκεται η Δίκτη με ψηλότερη κορυφή τον Αφέντη Χριστό (2.141 μ). Στα νότια βρίσκονται τα Αστερούσια όρη με ψηλότερη κορυφή τον Κόφινα (1.231 μ). Η συνολική έκταση της Ενότητας είναι 2.641 km² και αντιστοιχεί στο 31,8% της Περιφέρειας.

Η **Π.Ε. Λασιθίου** είναι η ανατολικότερη και η λιγότερη κατοικημένη Ενότητα της Κρήτης. Η Ενότητα Λασιθίου συνορεύει δυτικά με την Ενότητα Ηρακλείου με φυσικό σύνορο την οροσειρά Δίκτη, ενώ βρέχεται βόρεια από το Κρητικό πέλαγος, ανατολικά από το Καρπάθιο και νότια από το Λιβυκό. Πρωτεύουσά του είναι ο Άγιος Νικόλαος.

Το έδαφος της Ενότητας είναι κυρίως ορεινό, με την οροσειρά Δίκτη (2.148 μ.) (ή αλλιώς Λασιθιώτικα όρη) που κυριαρχεί στα δυτικά, να καταλαμβάνει εξολοκλήρου την επαρχία Λασιθίου και μέρος των επαρχιών Μιραμπέλλου και Ιεράπετρας. Μια δεύτερη οροσειρά, τα Στειακά όρη, βρίσκονται στα ανατολικά του νομού. Η έκταση της Ενότητας Λασιθίου είναι 1.823 km², που αντιστοιχεί στο 22,0% του συνόλου της Περιφέρειας.

Η **Π.Ε. Ρεθύμνου** συνορεύει δυτικά με την Ενότητα Χανίων και ανατολικά με την Ενότητα Ηρακλείου. Βόρεια βρέχεται από το Κρητικό πέλαγος και νότια από το Λιβυκό πέλαγος. Η έκταση της Ενότητας είναι 1.496 km², που αντιστοιχεί στο 18,0% του συνόλου της Περιφέρειας.

Το έδαφος της Ενότητας κατά ποσοστό 65% είναι ορεινό, ένα ποσοστό περίπου 19% είναι ημιορεινό και το υπόλοιπο 16% είναι πεδινό. Τα πεδινά εδάφη περιορίζονται στα βόρεια και νότια παράλια. Ανατολικά της Ενότητας, παρά τα όρια των επαρχιών Αμαρίου και Μυλοποτάμου, δεσπόζει το όρος Ίδη, γνωστότερο ως Ψηλορείτης, με

υψόμετρο 2.458 μ. Άλλες σημαντικές βουνοκορφές είναι ο Σιταράς (1.575 μ.), η Κουρούνα (1.855 μ.), ο Τυμπανάτορας (1.491 μ.), ο Σκίνακας (1.760 μ.), ο Καλόρος (1.125 μ.) και η Χαμένη (1.281 μ.). Αντίθετα στα δυτικά εκτείνονται οι ανατολικές προεκτάσεις των Λευκών Ορέων με σημαντικότερες κορυφές τον Κρυονερίτη (1.312 μ.), την Κουρούπα (1.001μ.) και τον Βρύσινα (860 μ.).

Η **Π.Ε. Χανίων** είναι η δυτικότερη Ενότητα της Κρήτης. Συνορεύει ανατολικά με την Ενότητα Ρεθύμνου, δυτικά και βόρεια με το Κρητικό πέλαγος και νότια με το Λιβυκό πέλαγος. Η Ενότητα Χανίων είναι η 2^η μεγαλύτερη Ενότητα της Κρήτης με έκταση 2.376 Km², που αντιστοιχεί στο 28,6% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

Το έδαφος της Ενότητας σε ποσοστό σχεδόν 60% είναι ορεινό, 20% πεδινό (πεδιάδες Χανίων, Κισσάμου και Αποκορώνου) και κατά σχεδόν 20% ημιορεινό. Στο ανάγλυφο της Ενότητας δεσπόζουν τα Λευκά Όρη, με ψηλότερη κορυφή τις Πάχνες (2.454 μ.). Στα Λευκά Όρη βρίσκεται και το φαράγγι της Σαμαριάς, που εκτείνεται από τα βόρεια προς τα νότια και καταλήγει στο χωριό Αγία Ρούμελη ενώ δυτικότερα σχηματίζεται το 2^ο μεγαλύτερο φαράγγι της Κρήτης (το Νίμπρου ή Ίμπρου). Στα ημιορεινά υπάρχουν μικρά οροπέδια και κοιλάδες, όπως το οροπέδιο του Ομαλού (1.100μ.), βορειοδυτικά των Λευκών Όρων, το οροπέδιο του Ασκύφου στα ανατολικά, η κοιλάδα της Καντάνου και το παράκτιο υψίπεδο της Χώρας Σφακίων.

1.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χάρτης 2: Μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας Κρήτης

1.3.1 Αεροδρόμια

Αναφορικά με τις αεροπορικές υποδομές, η Περιφέρεια Κρήτης διαθέτει 3 αεροδρόμια, το Αεροδρόμιο Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης», το Αεροδρόμιο των Χανίων «Ιωάννης Δασκαλογιάννης» και ο Διεθνής Αερολιμένας Σητείας «Βιτσέντζος Κορνάρος».

Το αεροδρόμιο Ηρακλείου αποτελεί το 2^ο σημαντικότερο ελληνικό αερολιμένα. Απέχει 4 χλμ. από το κέντρο της πόλης του Ηρακλείου, στην περιοχή Νέα Αλικαρνασός. Το αεροδρόμιο διαθέτει ένα επιβατικό σταθμό και θέσεις στάθμευσης για 25 αεροσκάφη. Οι διαστάσεις του κύριου διαδρόμου (μήκος * πλάτος) είναι 2.714 m * 45m. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν έκταση 26.000 τ.μ..

Το αεροδρόμιο των Χανίων βρίσκεται σε απόσταση 15 χλμ. ανατολικά της πόλης των Χανίων, στην χερσόνησο του Ακρωτηρίου (Σούδα). Από το Δεκέμβριο του 2015, το αεροδρόμιο των Χανίων πέρασε στην διαχείριση της εταιρίας Fraport. Στα τέλη του 2019 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αναβάθμισης και εκμοντερνισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων που αφορούσαν:

- την αναδιοργάνωση των εσωτερικών χώρων του αεροσταθμού,
- την αναδιοργάνωση του χώρου αναχωρήσεων,
- νέο σύστημα ελέγχου αποσκευών,
- την επέκταση των διαδικασιών ασφαλείας,
- την επέκταση της εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων ή σύνδεση με το δημοτικό δίκτυο,

- την αναδιοργάνωση του χώρου στάθμευσης των αεροσκαφών,
- την ανακαίνιση του οδοστρώματος στους χώρους προσγείωσης – απογείωσης – στάθμευσης αεροσκαφών,
- την αύξηση κατά 25% του συνολικού αριθμού πυλών (από 8 σε 10) και
- τον διπλασιασμό των σημείων ασφαλείας και ελέγχου του αεροδρομίου (από 4 σε 8).

Το αεροδρόμιο της Σητείας βρίσκεται 1 χιλ. βόρειο-βορειοδυτικά του κέντρου της πόλης της Σητείας. Το αεροδρόμιο έχει την δυνατότητα να φιλοξενήσει αεροπλάνα μικρού και μεσαίου μεγέθους και αποτελεί το σημαντικότερο έργο της Ενότητας Λασιθίου για την ανάπτυξη ολόκληρης της Ανατολικής Κρήτης. Το μήκος του διαδρόμου προσγείωσης είναι 2.700 m * 60m ενώ η επιφάνεια των κτηριακών εγκαταστάσεων φτάνει τα 7.50τ.μ.

Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε τα σχέδια για την κατασκευή του Νέου Διεθνή Αερολιμένα Κρήτης στο Καστέλι Ηρακλείου, ο οποίος σχεδιάζεται να αντικαταστήσει τον Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης». Το αεροδρόμιο θα έχει μήκος διαδρόμου 3.200 μέτρων (και πρόβλεψη επέκτασης στα 3.800 μέτρα), με χώρους στάθμευσης 39 αεροσκαφών και 9 φουσούνες επιβατών. Το νέο διεθνές αεροδρόμιο στο Καστέλι θα είναι το 2^ο μεγαλύτερο αεροδρόμιο στην Ελλάδα, πίσω από το Ελευθέριος Βενιζέλος. Επίσης, στο πλαίσιο του έργου προβλέπεται να κατασκευαστεί ένα βιοκλιματικό κεντρικό κτήριο αεροσταθμού επιφάνειας 71.818 τ.μ., ενώ έχει προβλεφθεί εμπορευματικό κέντρο εμβαδού 10 στρεμμάτων, εκθεσιακό κέντρο εμβαδού 3.200 τ.μ. για τα τοπικά προϊόντα αλλά και μια τεράστια εμπορική ζώνη που θα εκτείνεται σε 441 στρέμματα.

1.3.2 Λιμένες

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, η Περιφέρεια Κρήτης διαθέτει 2 κύρια λιμάνια το Λιμάνι του Ηρακλείου και το Λιμάνι της Σούδας (Χανιά). Το λιμάνι του Ηρακλείου χωρίζεται στο παλιό (ενετικό λιμάνι) και στο νέο λιμάνι για επιβάτες και εμπορεύματα. Παρέχει κυρίως υπηρεσίες ελλιμενισμού και διακίνησης επιβατών και οχημάτων. Το λιμάνι είναι κατά κύριο λόγο επιβατικό, με ακτοπλοϊκή σύνδεση τόσο με τον Πειραιά όσο και με τα νησιά του Αιγαίου. Επίσης, αποτελεί και σημαντικό σταθμό για Κρουαζιερόπλοια.

Το λιμάνι της Σούδας, βρίσκεται στον ομώνυμο όρμο και είναι το βασικό λιμάνι των Χανίων. Απέχει περίπου 6 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Το λιμάνι παρέχει υπηρεσίες ελλιμενισμού και διακίνησης επιβατών και οχημάτων. Το λιμάνι είναι κατά κύριο λόγο επιβατικό, με ακτοπλοϊκή σύνδεση με τον Πειραιά ενώ επίσης αποτελεί και σημαντικό σταθμό για κρουαζιερόπλοια.

Τα υπόλοιπα λιμάνια της Περιφέρειας είναι:

- το λιμάνι του Ρεθύμνου, το λιμάνι είναι μεικτής χρήσης και χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το δυτικό τμήμα εξυπηρετεί κυρίως την εμπορική κίνηση του λιμανιού (φορτοεκφορτώσεις κάθε είδους εμπορεύματος) ενώ υπάρχει και η δυνατότητα εξυπηρέτησης τουριστικού σκάφους άνω των 150μ. Στο ανατολικό τμήμα γίνεται η πρόσδεση των κρουαζιερόπλοιων και των επιβατικών οχηματαγωγών πλοίων.
- το λιμάνι του Κισσάμου, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια μόνο προς Κύθηρα και Αντικύθηρα,
- το λιμάνι του Αγ. Νικολάου, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια προς όλα τα χωριουδάκια του Δήμου ενώ παρέχει και δυνατότητα φιλοξενίας κρουαζιερόπλοιων καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου,
- το λιμάνι της Σητείας, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια προς Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Πειραιά. Επίσης, το λιμάνι της Σητείας έχει την δυνατότητα υποδοχής κρουαζιερόπλοιων,
- το λιμάνι της Σούγιας εξυπηρετεί κυρίως ψαροκάικα ενώ παράλληλα συνδέεται ακτοπλοϊκά με το λιμάνι της Σούγιας και της Παλαιοχώρας,
- το λιμάνι του Λουτρού, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια από την χώρα των Σφακίων, την Αγία Ρούμελη, την Παλαιοχώρα και το νησί της Γαύδου,
- το λιμάνι της Αγίας Ρούμελης όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια προς το Λουτρό, τη Χώρα των Σφακίων, την Σούγια και την Παλαιοχώρα,

- το λιμάνι της Παλαιοχώρας είναι κατάλληλο για μικρά αλιευτικά και σκάφη αναψυχής. Καράβια αναχωρούν από την Παλαιοχώρα για τη Σούγια, την Αγία Ρούμελη και τα Σφακιά καθημερινά ενώ οργανώνονται από τα τοπικά τουριστικά γραφεία καθημερινές κρουαζιέρες για το Ελαφονήσι,
- το λιμάνι της Αγ. Γαλήνης είναι κατάλληλο για αλιευτικά σκάφη, σκάφη αναψυχής και ιστιοπλοϊκά και
- το λιμάνι της Ιεράπετρας προσφέρει διευκολύνσεις ελλιμενισμού σε μεσαίου μεγέθους πλοία.

1.3.3 Οδικοί άξονες

Η Κρήτη διαθέτει εκτεταμένο οδικό δίκτυο το οποίο εξυπηρετεί το σύνολο του νησιού. Κατά μήκος της Βόρειας Ακτής αναπτύσσεται ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ) ενώ στη Νότια πλευρά, όπου δεν υπάρχουν αντίστοιχοι κεντρικοί άξονες, υφίστανται επαρχιακοί δρόμοι που ενώνουν τα χωριά και τις πόλεις μεταξύ τους. Η διασύνδεση του Βόρειου και Νότιου οδικού δικτύου της Κρήτης γίνεται μέσω Εθνικών και επαρχιακών οδών.

Ο ΒΟΑΚ αποτελεί υποδομή οδικών μεταφορών υψηλής οικονομικό-κοινωνικής σημασίας για το νησί καθώς συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ενοποίηση του γεωγραφικού χώρου της Κρήτης καθώς και στην οικονομική, εμπορική και τουριστική ανάπτυξη της Βόρειας Κρήτης. Ο ΒΟΑΚ εκτείνεται από το Καστέλι Κισάμου μέχρι τη Σητεία έχοντας συνολικό μήκος που ξεπερνά τα 300 χλμ. Επίσης, ο ΒΟΑΚ είναι ενταγμένος στο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο μεταφορών: Ευρωπαϊκή Οδός (Ε65) στο τμήμα Κισάμου και Χανίων (41 χλμ.), Ευρωπαϊκή Οδός (Ε75) Χανιά ως Σητεία. Το 2015, χαρακτηρίστηκε ως Αυτοκινητόδρομος (Α90) αυξάνοντας τις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται. Σήμερα τις προδιαγραφές αυτοκινητόδρομου πληρούν μόνο το κομμάτι Γούρνες-Χερσόνησος που παραδόθηκε το 2019 και τα τμήματα περιμετρικά των πολεοδομικών συγκροτημάτων Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου.

Οι περιορισμένες δυνατότητες διατροπικών μεταφορών, η απουσία σύγχρονων κόμβων σύνδεσης με κάθετους άξονες που να συνδέουν το βόρειο με το νότιο τμήμα του νησιού καθώς και η μη κατάληξη του αυτοκινητοδρόμου σε καμία πύλη εισόδου της Περιφέρειας έχουν καταστήσει τον ΒΟΑΚ μια απαρχαιωμένη οδική αρτηρία σε σύγκριση με τις σημερινές αναπτυξιακές ανάγκες και προτεραιότητες της Κρήτης. Η αναβάθμιση του ΒΟΑΚ αποτελεί ένα έργο περιφερειακής σημασίας καθώς αναμένεται να συμβάλλει σε όλες τις επιδιώξεις της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας αλλά και εθνικής σπουδαιότητας δεδομένης της βαρύτητας που έχει η Κρήτη στον κύριο πυλώνα της Ελληνικής οικονομίας, τον Τουρισμό.

1.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2011-2021

1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία απογραφής πληθυσμού που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ, ο πληθυσμός της Ελλάδας την περίοδο 2011-2021 σημείωσε μείωση κατά -4% (από 10,8 εκατ. το 2011 σε 10,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν μείωση την περίοδο 2011-2021, με εξαίρεση την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (+5%, από 309 χιλ. το 2011 σε 325 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Δυτικής Μακεδονίας (-10%, από 284 χιλ. το 2011 σε 255 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-8%, από 608 χιλ. το 2011 σε 562 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-8%, από 547 χιλ. το 2011 σε 505 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (-7%, από 578 χιλ. το 2011 σε 538 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (-6%, από 733 χιλ. το 2011 σε 688 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-5%, από 1,9 εκατ. το 2011 σε 1,8 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-5%, από 680 χιλ. το 2011 σε 643 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-5%, από 337 χιλ. το 2011 σε 320 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-3%, από 208 χιλ. το 2011 σε 201 χιλ. το 2021), Βορείου Αιγαίου (-3%, από 199 χιλ. το 2011 σε 194 χιλ. το 2021), Κρήτης (-1%, από 623 χιλ. το 2011 σε 617 χιλ. το 2021) και Αττικής (-1%, από 3,8 εκατ. το 2011 σε 3,8 εκατ. το 2021).

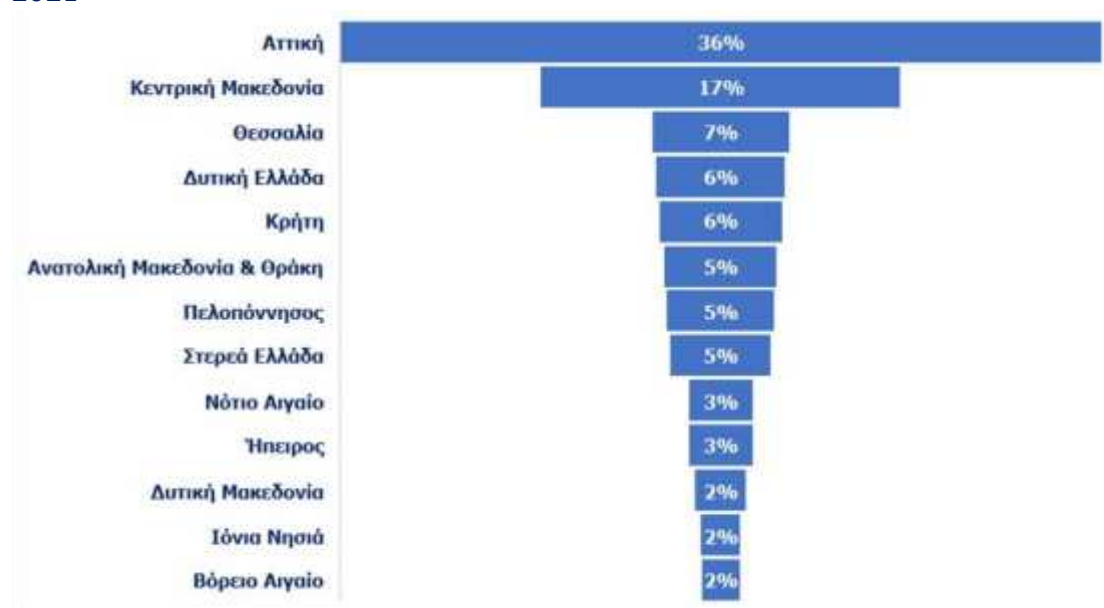
Πίνακας 1: Εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011-2021

Περιφέρεια	2011	2021	%Δ 2011 - 2021
Αττική	3.828.434	3.792.469	-1%
Κεντρική Μακεδονία	1.882.108	1.792.069	-5%
Θεσσαλία	732.762	687.527	-6%
Δυτική Ελλάδα	679.796	643.349	-5%
Κρήτη	623.065	617.360	-1%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	608.182	562.069	-8%
Πελοπόννησος	577.903	538.366	-7%
Στερεά Ελλάδα	547.390	505.269	-8%
Νότιο Αιγαίο	309.015	324.542	5%
Ήπειρος	336.856	319.543	-5%
Δυτική Μακεδονία	283.689	255.056	-10%
Ιόνια Νησιά	207.855	200.726	-3%
Βόρειο Αιγαίο	199.231	194.136	-3%
Ελλάδα	10.816.286	10.432.481	-4%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού στις 13 Περιφέρειες της χώρας για το 2021, παρατηρούμε ότι το 54% του συνόλου είναι συγκεντρωμένο στις Περιφέρειες Αττικής (36%) και Κεντρικής Μακεδονίας (17%), στις οποίες ανήκουν και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει για το 2021 το 6% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021

1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Κρήτης την περίοδο 2011-2021, σημείωσε μείωση κατά -1% (από 623 χιλ. το 2011 σε 617 χιλ. το 2021). Επιμέρους όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση πληθυσμού, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+1%, από 75 χιλ. το 2011 σε 76 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηρακλείου (-1%, από 305 χιλ. το 2011 σε 302 χιλ. το 2021), Χανίων (-1%, από 157 χιλ. το 2011 σε 155 χιλ. το 2021) και Ρεθύμνου (-2%, από 86 χιλ. το 2011 σε 84 χιλ. το 2021).

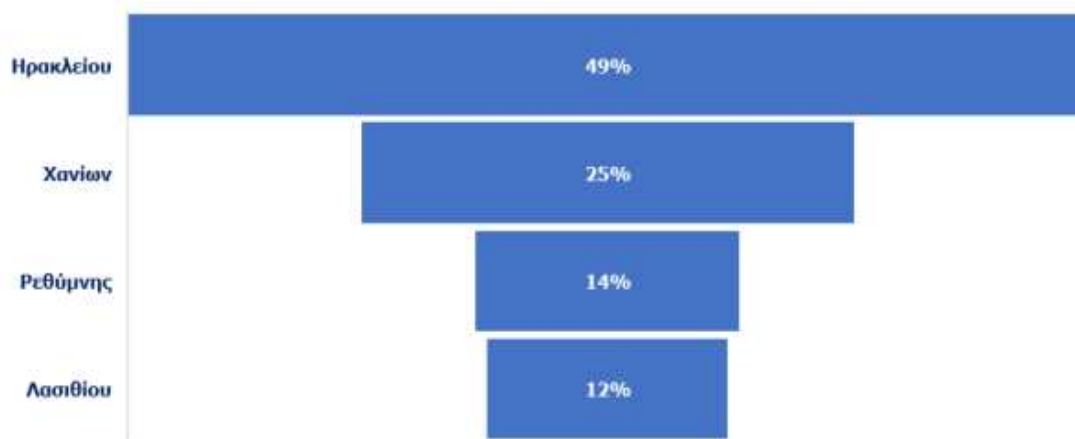
Πίνακας 2: Εξέλιξη του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης, 2011-2021

Ενότητα	2011	2021	%Δ 2011 - 2021
Ηρακλείου	305.490	302.450	-1%
Χανίων	156.585	155.443	-1%
Ρεθύμνου	85.609	83.567	-2%
Λασιθίου	75.381	75.900	1%
Κρήτη	623.065	617.360	-1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, η Ενότητα Ηρακλείου αντιπροσωπεύει σχεδόν τον μισό πληθυσμό της Περιφέρειας (49%) και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (25%), Ρεθύμνου (14%) και Λασιθίου (12%).

Διάγραμμα 2: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης, 2021

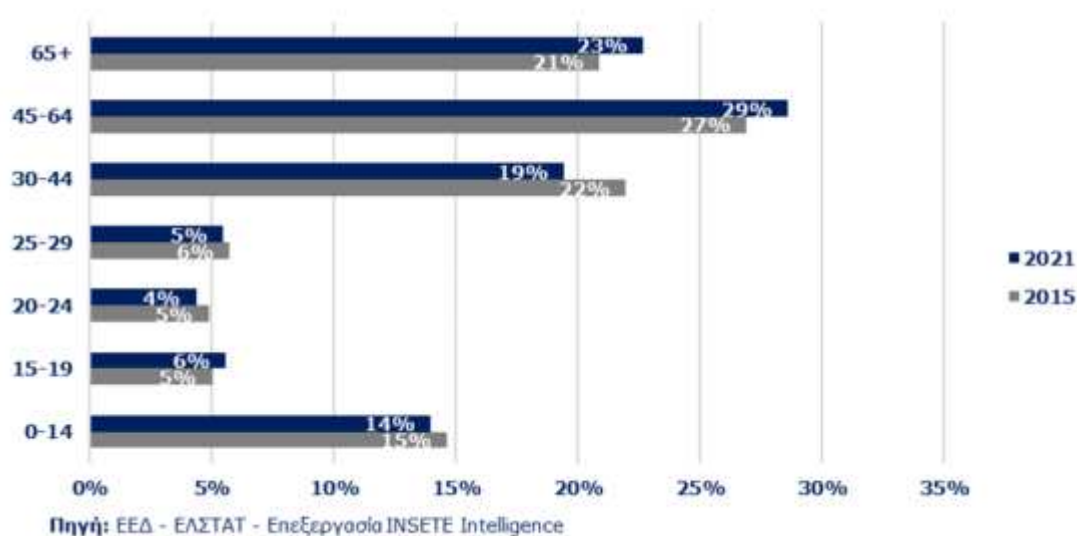

1.5 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ, 2015 ΚΑΙ 2021

1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή, παρατηρούμε γήρανση του πληθυσμού της Ελλάδας την περίοδο 2015-2021. Συγκεκριμένα, οι ηλικίες 0-44 ετών κατέγραψαν μείωση των μεριδίων τους, με εξαίρεση τις ηλικίες 15-19 ετών (+8%), ενώ αντίθετα αύξηση κατέγραψαν οι ηλικίες άνω των 45 ετών. Στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0-14 ετών (-7%), 20-24 ετών (-13%), 25-29 ετών (-7%) και 30-44 ετών (-14%) και αύξηση οι ηλικίες 15-19 ετών (+8%), 45-64 ετών (+3%) και 65+ ετών (+6%). Αναφορικά με τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45-64 ετών (29%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (23%), 30-44 ετών (19%), 15-29 ετών (15%) και 0-14 ετών (14%).

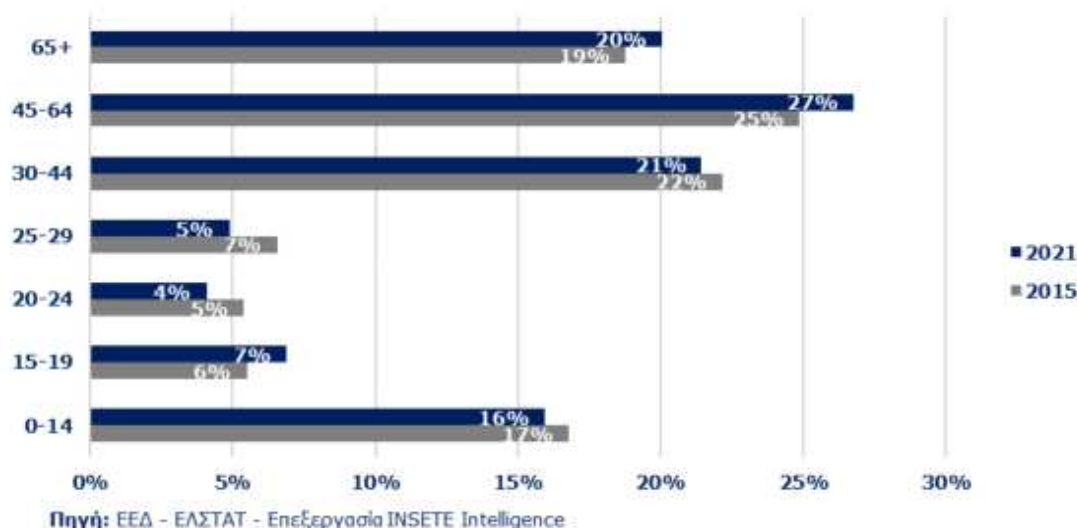
Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας, 2015 και 2021

1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης εμφανίζει παρόμοια εικόνα με το σύνολο της χώρας, όμως με πιο έντονη μείωση στις ηλικίες 20-29 ετών, πιο ήπια μείωση στις ηλικίες 30-44 ετών και πιο έντονη αύξηση στις ηλικίες 15-19 ετών. Συγκεκριμένα, στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0-14 ετών (-5%), 20-24 ετών (-25%), 25-29 ετών (-26%) και 30-44 ετών (-4%) ενώ αντίθετα αύξηση σημείωσαν οι ηλικίες 15-19 ετών (+24%), 45-64 ετών (+7%) και 65+ ετών (+7%). Όσον αφορά τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45-64 ετών (27%) και ακολουθούν οι ηλικίες 30-44 ετών (21%), 65+ ετών (20%), 15-29 ετών (16%) και 0-14 ετών (16%). Τέλος, αξιοσημείωτο για την Περιφέρεια Κρήτης είναι ότι εμφανίζει το υψηλότερο (μαζί με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) μερίδιο στις ηλικίες 0-14 ετών.

Διάγραμμα 4: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Κρήτης, 2015 και 2021

1.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2015 ΚΑΙ 2021

Η ΕΛΣΤΑΤ διενεργεί κάθε χρόνο την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, η οποία εκτός από στοιχεία απασχόλησης περιλαμβάνει εκτιμήσεις για τον πληθυσμό, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, δείκτες απασχόλησης και ανεργίας κ.α. Ο **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.

1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Οι ηλικίες άνω των 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 85% και 86% του πληθυσμού της χώρας τα έτη 2015 και 2021 αντίστοιχα, εκ των οποίων το 52% και 51% για τα έτη 2015 και 2021 αντίστοιχα αποτελεί τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της. Στις επιμέρους Περιφέρειες, δεν παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις και για τα δύο έτη, με το ποσοστό των ηλικιών 15+ ετών για το 2015 να κυμαίνεται μεταξύ 83%-87% ενώ για το 2021 μεταξύ 84%-87%.

Αναφορικά με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε την περίοδο 2015-2021 μείωση του σε όλες τις Περιφέρειες, με εξαίρεση την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Ειδικότερα, το υψηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού το 2021 καταγράφεται στις Περιφέρειες Αττικής (53%), Κρήτης (53%), Νοτίου Αιγαίου (53%) και Πελοποννήσου (52%) ενώ στον αντίποδα το χαμηλότερο στις Περιφέρειες Ηπείρου (42%), Κεντρικής Μακεδονίας (48%) και Δυτικής Μακεδονίας (48%). Οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Θεσσαλίας (50%), Βορείου Αιγαίου (50%), Δυτικής Ελλάδας (49%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (49%), Στερεάς Ελλάδας (49%), Ιονίων Νήσων (49%)

Η πλειοψηφία του οικονομικά ενεργού πληθυσμού όπως είναι φυσικό απαντάται και για τα 2 έτη στις μεγάλες αστικές Περιφέρειες της χώρας (54% και για τα δύο έτη), Αττικής (37%) και Κεντρικής Μακεδονίας (17%), ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες σημειώνουν μικρότερα μερίδια κάτω από το 7%.

Πίνακας 3: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2015 και 2021

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015 και 2021						
	2015			2021		
	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού
Αττική	86%	54%	37%	86%	53%	37%
Κεντρική Μακεδονία	85%	51%	17%	86%	48%	17%
Θεσσαλία	85%	51%	7%	86%	50%	7%
Δυτική Ελλάδα	85%	51%	6%	86%	49%	6%
Κρήτη	83%	54%	6%	84%	53%	6%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	85%	50%	5%	86%	49%	5%
Πελοπόννησος	86%	53%	5%	86%	52%	5%
Στερεά Ελλάδα	86%	51%	5%	86%	49%	5%
Νότιο Αιγαίο	83%	56%	3%	84%	53%	3%
Ήπειρος	87%	47%	3%	87%	42%	3%
Δυτική Μακεδονία	86%	49%	2%	87%	48%	2%
Βόρειο Αιγαίο	86%	46%	2%	86%	50%	2%
Ιόνια Νησιά	85%	52%	2%	86%	49%	2%
Ελλάδα	85%	52%	100%	86%	51%	100%

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

*επί του συνόλου των ηλικιών 15+

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 6% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας και για τα δύο έτη, ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών ήταν 54% για το 2015 και 53% για το 2021. Σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, η Περιφέρεια Κρήτης εμφανίζει το 2015 το 2^ο υψηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού ενώ για το 2021 το υψηλότερο, μαζί με τις Περιφέρειες Αττικής και Νοτίου Αιγαίου.

1.7 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, 2014-2019

1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι την περίοδο 2014-2019 το ΑΕΠ της χώρας σημείωσε αύξηση κατά +3% (από € 177.236 εκατ. το 2014 σε € 183.250 εκατ. το 2019), επιβεβαιώνοντας την στροφή της ελληνικής οικονομίας που ξεκίνησε το 2017 σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες την περίοδο 2014-2019 είναι θετική, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (-23%, από 4,9 δισ. το 2014 σε 3,8 δισ. το 2019) και Βορείου Αιγαίου (-0,4%, από € 2,6 δισ. το 2014 σε € 2,5 δισ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (+3%, από € 84,6 δισ. το 2014 σε € 87,4 δισ. το 2019), Κεντρική Μακεδονία (+7%, από € 23,4 δισ. το 2014 σε € 25,2 δισ. το 2019), Θεσσαλία (+6%, από € 8,9 δισ. το 2014 σε € 9,4 δισ. το 2019), Κρήτη (+5%, από € 8,8 δισ. το 2014 σε € 9,2 δισ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+8%, από € 7,9 δισ. το 2014 σε € 8,6 δισ. το 2019), Πελοπόννησος (+6%, από € 7,8 δισ. το 2014 σε € 8,3 δισ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+0,3%, από € 8,1 δισ. το 2014 σε € 8,1 δισ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+2%, από € 6,8 δισ. το 2014 σε € 7,0 δισ. το 2019), Νότιο Αιγαίο (+3%, από € 6,2 δισ. το 2014 σε € 6,4 δισ. το 2019), Ήπειρος (+1%, από € 4,0 δισ. το 2014 σε € 4,0 δισ. το 2019) και Ιόνια Νησιά (+5%, από € 3,2 δισ. το 2014 σε € 3,3 δισ. το 2019).

Πίνακας 4: ΑΕΠ Περιφερειών της Χώρας, 2014-2019 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

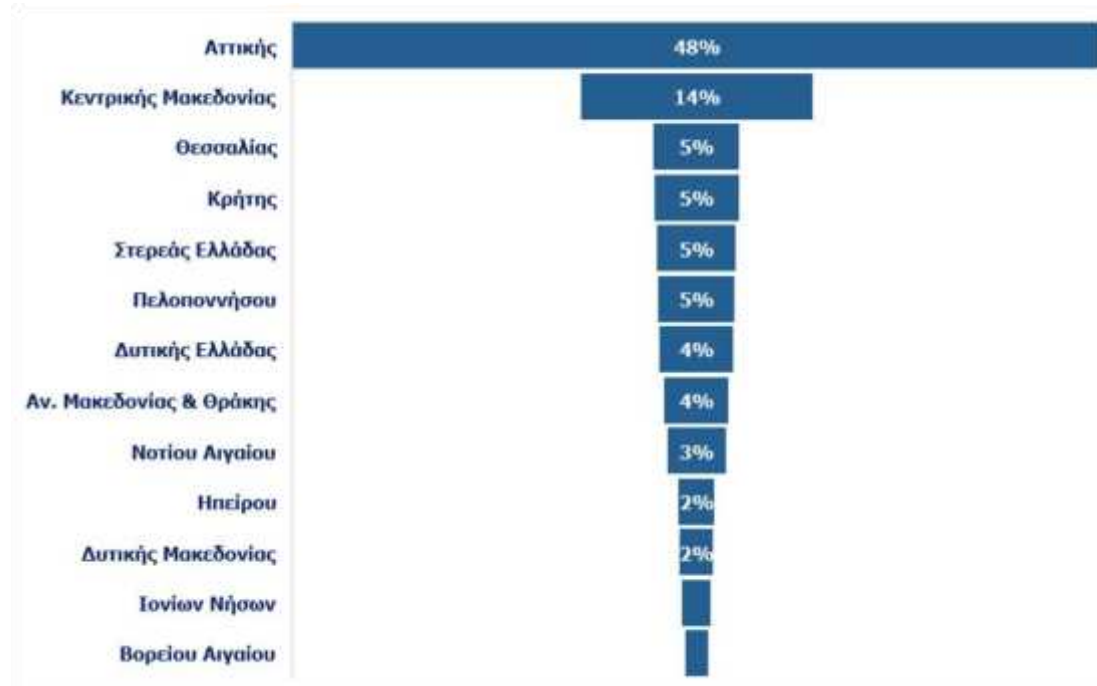
Περιφέρεια	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	%Δ 2014-2019
Αττικής	84.640	83.617	83.007	84.535	85.688	87.428	3%
Κεντρικής Μακεδονίας	23.419	23.817	23.801	24.037	24.601	25.162	7%
Θεσσαλίας	8.894	8.988	8.843	8.918	9.081	9.399	6%
Κρήτης	8.821	8.826	8.606	8.824	9.013	9.242	5%
Στερεάς Ελλάδας	7.935	8.027	8.136	8.313	8.434	8.594	8%
Πελοποννήσου	7.812	7.972	7.934	8.060	8.056	8.280	6%
Δυτικής Ελλάδας	8.089	8.034	7.832	7.838	7.948	8.111	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	6.813	6.786	6.808	6.807	6.888	6.977	2%
Νοτίου Αιγαίου	6.173	6.088	5.855	5.920	6.134	6.386	3%
Ηπείρου	3.985	3.929	3.892	3.870	3.935	4.032	1%
Δυτικής Μακεδονίας	4.944	4.705	4.313	4.298	4.159	3.795	-23%
Ιονίων Νήσων	3.153	3.086	3.034	3.050	3.155	3.295	5%
Βορείου Αιγαίου	2.558	2.495	2.433	2.433	2.467	2.548	0%
Ελλάδα	177.236	176.369	174.494	176.903	179.558	183.250	3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2019, όπως είναι φυσιολογικό την μεγαλύτερη συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας έχουν οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, που αποτελούν και την καρδιά της οικονομικής δραστηριότητας, συνεισφέροντας το 61% του ΑΕΠ της. Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 5% του ΑΕΠ της χώρας.

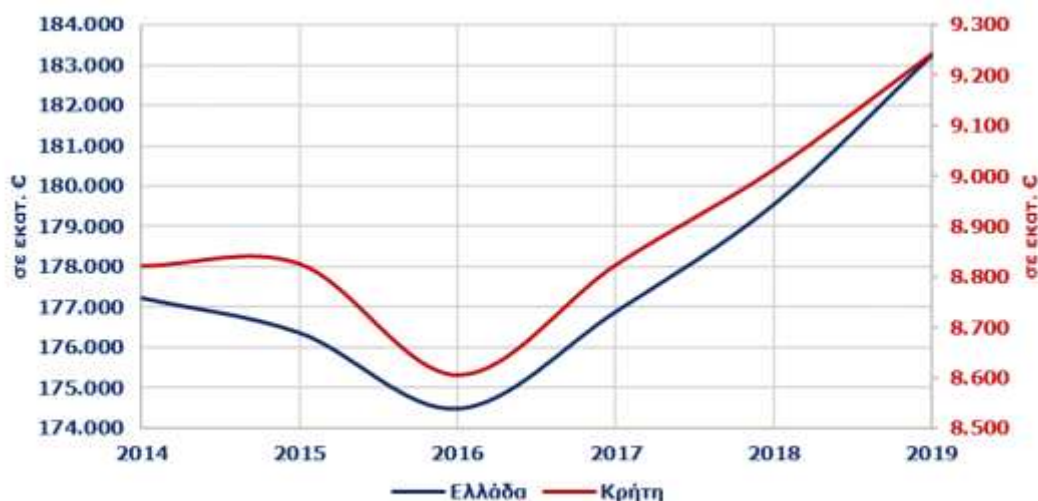
Διάγραμμα 5: Ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019

1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Κρήτης

Η εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης εμφανίζει παρόμοια εικόνα με αυτήν που καταγράφεται στο σύνολο της χώρας, αν και με πιο έντονα χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2014-2019 η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε αύξηση του ΑΕΠ της κατά +5% (από € 8.821 εκατ. το 2014 σε € 9.242 εκατ. το 2019).

Διάγραμμα 6: Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Κρήτης (σε εκατ. €), 2014-2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση του ΑΕΠ τους. Συγκεκριμένα: Ηρακλείου (+3%, από € 4.264 εκατ. το 2014 σε € 4.390 εκατ. το 2019), Χανίων (+6%, από € 2.270 εκατ. το 2014 σε € 2.398 εκατ. το 2019), Ρεθύμνου (+7%, από € 1.146 το 2014 σε € 1.231 το 2019) και Λασιθίου (+7%, από € 1.142 εκατ. το 2014 σε € 1.223 εκατ. το 2019).

Πίνακας 5: ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2014-2019 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Ενότητα	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	%Δ 2014-2019
Ηρακλείου	4.264	4.208	4.093	4.227	4.306	4.390	3%
Χανίων	2.270	2.279	2.225	2.274	2.327	2.398	6%
Ρεθύμνου	1.146	1.167	1.140	1.154	1.197	1.231	7%
Λασιθίου	1.142	1.172	1.147	1.170	1.183	1.223	7%
Κρήτη	8.821	8.826	8.606	8.824	9.013	9.242	5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2014-2019 αυξήθηκε κατά +5% (από € 16.272 το 2014 σε € 17.092 το 2019). Επιμέρους η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (-20%, από € 17.810 το 2014 σε € 14.284 το 2019) και Βορείου Αιγαίου (-13%, από € 12.911 το 2014 σε € 11.271 το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (+6%, από € 22.023 το 2014 σε € 23.341 το 2019), Νότιο Αιγαίο (+1%, από € 18.435 το 2014 σε € 18.655 το 2019), Ιόνια Νησιά (+6%, από € 15.204 το 2014 σε € 16.147 το 2019), Στερεά Ελλάδα (+9%, από € 14.209 το 2014 σε € 15.463 το 2019), Κρήτη (+5%, από € 13.976 το 2014 σε € 14.695 το 2019), Πελοπόννησο (+8%, από € 13.371 το 2014 σε € 14.421 το 2019), Κεντρική Μακεδονία (+9%, από € 12.335 το 2014 σε € 13.430 το 2019), Θεσσαλία (+8%, από € 12.089 το 2014 σε € 13.071 το 2019), Δυτική Ελλάδα (+4%, από € 11.975 το 2014 σε € 12.450 το 2019), Ήπειρο (+3%, από € 11.718 το 2014 σε € 12.093 το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+4%, από € 11.218 το 2014 σε € 11.639 το 2019).

Πίνακας 6: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2014-2019 (σε €)

Περιφέρεια	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	%Δ 2014-2019
Αττικής	22.023	21.992	21.975	22.453	22.854	23.341	6%
Νοτίου Αιγαίου	18.435	18.182	17.395	17.431	17.911	18.655	1%
Ιονίων Νήσων	15.204	14.935	14.743	14.877	15.447	16.147	6%
Στερεάς Ελλάδας	14.209	14.416	14.639	14.959	15.175	15.463	9%
Κρήτης	13.976	13.972	13.611	13.939	14.212	14.695	5%
Πελοποννήσου	13.371	13.693	13.677	13.946	13.995	14.421	8%
Δυτικής Μακεδονίας	17.810	17.102	15.817	15.895	15.513	14.284	-20%
Κεντρικής Μακεδονίας	12.335	12.611	12.649	12.799	13.121	13.430	9%
Θεσσαλίας	12.089	12.286	12.152	12.318	12.606	13.071	8%
Δυτικής Ελλάδας	11.975	11.977	11.758	11.845	12.091	12.450	4%
Ηπείρου	11.718	11.624	11.583	11.560	11.781	12.093	3%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	11.218	11.207	11.277	11.308	11.472	11.639	4%
Βορείου Αιγαίου	12.911	12.654	12.154	11.732	11.415	11.271	-13%
Ελλάδα	16.272	16.299	16.193	16.449	16.730	17.092	5%

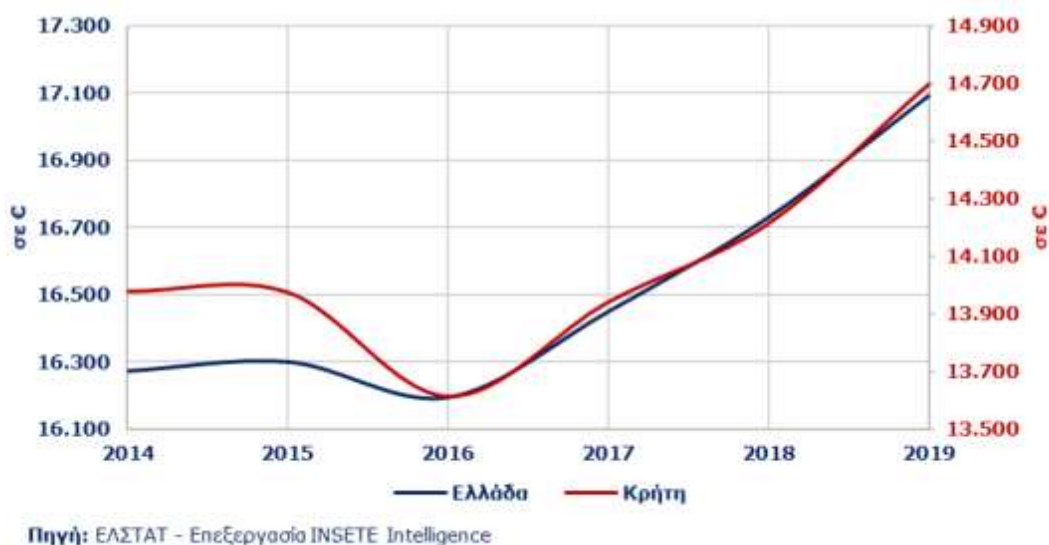
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης

Η εξέλιξη του κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης εμφανίζει παρόμοια εικόνα με αυτήν που καταγράφεται στο σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2014-2019 η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε αύξηση του κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της κατά +4% (από € 13.976 το 2014 σε € 14.695 το 2019).

Διάγραμμα 7: Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Κρήτης (σε €), 2014-2019

Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες την περίοδο 2014-2019 σημείωσαν αύξηση του κατά Κεφαλήν ΑΕΠ τους. Συγκεκριμένα: Λασιθίου (+10%, από € 15.205 το 2014 σε € 16.727 το 2019), Χανίων (+6%, από € 14.327 το 2014 σε € 15.214 το 2019), Ρεθύμνου (+9%, από € 13.155 το 2014 σε € 14.325 το 2019) και Ηρακλείου (+2%, από € 13.729 το 2014 σε € 14.056 το 2019).

Πίνακας 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2014-2019

Ενότητα	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	%Δ 2014-2019
Λασιθίου	15.205	15.655	15.385	15.738	15.960	16.727	10%
Χανίων	14.327	14.365	14.001	14.287	14.599	15.214	6%
Ρεθύμνου	13.155	13.380	13.047	13.187	13.672	14.325	9%
Ηρακλείου	13.729	13.533	13.145	13.543	13.752	14.056	2%
Κρήτη	13.976	13.972	13.611	13.939	14.212	14.695	4%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2021

Η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας το 2021 ήταν της τάξης του 7,2% ή € 13,2 δισ. Λόγω της προσεγγιστικής φύσης των στοιχείων του πίνακα, η εικόνα που αναδεικνύει είναι κατά κύριο λόγο ενδεικτική. Παρόλα αυτά είναι εντυπωσιακή η συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων και της Κρήτης.

Τα έσοδα της Περιφέρειας Κρήτης από τον τουρισμό το 2021, αντιπροσώπευαν το 23% (€ 3.058 εκατ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ανήλθε σε 33%. Επίσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, το ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης το 2021 σημείωσε μείωση κατά -0,2% (από € 9.242 εκατ. το 2019 σε € 9.221 εκατ. το 2021).

Πίνακας 8: Συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2021

Περιφέρεια	% κατανομή εσόδων εισερχόμενου τουρισμού 2021	αναλογία άμεσης τουριστικής δαπάνης 2021 - σε € εκ.	ΑΕΠ Περιφερειών 2021* - σε € εκ.	% ΑΕΠ στο οποίο αντιστοιχεί η τουριστική δαπάνη	κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2019 - σε €
Ν. Αιγαίο	30%	3.985	6.372	63%	18.655
Κρήτη	23%	3.058	9.221	33%	14.695
Αττική	14%	1.872	87.227	2%	23.341
Ιόνια Νησιά	13%	1.656	3.287	50%	16.147
Κεντ. Μακεδονία	10%	1.292	25.105	5%	13.430
Πελοπόννησος	2%	319	8.261	4%	14.421
Θεσσαλία	2%	229	9.378	2%	13.071
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1%	171	6.961	2%	11.639
Ήπειρος	1%	162	4.023	4%	12.093
Δυτ. Ελλάδα	1%	164	8.092	2%	12.450
Στερεά Ελλάδα	1%	144	8.575	2%	15.463
Β. Αιγαίο	1%	87	2.542	3%	11.271
Δυτ. Μακεδονία	0%	48	3.786	1%	14.284
Σύνολο Χώρας	100%	13.186	182.830	7%	17.092

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

*Η κατανομή του ΑΕΠ των Περιφερειών είναι εκτίμηση λαμβάνοντας υπόψη την ποσοστιαία κατανομή του 2019

*Το ΑΕΠ των Περιφερειών είναι προσωρινό και υπόκειται σε αλλαγή

1.8 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ², 2015-2021

Στην ενότητα αυτή δίδονται στοιχεία για την εξέλιξη του συνόλου της απασχόλησης ανά Περιφέρεια καθώς επίσης και στοιχεία για την εξέλιξη της απασχόλησης στους κλάδους των καταλυμάτων, της εστίασης και των λοιπών κλάδων. Επίσης, αναλύονται στοιχεία απασχόλησης ανά τύπο (πλήρης – μερικής), ηλικιακή διάρθρωση και φύλο απασχολούμενων τόσο συνολικά όσο και στα καταλύματα, την εστίαση και τους λοιπούς κλάδους. Τέλος, παρέχονται στοιχεία ανεργίας ανά Περιφέρεια.

Αν και μέρος της δραστηριότητας της εστίασης δεν αφορά στον τουρισμό, η εποχικότητα που παρουσιάζουν τα στοιχεία απασχόλησης σε αυτήν ταυτίζεται με την εποχικότητα του Ελληνικού τουρισμού. Ως εκ τούτου θεωρούμε την δραστηριότητα της εστίασης ως κλάδο του τουρισμού. Επίσης, σημειώνουμε ότι υπάρχουν άλλες τουριστικές δραστηριότητες (πχ μεταφορές, ταξιδιωτικά γραφεία) που περιλαμβάνονται σε άλλες κατηγορίες και δεν καταγράφονται στα παρόντα στοιχεία. Τέλος, τα στοιχεία προέρχονται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ και η περίοδος αναφοράς είναι τα έτη 2015, 2019 και 2021. Αναφορικά με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, σημειώνουμε τα εξής:

- Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού είναι δειγματοληπτική και διεξάγεται από την ΕΛΣΤΑΤ,
- Ως απασχολούμενοι ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά.

² Λόγω της δειγματοληπτικής μεθόδου της ΕΕΔ, εκτιμήσεις <5.000 πρέπει να λαμβάνονται ενδεικτικά καθώς συνοδεύονται από μεγάλα δειγματοληπτικά σφάλματα (CV~20%).

1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των απασχολούμενων την περίοδο 2015-2019 στο σύνολο της χώρας κατέγραψε αύξηση κατά +8% (από 3,6 εκατ. το 2015 σε 3,9 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση των απασχολούμενων τους, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (+106 χιλ. ή +8%, από 1,3 εκατ. το 2015 σε 1,4 εκατ. το 2019), Κρήτης (+44 χιλ. ή 21%, από 209 χιλ. το 2015 σε 253 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+42 χιλ. ή +7%, από 601 χιλ. το 2015 σε 643 χιλ. το 2019) και Θεσσαλίας (+23 χιλ. ή 10%, από 230 χιλ. το 2015 σε 253 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι απασχολούμενοι στο σύνολο της χώρας σημείωσαν οριακή αύξηση κατά +0,4% (από 3,9 εκατ. το 2019 σε 3,9 εκατ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+4%, από 1,4 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+0,1%, από 643 χιλ. το 2019 σε 643 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+2%, από 253 χιλ. το 2019 σε 258 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+7%, από 215 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (+0,3%, από 211 χιλ. το 2019 σε 212 χιλ. το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+3%, από 87 χιλ. το 2019 σε 90 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-9%, από 253 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από 215 χιλ. το 2019 σε 200 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 194 χιλ. το 2019 σε 192 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 133 χιλ. το 2019 σε 117 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-8%, από 113 χιλ. το 2019 σε 104 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-6%, από 77 χιλ. το 2019 σε 72 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-4%, από 75 χιλ. το 2019 σε 72 χιλ. το 2021) μείωση.

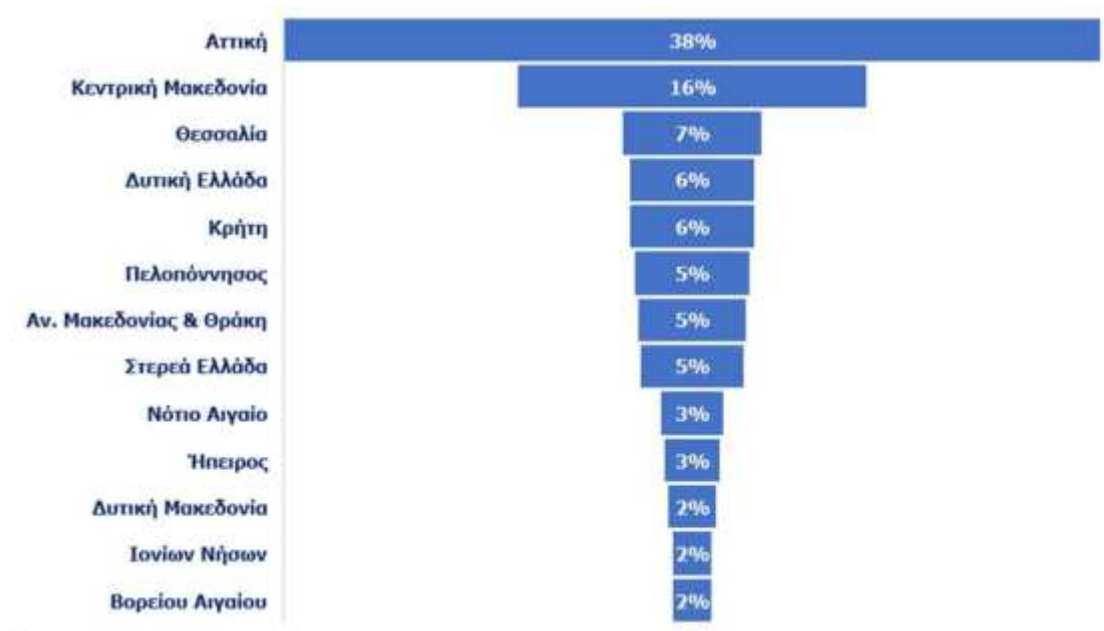
Πίνακας 9: Εξέλιξη του αριθμού των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττική	1.335.896	1.442.366	1.506.223	8%	4%
Κεντρική Μακεδονία	600.756	642.691	643.027	7%	0%
Θεσσαλία	229.766	253.248	257.653	10%	2%
Δυτική Ελλάδα	206.191	214.683	230.668	4%	7%
Κρήτη	209.134	252.984	230.649	21%	-9%
Πελοπόννησος	193.237	211.431	212.001	9%	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκη	197.901	214.647	200.305	8%	-7%
Στερεά Ελλάδα	181.007	194.168	192.212	7%	-1%
Νότιο Αιγαίο	132.339	132.973	117.433	0%	-12%
Ήπειρος	105.272	112.748	103.875	7%	-8%
Δυτική Μακεδονία	81.243	87.085	89.665	7%	3%
Ιονίων Νήσων	72.984	77.188	72.349	6%	-6%
Βορείου Αιγαίου	64.967	74.817	71.920	15%	-4%
Σύνολο	3.610.693	3.911.030	3.927.980	8%	0%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (38%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Κρήτης (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (2%).

Διάγραμμα 8: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2021

1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης

Οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +21% (από 209 χιλ. το 2015 σε 253 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι κατηγορίες σημείωσαν αύξηση: λοιποί κλάδοι (+22%, από 174 χιλ. το 2015 σε 213 χιλ. το 2019), εστίαση (+4%, από 20 χιλ. το 2015 σε 21 χιλ. το 2019) και καταλύματα (+27%, από 15 χιλ. το 2015 σε 19 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψαν πτώση κατά -9% (από 253 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι αρνητική: λοιποί κλάδοι (-4%, από 213 χιλ. το 2019 σε 204 χιλ. το 2021), καταλύματα (-30%, από 19 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021) και εστίαση (-35%, από 21 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021).

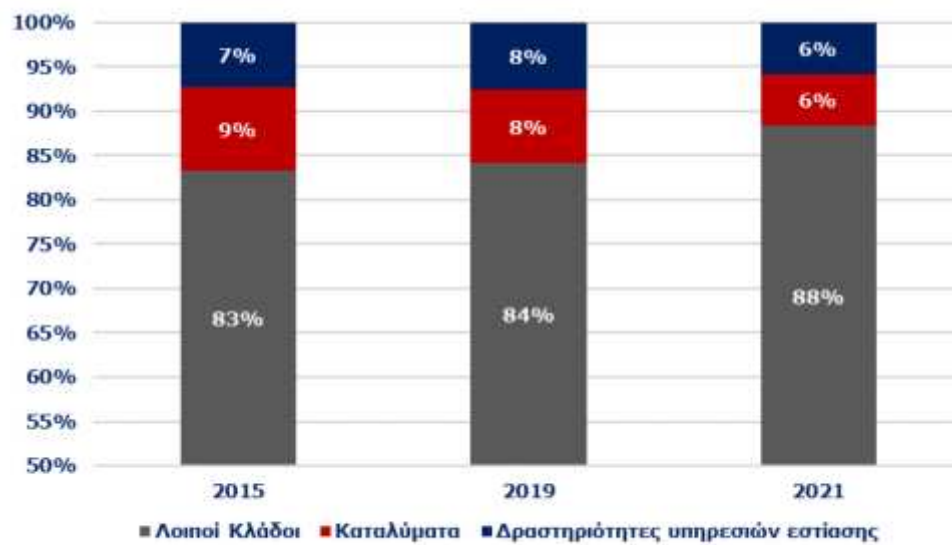
Πίνακας 10: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2021

Κλάδος	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Λοιποί Κλάδοι	174.160	213.071	203.830	22%	-4%
Καταλύματα	15.149	19.251	13.473	27%	-30%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	19.825	20.662	13.346	4%	-35%
Σύνολο	209.134	252.984	230.649	21%	-9%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για την Περιφέρεια Κρήτης, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των απασχολούμενων εντοπίζεται στους λοιπούς κλάδους (από 83% το 2015 σε 88% το 2021) ενώ μικρότερα είναι τα μερίδια στα καταλύματα (από 9% το 2015 σε 6% το 2021) και στην εστίαση (από 7% το 2015 σε 6% το 2021).

Διάγραμμα 9: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.3 Τύπος απασχόλησης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με τον τύπο απασχόλησης στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2015-2019, παρατηρούμε ότι οι απασχολούμενοι με πλήρη απασχόληση σημείωσαν αύξηση κατά +9% (από 3,3 εκατ. το 2015 σε 3,6 εκατ. το 2019) ενώ αυτοί με μερική απασχόληση αύξηση κατά +5% (από 343 χιλ. το 2015 σε 361 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση της πλήρους απασχόλησης, με εξαίρεση την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (-4%, από 126 χιλ. το 2015 σε 121 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη στην πλήρη απασχόληση σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+103 χιλ. ή +9%, από 1,2 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019), Κρήτης (+50 χιλ. ή +26%, από 189 χιλ. το 2015 σε 239 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+31 χιλ. ή +6%, από 546 χιλ. το 2015 σε 576 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (+24 χιλ. ή +14%, από 175 χιλ. το 2015 σε 199 χιλ. το 2019). Στην μερική απασχόληση την περίοδο 2015-2019, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (-4%, από 18 χιλ. το 2015 σε 18 χιλ. το 2019), Κρήτης (-30%, από 20 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019), Πελοποννήσου (-33%, από 18 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (-2%, από 3 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις στην μερική απασχόληση την περίοδο 2015-2019 σε απόλυτα μεγέθη, καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+11 χιλ. ή +20%, από 55 χιλ. το 2015 σε 66 χιλ. το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+5 χιλ. ή +85%, από 6 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019), Αττικής (+4 χιλ. ή +3%, από 148 χιλ. το 2015 σε 151 χιλ. το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+3 χιλ. ή +28%, από 11 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι απασχολούμενοι πλήρους απασχόλησης σημείωσαν αύξηση κατά +1% (από 3,6 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021) ενώ τις μερικής μείωση κατά -9% (από 361 χιλ. το 2019 σε 327 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα στην πλήρη απασχόληση είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+7%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+2%, από 576 χιλ. το 2019 σε 587 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+2%, από 220 χιλ. το 2019 σε 225 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+7%, από 197 χιλ. το 2019 σε 210 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+2%, από 177 χιλ. το 2019 σε 180 χιλ. το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+3%, από 80 χιλ. το 2019 σε 82 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση απασχολούμενων ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-10%, από 239 χιλ. το 2019 σε 216 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (-1%, από 199 χιλ. το 2019 σε 198 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από 200 χιλ. το 2019 σε 186 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-10%, από 121 χιλ. το 2019 σε 109 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-9%, από 105 χιλ. το 2019 σε 95 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-7%, από 74 χιλ. το 2019

σε 69 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-6%, από 70 χιλ. το 2019 σε 66 χιλ. το 2021) μείωση.

Σε ότι αφορά τους απασχολούμενους μερικής απασχόλησης την περίοδο 2019-2021, η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (-15%, από 151 χιλ. το 2019 σε 128 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-16%, από 66 χιλ. το 2019 σε 56 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (-2%, από 34 χιλ. το 2019 σε 33 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-29%, από 18 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021) και Νοτίου Αιγαίου (-27%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021) να καταγράφουν μείωση απασχολούμενων ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (+16%, από 18 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2021), Κρήτης (+7%, από 14 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (+21%, από 12 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+0,4%, από 14 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2021), Ηπείρου (+16%, από 7 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (+6%, από 7 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (+8%, από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (+21%, από 5 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2021) αύξηση.

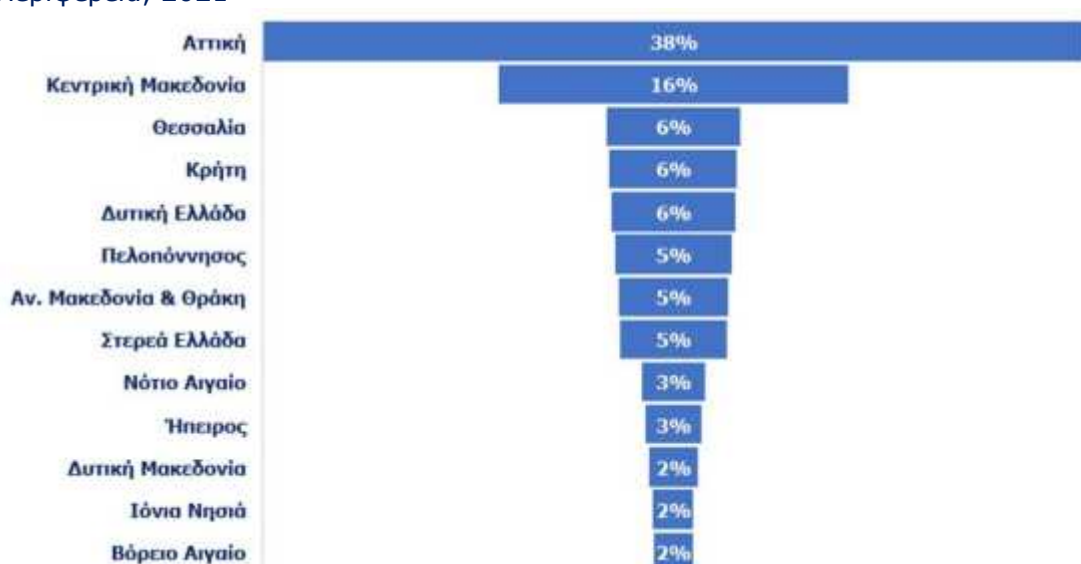
Πίνακας 11: Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια και ανά τύπο απασχόλησης, 2015-2021

Περιφέρεια	Τύπος Απασχόλησης	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττικής	Πλήρης	1.188.212	1.290.923	1.378.192	9%	7%
	Μερική	147.684	151.444	128.030	3%	-15%
Κεντρικής Μακεδονίας	Πλήρης	545.507	576.379	587.216	6%	2%
	Μερική	55.249	66.313	55.811	20%	-16%
Θεσσαλίας	Πλήρης	199.104	219.707	224.619	10%	2%
	Μερική	30.662	33.541	33.033	9%	-2%
Δυτικής Ελλάδας	Πλήρης	187.878	197.020	210.259	5%	7%
	Μερική	18.313	17.663	20.409	-4%	16%
Κρήτης	Πλήρης	189.086	238.866	215.552	26%	-10%
	Μερική	20.048	14.118	15.097	-30%	7%
Πελοποννήσου	Πλήρης	175.315	199.489	197.587	14%	-1%
	Μερική	17.922	11.942	14.414	-33%	21%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Πλήρης	186.703	200.265	185.869	7%	-7%
	Μερική	11.198	14.383	14.437	28%	0%
Στερεάς Ελλάδας	Πλήρης	164.851	176.667	179.820	7%	2%
	Μερική	16.156	17.501	12.392	8%	-29%
Νοτίου Αιγαίου	Πλήρης	126.101	121.418	108.950	-4%	-10%
	Μερική	6.238	11.555	8.483	85%	-27%
Ηπείρου	Πλήρης	98.203	105.495	95.487	7%	-9%
	Μερική	7.069	7.253	8.388	3%	16%
Δυτικής Μακεδονίας	Πλήρης	74.739	79.978	82.141	7%	3%
	Μερική	6.504	7.107	7.524	9%	6%
Ιονίων Νήσων	Πλήρης	69.862	74.137	69.064	6%	-7%
	Μερική	3.122	3.050	3.285	-2%	8%
Βορείου Αιγαίου	Πλήρης	61.889	70.071	66.175	13%	-6%
	Μερική	3.077	4.746	5.746	54%	21%
Ελλάδα	Πλήρης	3.267.448	3.550.414	3.600.931	9%	1%
	Μερική	343.244	360.616	327.049	5%	-9%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

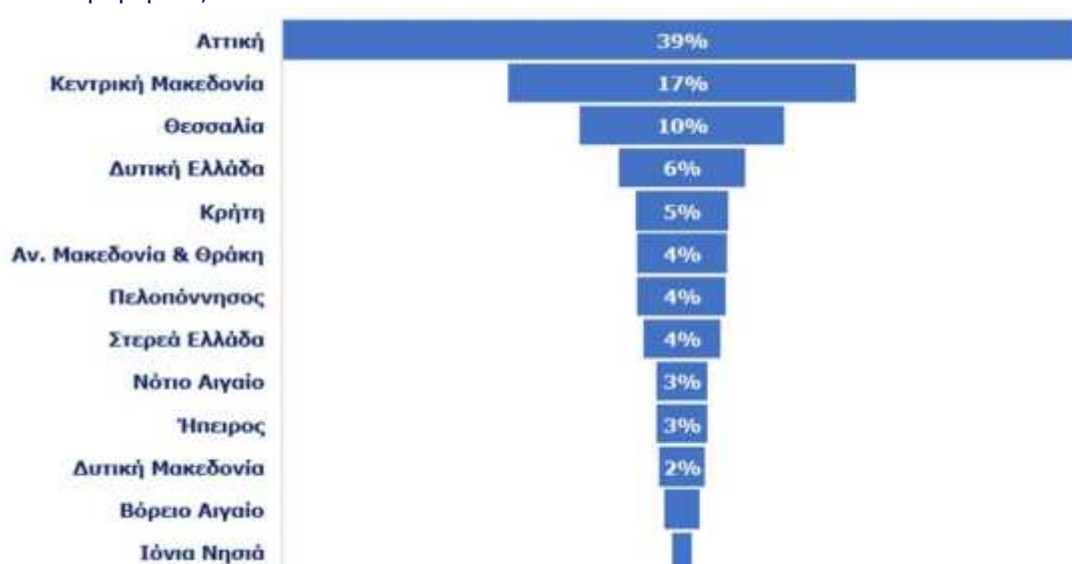
Στην πλήρη απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (38%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (6%), Κρήτης (6%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (2%).

Διάγραμμα 10: Ποσοστιαία κατανομή των εργαζόμενων πλήρους απασχόλησης ανά Περιφέρεια, 2021

Στην μερική απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (39%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (17%), Θεσσαλίας (10%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Κρήτης (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (4%), Πελοποννήσου (4%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (1%).

Διάγραμμα 11: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων μερικής απασχόλησης ανά Περιφέρεια, 2021

1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης

Οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019, σημείωσαν αύξηση κατά +26% (από 189 χιλ. το 2015 σε 239 χιλ. το 2019) ενώ οι απασχολούμενοι μερικής μείωση κατά -30% (από 20 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019). Επιμέρους, οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης στους λοιπούς κλάδους σημείωσαν αύξηση κατά +28% (από 158 χιλ. το 2015 σε 202 χιλ. το 2019) ενώ οι μερικής μείωση κατά -32% (από 16 χιλ. το 2015 σε 11 χιλ. το 2019), στην εστίαση οι πλήρης αύξηση κατά +7% (από 16 χιλ. το 2015 σε 18 χιλ. το 2019) και οι μερικής μείωση κατά -8% (από 3 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019) ενώ στα καταλύματα οι πλήρης αύξηση κατά +32% (από 14 χιλ. το 2015 σε 19 χιλ. το 2019) και οι μερικής μείωση κατά -67% (από 758 απασχολούμενους το 2015 σε 252 απασχολούμενους το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι απασχολούμενοι πλήρης απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψαν μείωση κατά -10% (από 239 χιλ. το 2019 σε 216 χιλ. το 2021) ενώ οι μερικής αύξηση κατά +7% (από 14 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021). Επιμέρους, οι απασχολούμενοι πλήρης απασχόλησης σημείωσαν πτώση σε όλες τις κατηγορίες: λοιποί κλάδοι (-6%, από 202 χιλ. το 2019 σε 191 χιλ. το 2021), καταλύματα (-31%, από 19 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021) και εστίαση (-34%, από 18 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021). Η εικόνα στην μερική απασχόληση είναι μικτή με τους λοιπούς κλάδους (+20%, από 11 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021) και τα καταλύματα (+40%, από 252 απασχολούμενους το 2019 σε 353 απασχολούμενους το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα η εστίαση (-41%, από 3 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021) μείωση.

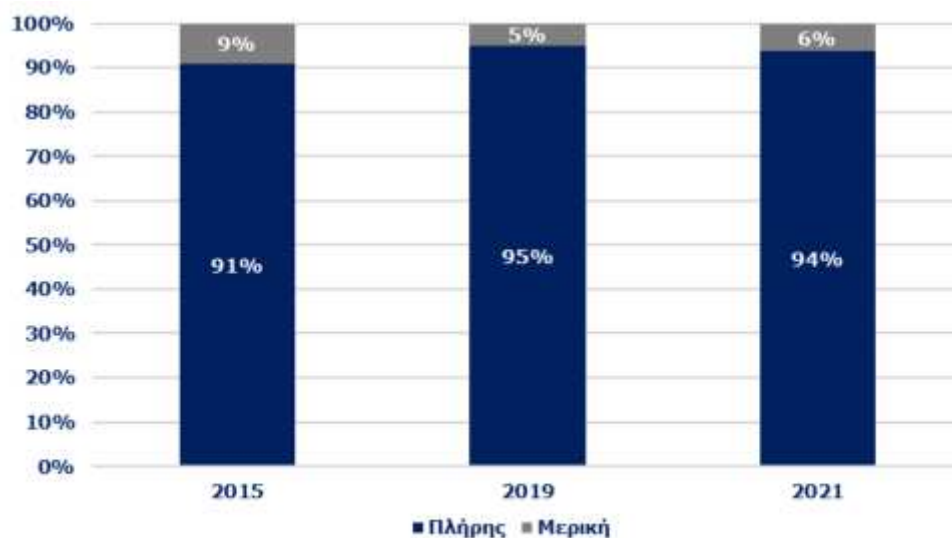
Πίνακας 12: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά τύπο απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2021

Κλάδος	Τύπος απασχόλησης	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Λοιποί κλάδοι	Πλήρης	158.258	202.325	190.933	28%	-6%
	Μερική	15.902	10.746	12.897	-32%	20%
Καταλύματα	Πλήρης	14.391	18.999	13.120	32%	-31%
	Μερική	758	252	353	-67%	40%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	Πλήρης	16.437	17.542	11.498	7%	-34%
	Μερική	3.388	3.120	1.848	-8%	-41%
Κρήτη	Πλήρης	189.086	238.866	215.552	26%	-10%
	Μερική	20.048	14.118	15.097	-30%	7%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους την περίοδο 2015-2021, οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης στους λοιπούς κλάδους (από 91% το 2015 σε 94% το 2021) εμφάνισαν υψηλότερο μερίδιο έναντι των μερικής απασχόλησης (από 9% το 2015 σε 6% το 2021).

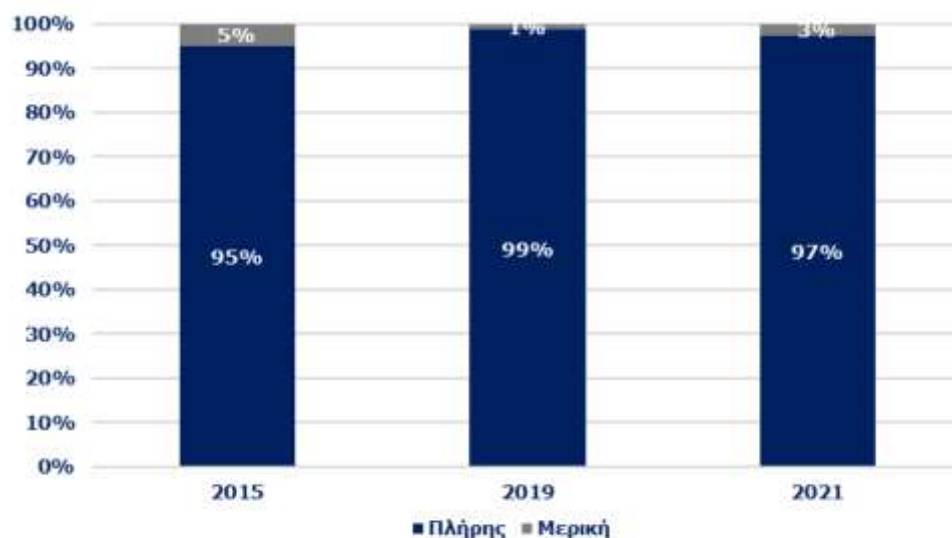
Διάγραμμα 12: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά τους απασχολούμενους στα καταλύματα, οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης (από 95% το 2015 σε 97% το 2021) καταγράφουν υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 5% το 2015 σε 3% το 2021).

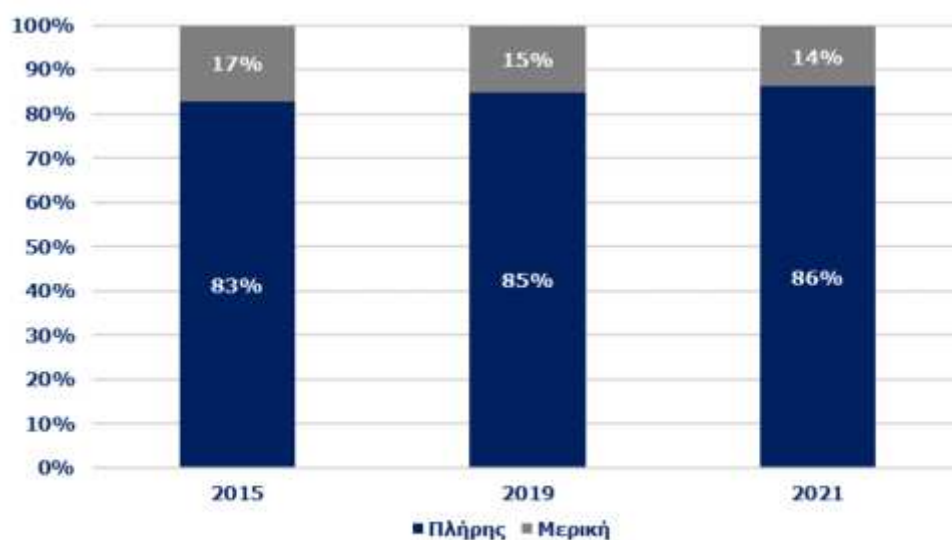
Διάγραμμα 13: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τους απασχολούμενους στην εστίαση, οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης (από 83% το 2015 σε 86% το 2021) καταγράφουν υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 17% το 2015 σε 14% το 2021).

Διάγραμμα 14: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Συμπερασματικά, στην Περιφέρεια Κρήτης -όπως και στις περισσότερες Περιφέρειες της χώρας- η μερική απασχόληση είναι πιο έντονη στις δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης απ' ό τι στους λοιπούς κλάδους και τα καταλύματα.

1.8.5 Φύλο απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2015-2019, παρατηρούμε ότι οι άνδρες απασχολούμενοι σημείωσαν αύξηση κατά +9% (από 2,1 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +8% (από 1,5 εκατ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση των ανδρών και γυναικών απασχολούμενων, με εξαίρεση την Δυτική Ελλάδα που σημείωσε οριακή μείωση στις γυναίκες απασχολούμενες (-0,3%, από 82 χιλ. το 2015 σε 82 χιλ. το 2019). Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη στους άνδρες απασχολούμενους σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+60 χιλ. ή +8%, από 748 χιλ. το 2015 σε 808 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+27 χιλ. ή +8%, από 345 χιλ. το 2015 σε 372 χιλ. το 2019) και Κρήτης (+21 χιλ. ή +18%, από 122 χιλ. το 2015 σε 143 χιλ. το 2019) ενώ στις γυναίκες στις Περιφέρειες Αττικής (+46 χιλ. ή +8%, από 588 χιλ. το 2015 σε 634 χιλ. το 2019), Κρήτης (+22 χιλ. ή +26%, από 88 χιλ. το 2015 σε 110 χιλ. το 2019) και Κεντρικής Μακεδονίας (+15 χιλ. ή +6%, από 256 χιλ. το 2015 σε 271 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι άνδρες απασχολούμενοι στο σύνολο της χώρας σημείωσαν οριακή αύξηση κατά +0,2% (από 2,3 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +1% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα στους άνδρες απασχολούμενους είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+3%, από 808 χιλ. το 2019 σε 834 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+1%, από 372 χιλ. το 2019 σε 376 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+0,1%, από 150 χιλ. το 2019 σε 150 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+6%, από 133 χιλ. το 2019 σε 141 χιλ. το 2021) και Πελοποννήσου (+1%, από 123 χιλ. το 2019 σε 125 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-6%, από 143 χιλ. το 2019 σε 135 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από 127 χιλ. το 2019 σε 118 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 125 χιλ. το 2019 σε 124 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 78 χιλ. το 2019 σε 69 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-3%, από 65 χιλ. το 2019 σε 63 χιλ. το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (-1%, από 53 χιλ. το 2019 σε 53 χιλ. το 2021), Βορείου Αιγαίου (-5%, από 45 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-7%, από 45 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2021) μείωση.

Σε ότι αφορά τις γυναίκες, η εικόνα είναι επίσης μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+6%, από 634 χιλ. το 2019 σε 672 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+4%, από 103 χιλ. το 2019 σε 107 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+10%, από 82 χιλ. το 2019 σε 90 χιλ. το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+9%, από 34 χιλ. το 2019 σε 37 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας

(-1%, από 271 χιλ. το 2019 σε 267 χιλ. το 2021), Κρήτης (-13%, από 110 χιλ. το 2019 σε 96 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (-1%, από 88 χιλ. το 2019 σε 87 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-6%, από 88 χιλ. το 2019 σε 83 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 69 χιλ. το 2019 σε 68 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 55 χιλ. το 2019 σε 49 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-15%, από 48 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-5%, από 32 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-2%, από 30 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2021) μείωση.

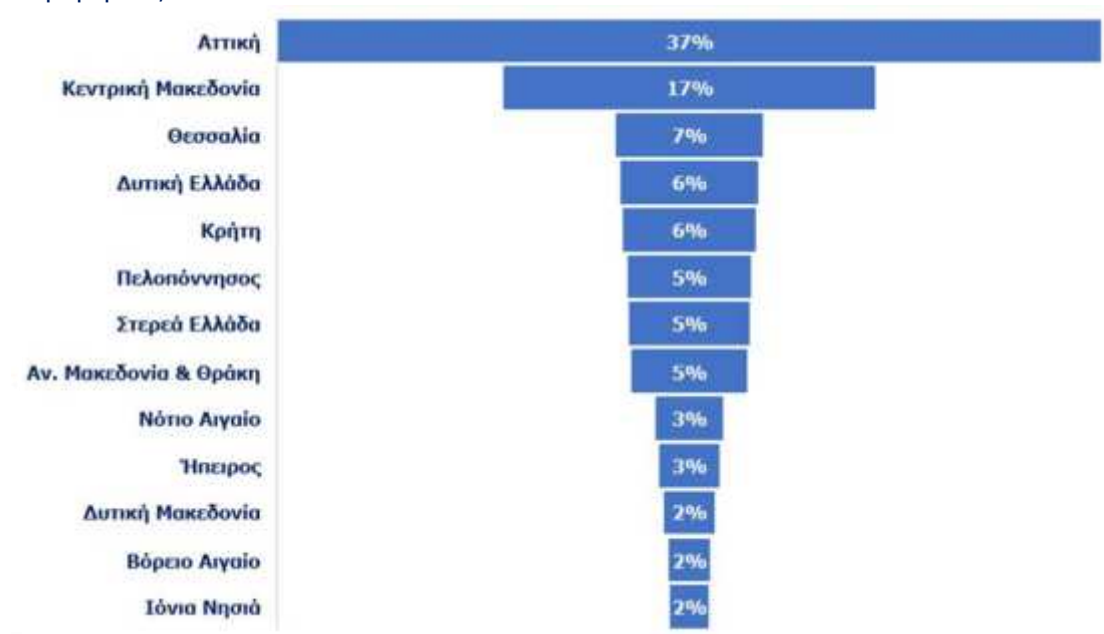
Πίνακας 13: Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια και ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2021

Περιφέρεια	Φύλο απασχολούμενων	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττική	Άνδρες	747.590	808.049	833.876	8%	3%
	Γυναίκες	588.306	634.317	672.347	8%	6%
Κεντρική Μακεδονία	Άνδρες	344.547	371.786	375.945	8%	1%
	Γυναίκες	256.209	270.905	267.082	6%	-1%
Θεσσαλία	Άνδρες	134.903	150.333	150.444	11%	0%
	Γυναίκες	94.863	102.915	107.209	8%	4%
Δυτική Ελλάδα	Άνδρες	123.993	132.765	140.701	7%	6%
	Γυναίκες	82.198	81.918	89.967	0%	10%
Κρήτη	Άνδρες	121.631	143.067	135.119	18%	-6%
	Γυναίκες	87.503	109.917	95.530	26%	-13%
Πελοπόννησος	Άνδρες	111.743	123.344	124.757	10%	1%
	Γυναίκες	81.494	88.087	87.244	8%	-1%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Άνδρες	115.996	126.742	117.661	9%	-7%
	Γυναίκες	81.905	87.906	82.645	7%	-6%
Στερεά Ελλάδα	Άνδρες	112.313	125.121	123.745	11%	-1%
	Γυναίκες	68.694	69.047	68.467	1%	-1%
Νότιο Αιγαίο	Άνδρες	77.739	77.847	68.657	0%	-12%
	Γυναίκες	54.601	55.126	48.776	1%	-12%
Ήπειρος	Άνδρες	61.830	64.717	62.829	5%	-3%
	Γυναίκες	43.442	48.031	41.046	11%	-15%
Δυτική Μακεδονία	Άνδρες	50.592	53.017	52.677	5%	-1%
	Γυναίκες	30.651	34.068	36.987	11%	9%
Ιόνια Νησιά	Άνδρες	41.230	44.712	41.380	8%	-7%
	Γυναίκες	31.753	32.476	30.969	2%	-5%
Βόρειο Αιγαίο	Άνδρες	42.255	44.827	42.388	6%	-5%
	Γυναίκες	22.711	29.989	29.532	32%	-2%
Ελλάδα	Άνδρες	2.086.363	2.266.326	2.270.181	9%	0%
	Γυναίκες	1.524.330	1.644.704	1.657.800	8%	1%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

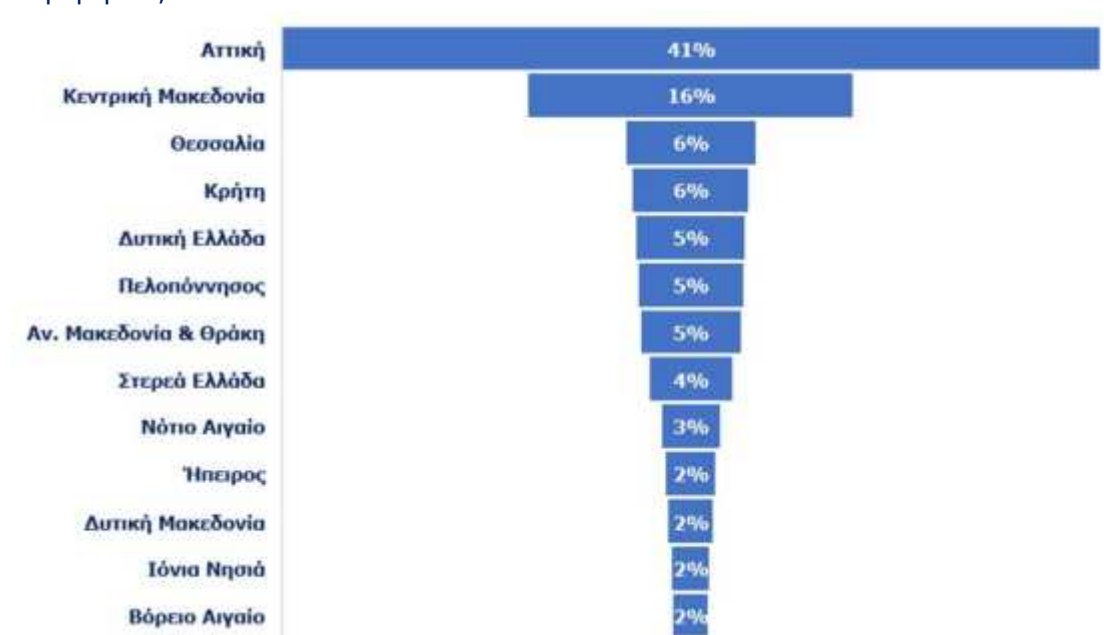
Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (37%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (17%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Κρήτης (6%), Πελοποννήσου (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2021

Σε ότι αφορά την ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2021, το υψηλότερο ποσοστό σημειώνεται στην Περιφέρεια Αττικής (41%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (6%), Κρήτης (6%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (2%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (2%).

Διάγραμμα 16: Ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2021

1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης

Οι άνδρες απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019, σημείωσαν αύξηση κατά +18% (από 122 χιλ. το 2015 σε 143 χιλ. το 2019) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +26% (από 88 χιλ. το 2015 σε 110 χιλ. το 2019). Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι στους λοιπούς κλάδους σημείωσαν αύξηση κατά +18% (από 105 χιλ. το 2015 σε 124 χιλ. το 2019) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +29% (από 69 χιλ. το 2015 σε 89 χιλ. το 2019), στην εστίαση οι άνδρες απασχολούμενοι αύξηση κατά +1% (από 11 χιλ. το 2015 σε 11 χιλ. το 2019) και οι γυναίκες αύξηση κατά +8% (από 9 χιλ. το 2015 σε 10 χιλ. το 2019) ενώ στα καταλύματα οι άνδρες αύξηση κατά +39% (από 6 χιλ. το 2015 σε 8 χιλ. το 2019) και οι γυναίκες αύξηση κατά +20% (από 10 χιλ. το 2015 σε 11 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι άνδρες απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν μείωση κατά -6% (από 143 χιλ. το 2019 σε 135 χιλ. το 2021) ενώ οι γυναίκες μείωση κατά -13% (από 110 χιλ. το 2019 σε 96 χιλ. το 2021). Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι κατέγραψαν μείωση σε όλες τους κλάδους: λοιποί κλάδοι (-3%, από 124 χιλ. το 2019 σε 128 χιλ. το 2021), καταλύματα (-11%, από 8 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021) και εστίαση (-33%, από 11 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021). Παρόμοια είναι η εικόνα και στις γυναίκες -αν και με πιο έντονη πτωτική τάση-. Συγκεκριμένα: λοιποί κλάδοι (-7%, από 89 χιλ. το 2019 σε 83 χιλ. το 2021), καταλύματα (-43%, από 11 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021) και εστίαση (-38%, από 10 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2021).

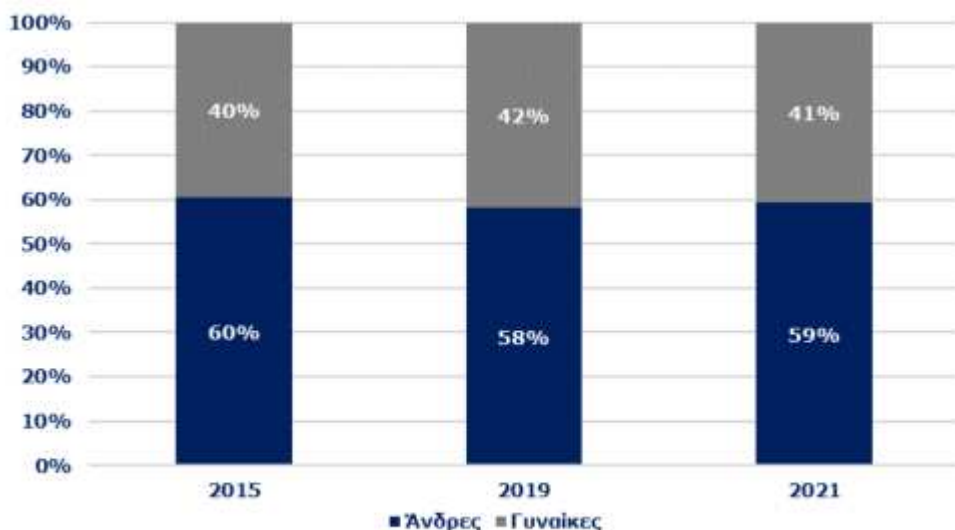
Πίνακας 14: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά φύλο απασχολούμενων και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2021

Κλάδος	Φύλο απασχολούμενων	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Λοιποί κλάδοι	Άνδρες	105.175	124.319	120.895	18%	-3%
	Γυναίκες	68.984	88.752	82.936	29%	-7%
Καταλύματα	Άνδρες	5.582	7.756	6.914	39%	-11%
	Γυναίκες	9.567	11.495	6.559	20%	-43%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	Άνδρες	10.874	10.993	7.311	1%	-33%
	Γυναίκες	8.951	9.670	6.035	8%	-38%
Κρήτη	Άνδρες	121.631	143.067	135.119	18%	-6%
	Γυναίκες	87.503	109.917	95.530	26%	-13%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στους λοιπούς κλάδους την περίοδο 2015-2021, οι άνδρες απασχολούμενοι (από 60% το 2015 σε 59% το 2021) εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τις γυναίκες (από 40% το 2015 σε 41% το 2021).

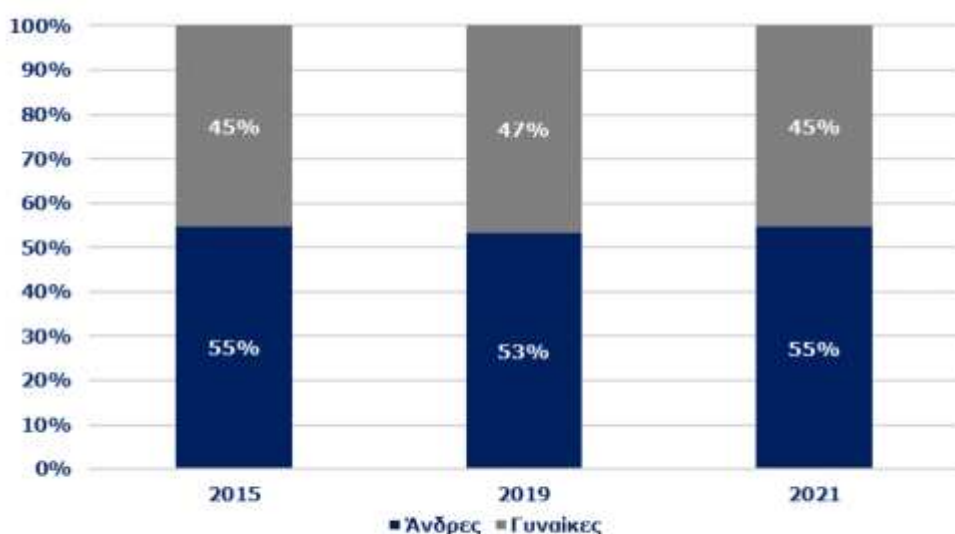
Διάγραμμα 17: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Παρόμοια είναι η εικόνα στην εστίαση, με τους άνδρες απασχολούμενους να εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια (από 55% το 2015 σε 55% το 2021) σε σύγκριση με αυτά των γυναικών (από 45% το 2015 σε 45% το 2021).

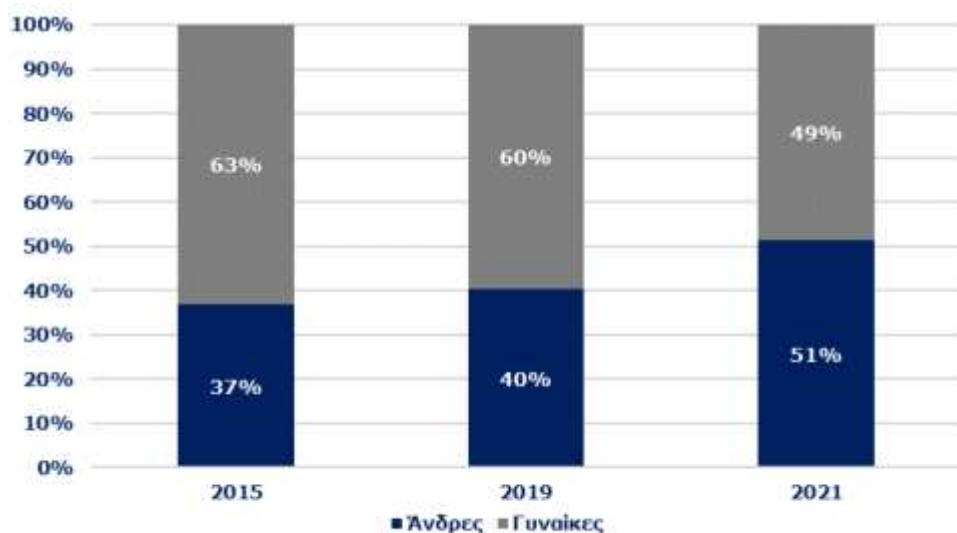
Διάγραμμα 18: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε αντίθεση με τους λοιπούς κλάδους και την εστίαση, οι γυναίκες απασχολούμενες στον κλάδο των καταλυμάτων εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια, με εξαίρεση το 2021 (από 63% το 2015 σε 49% το 2021) σε σύγκριση με αυτά των ανδρών (από 37% το 2015 σε 51% το 2021).

Διάγραμμα 19: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά φύλο απασχολούμενων, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με την ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων, παρατηρούμε ότι όλες οι ηλικιακές ομάδες σημείωσαν αύξηση την περίοδο 2015-2019, με εξαίρεση τις ηλικίες 25-34 ετών (-3%, από 815 χιλ. το 2015 σε 786 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες ηλικιακές κατηγορίες: 15-24 ετών (+8%, από 140 χιλ. το 2015 σε 151 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+2%, από 1,1 εκατ. το 2015 σε 1,2 εκατ. το 2019), 45-54 ετών (+13%, από 1,0 εκατ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019) και 55+ (+31%, από 524 χιλ. το 2015 σε 687 χιλ. το 2019).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις την περίοδο 2015-2019, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+59%, από 3 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019) και Βορείου Αιγαίου (+29%, από 3 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019), για τις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+7%, από 48 χιλ. το 2015 σε 52 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (+7%, από 34 χιλ. το 2015 σε 37 χιλ. το 2019), για τις ηλικίες 35-44 ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+17%, από 65 χιλ. το 2015 σε 76 χιλ. το 2019) και Βορείου Αιγαίου (+14%, από 17 χιλ. το 2015 σε 20 χιλ. το 2019), για τις ηλικίες 45-54 ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+25%, από 56 χιλ. το 2015 σε 70 χιλ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (+20%, από 25 χιλ. το 2015 σε 30 χιλ. το 2019) και για τις ηλικίες 55+ ετών στις Περιφέρειες Κρήτης (+46%, από 30 χιλ. το 2015 σε 43 χιλ. το 2019) και Αττικής (+39%, από 157 χιλ. το 2015 σε 218 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (-8%, από 151 χιλ. το 2019 σε 140 χιλ. το 2021), 25-34 ετών (-6%, από 786 χιλ. το 2019 σε 737 χιλ. το 2021) και 35-44 ετών (-7%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 45-54 ετών (+5%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2021) και 55+ ετών (+14%, από 687 χιλ. το 2019 σε 786 χιλ. το 2021) αύξηση.

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις την περίοδο 2019-2021, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-43%, από 7 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-40%, από 4 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021), Κρήτης (-30%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-22%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-25%, από 30 χιλ. το 2019 σε 23 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-20%, από 45 χιλ. το 2019 σε 36 χιλ. το 2021) και Κρήτης (-19%, από 52 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 35-44 ετών στην Περιφέρεια Ηπείρου

(-24%, από 35 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021) και για τις ηλικίες 45-54 ετών στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (-8%, από 22 χιλ. το 2019 σε 21 χιλ. το 2021).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις την περίοδο 2019-2021, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (+56%, από 7 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 25-34 ετών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (+21%, από 12 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 45-54 ετών στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+8%, από 193 χιλ. το 2019 σε 209 χιλ. το 2021) και Θεσσαλίας (+6%, από 74 χιλ. το 2019 σε 78 χιλ. το 2021) και για τις ηλικίες 55+ ετών στις Περιφέρειες Αττικής (+24%, από 218 χιλ. το 2019 σε 271 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+21%, από 35 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021) και Θεσσαλίας (+15%, από 52 χιλ. το 2019 σε 60 χιλ. το 2021).

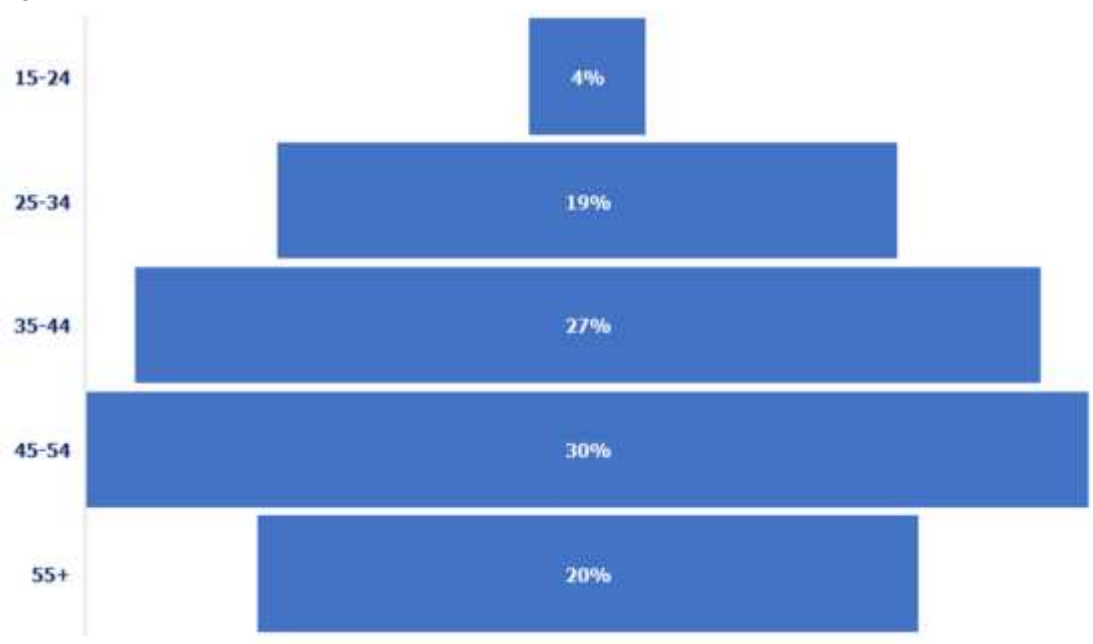
Πίνακας 15: Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	Ηλικιακή διάρθρωση	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττική	15-24	49.544	57.161	58.170	15%	2%
	25-34	324.892	301.567	296.867	-7%	-2%
	35-44	435.152	449.035	432.312	3%	-4%
	45-54	369.588	416.252	447.507	13%	8%
	55+	156.719	218.351	271.367	39%	24%
Κεντρική Μακεδονία	15-24	20.242	23.636	17.410	17%	-26%
	25-34	128.351	126.150	118.780	-2%	-6%
	35-44	187.973	187.775	173.500	0%	-8%
	45-54	173.447	193.294	208.697	11%	8%
	55+	90.743	111.836	124.640	23%	11%
Θεσσαλία	15-24	7.677	9.373	10.031	22%	7%
	25-34	48.188	50.918	42.898	6%	-16%
	35-44	71.309	67.239	66.784	-6%	-1%
	45-54	63.656	73.557	77.793	16%	6%
	55+	38.936	52.162	60.148	34%	15%
Δυτική Ελλάδα	15-24	9.704	7.122	11.076	-27%	56%
	25-34	42.399	42.604	45.576	0%	7%
	35-44	63.726	58.683	59.524	-8%	1%
	45-54	55.508	61.730	63.601	11%	3%
	55+	34.855	44.545	50.892	28%	14%
Κρήτη	15-24	10.256	11.792	8.291	15%	-30%
	25-34	48.372	51.598	41.958	7%	-19%
	35-44	64.886	76.167	65.786	17%	-14%
	45-54	56.043	70.319	69.770	25%	-1%
	55+	29.577	43.109	44.844	46%	4%
Πελοπόννησος	15-24	6.318	4.861	4.241	-23%	-13%
	25-34	34.438	36.827	37.405	7%	2%
	35-44	54.864	57.402	52.964	5%	-8%
	45-54	58.126	64.851	66.164	12%	2%
	55+	39.491	47.490	51.227	20%	8%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	15-24	8.444	9.036	8.354	7%	-8%
	25-34	44.626	44.998	36.002	1%	-20%
	35-44	58.169	59.987	52.687	3%	-12%
	45-54	54.984	58.758	61.269	7%	4%
	55+	31.678	41.869	41.994	32%	0%
Στερεά Ελλάδα	15-24	7.587	7.082	6.927	-7%	-2%
	25-34	39.369	37.929	34.140	-4%	-10%
	35-44	54.978	57.861	51.224	5%	-11%
	45-54	50.973	56.595	57.874	11%	2%
	55+	28.100	34.701	42.047	23%	21%
Νότιο Αιγαίο	15-24	7.919	7.445	4.268	-6%	-43%
	25-34	37.132	30.316	22.624	-18%	-25%
	35-44	40.028	37.849	33.040	-5%	-13%
	45-54	29.600	34.697	34.228	17%	-1%
	55+	17.661	22.665	23.273	28%	3%
Ήπειρος	15-24	2.469	2.963	2.417	20%	-18%
	25-34	21.079	19.796	16.892	-6%	-15%
	35-44	32.804	34.789	26.609	6%	-24%
	45-54	30.086	32.437	33.648	8%	4%
	55+	18.833	22.764	24.309	21%	7%
Δυτική Μακεδονία	15-24	4.145	2.727	2.795	-34%	2%
	25-34	14.190	12.196	14.771	-14%	21%
	35-44	25.668	25.596	23.458	0%	-8%
	45-54	24.827	29.727	29.662	20%	0%
	55+	12.414	16.838	18.980	36%	13%
Ιόνια Νησιά	15-24	2.504	3.971	2.395	59%	-40%
	25-34	14.175	13.302	12.724	-6%	-4%
	35-44	20.636	21.066	19.586	2%	-7%
	45-54	21.158	22.465	20.684	6%	-8%
	55+	14.510	16.383	16.959	13%	4%
Βόρειο Αιγαίο	15-24	3.296	4.246	3.314	29%	-22%
	25-34	17.602	18.107	15.964	3%	-12%
	35-44	17.419	19.772	18.074	14%	-9%
	45-54	16.039	18.812	19.532	17%	4%
	55+	10.610	13.879	15.037	31%	8%
Ελλάδα	15-24	140.105	151.415	139.688	8%	-8%
	25-34	814.814	786.309	736.601	-3%	-6%
	35-44	1.127.613	1.153.220	1.075.548	2%	-7%
	45-54	1.004.035	1.133.493	1.190.428	13%	5%
	55+	524.125	686.593	785.716	31%	14%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά ηλικιακή κατηγορία για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικιακές ομάδες 45-54 ετών (30%) και 35-44 ετών (27%) και ακολουθούν οι ηλικίες 55+ ετών (20%), 25-34 ετών (19%) και 15-24 ετών (4%).

Διάγραμμα 20: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά ηλικιακή ομάδα, 2021

1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης

Η εικόνα στις ηλικιακές ομάδες για την Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 είναι θετική: 15-24 ετών (+15%, από 10 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019), 25-34 ετών (+7%, από 48 χιλ. το 2015 σε 52 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+17%, από 65 χιλ. το 2015 σε 76 χιλ. το 2019), 45-54 ετών (+25%, από 56 χιλ. το 2015 σε 70 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+46%, από 30 χιλ. το 2015 σε 43 χιλ. το 2019).

Στους επιμέρους κλάδους, η εικόνα στους λοιπούς είναι θετική, με εξαίρεση τις ηλικίες 15-24 ετών (-2%, από 7 χιλ. το 2015 σε 7 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες κατηγορίες: 25-34 ετών (+2%, από 40 χιλ. το 2015 σε 41 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+21%, από 54 χιλ. το 2015 σε 65 χιλ. το 2019), 45-54 ετών (+30%, από 48 χιλ. το 2015 σε 62 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+50%, από 26 χιλ. το 2015 σε 39 χιλ. το 2019). Στην εστίαση η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 35-44 ετών (-14%, από 6 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019) και 45-54 ετών (-22%, από 4 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 15-24 ετών (+24%, από 3 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019), 25-34 ετών (+27%, από 5 χιλ. το 2015 σε 7 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+28%, από 2 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019) αύξηση. Στα καταλύματα η εικόνα είναι θετική: 15-24 ετών (+123%, από 803 απασχολούμενους το 2015 σε 2 χιλ. το 2019), 25-34 ετών (+31%, από 3 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019), 35-44 ετών (+16%, από 6 χιλ. το 2015 σε 6 χιλ. το 2019), 45-54 ετών (+29%, από 4 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019) και 55+ ετών (+8%, από 2 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση τις ηλικίες 55+ ετών (+4%, από 43 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικίες: 15-24 ετών (-30%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021), 25-34 ετών (-19%, από 52 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021), 35-44 ετών (-14%, από 76 χιλ. το 2019 σε 66 χιλ. το 2021) και 45-54 ετών (-1%, από 70 χιλ. το 2019 σε 70 χιλ. το 2021).

Στους επιμέρους κλάδους, η εικόνα στους λοιπούς είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (+8%, από 7 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021), 45-54 ετών (+2%, από 62 χιλ. το 2019 σε 63 χιλ. το 2021) και 55+ ετών (+4%, από 39 χιλ. το 2019 σε 40 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 25-34 ετών (-17%, από 41 χιλ. το 2019 σε 34 χιλ. το 2021) και 35-44 ετών (-9%, από 65 χιλ. το 2019 σε 59 χιλ. το 2021) μείωση. Στην εστίαση η εικόνα είναι αρνητική: 15-24 ετών (-72%, από 3 χιλ. το 2019 σε 927 απασχολούμενους το 2021), 25-34 ετών (-31%, από 7 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2021), 35-44 ετών (-43%, από 5 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021).

2021), 45-54 ετών (-20%, από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021) και 55+ ετών (-2%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021). Στα καταλύματα η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση τις ηλικίες 55+ ετών (+3%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικίες: 15-24 ετών (-89%, από 2 χιλ. το 2019 σε 200 απασχολούμενους το 2021), 25-34 ετών (-20%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), 35-44 ετών (-35%, από 6 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021) και 45-54 ετών (-23%, από 5 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021).

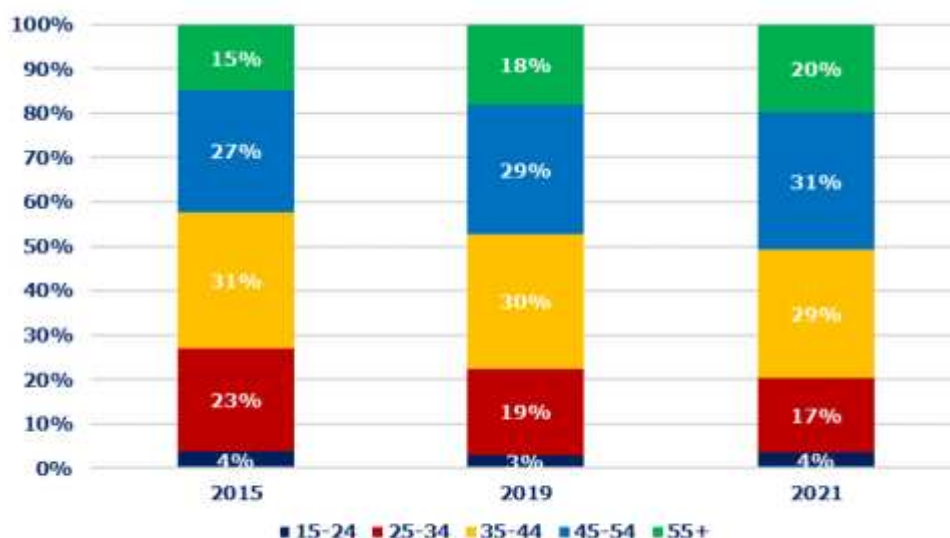
Πίνακας 16: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2015-2021

Περιφέρεια	Ηλικιακή διάρθρωση	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Λοιποί κλάδοι	15-24	6.745	6.639	7.164	-2%	8%
	25-34	40.192	41.065	34.276	2%	-17%
	35-44	53.726	64.948	58.901	21%	-9%
	45-54	47.665	61.733	63.081	30%	2%
	55+	25.832	38.686	40.408	50%	4%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	15-24	2.708	3.362	927	24%	-72%
	25-34	5.170	6.584	4.521	27%	-31%
	35-44	5.646	4.833	2.750	-14%	-43%
	45-54	4.362	3.405	2.718	-22%	-20%
	55+	1.939	2.478	2.430	28%	-2%
Καταλύματα	15-24	803	1.791	200	123%	-89%
	25-34	3.010	3.949	3.161	31%	-20%
	35-44	5.513	6.386	4.134	16%	-35%
	45-54	4.017	5.181	3.972	29%	-23%
	55+	1.805	1.945	2.006	8%	3%
Κρήτη	15-24	10.256	11.792	8.291	15%	-30%
	25-34	48.372	51.598	41.958	7%	-19%
	35-44	64.886	76.167	65.786	17%	-14%
	45-54	56.043	70.319	69.770	25%	-1%
	55+	29.577	43.109	44.844	46%	4%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Σύμφωνα με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων για τους λοιπούς κλάδους της Περιφέρειας Κρήτης, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 45-54 ετών (από 27% το 2015 σε 31% το 2021) και 35-44 ετών (από 31% το 2015 σε 29% το 2021) και ακολουθούν οι ηλικίες 55+ ετών (από 15% το 2015 σε 20% το 2021) και 25-34 ετών (από 23% το 2015 σε 17% το 2021). Μικρότερα είναι τα μερίδια που σημειώνονται στις ηλικίες 15-24 ετών (από 4% το 2015 σε 4% το 2021).

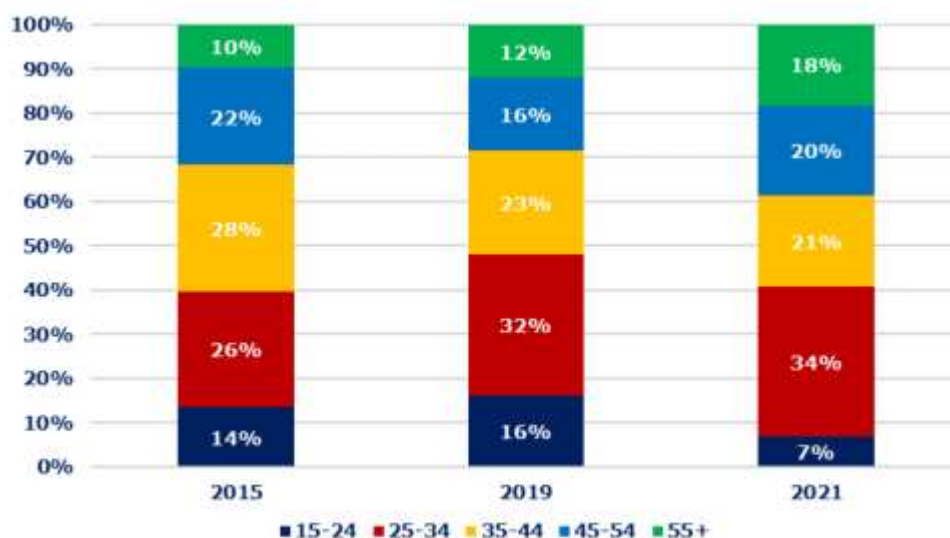
Διάγραμμα 21: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Κρήτης, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε ότι αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στην εστίαση για την Περιφέρεια Κρήτης, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων κατά σειρά καταγράφονται στις ηλικίες 25-34 ετών (από 26% το 2015 σε 34% το 2021), 35-44 ετών (από 28% το 2015 σε 21% το 2021), 45-54 ετών (από 22% το 2015 σε 20% το 2021), 55+ ετών (από 10% το 2015 σε 18% το 2021) και 15-24 ετών (από 14% το 2015 σε 7% το 2021).

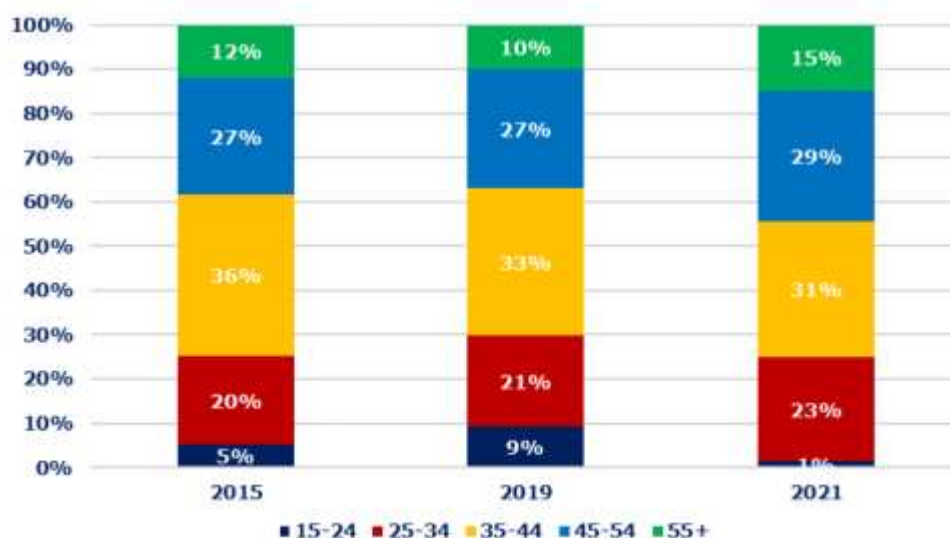
Διάγραμμα 22: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Κρήτης, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στα καταλύματα, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 35-44 ετών (από 36% το 2015 σε 31% το 2021), 45-54 ετών (από 27% το 2015 σε 29% το 2021) και 25-34 ετών (από 20% το 2015 σε 23% το 2021). Μικρότερα μερίδια καταγράφονται στις ηλικίες 55+ ετών (από 12% το 2015 σε 15% το 2021) και 15-24 ετών (από 5% το 2015 σε 1% το 2021).

Διάγραμμα 23: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Κρήτης, 2015-2021

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι στην Περιφέρεια Κρήτης η εστίαση προσφέρει μεγαλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης στις νεότερες ηλικίες (15-34 ετών) απ' ότι οι λοιποί κλάδοι και τα καταλύματα.

1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Η ανεργία στην Ελλάδα την περίοδο 2015-2019 σημείωσε μείωση κατά -32% (από 1.197 χιλ. το 2015 σε 819 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των ανέργων τους, με εξαίρεση την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (+12%, από 14 χιλ. το 2015 σε 16 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (-35% ή -155 χιλ., από 449 χιλ. το 2015 σε 294 χιλ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (-25% ή -54 χιλ., από 211 χιλ. το 2015 σε 157 χιλ. το 2019), Κρήτης (-50% ή -33 χιλ., από 67 χιλ. το 2015 σε 33 χιλ. το 2019), Θεσσαλίας (-32% ή -27 χιλ., από 85 χιλ. το 2015 σε 58 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (-48% ή -27 χιλ., από 55 χιλ. το 2015 σε 29 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, η ανεργία σημείωσε μείωση κατά -17% (από 819 χιλ. το 2019 σε 678 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (-31%, από 294 χιλ. το 2019 σε 203 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-21%, από 157 χιλ. το 2019 σε 124 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (-11%, από 58 χιλ. το 2019 σε 51 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-28%, από 68 χιλ. το 2019 σε 49 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 40 χιλ. το 2019 σε 40 χιλ. το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (-22%, από 28 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-16%, από 22 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-28%, από 16 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+10%, από 41 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2021), Κρήτης (+34%, από 33 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (+7%, από 29 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (+28%, από 21 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (+1%, από 11 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021) αύξηση.

Αναφορικά με το ποσοστό των ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για το 2021, παρατηρούμε ότι τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (12%), Πελοποννήσου (13%), Ιονίων Νήσων (13%), Βορείου Αιγαίου (14%) και Ηπείρου (15%) και τα υψηλότερα στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (20%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (19%) και Νοτίου Αιγαίου (19%).

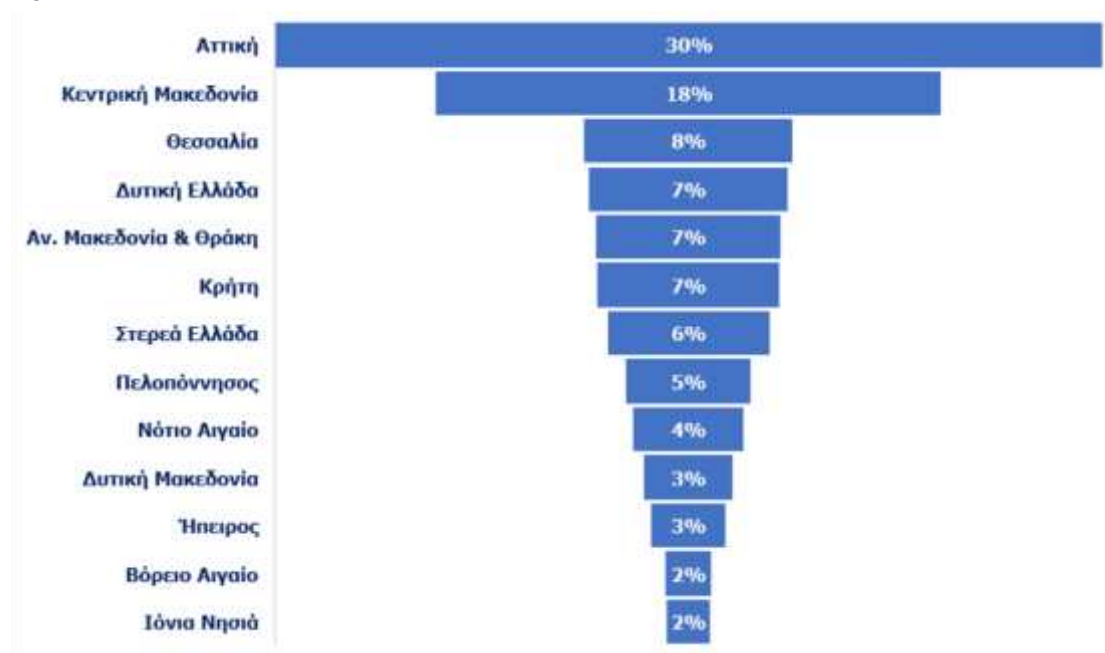
Πίνακας 17: Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015, 2019 και 2021						%Δ	
	2015		2019		2021		2015-2019	2019-2021
	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό		
Αττική	449	25%	294	17%	203	12%	-35%	-31%
Κεντρική Μακεδονία	211	26%	157	20%	124	16%	-25%	-21%
Θεσσαλία	85	27%	58	19%	51	17%	-32%	-11%
Δυτική Ελλάδα	82	28%	68	24%	49	17%	-17%	-28%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	60	23%	41	16%	46	19%	-32%	10%
Κρήτη	67	24%	33	12%	45	16%	-50%	34%
Στερεά Ελλάδα	63	26%	40	17%	40	17%	-36%	-1%
Πελοπόννησος	55	22%	29	12%	31	13%	-48%	7%
Νότιο Αιγαίο	23	15%	21	14%	27	19%	-9%	28%
Δυτική Μακεδονία	36	31%	28	25%	22	20%	-21%	-22%
Ήπειρος	34	25%	22	16%	19	15%	-35%	-16%
Βόρειο Αιγαίο	14	18%	16	18%	12	14%	12%	-28%
Ιόνια Νησιά	17	19%	11	12%	11	13%	-36%	1%
Σύνολο	1.197	25%	819	17%	678	15%	-32%	-17%

Πηγή: ΕΕΔ ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (30%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (18%), Θεσσαλίας (8%), Δυτικής Ελλάδας (7%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (7%), Κρήτης (7%), Στερεάς Ελλάδας (6%), Πελοποννήσου (5%), Νοτίου Αιγαίου (4%), Δυτικής Μακεδονίας (3%), Ηπείρου (3%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 24: Ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Κρήτης καταγράφει το 7% των ανέργων της χώρας, σημειώνοντας την περίοδο 2019-2021 αύξηση κατά +34% (από 33 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021) ενώ την περίοδο 2015-2019 μείωση κατά -50% (από 67 χιλ. το 2015 σε 33 χιλ. το 2019). Παράλληλα εμφανίζει το 2021 και το 6^ο χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της (16% έναντι 12% το 2019 και 24% το 2015) στο σύνολο των 13 Περιφερειών.

2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

2.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ 2021

2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό³ Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 18: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021

Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021							
Περιφέρεια		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	259	436	579	775	192	2.241
	Δωμάτια	34.404	36.564	21.649	19.611	2.982	115.210
	Κλίνες	72.376	74.361	42.548	37.706	5.871	232.862
Κρήτη	Μονάδες	150	344	415	562	173	1.644
	Δωμάτια	25.190	33.016	17.932	18.223	4.132	98.493
	Κλίνες	53.582	65.687	33.954	32.617	7.979	193.819
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	69	172	265	420	72	998
	Δωμάτια	10.211	13.289	14.364	12.869	1.497	52.230
	Κλίνες	21.237	26.356	28.376	24.847	2.920	103.736
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	62	138	288	312	362	1.162
	Δωμάτια	9.758	10.698	10.093	8.108	7.647	46.304
	Κλίνες	20.508	21.572	20.615	16.127	15.352	94.174
Αττική	Μονάδες	48	138	159	240	113	698
	Δωμάτια	7.581	10.106	7.041	7.212	2.267	34.207
	Κλίνες	14.650	19.617	13.306	13.327	4.739	65.639
Πελοπόννησος	Μονάδες	29	145	236	209	62	681
	Δωμάτια	2.843	5.127	6.362	4.637	808	19.777
	Κλίνες	6.104	10.246	12.607	8.805	1.579	39.341
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	8	51	158	238	56	511
	Δωμάτια	686	3.709	4.396	5.364	929	15.084
	Κλίνες	1.519	7.542	8.520	10.123	1.747	29.451
Θεσσαλία	Μονάδες	29	123	141	186	70	549
	Δωμάτια	1.479	3.946	3.781	4.158	1.255	14.619
	Κλίνες	3.045	7.909	7.456	8.029	2.698	29.137
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	7	33	139	162	42	383
	Δωμάτια	819	1.796	4.821	3.822	651	11.909
	Κλίνες	1.667	3.452	9.261	7.183	1.247	22.810
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	14	32	120	151	66	383
	Δωμάτια	1.308	1.968	3.799	3.121	988	11.184
	Κλίνες	2.715	4.123	7.498	6.097	1.931	22.364
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	6	43	108	95	24	276
	Δωμάτια	1.488	2.610	3.273	2.260	295	9.926
	Κλίνες	3.186	5.207	6.209	4.355	578	19.535
Ήπειρος	Μονάδες	17	99	172	129	21	438
	Δωμάτια	1.478	1.719	3.377	2.233	353	9.160
	Κλίνες	3.127	3.671	6.863	4.351	704	18.716
Δυτική Μακεδονία	Μονάδες	4	15	60	34	11	124
	Δωμάτια	99	361	1.388	714	239	2.801
	Κλίνες	219	783	2.976	1.576	792	6.346
Σύνολο	Μονάδες	702	1.769	2.840	3.513	1.264	10.088
	Δωμάτια	97.344	124.909	102.276	92.332	24.043	440.904
	Κλίνες	203.935	250.526	200.189	175.143	48.137	877.930

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

³ Λόγω μη δημοσίευσης πλέον των στοιχείων του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται σε αυτή την Ενότητα προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από την βάση του ΞΕΕ.

Η Ελλάδα το 2021 διέθετε 10.088 ξενοδοχειακές μονάδες με 440.904 δωμάτια και 877.930 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής, που δέχονται και τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών, αντιπροσωπεύουν το 67% του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας (6.743 ξενοδοχειακές μονάδες).

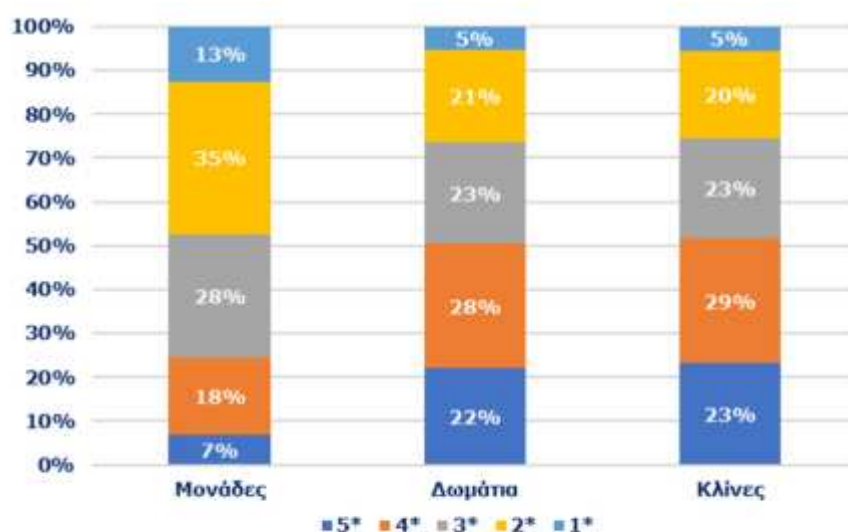
Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (35%) και 3* (28%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 5* (7%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες 4* (18%) και 1* (13%).

Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανεμημένη, με εξαίρεση τα 1*. Συγκεκριμένα: 5* το 22%, 4* το 28%, 3* το 23%, 2* το 21% και 1* μόλις το 5%. Παρόμοια εικόνα και στις κλίνες 5* το 23%, 4* το 29%, 3* το 23%, 2* το 20% και 1* το 5%.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα 5* παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 7% των ξενοδοχειακών μονάδων εντούτοις κατέχουν το 22% των δωματίων και το 23% των κλινών.

Τέλος, οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (36%) και της Κρήτης (21%) έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό 5* ξενοδοχείων αντιπροσωπεύοντας το 58% του συνόλου.

Διάγραμμα 25: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Ελλάδα, 2021

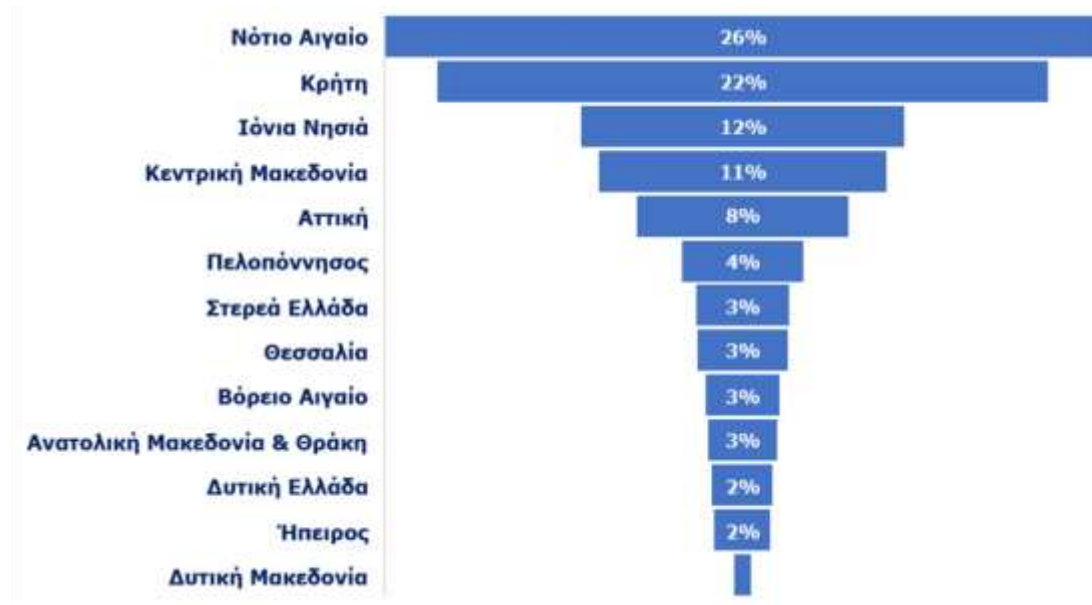

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και

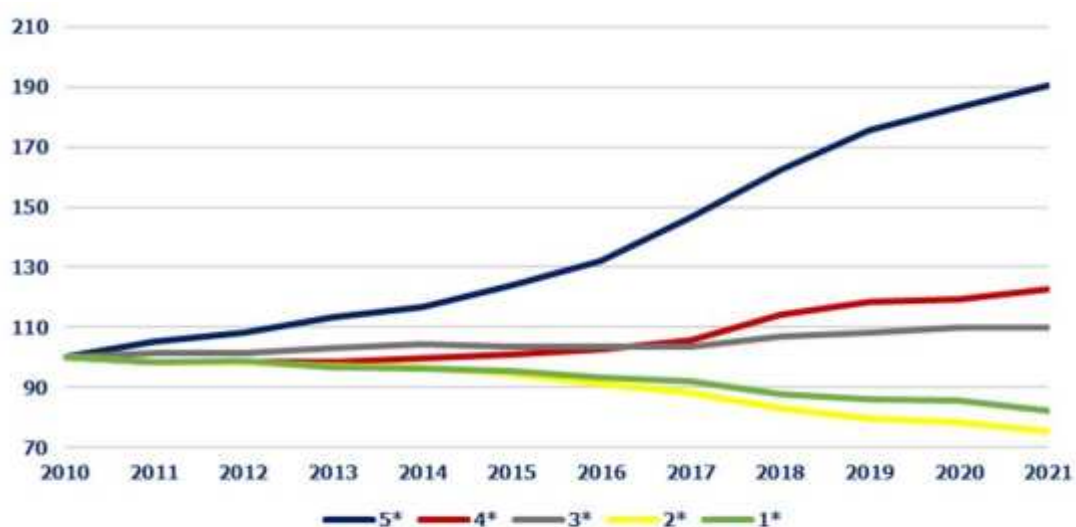
της Αττικής αντιπροσωπεύουν το 2021 το 79% των ξενοδοχειακών δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 26: Ποσοστιαία κατανομή ξενοδοχειακών δωματίων ανά Περιφέρεια, 2021

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2010-2021, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+91%), 4* (+23%) και 3* (+10%) και μείωση στα 2* (-25%) και 1* (-18%).

Διάγραμμα 27: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της Ελλάδας (2010=100), 2010-2021

Πηγή: ΕΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2021 το 16% των μονάδων, το 22% των δωματίων και το 22% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 1.644 μονάδες με 98.493 δωμάτια και 193.819 κλίνες.

Πίνακας 19: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ							
Ξενοδοχειακό δυναμικό 2021							
Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Ηρακλείου	Μονάδες	52	145	116	126	77	516
	Δωμάτια	11.658	16.901	5.110	4.060	2.224	39.953
	Κλίνες	25.126	33.744	9.882	7.539	4.366	80.657
Χανίων	Μονάδες	43	82	138	269	50	582
	Δωμάτια	4.429	6.026	5.755	9.307	1.167	26.684
	Κλίνες	9.349	11.919	10.459	16.290	2.172	50.189
Ρεθύμνου	Μονάδες	23	78	120	99	18	338
	Δωμάτια	3.110	6.449	5.167	2.943	317	17.986
	Κλίνες	6.549	12.772	9.996	5.328	633	35.278
Λασιθίου	Μονάδες	32	39	41	68	28	208
	Δωμάτια	5.993	3.640	1.900	1.913	424	13.870
	Κλίνες	12.558	7.252	3.617	3.460	808	27.695
Σύνολο	Μονάδες	150	344	415	562	173	1.644
	Δωμάτια	25.190	33.016	17.932	18.223	4.132	98.493
	Κλίνες	53.582	65.687	33.954	32.617	7.979	193.819

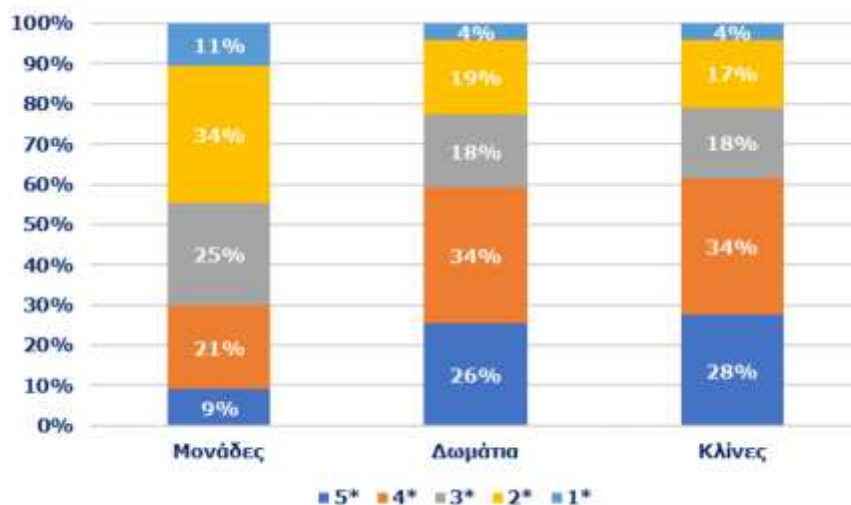
Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών, παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (34%), 3* (25%) και 4* (21%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 1* (11%) και 5* (9%). Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανομημένη, 5* (26%), 4* (34%), 3* (18%), 2* (19%) και 1* (4%), με εξαίρεση τα 1*.

Παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες, 5* (28%), 4* (34%), 3* (18%), 2* (17%) και 1* (4%).

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι τα 5*, παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 9% των ξενοδοχειακών μονάδων εντούτοις κατέχουν το 26% των δωματίων και το 28% των κλινών.

Διάγραμμα 28: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Κρήτης, 2021

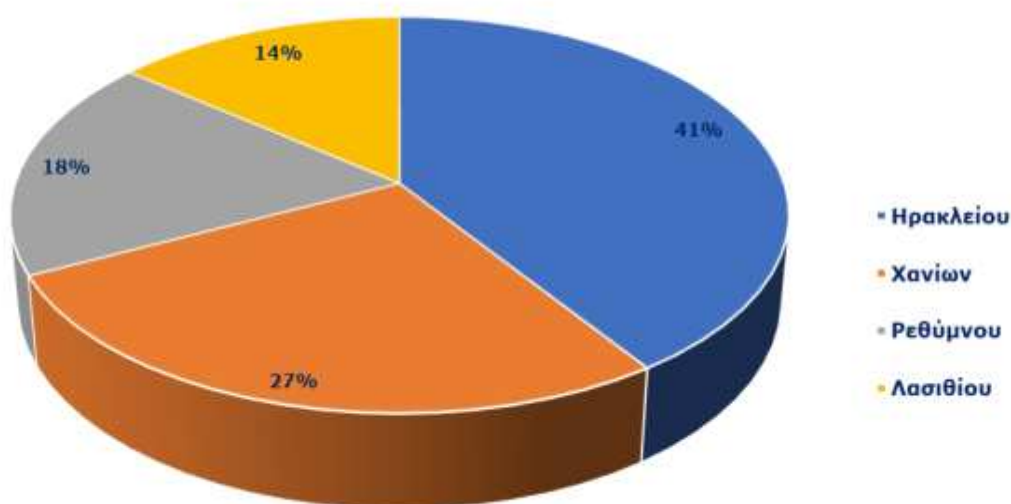

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Ηρακλείου αντιπροσωπεύει το 41% των δωματίων της Περιφέρειας με 516 μονάδες, 39.953 δωμάτια και 80.657 κλίνες,
- Η Ενότητα Χανίων διαθέτει το 27% του δυναμικού της Περιφέρειας με 582 μονάδες, 26.684 δωμάτια και 50.189 κλίνες,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου αντιπροσωπεύει το 18% του δυναμικού της Περιφέρειας με 338 μονάδες, 17.986 δωμάτια και 35.278 κλίνες και
- Η Ενότητα Λασιθίου διαθέτει το 14% του δυναμικού με 208 μονάδες, 13.870 δωμάτια και 27.695 κλίνες.

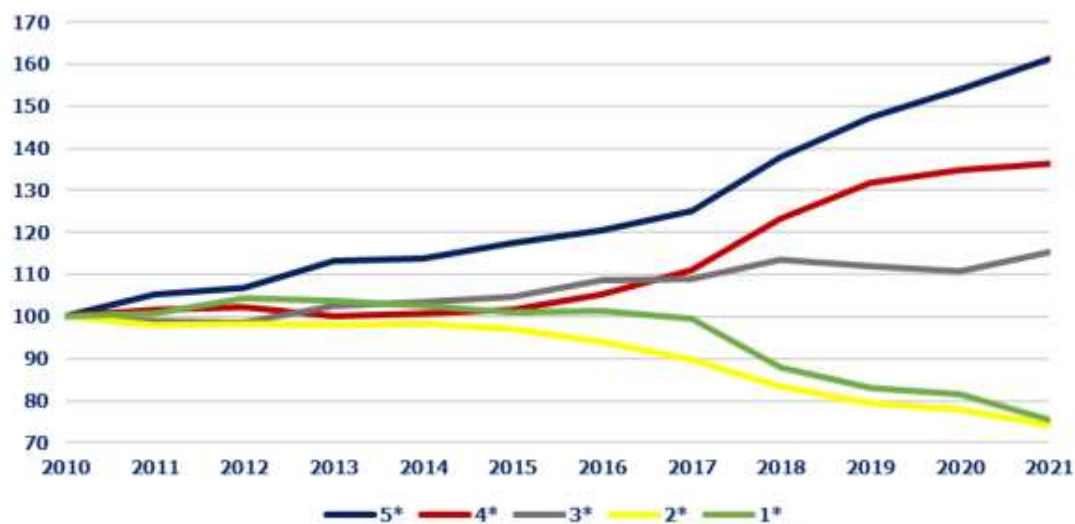
Διάγραμμα 29: Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε δωμάτια της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2010-2021, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+61), 4* (+36%) και 3* (+15%) και μείωση στα 2* (-26%) και 1* (-25%).

Διάγραμμα 30: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Κρήτης (2010=100), 2010-2021

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.2 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 2019

2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 20: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019

Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων ανά Περιφέρεια, 2019						
Περιφέρεια		4K	3K	2K	1K	Σύνολο
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	582	2.060	3.517	1.165	7.324
	Δωμάτια	4.564	15.892	23.591	6.891	50.938
	Κλίνες	11.060	36.879	53.146	15.229	116.314
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	103	977	1.857	1.128	4.065
	Δωμάτια	869	7.688	13.249	7.255	29.061
	Κλίνες	2.144	17.211	31.707	17.225	68.287
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	157	812	2.063	1.222	4.254
	Δωμάτια	1.320	5.767	12.398	6.331	25.816
	Κλίνες	3.296	14.411	29.350	15.067	62.124
Κρήτη	Μονάδες	137	1.171	1.507	523	3.338
	Δωμάτια	1.243	9.294	10.470	3.135	24.142
	Κλίνες	2.987	22.037	23.698	7.036	55.758
Θεσσαλία	Μονάδες	48	375	922	348	1.693
	Δωμάτια	401	2.267	6.096	2.175	10.939
	Κλίνες	1.089	5.602	13.901	4.788	25.380
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	49	447	532	238	1.266
	Δωμάτια	346	3.567	3.494	1.271	8.678
	Κλίνες	826	7.804	7.621	2.690	18.941
Ήπειρος	Μονάδες	132	480	523	192	1.327
	Δωμάτια	1.189	2.880	2.917	993	7.979
	Κλίνες	2.914	7.238	6.766	2.196	19.114
Πελοπόννησος	Μονάδες	66	411	608	196	1.281
	Δωμάτια	508	2.814	3.518	939	7.779
	Κλίνες	1.336	6.878	8.494	2.267	18.975
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	25	210	676	241	1.152
	Δωμάτια	240	1.546	4.221	1.315	7.322
	Κλίνες	549	3.921	9.858	2.832	17.160
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	10	157	669	121	957
	Δωμάτια	64	1.181	4.408	658	6.311
	Κλίνες	179	2.896	9.843	1.396	14.314
Αττική	Μονάδες	124	133	338	180	775
	Δωμάτια	1.211	1.233	2.425	1.008	5.877
	Κλίνες	2.863	2.786	5.329	2.226	13.204
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	21	102	105	45	273
	Δωμάτια	141	731	639	232	1.743
	Κλίνες	345	1.674	1.493	543	4.055
Δυτική Μακεδονία	Μονάδες	18	38	32	3	91
	Δωμάτια	113	274	224	14	625
	Κλίνες	244	612	524	33	1.413
Σύνολο	Μονάδες	1.472	7.373	13.349	5.602	27.796
	Δωμάτια	12.209	55.134	87.650	32.217	187.210
	Κλίνες	29.832	129.949	201.730	73.528	435.039

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

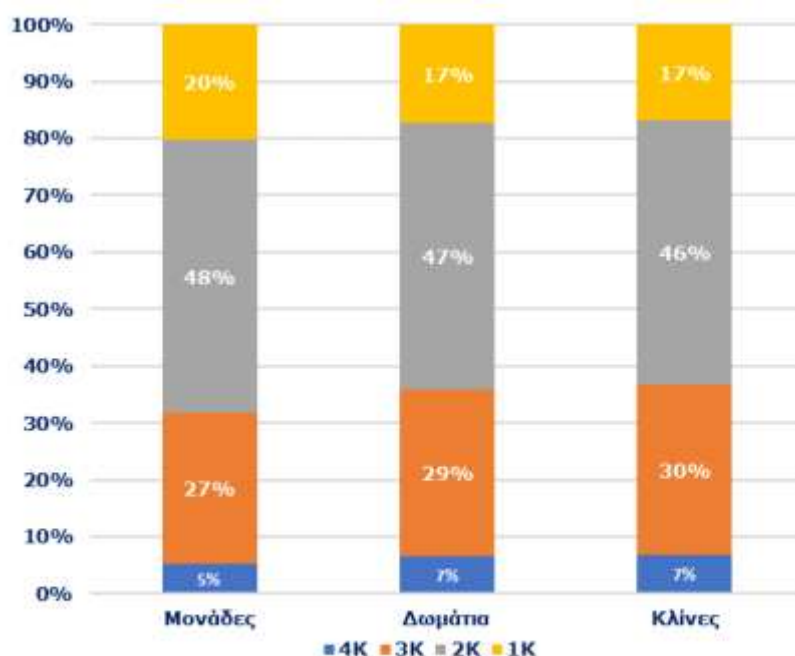
Λόγω μη δημοσίευσης νέων στοιχείων από την βάση του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται στην συγκεκριμένη Ενότητα είναι τα τελευταία διαθέσιμα.

Η Ελλάδα το 2019 διέθετε 27.796 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων με 187.210 δωμάτια και 435.039 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσώπευαν το 2019 το 74% του δυναμικού ενοικιαζόμενων δωματίων της χώρας (20.674 μονάδες). Το top-5 των Περιφερειών, με εξαίρεση την Θεσσαλία αντί για την Αττική, παραμένει ίδιο και για το δυναμικό των ενοικιαζόμενων δωματίων.

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες 2K (48%), 3K (27%) και 1K (20%) και χαμηλή στις μονάδες με 4K (5%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4K (7%), 3K (29%), 2K (47%) και 1K (17%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4K (7%), 3K (30%), 2K (46%) και 1K (17%). Σε αντίθεση με το ξενοδοχειακό δυναμικό και τα 5* ξενοδοχεία, που αν και αποτελούν μόλις το 6% των μονάδων κατέχουν το 21% των δωματίων και το 22% των κλινών, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια με 4K δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα δωμάτια και στις κλίνες.

Διάγραμμα 31: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Ελλάδα, 2019

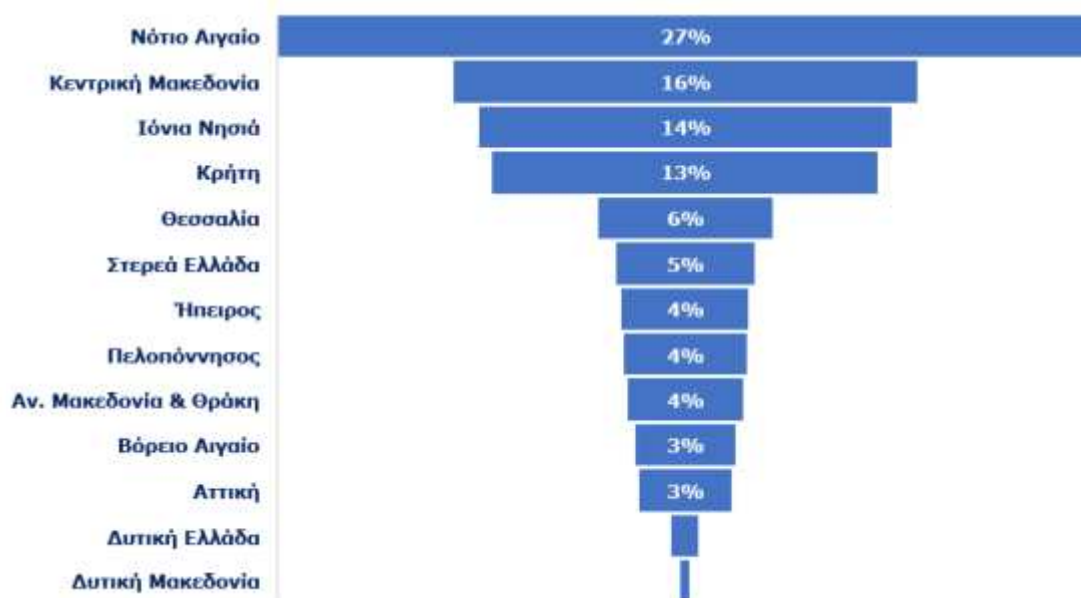

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Την μεγαλύτερη συγκέντρωση σε μονάδες με 4Κ έχουν οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (40%), Ιονίων Νήσων (11%), Κρήτης (9%) και Ηπείρου (9%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 4Κ. Ενώ οι Περιφέρειες με την μεγαλύτερη συγκέντρωση στις μονάδες με 3 Κ είναι το Νότιο Αιγαίο (28%), η Κρήτη (16%), η Κεντρική Μακεδονία (13%) και τα Ιόνια Νησιά (11%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 3Κ.

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύουν το 2019 το 75% των δωματίων της χώρας. Παρόμοια είναι η εικόνα και για τις κλίνες στις επιμέρους Περιφέρειες.

Διάγραμμα 32: Ποσοστιαία κατανομή των ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019

2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2019 το 12% των μονάδων, το 13% των δωματίων και το 13% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 3.338 μονάδες με 24.142 δωμάτια και 55.758 κλίνες.

Πίνακας 21: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019

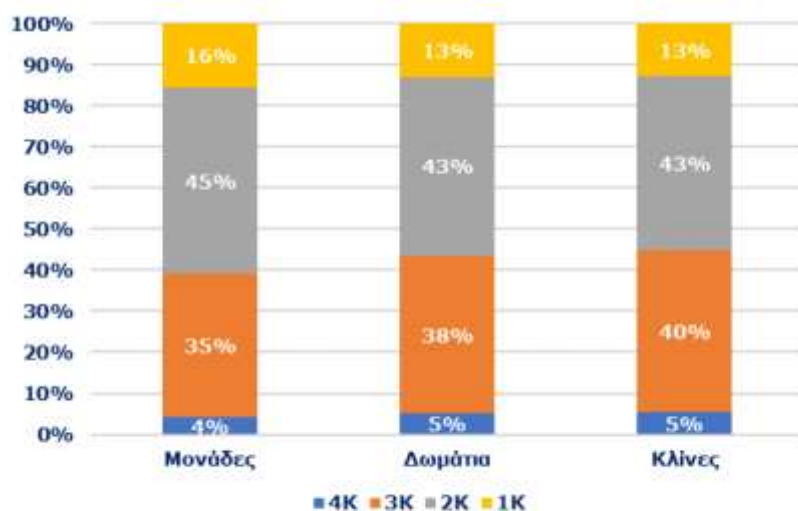
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ						
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2019						
Ενότητα		4K	3K	2K	1K	Σύνολο
Ηρακλείου	Μονάδες	66	346	363	111	886
	Δωμάτια	678	3.959	3.355	808	8.800
	Κλίνες	1.632	8.391	7.043	1.712	18.778
Χανίων	Μονάδες	32	497	606	167	1.302
	Δωμάτια	166	3.049	3.840	1.043	8.098
	Κλίνες	441	7.925	9.105	2.411	19.882
Ρεθύμνου	Μονάδες	17	210	314	111	652
	Δωμάτια	200	1.398	1.903	615	4.116
	Κλίνες	459	3.589	4.373	1.401	9.822
Λασιθίου	Μονάδες	22	118	224	134	498
	Δωμάτια	199	888	1.372	669	3.128
	Κλίνες	455	2.132	3.177	1.512	7.276
Σύνολο	Μονάδες	137	1.171	1.507	523	3.338
	Δωμάτια	1.243	9.294	10.470	3.135	24.142
	Κλίνες	2.987	22.037	23.698	7.036	55.758

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες με 2K (45%) και 3K (35%) και χαμηλή στις μονάδες με 1K (16%) και 4K (4%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4K (5%), 3K (38%), 2K (43%) και 1K (13%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4K (5%), 3K (40%), 2K (43%) και 1K (13%).

Διάγραμμα 33: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019

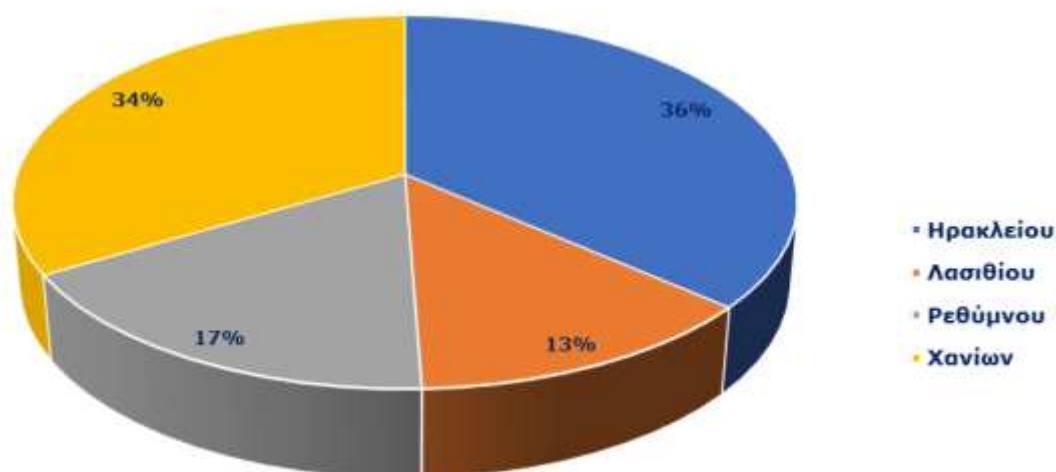

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Ηρακλείου αντιπροσωπεύει το 36% του δυναμικού δωματίων της Περιφέρειας με 886 μονάδες, 8.800 δωμάτια και 18.778 κλίνες,
- Η Ενότητα Χανίων διαθέτει το 34% του δυναμικού της Περιφέρειας με 1.302 μονάδες, 8.098 δωμάτια και 19.882 κλίνες,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου αντιπροσωπεύει το 17% του δυναμικού της Περιφέρειας με 652 μονάδες, 4.116 δωμάτια και 9.822 κλίνες και
- Η Ενότητα Λασιθίου διαθέτει το 13% του δυναμικού με 498 μονάδες, 3.128 δωμάτια και 7.276 κλίνες.

Διάγραμμα 34: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.3 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΥΛΕΩΝ, 2018

2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Λόγω μη δημοσίευσης νέων στοιχείων από την βάση του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται στην συγκεκριμένη Ενότητα είναι τα τελευταία διαθέσιμα.

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε και 11.415 τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις με 17.300 δωμάτια και 90.910 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Πελοποννήσου αντιπροσώπευαν το 2018 το 79% του δυναμικού των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας (9.055 δωμάτια).

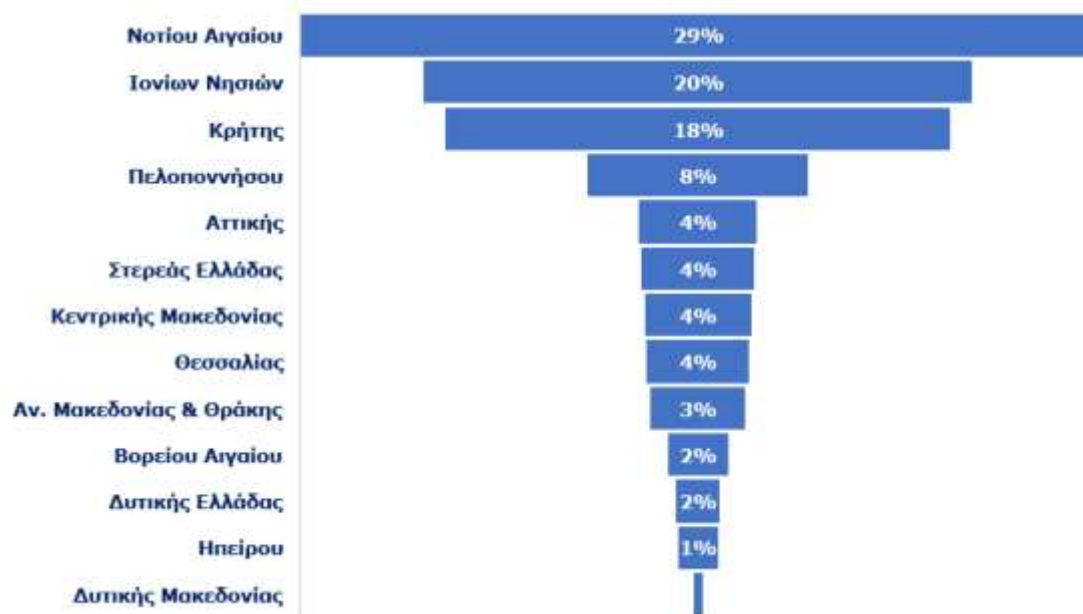
Πίνακας 22: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018			
Περιφέρεια	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Νοτίου Αιγαίου	3.862	4.972	28.326
Ιονίων Νησιών	2.235	3.432	18.691
Κρήτης	2.306	3.159	17.623
Πελοποννήσου	652	1.384	6.125
Αττικής	483	744	4.232
Στερεάς Ελλάδας	240	709	2.763
Κεντρικής Μακεδονίας	411	672	3.445
Θεσσαλίας	502	648	3.531
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	242	599	2.383
Βορείου Αιγαίου	228	384	1.473
Δυτικής Ελλάδας	129	277	1.084
Ηπείρου	98	256	949
Δυτικής Μακεδονίας	27	64	285
Σύνολο	11.415	17.300	90.910

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, παρατηρούμε ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (29%), των Ιονίων Νήσων (20%), της Κρήτης (18%) και της Πελοποννήσου (8%) αντιπροσώπευαν το 2018 το 75% των δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 35: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Η εικόνα διαφοροποιείται ελαφρώς στις κλίνες με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (31%), των Ιονίων Νήσων (21%), της Κρήτης (19%) και της Πελοποννήσου (7%) να αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 78% των κλινών της χώρας.

Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2018 το 79% των μονάδων, το 75% των δωματίων και το 78% των κλινών.

2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2018 το 20% των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας, το 18% των δωματίων και το 19% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 2.306 μονάδες με 3.159 δωμάτια και 17.623 κλίνες.

Πίνακας 23: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

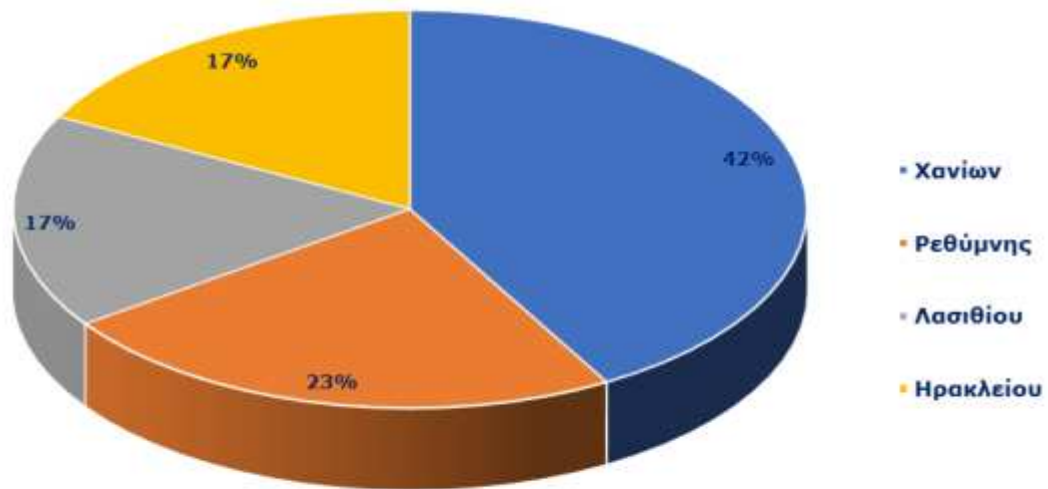
Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα, 2018			
Ενότητα	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Χανίων	1.020	1.319	7.656
Ρεθύμνης	582	741	4.431
Λασιθίου	346	552	2.626
Ηρακλείου	358	547	2.910
Σύνολο	2.306	3.159	17.623

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Χανίων αντιπροσώπευε το 42% του δυναμικού της Περιφέρειας με 1.020 μονάδες, 1.319 δωμάτια και 7.656 κλίνες,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου διαθέτει το 23% του δυναμικού της Περιφέρειας με 582 μονάδες, 741 δωμάτια και 4.431 κλίνες,
- Η Ενότητα Λασιθίου αντιπροσώπευε το 17% του δυναμικού της Περιφέρειας με 346 μονάδες, 552 δωμάτια και 2.626 κλίνες και
- Η Ενότητα Ηρακλείου διαθέτει το 17% του δυναμικού με 358 μονάδες, 547 δωμάτια και 2.910 κλίνες.

Διάγραμμα 36: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETÉ Intelligence

2.4 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, 2001-2011

Στην Ενότητα αυτή γίνεται η καταγραφή του συνόλου των κατοικιών καθώς επίσης των κενών και των δευτερεύουσων και εξοχικών κατοικιών. Η καταγραφή αυτή γίνεται λόγω της σημαντικής αύξησης των βραχυχρόνιων μισθώσεων (μέσω Airbnb κ.α.) στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Οι κενές και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες αποτελούν ή μπορούν να αποτελέσουν καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κατοικιών που διενεργήθηκε το 2011, η Ελλάδα σημείωσε αύξηση στο σύνολο των κατοικιών της κατά +17% (από 5.476.162 το 2001 σε 6.384.353 το 2011). Σε απόλυτες τιμές, οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίστηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+290.780 κατοικίες ή +16%), Κεντρικής Μακεδονίας (+163.354 κατοικίες ή +18%) και Κρήτης (+70.989 ή +23%). Σημαντικά υψηλότερη αύξηση (+56%) παρουσίασαν οι κενές κατοικίες (από 1.439.041 το 2001 σε 2.249.813 το 2011) και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες κατά +47% (από 922.228 το 2001 σε 1.351.845 το 2011). Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι κενές κατοικίες μαζί με τις εξοχικές και δευτερεύουσες αντιπροσώπευαν το 56% του συνόλου των κατοικιών, με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (14%) και Κεντρικής Μακεδονίας (9%).

Η Περιφέρεια Κρήτης εμφάνισε αύξηση στις κατοικίες της κατά +23% (από 310.748 το 2001 σε 381.737 το 2011), κατά +61% στις κενές κατοικίες (από 86.891 το 2001 σε 140.099 το 2011) και κατά +44% στις δευτερεύουσες & εξοχικές κατοικίες (από 56.766 το 2001 σε 81.656 το 2011).

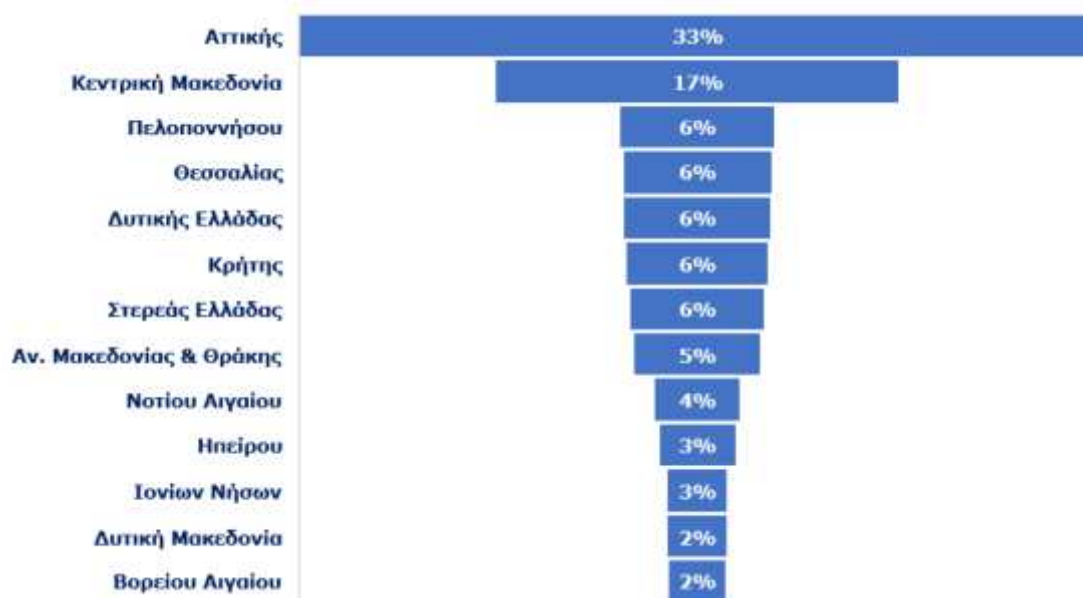
Πίνακας 24: Δυναμικό κύριων και δευτερευουσών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2001-2011

Περιφέρεια	Σύνολο Κατοικιών, 2011	Σύνολο Κενών, 2011	Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες, 2011	Κενές & Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες ως % επί του συνόλου, 2011	%Δ Σύνολο Κατοικιών 2001 - 2011	%Δ Σύνολο Κενών 2001 - 2011	%Δ Εξοχικές & Δευτερ. 2001 - 2011
Αττικής	2.121.155	609.058	295.178	14%	16%	78%	64%
Κεντρική Μακεδονία	1.076.148	360.990	200.295	9%	18%	62%	56%
Πελοποννήσου	411.462	198.386	148.239	5%	14%	35%	28%
Θεσσαλίας	397.301	132.749	87.891	3%	14%	54%	43%
Δυτικής Ελλάδας	390.609	148.250	100.941	4%	14%	56%	54%
Κρήτης	381.737	140.099	81.656	3%	23%	61%	44%
Στερεάς Ελλάδας	359.236	158.234	115.324	4%	15%	43%	35%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	340.682	105.333	64.864	3%	20%	63%	85%
Νοτίου Αιγαίου	229.919	113.284	75.257	3%	22%	41%	32%
Ηπείρου	204.948	76.560	53.682	2%	16%	46%	40%
Ιονίων Νήσων	160.298	79.591	43.839	2%	22%	50%	41%
Δυτική Μακεδονία	159.409	55.294	34.087	1%	15%	58%	52%
Βορείου Αιγαίου	151.449	71.985	50.592	2%	7%	17%	13%
Ελλάδα	6.384.353	2.249.813	1.351.845	56%	17%	56%	47%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Ενεργειακή INSETTE Intelligence

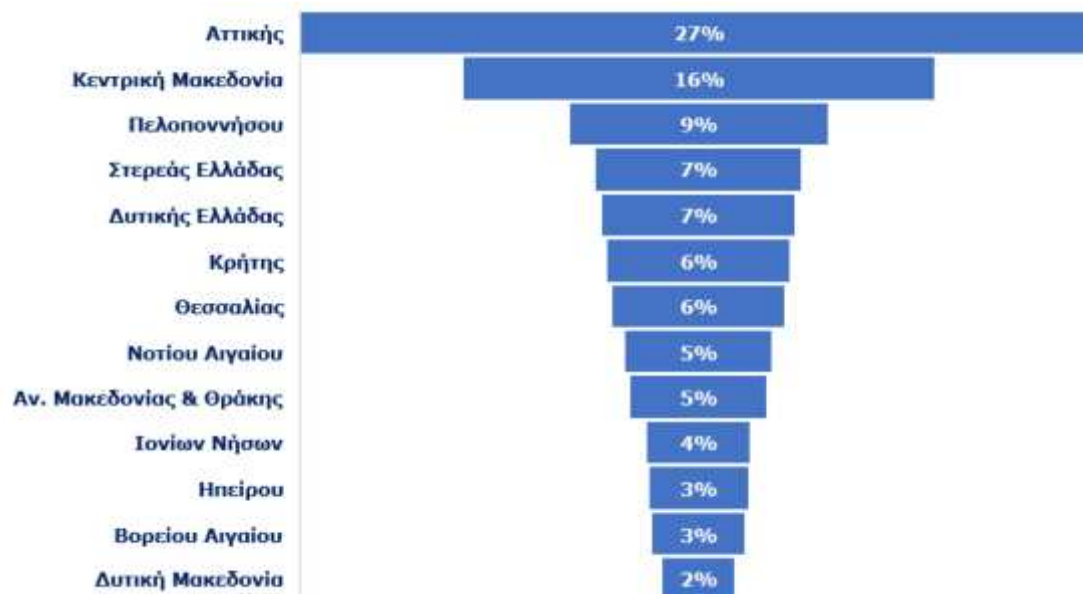
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των κατοικιών βρίσκονται στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας όπου εντοπίζονται και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Συγκεκριμένα, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσώπευαν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας.

Διάγραμμα 37: Ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

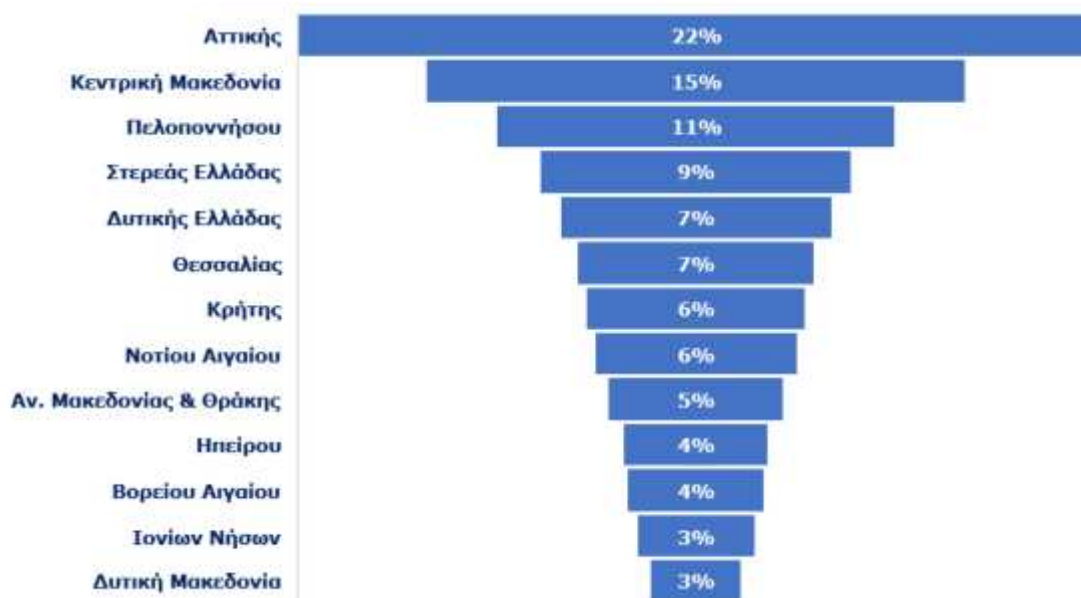
Η εικόνα στην ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών είναι παρόμοια με το σύνολο των κατοικιών, με μικρές διαφοροποιήσεις ανά Περιφέρεια. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στην Περιφέρεια Αττικής.

Διάγραμμα 38: Ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

Αναφορικά με τις εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες παρατηρούμε ότι η Αττική (22%), η Κεντρική Μακεδονία (15%) και η Πελοπόννησος (11%) σημειώνουν τα μεγαλύτερα μερίδια, αντιπροσωπεύοντας το 48% του συνόλου της χώρας.

Διάγραμμα 39: Ποσοστιαία κατανομή των εξοχικών & δευτερεύουσων κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

Συμπερασματικά, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύουν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας εκ των οποίων το 43% των κενών κατοικιών και το 37% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2011 το 6% των κατοικιών της Ελλάδας, εκ των οποίων το 6% των κενών κατοικιών και το 6% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

2.5 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2021

2.5.1 Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Πίνακας 25: Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

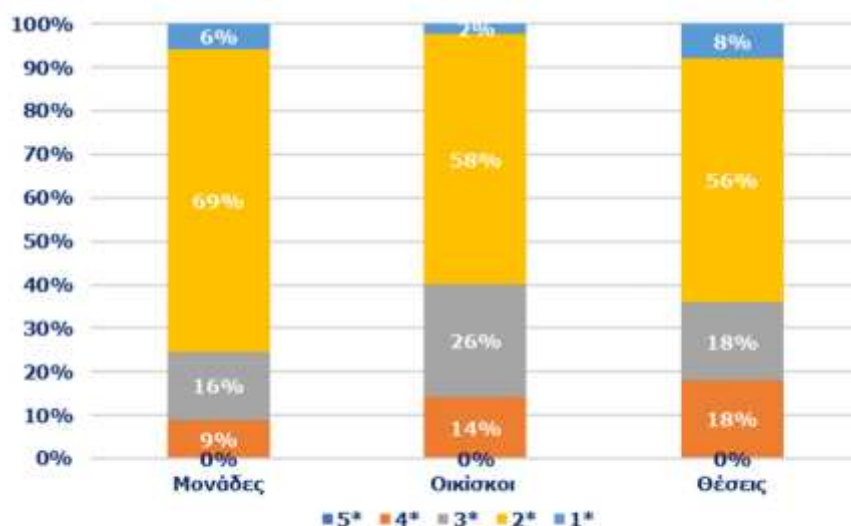
Δυναμικό Κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021							
Περιφέρεια		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	0	10	10	45	5	70
	Οικίσκοι	0	28	83	214	26	351
	Θέσεις	0	1.751	1.259	3.193	296	6.499
Πελοπόννησος	Μονάδες	0	1	9	46	1	57
	Οικίσκοι	0	11	17	32	0	60
	Θέσεις	0	50	1.001	3.062	31	4.144
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	0	2	5	23	3	33
	Οικίσκοι	0	0	114	172	0	286
	Θέσεις	0	22	371	1.561	540	2.494
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	0	6	2	6	3	17
	Οικίσκοι	0	16	0	1	0	17
	Θέσεις	0	979	266	557	392	2.194
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	0	1	3	19	0	23
	Οικίσκοι	0	26	0	93	0	119
	Θέσεις	0	101	259	1.399	0	1.759
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	0	1	5	17	0	23
	Οικίσκοι	0	41	15	12	0	68
	Θέσεις	0	120	408	1.129	0	1.657
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	0	3	8	10	1	22
	Οικίσκοι	0	50	52	14	0	116
	Θέσεις	0	406	474	657	30	1.567
Ήπειρος	Μονάδες	0	0	4	13	0	17
	Οικίσκοι	0	0	0	21	0	21
	Θέσεις	0	0	288	898	0	1.186
Θεσσαλία	Μονάδες	1	0	1	12	1	15
	Οικίσκοι	0	0	1	9	0	10
	Θέσεις	75	0	98	702	196	1.071
Κρήτη	Μονάδες	0	1	1	12	1	15
	Οικίσκοι	0	0	0	14	0	14
	Θέσεις	0	90	18	552	100	760
Αττική	Μονάδες	0	2	1	5	2	10
	Οικίσκοι	0	0	0	6	0	6
	Θέσεις	0	222	78	356	80	736
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	0	0	0	1	0	1
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	0	0	53	0	53
Σύνολο	Μονάδες	1	27	49	209	17	303
	Οικίσκοι	0	172	282	588	26	1.068
	Θέσεις	75	3.741	4.520	14.119	1.665	24.120

Πηγή: ΞΕΕ - Ενεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα το 2021 διέθετε 303 μονάδες κάμπινγκ με 1.068 οικίσκους και 24.120 θέσεις. Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (69%) και 3* (16%) κάμπινγκ και χαμηλή στα 4* (9%), 1* (6%) και 5* (0,3%).

Η εικόνα στους οικίσκους ανά κατηγορία αστεριού είναι: 4* (14%), 3* (26%), 2* (58%) και 1* (2%) ενώ παρόμοια είναι και η εικόνα στις θέσεις 5* (0,3%), 4* (18%), 3* (18%), 2* (56%) και 1* (8%). Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι το μοναδικό 5* κάμπινγκ καταγράφεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

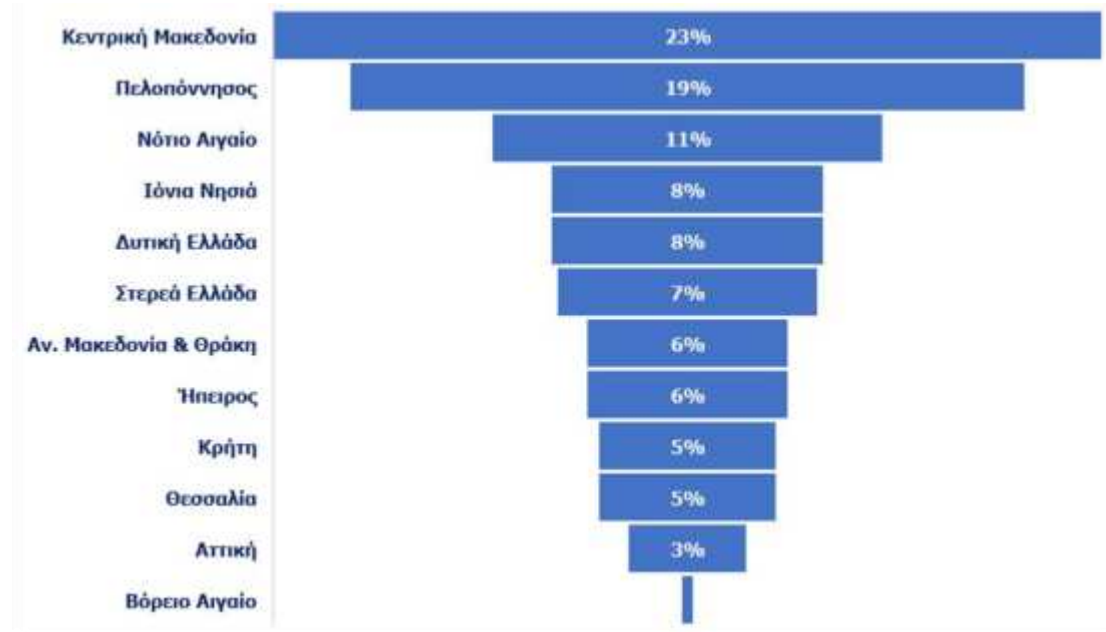
Διάγραμμα 40: Κατανομή μονάδων, οικίσκων και θέσεων ανά κατηγορία αστεριού στην Ελλάδα, 2021

Πηγή: ΕΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

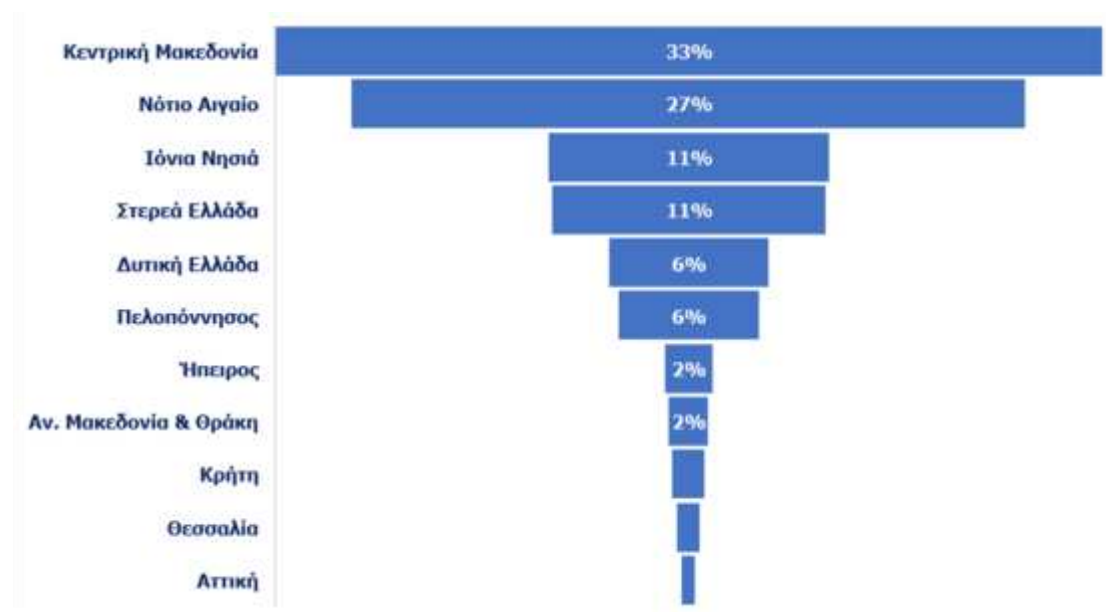
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των μονάδων των κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, παρατηρούμε ότι για το 2021 η πλειοψηφία βρίσκεται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 53% του συνόλου της χώρας. Αξιοσημείωτο είναι, ότι τουριστικές Περιφέρειες όπως τα Ιόνια Νησιά (8%) και η Κρήτη (5%) καταγράφουν μικρό δυναμικό στα κάμπινγκ.

Διάγραμμα 41: Ποσοστιαία κατανομή των μονάδων κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

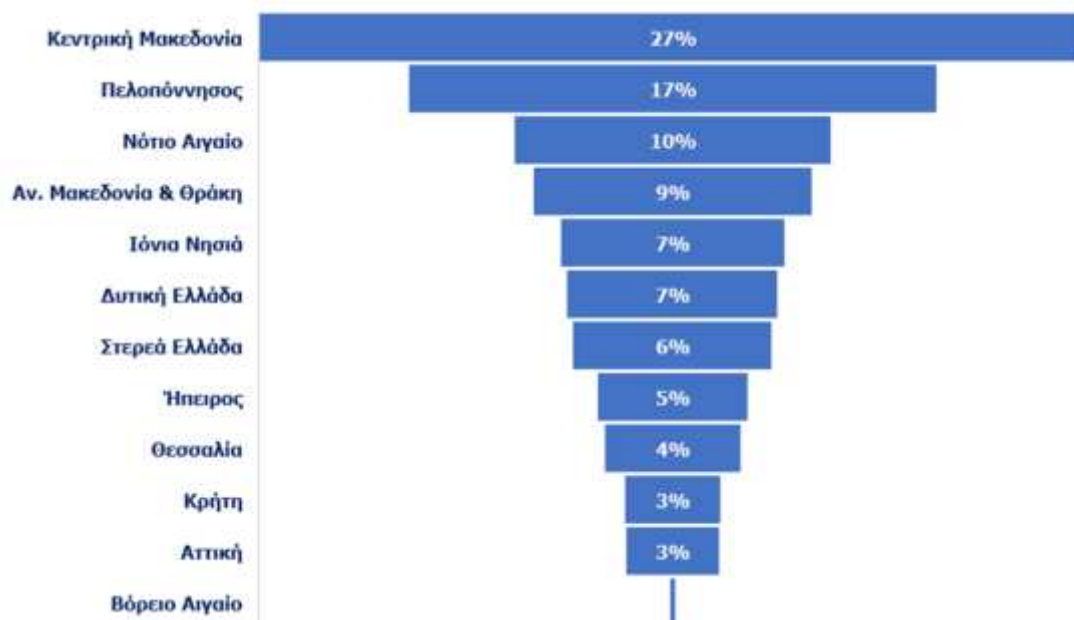
Όσον αναφορά τους οικίσκους, η εικόνα διαφοροποιείται, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων και Στερεάς Ελλάδας να καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια αντιπροσωπεύοντας το 82% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 42: Ποσοστιαία κατανομή των οικίσκων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

Τέλος, στις θέσεις των κάμπινγκ, τα μεγαλύτερα μερίδια καταγράφονται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 54% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 43: Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

2.5.2 Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2021 το 5% των μονάδων της χώρας, το 1% των οικίσκων και το 3% των θέσεων. Συνολικά διαθέτει 15 μονάδες με 14 οικίσκους και 760 θέσεις. Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι στην Περιφέρεια Κρήτης το 73% των θέσεων εντοπίζεται στα κάμπινγκ 2*.

Πίνακας 26: Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

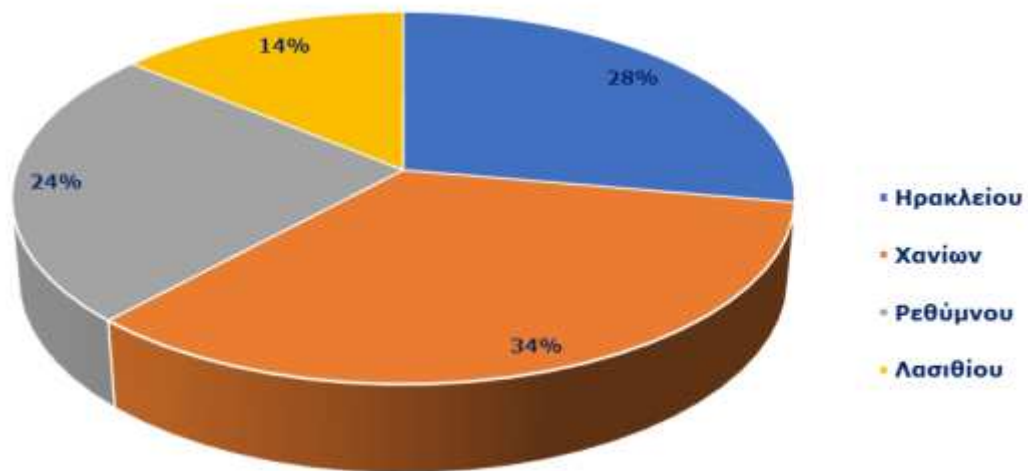
		ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ				
		Δυναμικό Κάμπινγκ 2021				
Ενότητα		4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Χανίων	Μονάδες	0	0	6	0	6
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	0	259	0	259
Ηρακλείου	Μονάδες	1	0	1	1	3
	Οικίσκοι	0	0	14	0	14
	Θέσεις	90	0	21	100	211
Ρεθύμνου	Μονάδες	0	1	3	0	4
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	18	166	0	184
Λασιθίου	Μονάδες	0	0	2	0	2
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	0	106	0	106
Σύνολο	Μονάδες	1	1	12	1	15
	Οικίσκοι	0	0	14	0	14
	Θέσεις	90	18	552	100	760

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Χανίων αντιπροσωπεύει το 34% του δυναμικού των θέσεων της Περιφέρειας με 6 μονάδες, 0 οικίσκους και 259 θέσεις,
- Η Ενότητα Ηρακλείου διαθέτει το 28% του δυναμικού της Περιφέρειας με 3 μονάδες, 14 οικίσκους και 211 θέσεις,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου διαθέτει το 24% του δυναμικού της Περιφέρειας με 4 μονάδες, 0 οικίσκους και 184 θέσεις και
- Η Ενότητα Λασιθίου διαθέτει το 14% του δυναμικού της Περιφέρειας με 2 μονάδες, 0 οικίσκους και 106 θέσεις.

Διάγραμμα 44: Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Οι Παραδοσιακοί οικισμοί, είναι οικισμοί με ιδιαίτερη «ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική» φυσιογνωμία διατηρώντας αναλλοίωτη την εικόνα που είχαν στον παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα. Με ευθύνη του ΥΠΕΚΑ (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας), 856 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί. Στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται 99 παραδοσιακοί οικισμοί.

Πίνακας 27: Παραδοσιακοί Οικισμοί

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ				
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΧΑΝΙΩΝ	
ΕΘΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΑΒΔΑΝΙΤΑΙ	ΚΑΣΤΕΛΛΟΣ	ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ (ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΗΣ)	ΑΝΑΤΟΛΗ	ΑΒΔΕΛΛΑΣ	ΖΩΝΗ Β' ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΒΩΣΑΚΟΥ	ΚΟΜΙΤΑΔΕΣ
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΧΩΡΙΟ	ΒΑΙΟΝ	ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ	ΚΑΣΤΡΙΟΝ	ΛΟΥΤΡΟ
ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΦΑΡΙ	ΒΡΑΧΑΣΙΟΝ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΤΩ ΠΟΡΟΣ	ΟΜΑΛΟΣ
ΜΑΤΑΛΑ	ΕΠΑΝΩ ΕΛΟΥΝΤΑ	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΑΨΑΛΙΑΝΑ	ΠΑΤΗΜΑ
ΠΙΣΚΟΠΙΑΝΟΝ	ΕΠΑΝΩ ΣΙΣΙΟΝ	ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΕΡΑΜΕΣ	ΣΚΑΛΩΤΗ
ΠΡΙΝΙΑΣ	ΕΤΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ	ΚΡΑΣΟΥΝΑΣ	ΦΥΛΑΚΗ
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ (ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΙΟ)	ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΝ	ΑΛΦΑ	ΚΥΡΙΑΝΝΑ	ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ
	ΚΑΤΩ ΖΑΚΡΟΣ	ΑΜΑΡΙΟΝ	ΛΑΓΚΑ	
	ΚΡΙΤΣΑ	ΑΜΝΑΤΟΣ	ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ	
	ΛΙΜΝΑΙ	ΑΜΠΕΛΑΚΙΟΝ	ΜΑΡΟΥΛΑΣ	
	ΜΑΚΡΥΓΙΑΛΟΣ	ΑΝΩ ΤΡΙΠΟΔΟΝ	ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΤΟΧΙ	
	ΜΙΛΑΤΟΣ	ΑΠΟΔΟΥΛΟΥ	ΜΕΛΑΜΠΕΣ	
	ΠΛΑΚΑ	ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΙΣ	ΜΕΛΙΔΟΝΙΟ	
	ΦΟΥΡΝΗ	ΑΡΜΕΝΙΟΙ	ΜΙΚΡΟ ΜΕΤΟΧΙ	
		ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙΟΝ	
		ΑΤΣΙΠΟΠΟΥΛΟΝ	ΜΟΥΝΤΡΟΣ	
		ΒΕΔΕΡΟΙ	ΜΟΥΡΤΖΑΝΑ	
		ΒΕΡΓΙΑΝΑ	ΜΠΑΛΙΟΝ	
		ΓΑΛΛΟΣ	ΜΥΘΡΙΟΣ	
		ΓΑΡΑΖΟΝ	ΜΥΛΟΙ	
		ΓΙΑΝΝΟΥΔΙΟΝ	ΟΜΑΛΑ	
		ΔΑΜΑΒΟΛΟΣ	ΠΙΚΡΗΣ	
		ΔΑΦΝΕΔΕΣ	ΠΛΕΥΡΙΑΝΑ	
		ΔΑΦΝΗ	ΠΡΑΣΙΑΙ	
		ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ	ΠΡΙΝΕΣ	
		ΕΠΙΣΚΟΠΗ	ΡΕΘΥΜΝΟΝ (ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΗΣ)	
		ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΛΑΠΠΑΙΩΝ	ΡΟΥΣΣΟΣΠΙΤΙΟΝ	
		ΖΟΥΡΙΔΙΟΝ	ΡΟΥΣΤΙΚΑ	
		ΚΑΛΑΜΑΣ	ΣΑΪΤΟΥΡΑΙ	
		ΚΑΛΑΝΔΑΡΕ	ΣΚΕΠΑΣΤΗ	
		ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ	ΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ	
		ΚΑΠΕΔΙΑΝΑ	ΦΟΥΡΦΟΥΡΑΣ	
		ΚΑΡΕ	ΧΡΟΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ	

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας - Επεξεργασία INSETI Intelligence

3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ

3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αποτελεί ένα νησί με τεράστια ιστορική και πολιτισμική σημασία για την Ελλάδα, δεδομένου ότι στο νησί αναπτύχθηκε ο θεωρούμενος ως πρώτος πολιτισμός επί σημερινού Ευρωπαϊκού εδάφους, ο Μινωικός πολιτισμός (2.800 π.χ. – 1.400 π.χ.). Στην Περιφέρεια σώζονται πλήθος αρχαιολογικών χώρων που μαρτυρούν την άνθιση και ανάπτυξη του Μινωικού πολιτισμού στην ευρύτερη περιοχή.

Οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας είναι η Φαιστός ένα από τα σημαντικότερα κέντρα του Μινωικού πολιτισμού που βρίσκεται στην εύφορη κοιλάδα της Κάτω Μεσαράς. Η Φαιστός αποτέλεσε το θρησκευτικό και λατρευτικό κέντρο στη νότια Κρήτη. Άλλη σημαντική πόλη της αρχαιότητας ήταν η Κνωσός η οποία βρίσκεται 5 χλμ. νοτιοανατολικά του Ηρακλείου στο λόφο της Κεφάλας και αποτέλεσε την πρωτεύουσα του Μινωικού πολιτισμού.

Άλλοι αρχαιολογικοί χώροι είναι η αρχαία πόλη της Γόρτυνας, τα Μάλια, ο Αρχαιολογικός χώρος της Αμνισού και της Τυλίσου στο Ηράκλειο, η αρχαία Ελεύθερνα η οποία βρίσκεται σε απόσταση 30 χιλ. νότια του Ρεθύμνου, η αρχαία Κίσσαμος στα Χανιά, η Υρτακίνα στα Τεμένια Σελίνου η οποία υπήρξε μια από τις σπουδαιότερες αρχαίες πόλεις της ορεινής ενδοχώρας στη ΝΔ Κρήτη, ο αρχαιολογικός χώρος «Αζωγυρές» ή «Αζοϊρές» που απλώνεται στα νότια της Αρχαίας Απτέρας και ανατολικά του επαρχιακού δρόμου που οδηγεί στο χωριό Στύλος, ο αρχαιολογικός χώρος Τρυπητού, Ιτάνου, Γουρνιών και Ζάκρου στο Λασιθί κ.α.

Οι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Κρήτης χαρακτηρισμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στον πίνακα κατωτέρω.

Πίνακας 28: Αρχαιολογικοί χώροι στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Ηρακλείου		Αρχαιολογικοί Χώροι - Μνημεία στην Περιφέρεια Κρήτης		Λασιθίου		Ρεθύμνου		Χανίων	
Αμνισός	Ναός Αγ. Κωνσταντίνου Αβδού	Ά Δημοτικό Σχολείο στη Σητεία	Αποδούλου	Αζοϊρές Στύλου στον Αποκόρωνα	Παλαιοχριστιανική Βασιλική στη Σούγια				
Ανάκτορο Αρχαίων (Άνω Αρχάνες)	Ναός Ασκληπείου στο Λεβήνα	Ανεμόμυλοι "Σέλι Αμπέλου", Οροπέδιο Λασιθίου	Δημοτικό Σχολείο Αίμονα	Ανώπολις Σφακίων	Πόλη Χανίων (Κυδωνία)				
Ανάκτορο Γαλατά	Παλαιό Δημοτικό Σχολείο Άνω Ασπών	Ανεμόμυλοι στην Ελούντα	Δημοτικό Σχολείο στο Σκορδίλω	Άππερα στα Μεγάλα Χωράφια Αποκορώνου	Πολυρρήνια Κισάμου				
Ανάκτορο Μαλίων	Πανέναιο Δημοτικό Νοσοκομείο Ηρακλείου	Αρχαιολογικός Χώρος Γουρνιών	Ελεύθερνα	Γαύδος	Πρωτομινωικός τάφος στα Νέα Ρούματα Κυδωνίας				
Ανάκτορο Φαιστού	Σπήλαιο Λαβύρινθος	Αρχαιολογικός Χώρος Ζάκρου	Ελληνιστική γέφυρα (Ελεύθερνα)	Γραμβούσα Κισάμου	Σούδα Χανίων - Ενετική Οχύρωση				
Ανάκτορου Κνωσού	Σπήλαιο Ειλεθυίας	Αρχαιολογικός Χώρος Ιτάνου	Κάστρο Φορτέτζα	Δημοτική Αγορά Χανίων	Σπήλαιο Πλατυβάλας				
Ανεξερεύνητη Οικία Κνωσού	Σπήλαιο αγίας Παρασκευής ή Σκοτεινός	Αρχαιολογικός Χώρος στη Βασιλική Ιεράπετρας	Κρήνη-δεξαμενή στο Γαράζο	Έλυρος στο Ροδοβάνι Σελίνου					
Αρχάνες	Τύλισος	Αρχαιολογικός Χώρος στη Λατώ	Μικρό Βαλαείο	Εξασέιο παλαιό Δημοτικό Σχολείο Γαβαλοχωρίου Χανίων	Σύια (Σούγια) στο Σέλινο				
Βασιλική Λέντα	Υδραγωγείο "Μεγάλη Βρύση" στο Κράσι	Αρχαιολογικός Χώρος στη Νησίδα Μόχλου Σητείας	Μονή Αρκαδίου	Θολωτός τάφος στη Φυλακή Αποκορώνου	Τάρρα στην Αγ. Ρούμελη Σφακίων				
Βασιλικός Τάφος-Ιερό	Φαιστός	Αρχαιολογικός Χώρος στο Παλαίκαστρο Σητείας	Ναός Παναγίας	Θολωτός τάφος στο Μάλεμε Κυδωνίας	Υρτάκινα στα Τεμένια Σελίνου				
Γόρτυνα	Ωδείο Γόρτυνας (Άγιοι Δέκα)	Αρχαιολογικός Χώρος στον Πετρά Σητείας	Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου και Αγίας Παρασκευής	Κίσσμος	Φαλάσαρνα				
Διδασκτήριο Άνω Αρχαίων		Αρχαιολογικός Χώρος Τρυπητού Σητείας	Νεκρόπολη Αρμένων	Λισός Σελίνου	Φρούριο Φραγκακάστελλο				
Δημοτικό Σχολείο Θραψανού		Βόιλα	Νομαρχιακό Μέγαρο Ρεθύμνου	Μονή Αγ. Ιωάννη Ελεήμονα στον Παζινό Ακρωτηρίου	Φρούριο Παλαιοχώρας				
Ιερό Πυθίου Απολλώνια		Γέφυρα Κρυοποτάμιου στο Μύρτο	Οικία 2 (Ελεύθερνα)	Μονή Αγ. Τριάδας Τζαγκαρόλων στο Ακρωτήρι	Φρούριο Φιρκά στην παλιά πόλη Χανίων				
Κνωσός		Κοινοτική Κρήνη Χουμεριάκου	Παλαιά πόλη Ρεθύμνου	Μονή Χρυσοκαλίπσσας στην Κίσσμο					
Κρήνη Μοροζίνι		Κρήνες Κρπσάς	Παλαιό δπάζιο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Γαλήνης	Ναός Αγ. Γεωργίου στον Κουρνά Αποκορώνου					
Κτήριο Λυκείου "Κοραής"		Μονή Τοπλού	Παλαιοχριστιανική Βασιλική στο Πάνορμο	Ναός Αγ. Γεωργίου στα Νοηγια Κισάμου					
Μάλια		Ναός Παναγίας της Κεράς (Κοίμηση της Θεοτόκου) στην Κρπσά	Σπήλαιο Μελιθονίου	Ναός Αγ. Δημητρίου & Νέστορα στο Κατοχώρι Κεραμειών					
Μινωική έπαυλη Νίρου Χάνι		Οχυρή Νησίδα Σπιναλόγκα	Σπήλαιο Γερανίου	Ναός Ζωοδόχου Πηγής (Αϊ κυρ-Γιάννης)στον Αλικιανό Κυδωνίας					
Ναός Παναγίας Φόδελε		Παλαιό Γυμνάσιο Νεάπολης	Σπήλαιο Ιδαίων Άντρον	Ναός Παναγίας Μυρτιάκωσσας στα Πλεμενισιά					
		Παλαιό Δημοτικό Σχολείο Λιθίων	Σχολείο-οπή δασκάλου στα Φραντεσκιανά Μετόχια Ρεθύμνου	Ναός Αρχαγγέλου Μιχαήλ στην Αράδενα Σφακίων					
		Παλαιό Οθωμανικό Σχολείο Ιεράπετρας	Υδραγωγείο με βρύση στη Δροσιά (Γενί-Καβέ)						
		Παλαιό μονοτάξιο Δημοτικό Σχολείο Χάνου Ρεθύμνου	Χαρουπόμυλος Πανόρμου						

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Στο ανωτέρω πολιτιστικό απόθεμα θα πρέπει να προστεθούν και τα μουσεία που βρίσκονται διάσπαρτα στην Περιφέρεια και εκθέτουν τα σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα που έχουν ανασκαφεί.

Τα σημαντικότερα μουσεία της Περιφέρειας είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου ένα από τα πιο μεγάλα και αξιόλογα μουσεία στην Ελλάδα στο οποίο εκτίθενται αντιπροσωπευτικά δείγματα από όλες τις περιόδους της κρητικής προϊστορίας και ιστορίας που καλύπτουν περίπου 5.500 χρόνια, από την νεολιθική εποχή μέχρι και τους ρωμαϊκούς χρόνους. Κυρίαρχη θέση, όμως, στις συλλογές του κατέχουν τα μοναδικά αριστουργήματα της μινωικής τέχνης, την οποία μπορεί κανείς να θαυμάσει σε όλη της την εξέλιξη. Άλλα μουσεία της Περιφέρειας είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο Αγίου Νικολάου το οποίο φιλοξενεί ευρήματα από την ανατολική Κρήτη και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου το οποίο φιλοξενεί περίπου 1.000 εκθέματα που χρονολογούνται από την Παλαιολιθική περίοδο μέχρι και τον 17^ο αιώνα μ.χ.

Επίσης, στην Περιφέρεια καταγράφονται το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνου και το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Γαβαλοχωρίου στα οποία εκτίθενται παραδοσιακές ενδυμασίες, οικιακά σκεύη, ξυλόγλυπτα κ.α.

Τέλος, στην Περιφέρεια απαντώνται μουσεία εκκλησιαστικού ενδιαφέροντος της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου όπως το Μουσείο Μονής Αγ. Τριάδας Τζαγκαρόλων στο Ακρωτήρι και η Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Συλλογή Χανίων.

Τα αναγνωρισμένα Μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στο πίνακα κατωτέρω.

Πίνακας 29: Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης			
Ηρακλείου	Λασιθίου	Ρεθύμνου	Χανίων
Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου	Αρχαιολογική Συλλογή Ιεράπετρας	Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου	Αρχαιολογικό Μουσείο Κισσάμου
Ιστορικό Μουσείο Κρήτης	Αρχαιολογική Συλλογή Νεαπόλεως	Ιστορικό - Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνου	Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων
Λυχνοστάτης - Μουσείο Παραδοσιακής Ζωής & Λαϊκού Πολιτισμού Κρήτης	Αρχαιολογικό Μουσείο Αγίου Νικολάου	Μουσείο Μονής Αρκαδίου	Βυζαντινή & Μεταβυζαντινή Συλλογή Χανίων
Μουσείο Αγίας Αικατερίνης Σιναιτών	Αρχαιολογικό Μουσείο Σητείας	Μουσείο Μονής Πρέβελης	Ιστορικό - Λαογραφικό Μουσείο Γαβαλοχωρίου
Μουσείο Καζαντζάκη	Εκκλησιαστικό Μουσείο Μονής Τοπλού		Μουσείο Μονής Αγ. Τριάδας Τζαγκαρόλων στο Ακρωτήρι
Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας			Ναυτικό Μουσείο Κρήτης
Συλλογή Αγίου Ματθαίου Σιναιτών			

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

3.3 ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ, 2021

Στην Περιφέρεια Κρήτης βραβεύτηκαν το 2021 εκατόν είκοσι παραλίες με γαλάζια σημαία⁴. Συγκεκριμένα:

- Ενότητα Χανίων (33): Γραμμένο, Παχειά Άμμος, Σούγια, Χαλίκια, Καστέλι/Μαύρος Μόλος-Πλάκα, Φαλάσαρνα/Παχειά Άμμος 1, Φαλάσαρνα/Παχειά Άμμος 2, Γεράνι/Asterion Hotel, Πλατανιάς/Γερανιώτης, Ραπανιανά/Cavo Spada, Αγ. Απόστολοι 1, Αγ. Απόστολοι 2, Αγ. Μαρίνα/Almira Beach, Αγ. Ονούφριος, Καλαθάς, Καλαμάκι, Κλαδισός/Domes Zeen Chania, Μαράθι, Νέα Χώρα, Σταλός, Σταυρός, Χρυσή Ακτή, Αλμυρίδα, Καβρός/Anemos, Καβρός/Eliros Mare, Καβρός/Georgioupolis Resort, Καβρός/La Mer Resort, Καβρός/Mythos Palace, Καλύβες Ξυδά, Κυανή, Μαϊστράλι, Περαστικός/Mare Monte, Περαστικός/Pilot Beach,
- Ενότητα Ηρακλείου (29): Αμμουδάρα 1/Agari Beach, Αμμουδάρα 4/Candia Maris, Αμμουδάρα 5/Santa Marina, Αμμουδάρα/Atlantica Akti Zeus, Αμμουδάρα/Dessole Dolphin Bay, Αμμουδάρα/ Enorme Lifestyle Beach, Ελληνοπεράματα/Apollonia Beach, Μαδέ/ Athina Palace, Φόδελε/Fodele Beach Hotel, Αγ. Γεώργιος 1/Aldemar Knossos Royal Village, Αγ. Γεώργιος 2-Παναγία ρύζι /AKS Annabelle Village, Αγ. Γεώργιος 3/Aldemar Royal Mare & Cretan Village, Άγιος Δημήτριος/Alexander Beach, Αγία Πελαγία-Μενόπετρα/Akrogiali Beach, Ανισαράς/Lyttos Beach, Ανισαράς/Mitsis Laguna Resort, Δράπανος/Nana Beach, Εσταυρωμένος/Arina Beach Hotel, Καστρί/Creta Maris, Κλωντζάνη/Sirens Hotels, Κοκκίνη Χάνι/Knossos Beach, Κοκκίνη Χάνι/Mitsis Rinela Beach Resort, Κοκκίνη Χάνι/Themis Beach, Λιμένας Χερσονήσου 5/Silva Beach Hotel, Ποταμός Α, Ποταμός/Cretan Malia Park, Καλαμάκι, Κόκκινος Πύργος, Μάταλα,
- Ενότητα Ρεθύμνου (18): Αδελιανός Κάμπος Α/Aquila Rithymna Beach, Αδελιανός Κάμπος/Caramel Boutique, Πηγιανός Κάμπος/Grecotel White Palace, Πλατανιάς Β/Minos Mare Resort, Ρέθυμνο 1/Aquila Porto Rethymno, Ρέθυμνο 1/Ilios beach, Ρέθυμνο 1/Kriti beach, Ρέθυμνο 2/Pearl Beach, Ρέθυμνο 4-Μυσσίρια/Creta Palace, Σκαλέτα/Creta Star, Σκαλέτα/Rethymno Mare, Λιανός Κάβος Λαυρίς/Iberostar Creta Panorama, Λιανός Κάβος/Creta Marine, Πάνορμο Λίμνη/Grecotel Club Marine Palace, Αγ. Γαλήνη/Ύστερο Βαρκοτόπι, Πλακιάς, Ροδάκινο, Σούδα και

⁴ Τα στοιχεία για τις γαλάζιες σημαίες προέρχονται από την ιστοσελίδα blueflag.gr

- Ενότητα Λασιθίου (40): Αγ. Νικόλαος 1/Saint Nicolas Bay, Αγ. Νικόλαος 2/Minos Palace, Αγ. Νικόλαος 3/Minos Beach, Αγ. Παντελεήμονας, Αλμυρός, Άμμος/Μαρίνα, Άμμος/Δημοτική, Αμμουδάρα, Αμμούδι/Hermes Coral, Βούλισμα, Δρήρος/Domes of Elounda, Ελούντα /Porto Elounda, Ελούντα 1/Elounda Blu, Ελούντα/Elounda Mare, Καραβοστάσι, Κιτροπλατεία, Μιραμπέλλο/Mirabello Beach & Village, Πηγαϊδάκια Ελούντας/Elounda Village, Πήλος/Istron Bay, Πλάκα/Blue Palace, Πόρος 1/Elounda Bay Palace, Πόρος 2/Elounda Beach, Σπηλιάδα/kalimera Kriti, Σχίσμα, Χαβάνια 1/Candia Park Village, Χαβάνια 2, Ανάληψη, Βάι/Φοινικόδασος, Κάτω Ζάκρος, Κουρεμένος, Λαγούφα/Μικρή Πόλη Κρήτη, Λιμανάκι, Μακρύγιαλος-Λαγκούφα/Sunwing Makrigialos Beach, Σητεία 1-Γαλλικό/Sitia Beach, Χιόνα, Ιεράπετρα/Enorme Santanna Beach, Καθαράδες/Ostria Beach, Κουτσουνάρι 2/Kakkos Bay, Κουτσουνάρι-Αγ. Ιωάννης/Sunshine Crete & Sunshine Crete Village, Κουτσουνάρι/Corina Beach-Pelagos Seaside.

3.4 ΜΑΡΙΝΕΣ

Σύμφωνα με το Τμήμα Χωροθέτησης Υποδομών Θαλάσσιου Τουρισμού του Υπουργείου Τουρισμού, στην Ελλάδα έχουν χωροθετηθεί με πράξη χαρακτηρισμού 60 μαρίνες με δυναμικό 18.705 θέσεων. Αρκετές από τις μαρίνες, είναι βραβευμένες από το πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης». Επίσης, έχουν χωροθετηθεί 94 Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών με 6.565 θέσεις ελλιμενισμού καθώς και 12 ξενοδοχειακοί λιμένες/τουριστικές λιμενικές εγκαταστάσεις με δυναμικότητα 362 θέσεων.

Στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται εννέα μαρίνες με 2.175 θέσεις ελλιμενισμού. Συγκεκριμένα, οι καταγραφόμενες μαρίνες ανά Ενότητα είναι:

- Ηρακλείου: Γούβες (72 θέσεις), Μάλια (300 θέσεις) και Όρμος Δέρματα Ηρακλείου (416 θέσεις),
- Χανίων: Κίσσαμος (180 θέσεις) και Παλαιοχώρα (140 θέσεις),
- Ρεθύμνου: Αγία Γαλήνη (112 θέσεις) και Ρέθυμνο (500 θέσεις) και
- Λασιθίου: Άγιος Νικόλαος (253, βραβευμένη από το πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης») και Ελούντα (202).

Επίσης, στην Περιφέρεια έχουν χωροθετηθεί και έξι Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών (1 στο Ηράκλειο, 2 στα Χανιά, 1 στο Ρέθυμνο και 2 στο Λασιθί) με 356 θέσεις ελλιμενισμού καθώς και έξι ξενοδοχειακοί λιμένες (4 στον Άγιο Νικόλαο, 2 στο Ηράκλειο και 1 στο Ρέθυμνο) με 201 θέσεις ελλιμενισμού.

3.5 ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ιαματικές πηγές ονομάζονται οι πηγές τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά νερά πηγάζουν από πετρώματα και κατά τη διαδρομή τους μέχρι την επιφάνεια της Γης, αποκτούν τα μεταλλικά συστατικά τους στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση. Το Ελληνικό Κράτος μέσω της Ειδικής Επιτροπής Προστασίας Φυσικών Ιαματικών Πόρων του [Υπουργείου Τουρισμού](#) είχε προβεί στην αναγνώριση 80 Ιαματικών Φυσικών Πόρων.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Κρήτης έχει αναγνωρισθεί ένας Ιαματικός Φυσικός Πόρος:

- Πηγή Τεμένια Τζανουδιανά, Δήμου Καντάνου – Σελίνου Π.Ε. Χανίων.

3.6 ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

Τα κυριότερα σπήλαια της Περιφέρειας Κρήτης είναι το σπήλαιο Μελιδονίου ή Γεροντόσπηλιος, το Δικταίο Άντρο, το Ιδαίον Άντρον, το σπήλαιο Μιλάτου και το σπήλαιο Σφενδόνη Ζωνιανών.

Το Σπήλαιο Μελιδονίου γνωστό και ως Γεροντόσπηλιος βρίσκεται στο νότιο τμήμα του όρους Κουλούκωνα σε απόσταση 2 χλμ. βορείως του Μελιδονίου και 18 χλμ. νοτιοανατολικά του Ρεθύμνου σε υψόμετρο 220 μ. από τη θάλασσα. Το σπήλαιο ανοίγεται στο ανατολικό τμήμα δολίνης που δημιουργήθηκε από την κατάρρευση τμήματός του. Διακρίνεται από αψιδωτή είσοδο με θέα τον Ψηλορείτη, ενώ εσωτερικά αποτελείται από δύο κύριες αίθουσες, η πρώτη μεγίστων διαστάσεων 50 x 30 μ. και η δεύτερη 40 x 5 μ., ύψους περίπου 16-25 μ., που αναπτύσσονται σε δύο επίπεδα με έντονη κλίση και πλούσιο λιθωματικό διάκοσμο.

Το Δικταίο Άντρο βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του βουνού Δίκτη στην Κρήτη, πάνω από το χωριό Ψυχρό στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου Κρήτης, σε υψόμετρο 1.020 μ. Θεωρείται από τα σημαντικότερα διεθνώς γνωστά σπήλαια, με μεγάλο μυθολογικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Εκεί η Ρέα, κρυμμένη από τη μανία του Κρόνου γέννησε τον Δία. Το σπήλαιο έχει συγκεντρώσει το ενδιαφέρον πλήθους Ελλήνων και ξένων αρχαιολόγων που έχουν κατά καιρούς ανασκάψει το εσωτερικό του. Ευρήματα νεολιθικά, μινωικά, υστερομινωικά, γεωμετρικά, αρχαϊκά, κλασικά, ελληνοιστικά και ρωμαϊκά αποδεικνύουν τη συνεχή χρήση του από τον άνθρωπο, κυρίως για λατρευτικούς σκοπούς. Το σπήλαιο έχει έκταση 2.200 τμ και είναι επισκέψιμο. Το συνολικό μήκος της τουριστικής διαδρομής είναι 250 μ. Στο εσωτερικό του υπάρχει πλούσιος διάκοσμος σταλακτιτών, σταλαγμιτών και μία γραφική λίμνη.

Το σπήλαιο Ιδαίον Άντρον βρίσκεται στις ανατολικές παρυφές του όρους Ίδη, στο οροπέδιο της Νίδας, σε υψόμετρο 1.498 μ. και σε απόσταση 20 χλμ. από τα Ανώγεια. Είναι ένα από τα σημαντικότερα λατρευτικά σπήλαια της μινωϊκής Κρήτης καθώς συνδέεται μυθολογικά με τον θεό Δία. Ερευνήθηκε για πρώτη φορά από τον Ιταλό αρχαιολόγο Φ. Άλμπερ, ενώ μικρής κλίμακας ανασκαφές έγιναν το 1917 από το Στ. Ξανθουδίδη και το 1956 από το Σπ. Μαρινάτο. Η συστηματική αρχαιολογική έρευνα, που πραγματοποιήθηκε από την Αρχαιολογική Εταιρεία και τους Ιωάννη και Έφη Σακελλαράκη, κατά τα έτη 1982-1985, τεκμηρίωσε την αδιάλειπτη ανθρώπινη παρουσία στο Ιδαίο Άντρο από την 4η χιλιετία π.Χ. έως τον 5° αιώνα μ.Χ.

Το σπήλαιο "Μιλάτου" αναπτύσσεται σε τμήμα απότομης χαράδρας, σε υψόμετρο 70 μ., βορειοανατολικά της κοινότητας Μιλάτου. Αποτελείται από αίθουσες διαφορετικών επιπέδων και προσανατολισμού, κατά περιοχές με παρουσία λιθωματικού διακόσμου. Οι πραγματοποιηθείσες αυτοψίες από την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας και την ΚΔ' ΕΠΚΑ αποκάλυψαν ευρήματα Νεολιθικής περιόδου, ενώ η ιστορική σημαντικότητά του πιστοποιείται από το ηρώο στον χώρο της εισόδου, ως μνημείο σφαγής το 1900 από τον Χασάν, όπως αναγράφεται σε επιγραφή στο βράχο.

Το σπήλαιο Σφενδόνη (ή Σεντόνη ή του Σφεντόνη η τρύπα) αναπτύσσεται στο μέσον περίπου της απότομης ανατολικής παρειάς του λόφου Χαλέπα, 500μ. βορειοανατολικά της κοινότητας των Ζωνιανών Μυλοποτάμου Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου. Ως φυσικό μνημείο αποτελεί τμήμα του Φυσικού Πάρκου Ψηλορείτη που ανήκει στο Ευρωπαϊκό δίκτυο Γεωπάρκων, ένα δίκτυο προστατευόμενων περιοχών με ιδιαίτερη γεωλογική ταυτότητα υπό την αιγίδα της UNESCO. Εντάσσεται στη ζώνη του ορεινού Μυλοποτάμου και βρίσκεται πολύ κοντά στους αρχαιολογικούς χώρους του Αξού, του Ιδαίου Άντρου και της Ζωμίνθου. Σωστική ανασκαφή που πραγματοποίησε η Αρχαιολογική Υπηρεσία υπό τη διεύθυνση της Ε. Γαβριλάκη έφερε στο φως ευρήματα που υποδηλώνουν σποραδική και ίσως εποχική χρήση του σπηλαίου κατά την Ύστερη Νεολιθική περίοδο έως και την Ύστερη Χαλκοκρατία (5η έως 2η χιλιετία π.Χ.) και πιθανώς κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο (1η χιλιετία π.Χ.). Το εσωτερικό του σπηλαίου χωρίζεται σε δύο θαλάμους, ο πρώτος διαστάσεων 100 x 25 μ. και ο δεύτερος κυκλικού σχήματος διαμέτρου 20 μ., με πλούσιο λιθωματικό διάκοσμο.

3.7 ΓΚΟΛΦ

Στην Περιφέρεια Κρήτης συναντάμε δύο γήπεδα γκολφ. Το ένα βρίσκεται στην Ενότητα Ηρακλείου (Crete Golf Course) και αποτελεί ένα από τα καλύτερα γήπεδα γκολφ στην Ελλάδα. Βρίσκεται 15 χλμ. ανατολικά του Διεθνούς Αεροδρομίου Ηρακλείου και 7 χλμ. νότια του Λιμένα Χερσονήσου. Ο σχεδιασμός του 18-οπών γηπέδου γκολφ είναι τύπου «ερήμου» με μεγάλη έμφαση στην αυτοφυή βλάστηση και στην δημιουργία εγκαταστάσεων φιλικών προς το περιβάλλον. Το γήπεδο πληρεί προδιαγραφές πρωταθλημάτων (72 par) και εκτείνεται σε μήκος 5.850 μέτρων. Το γήπεδο γκολφ “The Crete Golf Course”, σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα γηπέδων Bob Hunt.

Το δεύτερο γήπεδο γκολφ βρίσκεται στην Ελούντα στην Ενότητα Λασιθίου. Το γήπεδο γκολφ “Porto Elounda Golf Club” είναι 9 οπών και προσφέρει την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους, είτε να μάθουν να παίζουν γκολφ κατά την διάρκεια των διακοπών τους, είτε να ενισχύσουν τις τεχνικές τους.

3.8 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

Σύμφωνα με γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων του [Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού](#) απελευθερώθηκαν μέσω ΚΥΑ, οι οργανωμένες και καθοδηγούμενες καταδύσεις σε 91 ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων. Τα ναυάγια (7) που αποδίδονται στην καταδυτική κοινότητα της Περιφέρειας Κρήτης είναι:

- Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΚΥΡΙΑΚΗ. Βυθίστηκε από τη γερμανική αεροπορία την 24η Απριλίου 1941, στη Σούδα. Μέγιστο βάθος 85 μέτρα.
- Beaufighter, Σητεία. Μέγιστο βάθος 35 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος
- Arado Ar 196. Καταρρίφθηκε από συμμαχικά αεροσκάφη κοντά στα Χανιά την 3^η Αυγούστου 1943. Μέγιστο βάθος 74 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος.
- Αυστραλέζικο Αποβατικό Α6 ή Α20, Μπάλος. Βυθίστηκε κατά τη μάχη της Κρήτης, 20ή Μαΐου 1941. Βάθος 12 μέτρα.
- Ιταλικό πλοίο τροφοδοσίας PIERRE LUIGI, Σούδα. Βυθίστηκε από αγγλικά αεροπλάνα, κατά τη μάχη της Κρήτης, την 20ή Μαΐου 1941. Βάθος 33 μέτρα.
- Γερμανικό πολεμικό αεροσκάφος στο Γεράνι Χανίων. Καταρρίφθηκε κατά την Μάχη της Κρήτης, την 20ή Μαΐου 1941. Βάθος 8 μέτρα.
- Ατμόπλοιο MINNEWASKA, Μαράθι Σούδας. Βυθίστηκε κατόπιν πρόσκρουσης σε νάρκη την 26η Νοεμβρίου 1916.

Τέλος, σε όλη την Κρήτη λειτουργούν πολλά καταδυτικά κέντρα (κυρίως στα βόρεια του νησιού) που μπορούν να εξυπηρετήσουν δύτες όλων των κατηγοριών, κάθε χρονική περίοδο.

- **Χανιά**, ο κόλπος της Σούδας & οι βραχώδεις ακτές από τις Καλύβες ως και τη Γεωργιούπολη φιλοξενούν δεκάδες εντυπωσιακά σημεία κατάδυσης, με δεκάδες σπηλιές και βραχώδεις αβύσσους. Ανάμεσα τους ξεχωρίζει το υποθαλάσσιο σπήλαιο των Ελεφάντων, που πήρε το όνομα του από τα οστά ελεφάντων που υπάρχουν απολιθωμένα ακόμη στο βυθό,
- **Ρέθυμνο**, ο βυθός στα Σκινάρια είναι από τους εντυπωσιακότερους στο νησί, με πλούσια ζωή και ορατότητα που ξεπερνάει τα 40μ. Στο βορρά, οι βραχώδεις ακτές ανάμεσα στη Σκαλέτα και το Γεροπόταμο, γεμάτες σπηλιές, προσφέρονται για υποβρύχια εξερεύνηση,
- **Ηράκλειο**, Οι κύριες περιοχές κατάδυσης βρίσκονται στην περιοχή της Αχλάδας, δυτικά του Ηρακλείου. Καταδυτικά κέντρα βρίσκονται στις παραλίες της Λυγαριάς και του Μονοναύτη. Αρκετές σχολές κατάδυσης

βρίσκονται επίσης στη Χερσόνησο και στα Μάλια, προσφέροντας συνήθως καταδυτικές εκδρομές στο νησί της Ντίας.

- **Λασιίθι**, η καταδυτική εμπειρία ξεκινάει συνήθως από την περιοχή του Αγίου Νικολάου, το νησί των Αγίων Πάντων και το Βούλισμα. Στις ακτές του Κάβο Σίδερο, ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει ίσως τον πλουσιότερο βυθό στο νησί. Στην Ιεράπετρα, καταδύσεις γίνονται στην παραλία του Περιστερά και στο νησάκι της Αγίας Φωτιάς. Στο Κουφονήσι, την Ίτανο & την Ελούντα υπάρχουν τμήματα βυθισμένων παλιών πόλεων, που μπορούν εξερευνηθούν με μάσκα.

3.9 ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ - TREKKING

Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων αποστάσεων E4 περιλαμβάνει ένα μεγάλο οδικό δίκτυο μονοπατιών με ιδιαίτερη πολιτιστική, φυσική και ιστορική αξία. Έχει σηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση Περιπατητών και ενώνει την Κίσαμο με τη Ζάκρο αφού διασχίσει όλους τους μεγάλους ορεινούς όγκους της Κρήτης (Λευκά Όρη, Κρυονερίτης, Βρύσινας, Κέδρος, Ψηλορείτης, Γιούχτας, Δίκτη, Θρυπή) με μερικές διακλαδώσεις. Εκτός από το δίκτυο μονοπατιών E4, υπάρχουν δεκάδες πεζοπορικές διαδρομές. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

- Στο Φαράγγι της Σαμαριάς,
- Στο Φαράγγι Αγίου Αντωνίου Πατσού,
- Στο Φαράγγι Ρίχτη,
- Στο Φαράγγι Σαρακίνας,
- Στο Φαράγγι Αράδαινας,
- Στο Φαράγγι Δικτάμου,
- Στο Φαράγγι Αλμυρού,
- Στο Φαράγγι Αποσελέμη,
- Στο Σφακιανό Φαράγγι,
- Στο Φαράγγι Μποριανών,
- Ανάβαση στον Ψηλορείτη,
- Ελαφονήσι-Σούγια,
- Δάσος του Ρούβα,
- Διάσχιση της Ορεινής Ερήμου στα Λευκά Όρη,
- Στο Φαράγγι των Νεκρών,
- Μονοπάτι της Δίκτης,
- Ανάβαση στο όρος Γκίγκιλος,
- Μονοπάτι του Κουδουμά,
- Στο Φαράγγι του Ίμπρου,
- Το Ιερό μονοπάτι του Γιούχτα,
- Στο Φαράγγι Αγίας Ειρήνης,
- Οροπέδιο Λασιθίου.

3.10 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Στην Περιφέρεια Κρήτης συναντάμε και πλήθος αναρριχητικών πεδίων για τους λάτρεις της αναρρίχησης. Τα σημαντικότερα αναρριχητικά πεδία⁵ της Περιφέρειας ανά Ενότητα είναι:

Ηράκλειο

- Αναρριχητικό πεδίο Παλαιόκαστρου, διαθέτει 3 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Κοψιάς, διαθέτει 20 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας IV – VIII,
- Αναρριχητικό πεδίο Αγιοφάραγγου, διαθέτει 6 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Καπετανιανά, βρίσκεται κοντά στο χωριό Καπετανιανά στα Αστερούσια Όρη. Διαθέτει 40 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας IV – VIII,

Χανιά

- Αναρριχητικό πεδίο Καλαθάς, βρίσκεται στην Ενότητα Χανίων και διαθέτει 30 διαδρομές. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι IV – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Σταυρός Ακρωτήρι, διαθέτει 6 διαδρομές και ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Γκίγκιλος, διαθέτει 15 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Θέρισσος, βρίσκεται κοντά στο χωριό Θέρισσος και διαθέτει 16 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII

Ρέθυμνο

- Αναρριχητικό πεδίο Κρύας Βρύσης, το αναρριχητικό πεδίο βρίσκεται στο χωριό Κρύα Βρύση της Ενότητας Ρεθύμνου στους πρόποδες του βουνού Κέδρος και στο τέλος του φαραγγιού της Γρε Δάφνης. Ο βράχος είναι σε μεγάλο ποσοστό κάθετος ή αρνητικός. Βαθμός δυσκολίας διαδρομών V – VIII,

⁵ Τα στοιχεία για τα αναρριχητικά πεδία προέρχονται από την ιστοσελίδα sportsmag.gr

Λασιίθι

- Αναρριχητικό πεδίο Πέζας, βρίσκεται ανατολικά 12χλμ. από τον Άγιο Νικόλαο σε υψόμετρο 300μ. Το πεδίο αποτελείται από 4 βράχους: Μίνωα, Τάλω, Ιστρώνα και Πάνα. Το ανάπτυγμα των διαδρομών του κυμαίνεται από 14 έως 30μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών του κυμαίνεται από 8a – 8b+,
- Αναρριχητικό πεδίο Δίκτης, διαθέτει 14 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας IV – VI+.

3.11 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Η Κρήτη διαθέτει καταφύγια και στους τρεις μεγάλους ορεινούς όγκους της, τα οποία συντηρούν οι Ορειβατικοί Σύλλογοι του νησιού. Τα ορειβατικά καταφύγια⁶ που καταγράφονται στην Περιφέρεια Κρήτης είναι:

- Καταφύγιο **Καλλέργη**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Ομαλός σε υψόμετρο 1.680μ., 5χλμ. ανατολικά του Οροπεδίου του Ομαλού και αποτελεί το γνωστότερο και καλύτερα οργανωμένο καταφύγιο της Κρήτης. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει 50 άτομα και είναι ανοικτό καθημερινά από τον Απρίλιο ως τον Οκτώβριο.
- Καταφύγιο **Ταύρης**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Οροπέδιο Νιάτο σε υψόμετρο 1.208μ., 2χλμ. δυτικά του οικισμού Αμμουδάρι του Ασκύφου και 51 χλμ. νότια των Χανίων. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 45 άτομα.
- Καταφύγιο **Χρήστος Χουλιόπουλος ή Κατσιβέλη**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Διάσελο Σβουριχτής σε υψόμετρο 1.970μ. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 22 άτομα.
- Καταφύγιο **Βόλικας**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Κεραμιά σε υψόμετρο 1.310μ. Το καταφύγιο είναι το παλαιότερο της Κρήτης, καθώς κτίστηκε το 1958 και ανακαινίστηκε το 2006. Μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα.
- Καταφύγιο **Τουμπωτός Πρίνος**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Τουμπωτός Πρίνος σε υψόμετρο 1.523μ. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα.
- Καταφύγιο **Μιγερού**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Λάκος Μιγερού σε υψόμετρο 1.589μ.
- Καταφύγιο **Πρίνου**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Πρίνος σε υψόμετρο 1.066μ. Το καταφύγιο λειτουργεί από το 1967 και μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα.
- Καταφύγιο **Ξυλόσκαλο**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Ξυλόσκαλο σε υψόμετρο 1.236μ. στην δυτική πλαγιά του φαράγγιού του Αγίου Νικολάου. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 12 άτομα.

⁶ Τα στοιχεία για τα ορειβατικά καταφύγια προέρχονται από την ιστοσελίδα topoGuide.gr.

- Καταφύγιο **Στροβίλι**, βρίσκεται στην οροσειρά Δίκτη στην τοποθεσία Στροβίλι Λιμναράκου σε υψόμετρο 1.350μ. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 12 άτομα.

3.12 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ - ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα τοπικά προϊόντα που παράγονται στο νησί, όπως το ελαιόλαδο, τα τυροκομικά, το μέλι, τα ενδημικά φυτά και η ποικιλία άγριων χόρτων, διαμόρφωσαν τις διατροφικές συνήθειες των Κρητικών και απέδωσαν την φήμη της Κρητικής διατροφής ως της πιο υγιεινής διατροφής. Η Περιφέρεια πρωτοστατεί σε δράσεις πιστοποίησης των προϊόντων της, όπως:

- το Σήμα «Κρήτη» για την σήμανση των παραδοσιακών τοπικών προϊόντων της, με στόχο την ανάδειξη της ποιότητας, της εντοπιότητας και του παραδοσιακού χαρακτήρα των κρητικών προϊόντων
- το Σήμα «Κρητικό Δεκατιανό», με συνταγές που στηρίζονται σε τοπικά προϊόντα και έχουν ως σκοπό την ανάδειξη της Κρητικής διατροφής,
- το Σήμα «κρητικές γεύσεις», ήταν απόρροια μιας κοινής προσπάθειας ανάδειξης της γαστρονομικής κουλτούρας του νησιού και παράλληλα προώθησης των τοπικών προϊόντων στους επισκέπτες του νησιού,
- το Σήμα «κρητικό μπακάλικο», πιστοποιεί τους χώρους λιανικής διάθεσης κρητικών προϊόντων, οι οποίοι πληρούν όλες τις προδιαγραφές,
- το Σήμα «επισκέψιμα οινοποιεία», προβάλλει τους επισκέψιμους χώρους των οινοποιείων του νησιού, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου σχεδίου, με στόχο την άνθηση της κρητικής γαστρονομίας και
- το Σήμα ποιότητας κρητικής κουζίνας, το οποίο αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία της Περιφέρειας και αποδίδεται σε εστιατόρια και χώρους μαζικής εστίασης που ακολουθούν τις αρχές της κρητικής διατροφής και χρησιμοποιούν κυρίως ντόπια προϊόντα και αποκλειστικά εξαιρετικά παρθένο κρητικό ελαιόλαδο.

Στην Περιφέρεια Κρήτης τα προϊόντα με ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ⁷ είναι: το ελαιόλαδο Βιάννου Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Πεζά Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Αρχάνες Ηρακλείου (ΠΟΠ), το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Θραψανό Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Μεσσαρά Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνης (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Χανιά (ΠΓΕ), το ελαιόλαδο Κολυμβάρι Χανίων (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Αποκόρωνας Χανίων (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Κρίτσα στο Λασιθί (ΠΓΕ), το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Σέλινο Κρήτης (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Σητείας Λασιθίου (ΠΟΠ), τα πορτοκάλια Μάλεμε Χανίων (ΠΟΠ), η σταφίδα

⁷ Τα προϊόντα με ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ προέρχονται από το [Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων](#).

Σουλτανίνα Κρήτης (ΠΓΕ, και στις 4 Ενότητες), η θρούμπα Αμπαδιάς Ρεθύμνης (ΠΟΠ), η γραβιέρα Κρήτης (ΠΟΠ, και στις 4 Ενότητες), η ξυνομυζήθρα Κρήτης (ΠΟΠ, και στις 4 Ενότητες), το πηχτόγαλο Χανίων (ΠΟΠ), το ξύγαλο Σητείας (ΠΓΕ) και το πευκοθυμαρόμελο Κρήτης (ΠΟΠ, και στις 4 Ενότητες). Οι εξαιρετικής ποιότητας πρώτες ύλες και τα αγροτικά προϊόντα αποτελούν την βάση για την παρασκευή των εξαιρετων τοπικών εδεσμάτων της Περιφέρειας όπως: αρνάκι με χυλοπίτες, αρνί με αγκινάρες, βολβοί τουρσί, γλυκοκολοκύθα με κάστανα και ελιές, κακαβιά, καλιτσούνια, καλογερίστικα γεμιστά, κατσίκι με σταμναγκάθι, κολοκύθια γεμιστά, λυχναράκια, μπακαλιάρος με μπάμιες, οφτό ή αντικριστό, σαλιγκάρια κοκκινιστά, χοιρινά απάκια, χταπόδι στιφάδο, ψαρόπιτα, αμυγδαλόπιτα, αυγοκαλάμαρα, γιαουρτόπιτα κ.α.

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για οινοτουρισμό⁸ στην Περιφέρεια Κρήτης εντοπίζεται στην Ενότητα Ηρακλείου όπου συναντάμε και τα περισσότερα οινοποιεία. Στην περιοχή του Ηρακλείου βρίσκεται το 68% των οινοποιείων, εμφανίζεται το 77% των ετικετών και παράγεται περί το 80% του συνολικού όγκου του κρασιού της Κρήτης. Έχοντας την πόλη του Ηρακλείου ως αφετηρία, ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί τα οινοποιεία της περιοχής ακολουθώντας δύο διαδρομές που χαράζουν οι Δρόμοι του κρασιού του Ηρακλείου. Η ανατολική διαδρομή περνάει από τα περισσότερα επισκέψιμα οινοποιεία στις περιοχές Αρχανών και Νίκου Καζαντζάκη και στις αμπελουργικές ζώνες των οίνων ΠΟΠ Αρχανές και ΠΟΠ Πεζά. Η δυτική διαδρομή περνάει από τις περιοχές Παλιανής και Μοιρών στη συνεχώς αναπτυσσόμενη οινικά περιοχή της αμπελουργικής ζώνης των οίνων ΠΟΠ Δάφνες. Οι δύο διαδρομές διασχίζουν και τη ζώνη των οίνων ΠΟΠ Χάνδακας-Candia και Malvasia Χάνδακας-Candia. Ο συνολικός αμπελώνας του Ηρακλείου παράγει τους οίνους ΠΓΕ Ηράκλειο.

Το ενδιαφέρον για οινοτουρισμό στην Ενότητα Λασιθίου εντοπίζεται στα ανατολικά στις περιοχές Σητείας, Λεύκης και Ιτάνου ενώ την τελευταία 10ετία έχει επεκταθεί και προς τον νότο στην περιοχή του Μακρυγιαλού. Ο αμπελώνας της Σητείας είναι το επίκεντρο του οινικού χάρτη του Λασιθίου και των οίνων ΠΟΠ Σητεία ενώ ο αμπελώνας του Λασιθίου παράγει τους οίνους ΠΓΕ Λασιθί. Από το 2011, σε οριοθετημένη ζώνη στις περιοχές Σητεία, Άγιος Σπυρίδων, Αχλάδια, Έξω & Μέσα Μουλιανά, Κατσιδώνι, Μαρωνία, Μυρσίνη, Πισκοκέφαλο, Σκοπή, Σταυρωμένος,

⁸ Οι πληροφορίες που αφορούν τον οινοτουρισμό προέρχονται από τις ιστοσελίδες [Δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδος](#) και [Οινικές Εξερευνήσεις](#).

Τουρλωτή, Χαμέζι, Λεύκη, Ζίρος, Αρμένιοι, Έξω & Μέσα Απίδιου, Παπαγιαννάδες και Χανδράς παράγεται ο οίνος ΠΟΠ Malvasia Σητεία.

Στην Ενότητα Χανίων το ενδιαφέρον για οινοτουρισμό εστιάζεται στο βορειοδυτικό τμήμα, στις περιοχές Μουσούρων, Βουκολιών και Κολυμβαρίου αλλά επισκέψιμα οινοποιεία υπάρχουν και σε άλλες περιοχές, όπως στην Κρυονερίδα. Ο αμπελώνας του Κισσάμου παράγει του οίνους ΠΓΕ Κίσσαμος και από τα τέλη του 2010 ο συνολικός αμπελώνας των Χανίων παράγει του οίνους ΠΓΕ Χανιά. Το παραδοσιακό κρασί των Χανίων είναι ο ερυθρός Μαρουβάς που προέρχεται από την ποικιλία Ρωμέικο. Από τις περιοχές Ανατολικού Σελίνου και Καντάνου και τα χωριά Μάζα και Σπίνα κατάγεται η πολλά υποσχόμενη λευκή ποικιλία Μοσχάτο Σπίνας.

Τέλος, στην Ενότητα Ρεθύμνου, ουσιαστικές δυνατότητες για οινοτουρισμό αναπτύχθηκαν μόλις το 2008, χρονιά που η περιοχή μπήκε επισήμως με εμφιαλωμένο κρασί στον οινικό χάρτη της Κρήτης και της Ελλάδας. Οι οινόφιλοι θα εντοπίσουν ευκαιρίες για οινοτουρισμό στις περιοχές Γεροποτάμου & Φοίνικα και από το 2018 στο Αμάρι. Πολλά αμπέλια υπάρχουν στη δυτική πλευρά του Ψηλορείτη αλλά και στην περιοχή του Αρκαδίου. Από τα τέλη του 2010 ο αμπελώνας Ρεθύμνου παράγει τους οίνους ΠΓΕ Ρέθυμνο.

Τέλος, ο συνολικός αμπελώνας της Κρήτης (Λασιθί, Ηράκλειο, Ρέθυμνο και Χανιά) παράγει τους οίνους ΠΓΕ Κρήτη.

4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ, 2015-2021

4.1.1 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ελλάδα την περίοδο 2015-2019, σημειώθηκε αύξηση κατά +39% (από 15,5 εκατ. το 2015 σε 21,6 εκατ. το 2019) στις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις. Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των αφίξεων τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (-7%, από 222 χιλ. το 2015 σε 207 χιλ. το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (-5%, από 3 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+77%, από 87 χιλ. το 2015 σε 153 χιλ. το 2019), Αττικής (+54%, από 4,2 εκατ. το 2015 σε 6,4 εκατ. το 2019) και Κεντρικής Μακεδονίας (+50%, από 1,6 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019).

Στον αντίποδα την περίοδο 2019-2021, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις σημείωσαν πτώση κατά -45% (από 21,6 εκατ. το 2019 σε 11,9 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-54% ή -3,5 εκατ. αφίξεις, από 6,4 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-36% ή -1,7 εκατ. αφίξεις, από 4,6 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021), Κρήτης (-37% ή -1,6 εκατ. αφίξεις, από 4,5 εκατ. το 2019 σε 2,8 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-53% ή -1,3 εκατ. αφίξεις, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-44% ή -1,2 εκατ. αφίξεις, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2021).

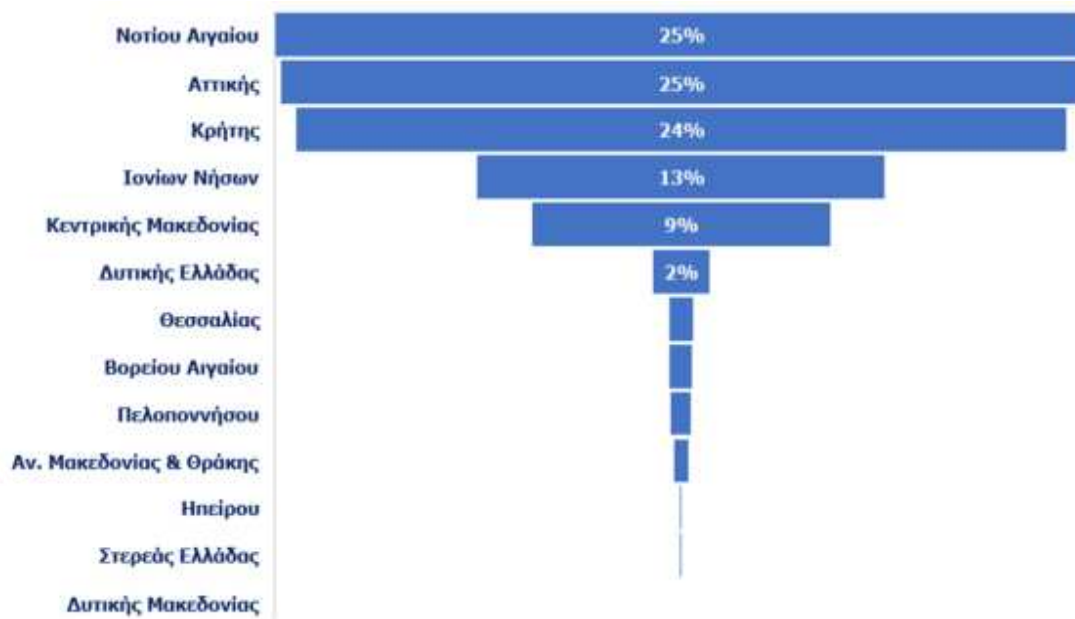
Πίνακας 30: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2021
Νοτίου Αιγαίου	3.571.426	4.617.315	2.959.297	29%	-36%
Αττικής	4.159.014	6.414.709	2.921.550	54%	-54%
Κρήτης	3.483.319	4.455.810	2.808.814	28%	-37%
Ιονίων Νήσων	1.916.497	2.644.287	1.487.733	38%	-44%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.556.788	2.341.743	1.089.351	50%	-53%
Δυτικής Ελλάδας	263.269	385.152	207.566	46%	-46%
Θεσσαλίας	171.373	205.802	87.899	20%	-57%
Βορείου Αιγαίου	221.795	207.098	83.844	-7%	-60%
Πελοποννήσου	86.508	153.364	77.186	77%	-50%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	85.993	122.933	55.894	43%	-55%
Ηπείρου	0	14.776	6.759		-54%
Στερεάς Ελλάδας	3.256	3.100	1.627	-5%	-48%
Δυτικής Μακεδονίας	0	0	0		
Ελλάδα	15.519.238	21.566.089	11.787.520	39%	-45%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Ενεξέγταση INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αφίξεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (25%), Αττικής⁹ (25%), Κρήτης (24%), Ιονίων Νήσων (13%) και Κεντρικής Μακεδονίας (9%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες υποδέχτηκαν το 2021 το 96% του συνόλου των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας.

Διάγραμμα 45: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021

⁹ Για τα στοιχεία του αεροδρόμιου της Αθήνας "Ελευθέριος Βενιζέλος", λόγω των διαταραχών της συγκεκριμένης έρευνας ή/και του μικρού μεγέθους δείγματος κατά την περίοδο Μαρτίου 2020-Ιουνίου 2021, οι αντίστοιχες εκτιμήσεις του όγκου των επιβατών πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσοχή και να αποφεύγονται οι συγκρίσεις.

4.1.2 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2021 το 24% των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, τα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση των διεθνών αφίξεων κατά +28% (από 3,5 εκατ. το 2015 σε 4,5 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλα τα αεροδρόμια την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση: Ηρακλείου (+30%, από 2,5 εκατ. το 2015 σε 3,3 εκατ. το 2019), Χανίων (+21%, από 940 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019) και Σητείας (+1.889%, από 611 αφίξεις το 2015 σε 12 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν πτώση κατά -37% (από 4,5 εκατ. το 2019 σε 2,8 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλα τα αεροδρόμια την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση: Ηρακλείου (-35%, από 3,3 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2021), Χανίων (-42%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 661 χιλ. το 2021) και Σητείας (-100%, από 12 χιλ. το 2019 σε 0 αφίξεις το 2021).

Πίνακας 31: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2021
Ηρακλείου	2.542.914	3.302.223	2.147.374	30%	-35%
Χανίων	939.794	1.141.434	661.440	21%	-42%
Λασιθίου	611	12.153	0	1889%	-100%
Κρήτη	3.483.319	4.455.810	2.808.814	28%	-37%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αφίξεων στα επιμέρους αεροδρόμια για το 2021, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των αφίξεων εντοπίζεται στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου (76%) ενώ το υπόλοιπο 24% στο αεροδρόμιο των Χανίων. Η Ενότητα Λασιθίου και συγκεκριμένα το αεροδρόμιο της Σητείας δεν κατέγραψε διεθνείς αεροπορικές αφίξεις το έτος 2021.

Διάγραμμα 46: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

4.2 ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2015-2021

4.2.1 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στα αεροδρόμια της Ελλάδας, την περίοδο 2015-2019, σημειώθηκε αύξηση στις αφίξεις εσωτερικού κατά +22% (από 7,1 εκατ. το 2015 σε 8,6 εκατ. το 2019). Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-2%, από 1,1 εκατ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019), Στερεάς Ελλάδας (-32%, από 7 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (-5%, από 5 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+76%, από 7 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019), Θεσσαλίας (+63%, από 16 χιλ. το 2015 σε 27 χιλ. το 2019) και Νοτίου Αιγαίου (+56%, από 1,0 εκατ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019).

Στον αντίποδα την περίοδο 2019-2021, οι αφίξεις εσωτερικού σημείωσαν πτώση κατά -40% (από 8,6 εκατ. το 2019 σε 5,2 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-41% ή -1,6 εκατ. αφίξεις, από 4,0 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-40% ή -657 χιλ. αφίξεις, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 973 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-42% ή -452 χιλ. αφίξεις, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 619 χιλ. το 2021), Κρήτης (-40% ή -393 χιλ. αφίξεις, από 992 χιλ. το 2019 σε 599 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-29% ή -127 χιλ. αφίξεις, από 443 χιλ. το 2019 σε 316 χιλ. το 2021).

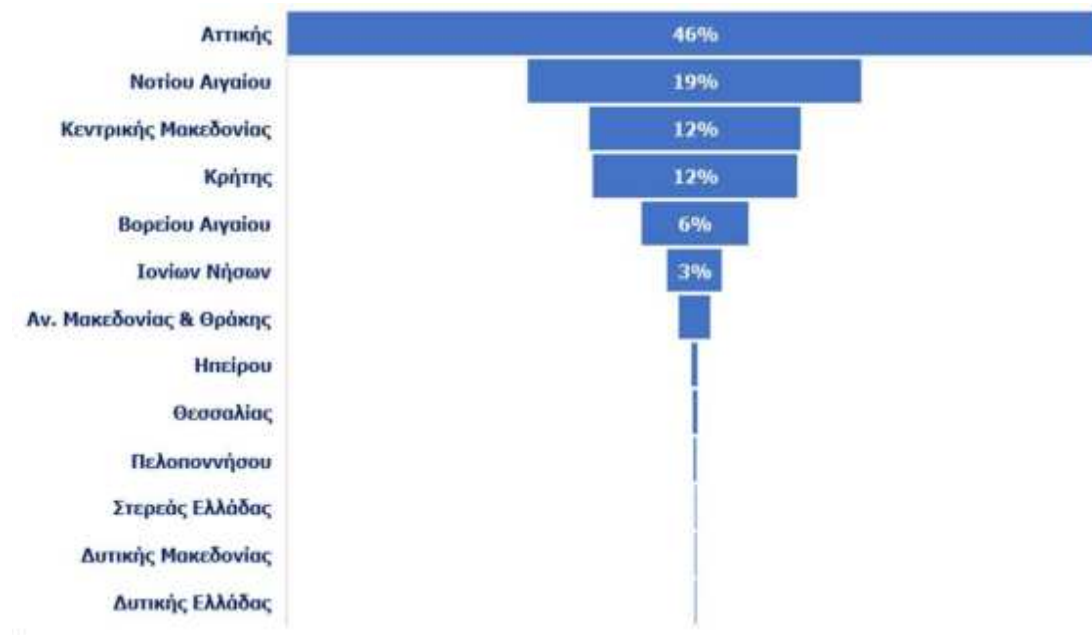
Πίνακας 32: Αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2020
Αττικής	3.282.544	3.989.842	2.370.343	22%	-41%
Νοτίου Αιγαίου	1.044.427	1.630.081	972.763	56%	-40%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.097.676	1.070.857	618.905	-2%	-42%
Κρήτης	897.968	991.611	598.674	10%	-40%
Βορείου Αιγαίου	372.542	442.720	315.588	19%	-29%
Ιονίων Νήσων	177.775	259.208	161.091	46%	-38%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	119.360	151.263	94.151	27%	-38%
Ηπείρου	43.048	50.993	21.428	18%	-58%
Θεσσαλίας	16.344	26.594	18.359	63%	-31%
Πελοποννήσου	6.821	12.013	8.395	76%	-30%
Στερεάς Ελλάδας	7.485	5.108	4.607	-32%	-10%
Δυτικής Μακεδονίας	3.442	3.547	2.251	3%	-37%
Δυτικής Ελλάδας	5.489	5.214	1.677	-5%	-68%
Ελλάδα	7.074.921	8.639.051	5.188.232	22%	-40%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2021, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (46%), Νοτίου Αιγαίου (19%), Κεντρικής Μακεδονίας (12%) και Κρήτης (12%). Δηλαδή τα αεροδρόμια των 4 αυτών Περιφερειών υποδέχτηκαν το 2021 το 88% των αφίξεων εσωτερικού της Ελλάδας.

Διάγραμμα 47: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού στα αεροδρόμια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021

4.2.2 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2021 το 12% των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, τα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση αφίξεων κατά +10% (από 898 χιλ. το 2015 σε 992 χιλ. το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τα αεροδρόμια των Χανίων (-20%, από 412 χιλ. το 2015 σε 331 χιλ. το 2019) και της Σητείας (-7%, από 12 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. το 2019) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα το αεροδρόμιο του Ηρακλείου (+37%, από 474 χιλ. το 2015 σε 649 χιλ. το 2019) αύξηση.

Την περίοδο 2019-2021, οι αφίξεις εσωτερικού στα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν πτώση κατά -40% (από 992 χιλ. το 2019 σε 599 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα σε όλα τα αεροδρόμια είναι αρνητική: Ηρακλείου (-43%, από 649 χιλ. το 2019 σε 368 χιλ. το 2021), Χανίων (-33%, από 331 χιλ. το 2019 σε 222 χιλ. το 2021) και Σητείας (-29%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021).

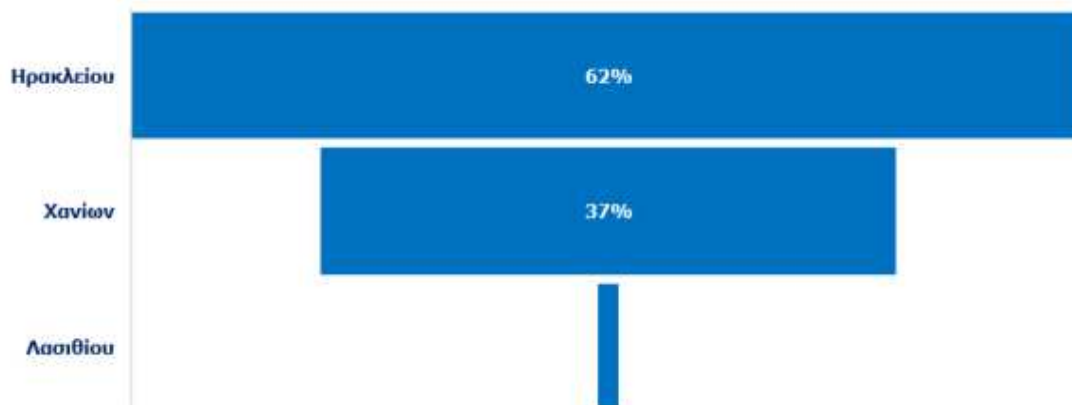
Πίνακας 33: Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2021
Ηρακλείου	473.771	648.996	368.307	37%	-43%
Χανίων	411.793	331.079	222.134	-20%	-33%
Λασιθίου	12.404	11.536	8.233	-7%	-29%
Κρήτης	897.968	991.611	598.674	10%	-40%

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου (62%) και ακολουθούν το αεροδρόμιο των Χανίων (37%) και της Σητείας (1%).

Διάγραμμα 48: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

4.3 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2015-2021

4.3.1 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ενότητα αυτή καταγράφονται οι διακινηθέντες (επιβίβαση και αποβίβαση με Ε/Γ και Ο/Γ) επιβάτες εσωτερικού από τους κατά τόπους λιμένες της χώρας.

Οι διακινηθέντες εσωτερικού την περίοδο 2015-2019, στους λιμένες της χώρας σημείωσαν αύξηση κατά +10% (από 65,2 εκατ. το 2015 σε 71,5 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες της χώρας σημείωσαν αύξηση στους διακινηθέντες επιβάτες, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (-31%, από 6,2 εκατ. το 2015 σε 4,3 εκατ. το 2019) και Βορείου Αιγαίου (-25%, από 1,7 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+34% ή +3,8 εκατ., από 11,0 εκατ. το 2015 σε 14,8 εκατ. το 2019), Αττικής (+5% ή +1,5 εκατ., από 29,0 εκατ. το 2015 σε 30,5 εκατ. το 2019), Κρήτης (+38% ή +869 χιλ., από 2,3 εκατ. το 2015 σε 3,1 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+17% ή +800 χιλ., από 4,7 εκατ. το 2015 σε 5,5 εκατ. το 2019).

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2021, οι διακινήθεντες επιβάτες στους λιμένες της χώρας εμφάνισαν πτώση κατά -29% (από 71,5 εκατ. το 2019 σε 50,8 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-24% ή -7,3 εκατ., από 30,5 εκατ. το 2019 σε 23,2 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-31% ή -4,6 εκατ., από 14,8 εκατ. το 2019 σε 10,2 εκατ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-38% ή -2,1 εκατ., από 5,5 εκατ. το 2019 σε 3,4 εκατ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-37% ή -1,7 εκατ., από 4,6 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-32% ή -1,4 εκατ., από 4,3 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021) και Κρήτης (-38% ή -1,2 εκατ., από 3,1 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2021).

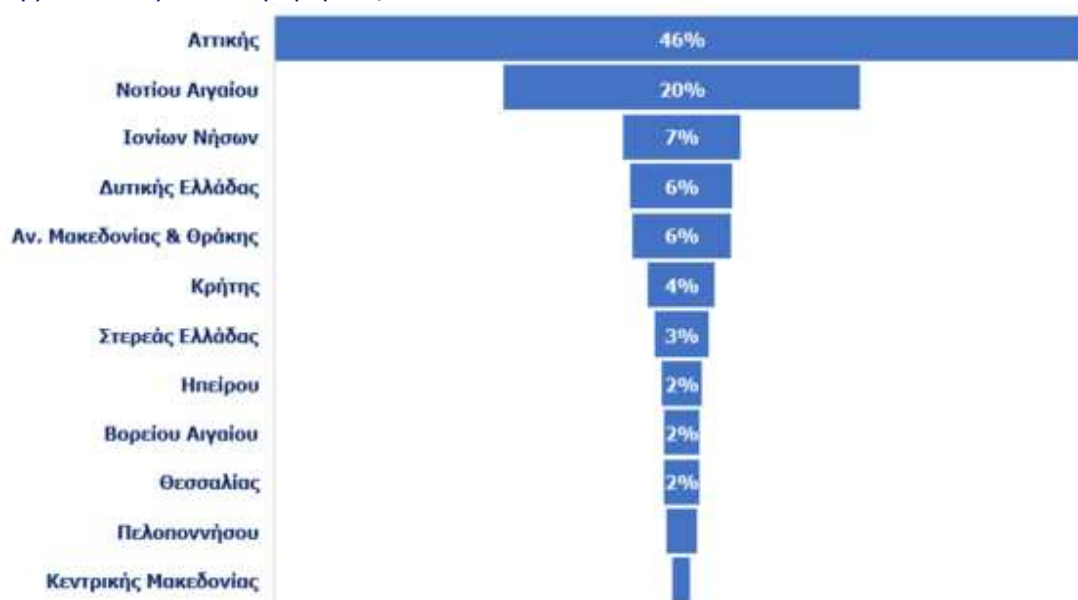
Πίνακας 34: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττικής	28.950.459	30.485.427	23.227.682	5%	-24%
Νοτίου Αιγαίου	11.040.557	14.793.013	10.202.414	34%	-31%
Ιονίων Νήσων	4.700.327	5.500.435	3.387.896	17%	-38%
Δυτικής Ελλάδας	6.249.616	4.337.932	2.952.860	-31%	-32%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	3.942.035	4.560.142	2.854.186	16%	-37%
Κρήτης	2.268.104	3.137.320	1.949.815	38%	-38%
Στερεάς Ελλάδας	2.114.039	2.219.910	1.596.925	5%	-28%
Ηπείρου	1.560.773	1.760.639	1.147.626	13%	-35%
Βορείου Αιγαίου	1.715.910	1.282.019	1.053.367	-25%	-18%
Θεσσαλίας	1.309.660	1.546.644	1.026.352	18%	-34%
Πελοποννήσου	540.283	984.872	903.211	82%	-8%
Κεντρικής Μακεδονίας	837.902	878.349	543.012	5%	-38%
Ελλάδα	65.229.665	71.486.702	50.845.346	10%	-29%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (46%) και Νοτίου Αιγαίου (20%). Δηλαδή οι δύο αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 66% της συνολικής διακίνησης της Ελλάδας για το 2021.

Διάγραμμα 49: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021

4.3.2 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης για το 2021, αντιπροσωπεύει το 4% των διακινηθέντων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, οι λιμένες της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση στην διακίνηση επιβατών κατά +21% (από 2,6 εκατ. το 2015 σε 3,1 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (-11%, από 12 χιλ. το 2015 σε 11 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηρακλείου (+24%, από 1,4 εκατ. το 2015 σε 1,7 εκατ. το 2019), Χανίων (+11%, από 1,2 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019) και Ρεθύμνου (+19.039%, από 389 διακινηθέντες το 2015 σε 74 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, η διακίνηση επιβατών στα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -38% (από 3,1 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν μείωση στην διακίνηση επιβατών, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+157%, από 11 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηρακλείου (-46%, από 1,7 εκατ. το 2019 σε 943 χιλ. το 2021), Χανίων (-29%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 933 χιλ. το 2021) και Ρεθύμνου (-38%, από 74 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2021).

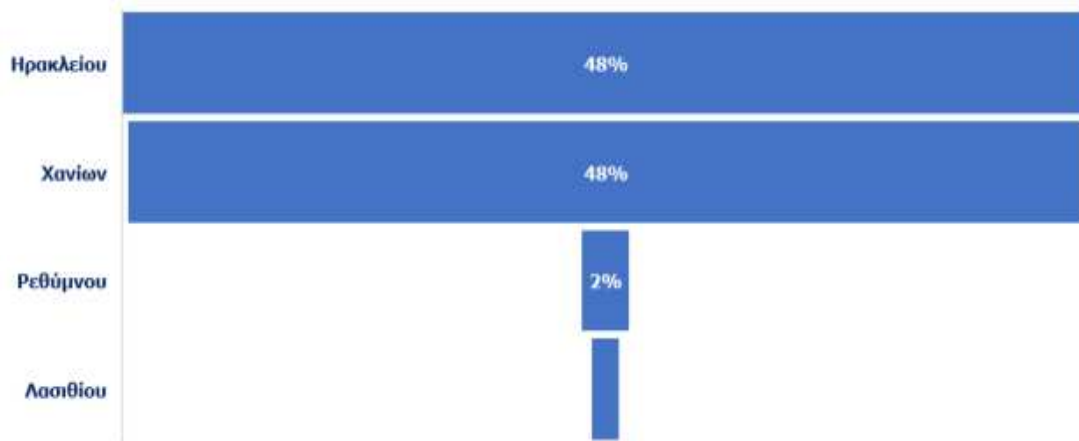
Πίνακας 35: Διακινηθέντες εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηρακλείου	1.401.693	1.733.376	943.353	24%	-46%
Χανίων	1.183.455	1.318.811	932.679	11%	-29%
Ρεθύμνου	389	74.452	46.302	19039%	-38%
Λασιθίου	11.935	10.681	27.481	-11%	157%
Κρήτη	2.597.472	3.137.320	1.949.815	21%	-38%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας για το 2021, παρατηρούμε ότι τα μεγαλύτερα μερίδια καταγράφονται στις Ενότητες Ηρακλείου (48%) και Χανίων (48%). Οι Ενότητες Ρεθύμνου (2%) και Λασιθίου (1%) αντιπροσωπεύουν το 3% των συνολικών διακινηθέντων που καταγράφηκαν στην Περιφέρεια.

Διάγραμμα 50: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

4.4 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2015-2021

Οι διακινηθέντες εξωτερικού την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +3% (από 1,7 εκατ. το 2015 σε 1,8 εκατ. το 2019). Στις επιμέρους Περιφέρειες, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (-1%, από 971 χιλ. το 2015 σε 957 χιλ. το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-20%, από 603 χιλ. το 2015 σε 482 χιλ. το 2019) να καταγράφουν μείωση διακινηθέντων ενώ αντίθετα η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (λιμάνι Κέρκυρας) (+114%, από 162 χιλ. το 2015 σε 347 χιλ. το 2019) αύξηση. Επίσης, οι Λοιποί λιμένες σημείωσαν αύξηση στους διακινηθέντες τους κατά +19% (από 6 χιλ. το 2015 σε 7 χιλ. το 2019).

Σε όλα τα λιμάνια την περίοδο 2019-2021 σημειώθηκε μείωση διακινηθέντων εξωτερικού κατά -36% (από 1,8 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021). Συγκεκριμένα: Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (-24%, από 957 χιλ. το 2019 σε 726 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-36%, από 482 χιλ. το 2019 σε 308 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (λιμάνι Κέρκυρας) (-69%, από 347 χιλ. το 2019 σε 109 χιλ. το 2021) και Λοιποί Λιμένες (-63%, από 7 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021).

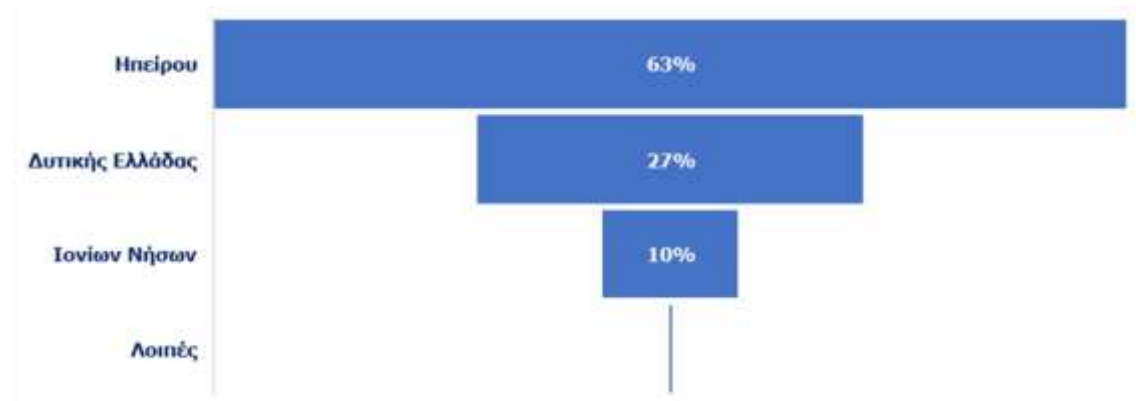
Πίνακας 36: Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηπείρου	971.012	956.710	726.333	-1%	-24%
Δυτικής Ελλάδας	603.312	482.198	308.125	-20%	-36%
Ιονίων Νήσων	162.221	347.485	109.039	114%	-69%
Λοιπές	5.631	6.694	2.492	19%	-63%
Ελλάδα	1.742.176	1.793.087	1.145.989	3%	-36%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στην Περιφέρεια Ηπείρου (63%) και ακολούθως στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (27%), Ιονίων Νήσων (10%) και Λοιπών (0,2%).

Διάγραμμα 51: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021

4.5 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΣ, 2015-2021

4.5.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε μείωση κατά -7% (από 4.294 το 2015 σε 3.979 το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+35%, από 293 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 397 κρουαζιερόπλοια το 2019), Ιονίων Νήσων (+9%, από 527 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 573 κρουαζιερόπλοια το 2019), Πελοποννήσου (+10%, από 165 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 182 κρουαζιερόπλοια το 2019) και Ηπείρου (+45%, από 11 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 16 κρουαζιερόπλοια το 2019). Οι μεγαλύτερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-11% ή -211 κρουαζιερόπλοια, από 1.989 το 2015 σε 1.778 το 2019), Βορείου Αιγαίου (-60% ή -93 κρουαζιερόπλοια, από 155 το 2015 σε 62 το 2019), Θεσσαλίας (-60% ή -53 κρουαζιερόπλοια, από 88 το 2015 σε 35 το 2019), Δυτικής Ελλάδας (-18% ή -44 κρουαζιερόπλοια, από 245 το 2015 σε 201 το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (-46% ή -38 κρουαζιερόπλοια, από 83 το 2015 σε 45 το 2019).

Η εικόνα την περίοδο 2019-2021 είναι αρνητική για όλες τις Περιφέρειες της χώρας, με εξαίρεση την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (+183%, από 6 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 17 κρουαζιερόπλοια το 2021). Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-54% ή -957 κρουαζιερόπλοια, από 1.778 το 2019 σε 821 το 2021), Ιονίων Νήσων (-58% ή -335 κρουαζιερόπλοια, από 573 το 2019 σε 238 το 2021), Αττικής (-37% ή -251 κρουαζιερόπλοια, από 677 το 2019 σε 426 το 2021), Κρήτης (-39% ή -153 κρουαζιερόπλοια, από 397 το 2019 σε 244 το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-33% ή -67 κρουαζιερόπλοια, από 201 το 2019 σε 134 το 2021), Βορείου Αιγαίου (-92% ή -57 κρουαζιερόπλοια, από 62 το 2019 σε 5 το 2021) και Πελοποννήσου (-24% ή -44 κρουαζιερόπλοια, από 182 το 2019 σε 138 το 2021).

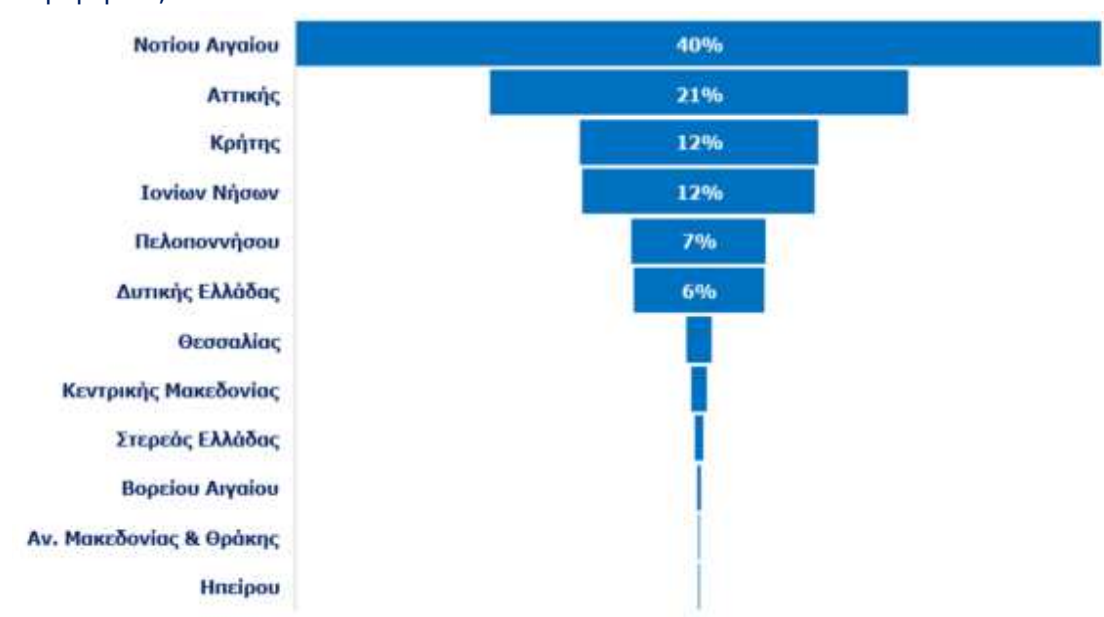
Πίνακας 37: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Νοτίου Αιγαίου	1.989	1.778	821	-11%	-54%
Αττικής	680	677	426	0%	-37%
Κρήτης	293	397	244	35%	-39%
Ιονίων Νήσων	527	573	238	9%	-58%
Πελοποννήσου	165	182	138	10%	-24%
Δυτικής Ελλάδας	245	201	134	-18%	-33%
Θεσσαλίας	88	35	26	-60%	-26%
Κεντρικής Μακεδονίας	35	6	17	-83%	183%
Στερεάς Ελλάδας	83	45	9	-46%	-80%
Βορείου Αιγαίου	155	62	5	-60%	-92%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	23	7	3	-70%	-57%
Ηπείρου	11	16	3	45%	-81%
Ελλάδα	4.294	3.979	2.064	-7%	-48%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (40%), η Αττική (21%), η Κρήτη (12%) και τα Ιόνια Νησιά (12%) δέχονται τον μεγαλύτερο αριθμό κρουαζιερόπλοιων, αντιπροσωπεύοντας για το 2021 το 84% της κίνησης στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 52: Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

4.5.2 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2021 το 12% της κίνησης κρουαζιερόπλοιων της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, τα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψαν αύξηση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά +35% (από 293 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 397 κρουαζιερόπλοια το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τα λιμάνια του Αγίου Νικολάου (-29%, από 52 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 37 κρουαζιερόπλοια το 2019) και της Σητείας (-100%, από 1 κρουαζιερόπλοιο το 2015 σε 0 κρουαζιερόπλοια το 2019) να καταγράφουν μείωση και τα λιμάνια του Ηρακλείου (+20%, από 170 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 204 κρουαζιερόπλοια το 2019), των Χανίων (+124%, από 59 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 132 κρουαζιερόπλοια το 2019) και του Ρεθύμνου (+118%, από 11 κρουαζιερόπλοια το 2015 σε 24 κρουαζιερόπλοια το 2019) αύξηση.

Την περίοδο 2019-2021 η εικόνα είναι αρνητική, καταγράφοντας μείωση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά -39% (από 397 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 244 κρουαζιερόπλοια το 2021). Επιμέρους, όλα τα λιμάνια σημείωσαν μείωση, με εξαίρεση το λιμάνι του Αγ. Νικολάου (+14%, από 37 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 42 κρουαζιερόπλοια το 2021). Ενδεικτικά, τα υπόλοιπα λιμάνια: Ηρακλείου (-42%, από 204 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 118 κρουαζιερόπλοια το 2021), Χανίων (-42%, από 132 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 76 κρουαζιερόπλοια το 2021), και Ρεθύμνου (-67%, από 24 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 8 κρουαζιερόπλοια το 2021). Στο λιμάνι της Σητείας, τα έτη 2019 και 2021 δεν καταγράφεται κίνηση κρουαζιερόπλοιων.

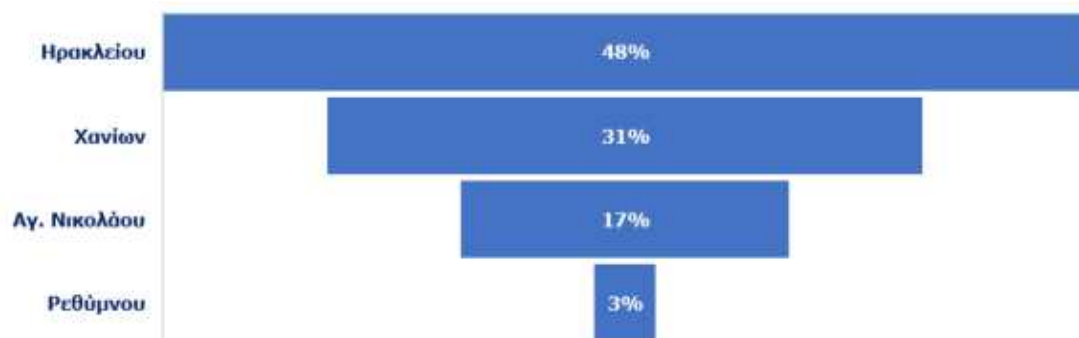
Πίνακας 38: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2015-2021

Λιμάνι	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηρακλείου	170	204	118	20%	-42%
Χανίων	59	132	76	124%	-42%
Αγ. Νικολάου	52	37	42	-29%	14%
Ρεθύμνου	11	24	8	118%	-67%
Σητείας	1	0	0	-100%	
Κρήτη	293	397	244	35%	-39%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχει το λιμάνι του Ηρακλείου (48%) και ακολουθούν τα λιμάνια των Χανίων (31%), του Αγ. Νικολάου (17%) και του Ρεθύμνου (3%).

Διάγραμμα 53: Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2021

4.5.3 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +12% (από 5,0 εκατ. το 2015 σε 5,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+13%, από 2,0 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019), Αττικής (+8%, από 1,0 εκατ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019), Ιονίων Νήσων (+30%, από 802 χιλ. το 2015 σε 1,0 εκατ. το 2019) και Κρήτης (+71%, από 356 χιλ. το 2015 σε 607 χιλ. το 2019). Οι μεγαλύτερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Θεσσαλίας (-80% ή -61 χιλ., από 76 χιλ. το 2015 σε 15 χιλ. το 2019), Βορείου Αιγαίου (-78% ή -60 χιλ., από 77 χιλ. το 2015 σε 17 χιλ. το 2019), Δυτικής Ελλάδας (-10% ή -46 χιλ., από 461 χιλ. το 2015 σε 415 χιλ. το 2019) και Πελοποννήσου (-40% ή -43 χιλ., από 109 χιλ. το 2015 σε 65 χιλ. το 2019).

Η εικόνα την περίοδο 2019-2021 είναι αρνητική για όλες τις Περιφέρειες της χώρας, με εξαίρεση την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (+142%, από 5 χιλ. το 2015 σε 12 χιλ. 2021). Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-79% ή -1,8 εκατ., από 2,3 εκατ. το 2019 σε 475 χιλ. το 2021), Αττικής (-71% ή -785 χιλ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 323 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-75% ή -779 χιλ., από 1,0 εκατ. το 2019 σε 265 χιλ. το 2021), Κρήτης (-70% ή -423 χιλ., από 607 χιλ. το 2019 σε 185 χιλ. το 2021) και Δυτικής Ελλάδας (-70% ή -291 χιλ., από 415 χιλ. το 2019 σε 124 χιλ. το 2021).

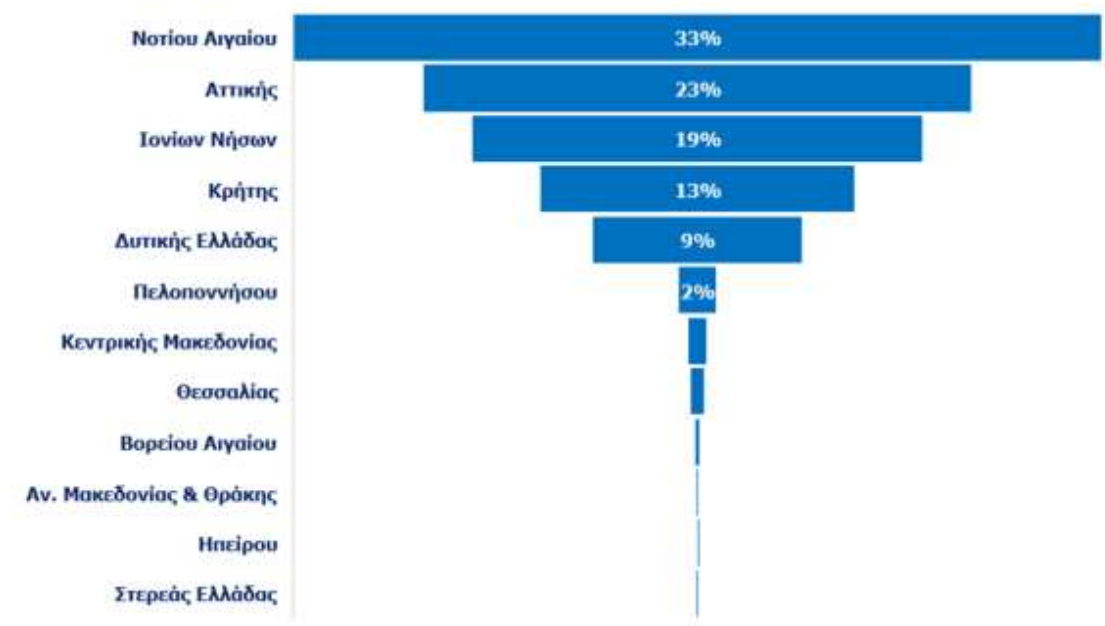
Πίνακας 39: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Νοτίου Αιγαίου	1.996.720	2.264.893	474.777	13%	-79%
Αττικής	1.026.014	1.108.221	322.896	8%	-71%
Ιονίων Νήσων	802.316	1.044.160	265.325	30%	-75%
Κρήτης	355.699	607.268	184.507	71%	-70%
Δυτικής Ελλάδας	460.972	414.935	123.846	-10%	-70%
Πελοποννήσου	108.543	65.392	22.270	-40%	-66%
Κεντρικής Μακεδονίας	26.356	4.865	11.777	-82%	142%
Θεσσαλίας	76.051	15.429	8.232	-80%	-47%
Βορείου Αιγαίου	76.803	17.217	2.649	-78%	-85%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	13.061	2.699	938	-79%	-65%
Ηπείρου	4.057	2.137	655	-47%	-69%
Στερεάς Ελλάδας	17.851	5.168	443	-71%	-91%
Ελλάδα	4.964.443	5.552.384	1.418.315	12%	-74%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (33%), η Αττική (23%), τα Ιόνια Νησιά (19%) και η Κρήτη (13%) δέχονται το μεγαλύτερο όγκο, αντιπροσωπεύοντας για το 2021 το 88% των συνολικών αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας.

Διάγραμμα 54: Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

4.5.4 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2021 το 13% των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας της χώρας. Την περίοδο 2015-2019, τα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψαν αύξηση στις αφίξεις επιβατών κατά +71% (από 356 χιλ. το 2015 σε 607 χιλ. το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τα λιμάνια του Αγ. Νικολάου (-14%, από 38 χιλ. το 2015 σε 33 χιλ. το 2019) και της Σητείας (-100%, από 444 αφίξεις το 2015 σε 0 αφίξεις το 2019) να καταγράφουν μείωση και τα λιμάνια του Ηρακλείου (+40%, από 220 χιλ. το 2015 σε 307 χιλ. το 2019), των Χανίων (+175%, από 97 χιλ. το 2015 σε 266 χιλ. το 2019) και του Ρεθύμνου (+64%, από 1 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019) αύξηση.

Την περίοδο 2019-2021, η εικόνα είναι αρνητική καταγράφοντας μείωση στις αφίξεις επιβατών κατά -70% (από 607 χιλ. το 2019 σε 185 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλα τα λιμάνια κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (-61%, από 307 χιλ. το 2019 σε 120 χιλ. το 2021), Χανιά (-83%, από 266 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2021), Αγ. Νικόλαος (-43%, από 33 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2021) και Ρέθυμνο (-75%, από 2 χιλ. το 2019 σε 446 αφίξεις το 2021). Το λιμάνι της Σητείας, τα έτη 2019 και 2021 δεν κατέγραψε αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας.

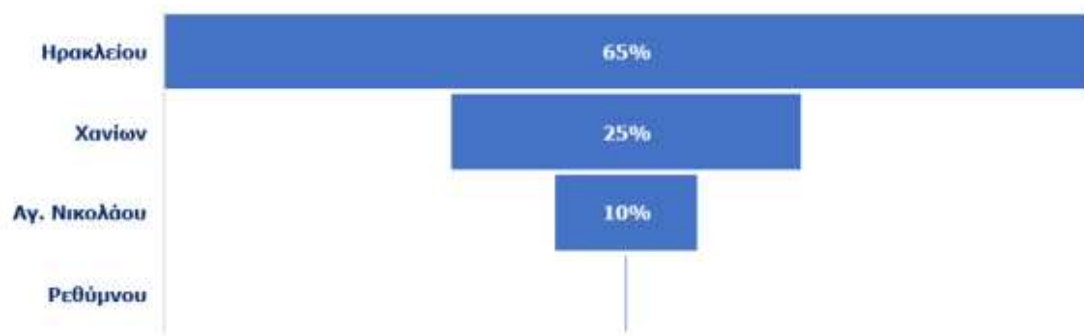
Πίνακας 40: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2015-2021

Λιμάνι	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηρακλείου	219.805	307.043	119.930	40%	-61%
Χανίων	96.612	265.956	45.619	175%	-83%
Αγ. Νικολάου	37.762	32.500	18.512	-14%	-43%
Ρεθύμνου	1.076	1.769	446	64%	-75%
Σητείας	444	0	0	-100%	
Κρήτη	355.699	607.268	184.507	71%	-70%

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης για το 2021, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των αφίξεων εντοπίζεται στο λιμάνι του Ηρακλείου (65%) και ακολουθούν τα λιμάνια των Χανίων (25%), του Αγ. Νικολάου (10%) και του Ρεθύμνου (0,2%).

Διάγραμμα 55: Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2021

4.6 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ, 2015-2021

4.6.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση κατά +34% (από 4,4 εκατ. επισκέπτες το 2015 σε 5,9 εκατ. επισκέπτες το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση το Βόρειο Αιγαίο (-6%, από 51 χιλ. το 2015 σε 48 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Κρήτης (+171% ή +533 χιλ., από 312 χιλ. το 2015 σε 845 χιλ. το 2019), Αττικής (+21% ή +490 χιλ., από 2,3 εκατ. το 2015 σε 2,8 εκατ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+27% ή +147 χιλ., από 541 χιλ. το 2015 σε 688 χιλ. το 2019) και Στερεά Ελλάδα (+41% ή +114 χιλ., από 277 χιλ. το 2015 σε 391 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας μειώθηκε κατά -65% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-63% ή -1,8 εκατ., από 2,8 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021), Κρήτης (-79% ή -668 χιλ., από 845 χιλ. το 2019 σε 178 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-70% ή -481 χιλ., από 688 χιλ. το 2019 σε 206 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-75% ή -294 χιλ., από 391 χιλ. το 2019 σε 96 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-43% ή -232 χιλ., από 536 χιλ. το 2019 σε 304 χιλ. το 2021), και Δυτικής Ελλάδας (-76% ή -170 χιλ., από 223 χιλ. το 2019 σε 53 χιλ. το 2021).

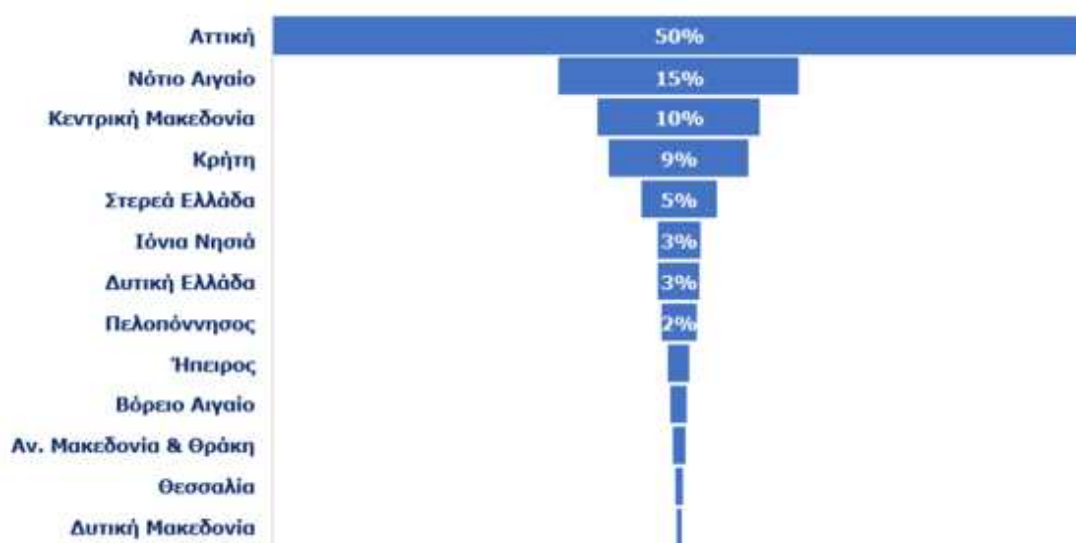
Πίνακας 41: Επισκέπτες σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττική	2.295.545	2.785.289	1.021.057	21%	-63%
Νότιο Αιγαίο	478.588	535.992	304.008	12%	-43%
Κεντρική Μακεδονία	541.193	687.717	206.247	27%	-70%
Κρήτη	312.274	845.477	177.770	171%	-79%
Στερεά Ελλάδα	276.968	390.509	96.067	41%	-75%
Ιόνια Νησιά	61.135	80.883	55.625	32%	-31%
Δυτική Ελλάδα	174.653	223.303	53.051	28%	-76%
Πελοπόννησος	69.232	102.647	46.165	48%	-55%
Ήπειρος	56.059	59.056	29.246	5%	-50%
Βόρειο Αιγαίο	50.847	47.913	21.538	-6%	-55%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	41.502	50.866	17.423	23%	-66%
Θεσσαλία	40.395	69.460	11.490	72%	-83%
Δυτική Μακεδονία	7.451	16.815	7.794	126%	-54%
Ελλάδα	4.405.842	5.895.927	2.047.481	34%	-65%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2021 αντιπροσωπεύει τις μισές επισκέψεις (50%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (15%) , η Κεντρική Μακεδονία (10%) και η Κρήτη (9%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 83% των επισκέψεων στα Μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2021.

Διάγραμμα 56: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

4.6.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2021 αντιπροσωπεύει το 9% των επισκέψεων σε μουσεία της Ελλάδας. Την περίοδο 2015-2019, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε αύξηση στην επισκεψιμότητα των μουσείων της κατά +171% (από 312 χιλ. το 2015 σε 845 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση: Ηράκλειο (+228%, από 202 χιλ. το 2015 σε 661 χιλ. το 2019), Ρέθυμνο (+376%, από 16 χιλ. το 2015 σε 77 χιλ. το 2019), Χανιά (+19%, από 60 χιλ. το 2015 σε 72 χιλ. το 2019) και Λασιθί (+6%, από 35 χιλ. το 2015 σε 37 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, ο αριθμός των επισκεπτών σε μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -79% (από 845 χιλ. το 2019 σε 178 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Ηράκλειο (-81%, από 661 χιλ. το 2019 σε 128 χιλ. το 2021), Ρέθυμνο (-67%, από 77 χιλ. το 2019 σε 26 χιλ. το 2021), Λασιθί (-56%, από 37 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2021) και Χανιά (-88%, από 72 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021).

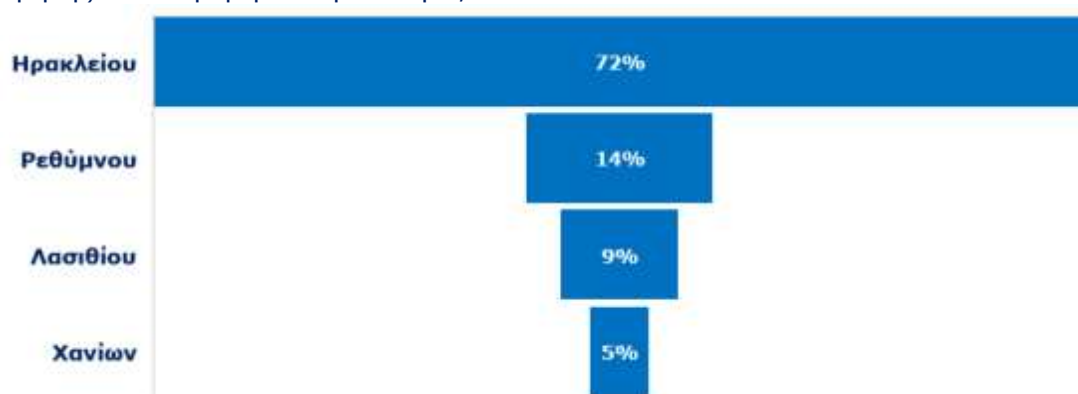
Πίνακας 42: Επισκέπτες σε μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηρακλείου	201.657	660.533	127.574	228%	-81%
Ρεθύμνου	16.088	76.647	25.522	376%	-67%
Λασιθίου	34.571	36.744	16.333	6%	-56%
Χανίων	59.958	71.553	8.341	19%	-88%
Κρήτη	312.274	845.477	177.770	171%	-79%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία για το 2021, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (72%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Ρεθύμνου (14%), Λασιθίου (9%) και Χανίων (5%).

Διάγραμμα 57: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

4.7 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ, 2015-2021

4.7.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση κατά +32% (από 10,3 εκατ. επισκέπτες το 2015 σε 13,7 εκατ. επισκέπτες το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-9%, από 1,6 εκατ. το 2015 σε 1,5 εκατ. το 2019), Ιονίων Νήσων (-0,003%, από 237 χιλ. το 2015 σε 237 χιλ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (-28%, από 3 χιλ. το 2015 σε 2 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+50% ή +2,1 εκατ., από 4,1 εκατ. το 2015 σε 6,2 εκατ. το 2019), Κρήτης (+45% ή +673 χιλ., από 1,5 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019), Πελοποννήσου (+33% ή +481 χιλ., από 1,4 εκατ. το 2015 σε 1,9 εκατ. το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (+26% ή +85 χιλ., από 324 χιλ. το 2015 σε 409 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, ο αριθμός των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας μειώθηκε κατά -61% (από 13,7 εκατ. το 2019 σε 5,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-70% ή -4,4 εκατ., από 6,2 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2021), Πελοποννήσου (-61% ή -1,2 εκατ., από 1,9 εκατ. το 2019 σε 754 χιλ. το 2021), Κρήτης (-52% ή -1,1 εκατ., από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-42% ή -630 χιλ., από 1,5 εκατ. το 2019 σε 866 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-64% ή -339 χιλ., από 532 χιλ. το 2019 σε 193 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-64% ή -260 χιλ., από 409 χιλ. το 2019 σε 149 χιλ. το 2021) και Κεντρικής Μακεδονίας (-64% ή -254 χιλ., από 398 χιλ. το 2019 σε 144 χιλ. το 2021).

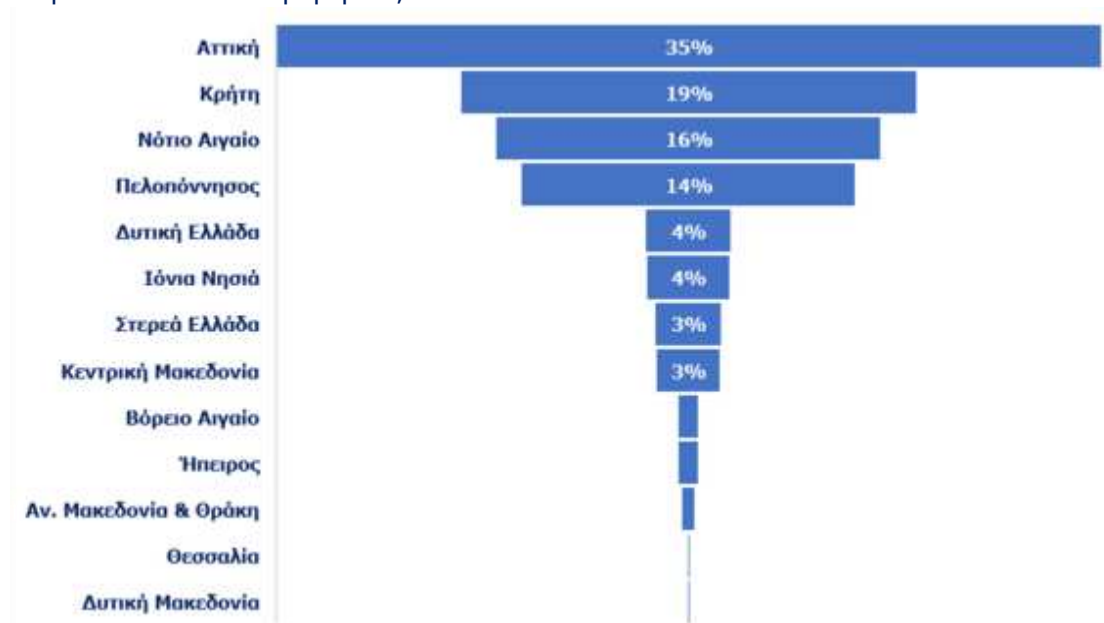
Πίνακας 43: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττική	4.145.093	6.234.154	1.859.098	50%	-70%
Κρήτη	1.482.109	2.155.260	1.027.230	45%	-52%
Νότιο Αιγαίο	1.638.165	1.495.796	866.204	-9%	-42%
Πελοπόννησος	1.441.529	1.922.164	754.106	33%	-61%
Δυτική Ελλάδα	486.368	532.089	193.421	9%	-64%
Ιόνια Νησιά	236.949	236.943	187.299	0%	-21%
Στερεά Ελλάδα	324.175	409.071	148.871	26%	-64%
Κεντρική Μακεδονία	350.106	398.153	143.964	14%	-64%
Βόρειο Αιγαίο	53.177	92.014	47.264	73%	-49%
Ήπειρος	80.677	88.471	46.732	10%	-47%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	63.209	78.638	31.338	24%	-60%
Θεσσαλία	15.817	18.662	3.035	18%	-84%
Δυτική Μακεδονία	2.679	1.936	983	-28%	-49%
Ελλάδα	10.320.053	13.663.351	5.309.545	32%	-61%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική αντιπροσωπεύει το 35% των επισκέψεων που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (19%), το Νότιο Αιγαίο (16%) και η Πελοπόννησος (14%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 85% των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2021.

Διάγραμμα 58: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

4.7.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2021 αντιπροσωπεύει το 19% των επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε την περίοδο 2015-2019 αύξηση στην επισκεψιμότητα των αρχαιολογικών της χώρων κατά +45% (από 1,5 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση: Ηράκλειο (+63%, από 892 χιλ. το 2015 σε 1,5 εκατ. το 2019), Λασιθί (+11%, από 563 χιλ. το 2015 σε 626 χιλ. το 2019), Χανιά (+288%, από 15 χιλ. το 2015 σε 57 χιλ. το 2019) και Ρέθυμνο (+45%, από 12 χιλ. το 2015 σε 18 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -52% (από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Ηράκλειο (-53%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 679 χιλ. το 2021), Λασιθί (-50%, από 626 χιλ. το 2019 σε 315 χιλ. το 2021), Χανιά (-53%, από 57 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021) και Ρέθυμνο (-61%, από 18 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021).

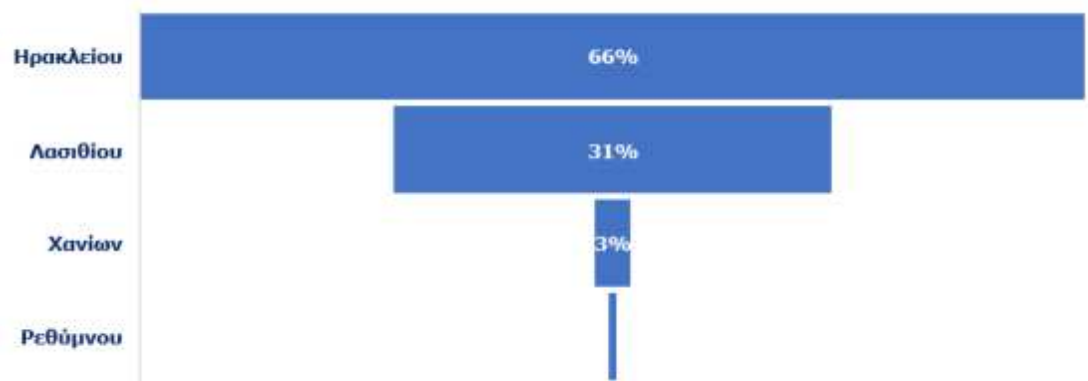
Πίνακας 44: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηρακλείου	892.082	1.454.452	678.647	63%	-53%
Λασιθίου	563.189	626.063	314.735	11%	-50%
Χανίων	14.760	57.243	27.084	288%	-53%
Ρεθύμνου	12.078	17.502	6.764	45%	-61%
Κρήτη	1.482.109	2.155.260	1.027.230	45%	-52%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2021, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (66%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Λασιθίου (31%), Χανίων (3%) και Ρεθύμνου (1%).

Διάγραμμα 59: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

4.8 ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ (ΣΕ €), 2015-2021

4.8.1 Εισπράξεις σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +88% (από € 12,4 εκατ. το 2015 σε € 23,3 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Θεσσαλίας (-3%, από € 27 χιλ. το 2015 σε € 26 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+113% ή + € 7,2 εκατ., από € 6,4 εκατ. το 2015 σε € 13,5 εκατ. το 2019), Κρήτης (+89% ή + € 1,1 εκατ., από € 1,2 εκατ. το 2015 σε € 2,3 εκατ. το 2019), Στερεάς Ελλάδας (+77% ή + € 908 χιλ., από € 1,2 εκατ. το 2015 σε € 2,1 εκατ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+73% ή + € 581 χιλ., από € 800 χιλ. το 2015 σε € 1,4 εκατ. το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (+79% ή + € 414 χιλ., από € 521 χιλ. το 2015 σε € 935 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας μειώθηκαν κατά -56% (από € 23,3 εκατ. το 2019 σε € 10,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-57% ή - € 7,7 εκατ., από € 13,6 εκατ. το 2019 σε € 5,8 εκατ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-77% ή - € 1,6 εκατ., από € 2,1 εκατ. το 2019 σε € 474 χιλ. το 2021), Κρήτης (-44% ή - € 1,0 εκατ., από € 2,3 εκατ. το 2019 σε € 1,3 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-40% ή - € 976 χιλ., από € 2,4 εκατ. το 2019 σε € 1,4 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-76% ή - € 715 χιλ., από € 935 χιλ. το 2019 σε € 220 χιλ. το 2021) και Κεντρικής Μακεδονίας (-52% ή - € 712 χιλ., από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 669 χιλ. το 2021).

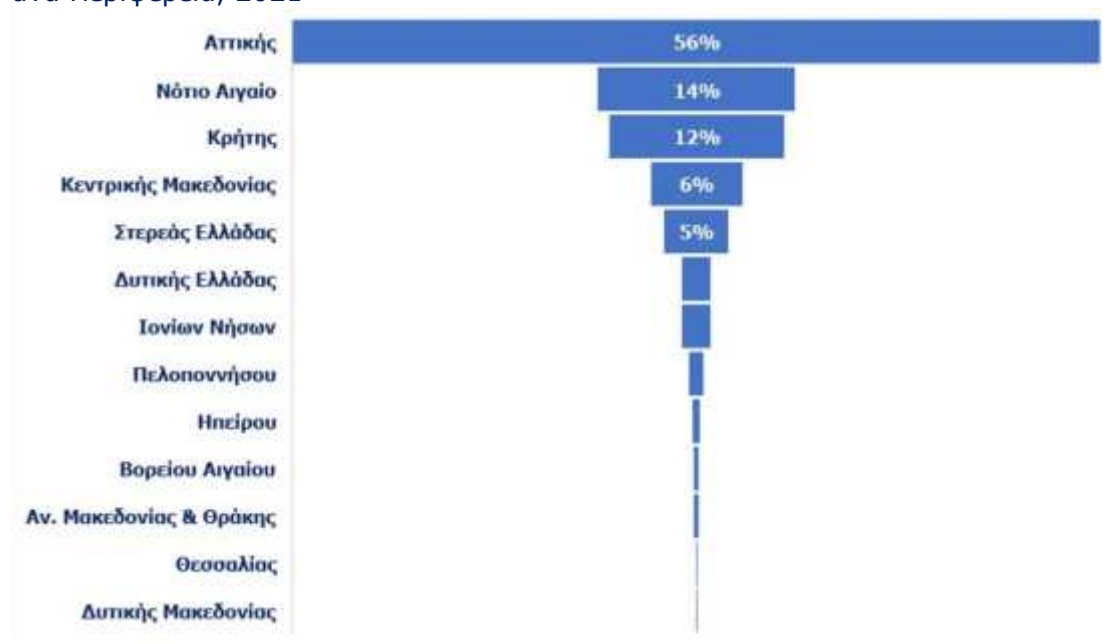
Πίνακας 45: Εισπράξεις σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €), 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττικής	6.359.969	13.546.010	5.835.488	113%	-57%
Νότιο Αιγαίο	1.908.145	2.410.001	1.434.381	26%	-40%
Κρήτης	1.202.376	2.277.840	1.266.613	89%	-44%
Κεντρικής Μακεδονίας	799.863	1.380.806	668.752	73%	-52%
Στερεάς Ελλάδας	1.180.550	2.088.808	474.007	77%	-77%
Δυτικής Ελλάδας	521.270	935.207	219.906	79%	-76%
Ιονίων Νήσων	115.902	262.705	209.368	127%	-20%
Πελοποννήσου	91.298	159.499	106.944	75%	-33%
Ηπείρου	47.700	79.259	64.636	66%	-18%
Βορείου Αιγαίου	91.086	95.252	46.526	5%	-51%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	37.419	69.026	39.085	84%	-43%
Θεσσαλίας	26.500	25.730	11.555	-3%	-55%
Δυτικής Μακεδονίας	3.135	12.883	8.383	311%	-35%
Σύνολο	12.385.213	23.343.026	10.385.644	88%	-56%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2021 αντιπροσωπεύει πάνω από τις μισές εισπράξεις (56%) που καταγράφηκαν στην Ελλάδα και ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (14%), η Κρήτη (12%) και η Κεντρική Μακεδονία (6%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 89% των εισπράξεων στα μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2021.

Διάγραμμα 60: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

4.8.2 Εισπράξεις σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2021 αντιπροσωπεύει το 12% των εισπράξεων σε μουσεία της Ελλάδας. Η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε την περίοδο 2015-2019 αύξηση εισπράξεων κατά +89% (από € 1,2 εκατ. το 2015 σε € 2,3 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (-34%, από € 78 χιλ. το 2015 σε € 51 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηρακλείου (+94%, από € 986 χιλ. το 2015 σε € 1,9 εκατ. το 2019), Ρεθύμνου (+337%, από € 33 χιλ. το 2015 σε € 143 χιλ. το 2019) και Χανίων (+60%, από € 105 χιλ. το 2015 σε € 168 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι εισπράξεις στα μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψαν πτώση κατά -44% (από € 2,3 εκατ. το 2019 σε € 1,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Ηράκλειο (-40%, από € 1,9 εκατ. το 2019 σε € 1,2 εκατ. το 2021), Ρέθυμνο (-56%, από € 143 χιλ. το 2019 σε € 63 χιλ. το 2021), Λασιθί (-32%, από 51 χιλ. το 2019 σε 35 χιλ. το 2021) και Χανιά (-90%, από € 168 χιλ. το 2019 σε € 17 χιλ. το 2021).

Πίνακας 46: Εισπράξεις σε μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηρακλείου	986.405	1.915.613	1.150.928	94%	-40%
Ρεθύμνου	32.715	142.951	63.372	337%	-56%
Λασιθίου	77.807	50.988	34.879	-34%	-32%
Χανίων	105.449	168.288	17.434	60%	-90%
Κρήτη	1.202.376	2.277.840	1.266.613	89%	-44%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε μουσεία για το 2021, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (91%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Ρεθύμνου (5%), Λασιθίου (3%) και Χανίων (1%).

Διάγραμμα 61: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

4.9 ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ (ΣΕ €), 2015-2021

4.9.1 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +145% (από € 43,8 εκατ. το 2015 σε € 107,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Θεσσαλίας (-78%, από € 15 χιλ. το 2015 σε € 3 χιλ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (-20%, από € 312 το 2015 σε € 250 το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+188% ή + € 39,0 εκατ., από € 20,7 εκατ. το 2015 σε € 59,7 εκατ. το 2019), Κρήτης (+178% ή + € 9,9 εκατ., από € 5,6 εκατ. το 2015 σε € 15,4 εκατ. το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+92% ή + € 6,0 εκατ., από € 6,4 εκατ. το 2015 σε € 12,4 εκατ. το 2019), Πελοποννήσου (+107% ή + € 5,4 εκατ., από € 5,1 εκατ. το 2015 σε € 10,5 εκατ. το 2019), Δυτικής Ελλάδας (+49% ή + € 1,2 εκατ., από € 2,5 εκατ. το 2015 σε € 3,7 εκατ. το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (+77% ή + € 1,2 εκατ., από € 1,6 εκατ. το 2015 σε € 2,8 εκατ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας μειώθηκαν κατά -59% (από € 107,6 εκατ. το 2019 σε € 44,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (+0,4%, από € 250 το 2019 σε € 251 το 2021). Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (-63% ή - € 37,9 εκατ., από € 59,7 εκατ. το 2019 σε € 21,8 εκατ. το 2021), Κρήτης (-51% ή - € 7,9 εκατ., από € 15,4 εκατ. το 2019 σε € 7,5 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-47% ή - € 5,8 εκατ., από € 12,4 εκατ. το 2019 σε € 6,5 εκατ. το 2021), Πελοποννήσου (-58% ή - € 6,1 εκατ., από € 10,5 εκατ. το 2019 σε € 4,4 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-67% ή - € 2,5 εκατ., από € 3,7 εκατ. το 2019 σε € 1,2 εκατ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-61% ή - € 1,7 εκατ., από € 2,8 εκατ. το 2019 σε € 1,1 εκατ. το 2021) και Κεντρικής Μακεδονίας (-55% ή - € 771 χιλ., από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 632 χιλ. το 2021).

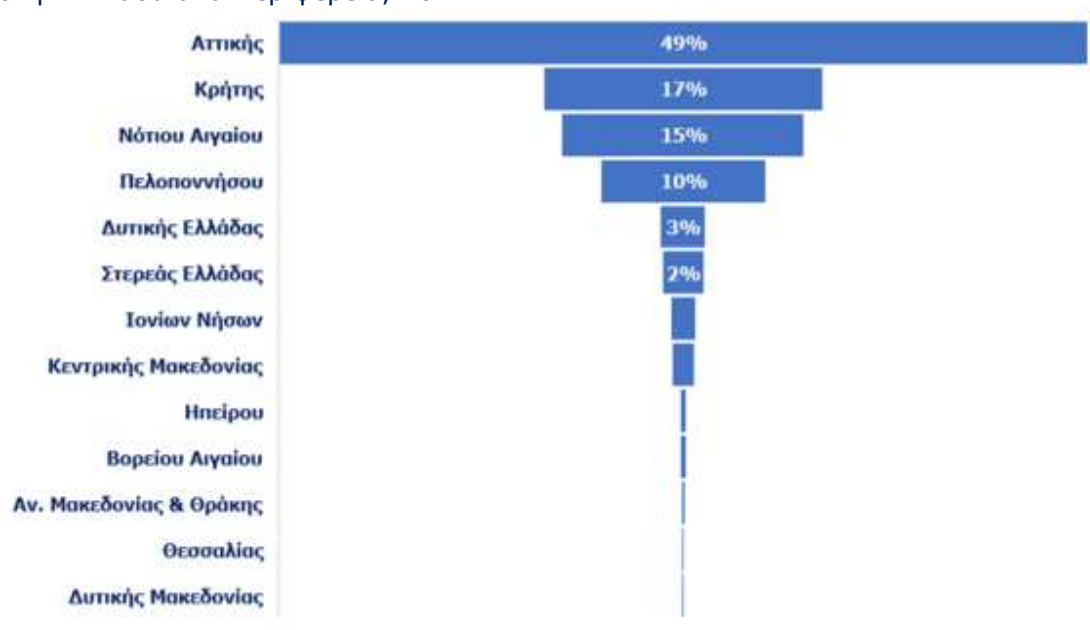
Πίνακας 47: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Αττικής	20.714.434	59.673.091	21.821.349	188%	-63%
Κρήτης	5.560.286	15.430.219	7.510.819	178%	-51%
Νότιου Αιγαίου	6.438.240	12.392.739	6.543.037	92%	-47%
Πελοποννήσου	5.082.045	10.495.760	4.436.045	107%	-58%
Δυτικής Ελλάδας	2.503.123	3.720.409	1.220.578	49%	-67%
Στερεάς Ελλάδας	1.588.160	2.817.993	1.098.161	77%	-61%
Ιονίων Νήσων	602.602	907.794	667.884	51%	-26%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.013.021	1.403.192	632.230	39%	-55%
Ηπείρου	78.730	249.340	179.863	217%	-28%
Βορείου Αιγαίου	97.716	233.466	140.448	139%	-40%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	145.865	268.184	95.721	84%	-64%
Θεσσαλίας	15.215	3.383	3.164	-78%	-6%
Δυτικής Μακεδονίας	312	250	251	-20%	0%
Σύνολο	43.839.749	107.595.820	44.349.550	145%	-59%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στους αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2021 αντιπροσωπεύει σχεδόν τις μισές εισπράξεις (49%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (17%), το Νότιο Αιγαίο (15%) και η Πελοπόννησος (10%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 91% των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2021.

Διάγραμμα 62: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

4.9.2 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2021 αντιπροσωπεύει το 17% των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Την περίοδο 2015-2019, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε την περίοδο 2015-2019 αύξηση εισπράξεων στους αρχαιολογικούς της χώρους κατά +178% (από € 5,6 εκατ. το 2015 σε € 15,4 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν αύξηση: Ηράκλειο (+176%, από € 4,3 εκατ. το 2015 σε € 11,7 εκατ. το 2019), Λασιθί (+187%, από € 1,3 εκατ. το 2015 σε € 3,6 εκατ. το 2019), Χανιά (+133%, από € 30 χιλ. το 2015 σε € 70 χιλ. το 2019) και Ρέθυμνο (+56%, από € 19 χιλ. το 2015 σε € 29 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψαν πτώση κατά -51% (από € 15,4 εκατ. το 2019 σε € 7,5 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν πτώση: Ηράκλειο (-51%, από € 11,7 εκατ. το 2019 σε € 5,8 εκατ. το 2021), Λασιθί (-54%, από € 3,6 εκατ. το 2019 σε € 1,7 εκατ. το 2021), Χανιά (-5%, από € 70 χιλ. το 2019 σε € 66 χιλ. το 2021) και Ρέθυμνο (-49%, από € 29 χιλ. το 2019 σε € 15 χιλ. το 2021).

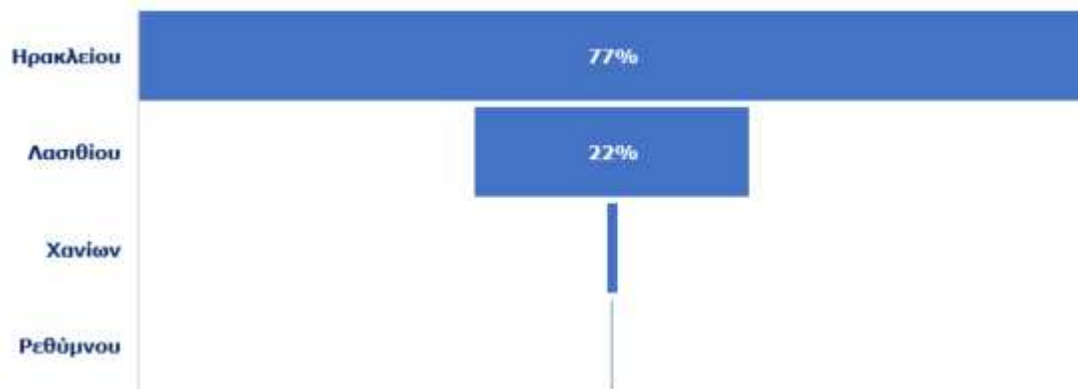
Πίνακας 48: Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ηρακλείου	4.250.566	11.715.294	5.756.506	176%	-51%
Λασιθίου	1.261.070	3.616.107	1.672.848	187%	-54%
Χανίων	29.871	69.615	66.456	133%	-5%
Ρεθύμνου	18.779	29.203	15.009	56%	-49%
Κρήτη	5.560.286	15.430.219	7.510.819	178%	-51%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2021, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (77%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Λασιθίου (22%), Χανίων (1%) και Ρεθύμνου (0,2%).

Διάγραμμα 63: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016-2021

5.1 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016-2021

Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων ανά Περιφέρεια, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων¹⁰, ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016 και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συγκεντρώνει στοιχεία για την περιφερειακή κατανομή των ταξιδιωτικών εισπράξεων, καθώς και των επισκέψεων και διανυκτερεύσεων των εισερχόμενων ταξιδιωτών¹¹. Η ταξινόμηση των Περιφερειών γίνεται σύμφωνα με την επίσημη στατιστική ταξινόμηση της ΕΕ (NUTS 2013/EU-28) και συγκεκριμένα με το δεύτερο επίπεδο αυτής (NUTS 2), που συμπίπτει με την διοικητική διαίρεση της χώρας σε 13 Περιφέρειες. Ως επισκέψεις, ορίζονται οι επισκέψεις που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται δύο Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια **άφιξη** και δύο **επισκέψεις**.

5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα

Οι επισκέψεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +29% (από 28,4 εκατ. το 2016 σε 36,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (-8%, από 330 χιλ. το 2016 σε 304 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες: Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+181% ή +2,5 εκατ., από 1,4 εκατ. το 2016 σε 3,8 εκατ. το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+32% ή +1,7 εκατ., από 5,2 εκατ. το 2016 σε 6,9 εκατ. το 2019), Αττικής (+30% ή +1,4 εκατ., από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,9 εκατ. το 2019), Κρήτης (+17% ή +751 χιλ., από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,3 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+24% ή +591 χιλ., από 2,5 εκατ. το 2016 σε 3,0 εκατ. το 2019).

Αντίθετα την περίοδο 2019-2021, οι επισκέψεις στην Ελλάδα κατέγραψαν μείωση κατά -55% (από 36,6 εκατ. το 2019 σε 16,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των επισκέψεων τους, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες:

¹⁰ Για συνοπτική παρουσίαση της μεθοδολογίας της Έρευνας Συνόρων βλ. [εδώ](#).

¹¹ Δεν περιλαμβάνονται μεγέθη από κρουαζιέρες, πέραν όσων καταγράφονται από την Έρευνα Συνόρων.

Κεντρικής Μακεδονίας (-57% ή -3,8 εκατ., από 6,8 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-91% ή -3,5 εκατ., από 3,8 εκατ. το 2019 σε 333 χιλ. το 2021), Αττικής (-55% ή -3,3 εκατ., από 5,9 εκατ. το 2019 σε 2,6 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-47% ή -3,3 εκατ., από 6,9 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021), Κρήτης (-40% ή -2,1 εκατ., από 5,3 εκατ. το 2019 σε 3,1 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-43% ή -1,3 εκατ., από 3,0 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2021).

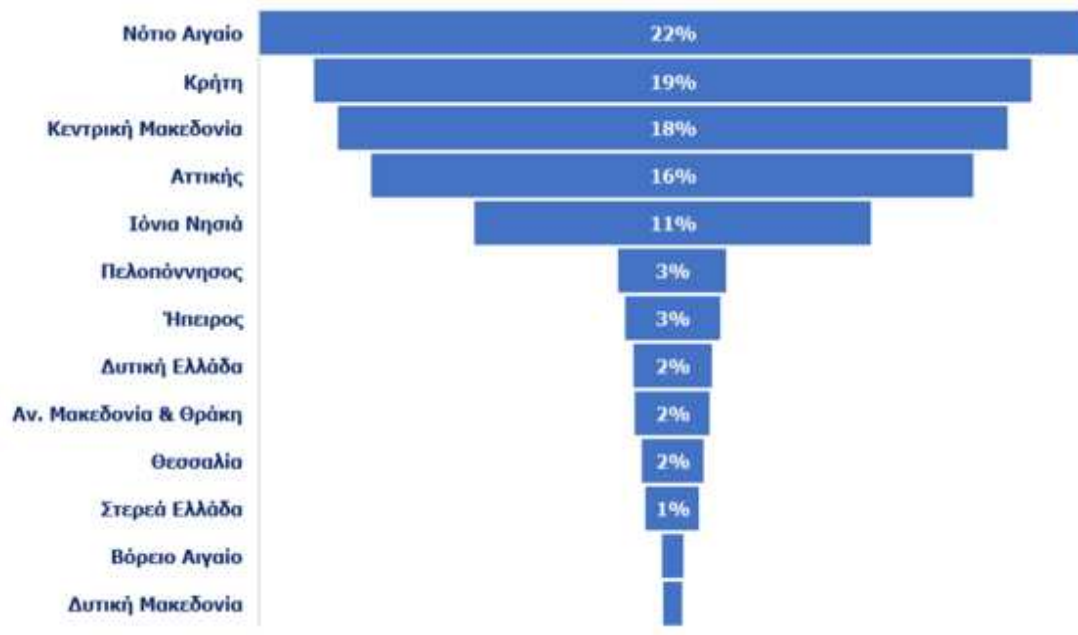
Πίνακας 49: Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2021

Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2021					
Περιφέρεια	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Νότιο Αιγαίο	5.227	6.893	3.624	32%	-47%
Κρήτη	4.537	5.288	3.148	17%	-40%
Κεντρική Μακεδονία	6.395	6.761	2.934	6%	-57%
Αττικής	4.543	5.923	2.640	30%	-55%
Ιόνια Νησιά	2.457	3.048	1.742	24%	-43%
Πελοπόννησος	843	899	477	7%	-47%
Ήπειρος	717	1.033	425	44%	-59%
Δυτική Ελλάδα	513	817	351	59%	-57%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1.363	3.833	333	181%	-91%
Θεσσαλία	714	806	274	13%	-66%
Στερεά Ελλάδα	409	679	240	66%	-65%
Βόρειο Αιγαίο	328	359	99	10%	-72%
Δυτική Μακεδονία	330	304	88	-8%	-71%
Ελλάδα	28.376	36.643	16.376	29%	-55%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίου (22%), η Κρήτη (19%), η Κεντρική Μακεδονία (18%), η Αττική (16%) και τα Ιόνια Νησιά (11%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών, αντιπροσωπεύοντας για το 2021 το 86% των συνολικών επισκέψεων στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 64: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

5.1.2 Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 19% των επισκέψεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2021. Την περίοδο 2016-2019, η Περιφέρεια κατέγραψε αύξηση επισκέψεων κατά +17% (από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,3 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι αγορές σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις αγορές του Ην. Βασιλείου (-1%, από 604 χιλ. το 2016 σε 596 χιλ. το 2019) και της Ρωσίας (-13%, από 150 χιλ. το 2016 σε 130 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (+25%, από 1,1 εκατ. το 2016 σε 1,3 εκατ. το 2019), Γαλλία (+31%, από 447 χιλ. το 2016 σε 584 χιλ. το 2019), Ολλανδία (+13%, από 261 χιλ. το 2016 σε 295 χιλ. το 2019), Ελβετία (+22%, από 151 χιλ. το 2016 σε 184 χιλ. το 2019), Βέλγιο (+13%, από 186 χιλ. το 2016 σε 211 χιλ. το 2019), Ιταλία (+7%, από 224 χιλ. το 2016 σε 241 χιλ. το 2019) και Λοιπές (+19%, από 1,5 εκατ. το 2016 σε 1,7 εκατ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι επισκέψεις στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν πτώση κατά -40% (από 5,3 εκατ. το 2019 σε 3,1 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Γερμανία (-22%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021), Γαλλία (-38%, από 584 χιλ. το 2019 σε 365 χιλ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-63%, από 596 χιλ. το 2019 σε 219 χιλ. το 2021), Ολλανδία (-44%, από 295 χιλ. το 2019 σε 165 χιλ. το 2021), Ελβετία (-11%, από 184 χιλ. το 2019 σε 164 χιλ. το 2021), Ιταλία (-38%, από 241 χιλ. το 2019 σε 150 χιλ. το 2021), Βέλγιο (-51%, από 211 χιλ. το 2019 σε 103 χιλ. το 2021), Ρωσία (-91%, από 130 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021) και Λοιπές (-46%, από 1,7 εκατ. το 2019 σε 933 χιλ. το 2021).

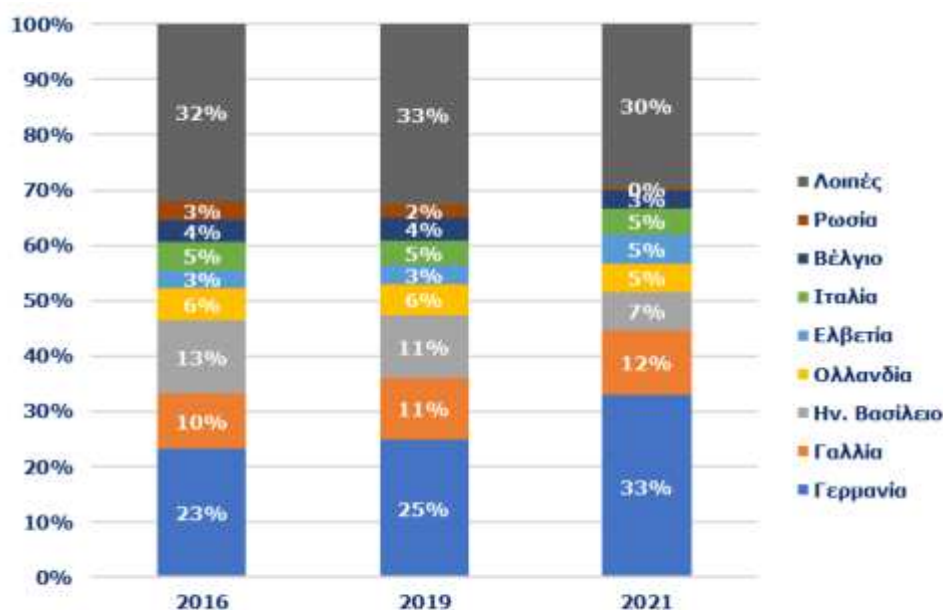
Πίνακας 50: Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε χιλ.), 2016-2021

Κατανομή επισκέψεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά αγορά (σε χιλ.), 2016-2021					
Χώρες Προέλευσης	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Γερμανία	1.059	1.323	1.038	25%	-22%
Γαλλία	447	584	365	31%	-38%
Ην. Βασίλειο	604	596	219	-1%	-63%
Ολλανδία	261	295	165	13%	-44%
Ελβετία	151	184	164	22%	-11%
Ιταλία	224	241	150	7%	-38%
Βέλγιο	186	211	103	13%	-51%
Ρωσία	150	130	12	-13%	-91%
Λοιπές	1.455	1.724	933	19%	-46%
Σύνολο	4.537	5.288	3.148	17%	-40%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, οι επισκέπτες από την Γερμανία κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 33% (23% το 2016) και ακολουθούν από την Γαλλία με 12% (10% το 2016), από το Ην. Βασίλειο με 7% (13% το 2016), από την Ολλανδία με 5% (6% το 2016), από την Ελβετία με 5% (3% το 2016), από την Ιταλία με 5% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016), από το Βέλγιο με 3% (4% το 2016), από την Ρωσία με 0,4% (4% το 2016) και από τις Λοιπές με 30% (32% το 2016).

Διάγραμμα 65: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2016-2021

Πηγή: ΤτΕ Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +22% (από 190,4 εκατ. το 2016 σε 232,5 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Θεσσαλίας (-5%, από 5,1 εκατ. το 2016 σε 4,9 εκατ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+33% ή +13,2 εκατ., από 40,0 εκατ. το 2016 σε 53,2 εκατ. το 2019), Αττικής (+37% ή +9,3 εκατ., από 24,8 εκατ. το 2016 σε 34,0 εκατ. το 2019), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+88% ή +4,8 εκατ., από 5,4 εκατ. το 2016 σε 10,2 εκατ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+12% ή +4,5 εκατ., από 36,3 εκατ. το 2016 σε 40,8 εκατ. το 2019), Κρήτης (+10% ή +3,9 εκατ., από 39,4 εκατ. το 2016 σε 43,3 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+10% ή +2,3 εκατ., από 21,5 εκατ. το 2016 σε 23,7 εκατ. το 2019).

Αντίθετα την περίοδο 2019-2021, οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα κατέγραψαν μείωση κατά -43% (από 232,5 εκατ. το 2019 σε 131,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των διανυκτερεύσεων τους, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (-44% ή -23,3 εκατ., από 53,2 εκατ. το 2019 σε 29,9 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-48% ή -19,5 εκατ., από 40,8 εκατ. το 2019 σε 21,3 εκατ. το 2021), Κρήτης (-38% ή -16,4 εκατ., από 43,3 εκατ. το 2019 σε 26,9 εκατ. το 2021), Αττικής (-37% ή -12,6 εκατ., από 34,0 εκατ. το 2019 σε 21,4 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-39% ή -9,4 εκατ., από 23,7 εκατ. το 2019 σε 14,4 εκατ. το 2021).

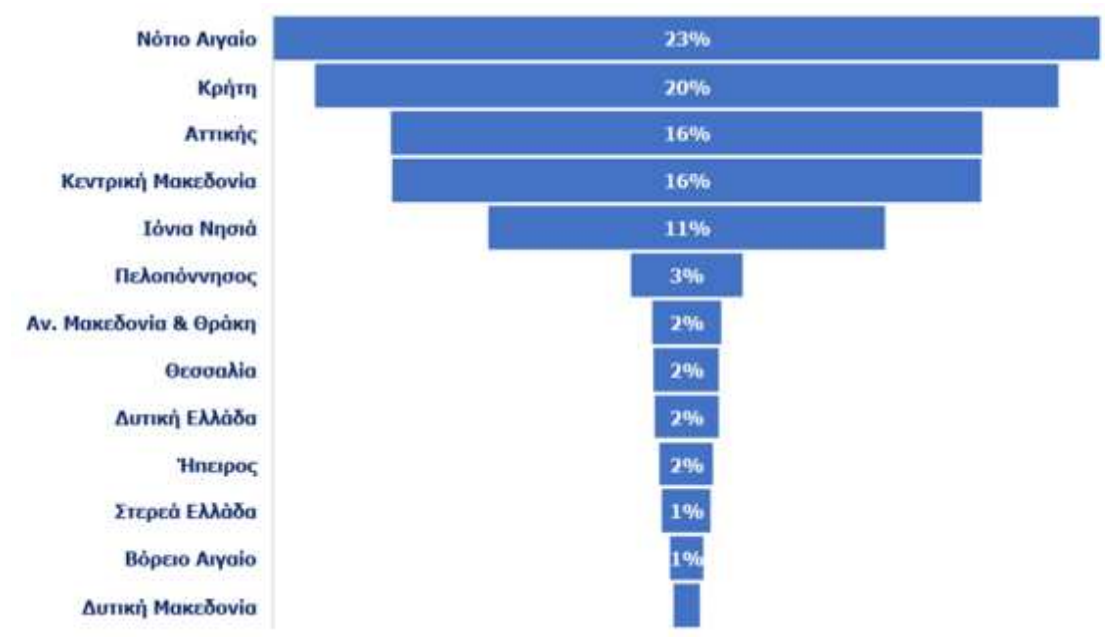
Πίνακας 51: Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2021

Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016-2021					
Περιφέρεια	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Νότιο Αιγαίο	39.996	53.169	29.914	33%	-44%
Κρήτη	39.378	43.256	26.872	10%	-38%
Αττικής	24.769	34.028	21.432	37%	-37%
Κεντρική Μακεδονία	36.330	40.808	21.296	12%	-48%
Ιόνια Νησιά	21.493	23.744	14.391	10%	-39%
Πελοπόννησος	5.760	6.466	4.093	12%	-37%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	5.414	10.171	2.539	88%	-75%
Θεσσαλία	5.121	4.889	2.410	-5%	-51%
Δυτική Ελλάδα	2.742	4.530	2.372	65%	-48%
Ήπειρος	3.622	4.003	1.972	11%	-51%
Στερεά Ελλάδα	1.845	2.978	1.796	61%	-40%
Βόρειο Αιγαίο	2.458	2.902	1.270	18%	-56%
Δυτική Μακεδονία	1.475	1.520	1.002	3%	-34%
Ελλάδα	190.402	232.464	131.357	22%	-43%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (23%), την Κρήτη (20%), την Αττική (16%), την Κεντρική Μακεδονία (16%) και τα Ιόνια Νησιά (11%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 87% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2021.

Διάγραμμα 66: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

5.1.4 Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 20% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2021. Την περίοδο 2016-2019, η Περιφέρεια κατέγραψε αύξηση διανυκτερεύσεων κατά +10% (από 39,4 εκατ. το 2016 σε 43,3 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι αγορές σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις αγορές του Ην. Βασιλείου (-7%, από 5,3 εκατ. το 2016 σε 4,9 εκατ. το 2019) και της Ρωσίας (-15%, από 1,4 εκατ. το 2016 σε 1,2 εκατ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (+17%, από 9,9 εκατ. το 2016 σε 11,6 εκατ. το 2019), Γαλλία (+15%, από 4,0 εκατ. το 2016 σε 4,5 εκατ. το 2019), Ολλανδία (+6%, από 2,5 εκατ. το 2016 σε 2,6 εκατ. το 2019), Ελβετία (+16%, από 1,3 εκατ. το 2016 σε 1,5 εκατ. το 2019), Ιταλία (+3%, από 1,8 εκατ. το 2016 σε 1,9 εκατ. το 2019), Βέλγιο (+6%, από 1,7 εκατ. το 2016 σε 1,8 εκατ. το 2019) και Λοιπές (+15%, από 11,4 εκατ. το 2016 σε 13,1 εκατ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν πτώση κατά -38% (από 43,3 εκατ. το 2019 σε 26,9 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Γερμανία (-23%, από 11,6 εκατ. το 2019 σε 9,0 εκατ. το 2021), Γαλλία (-30%, από 4,5 εκατ. το 2019 σε 3,2 εκατ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-56%, από 4,9 εκατ. το 2019 σε 2,2 εκατ. το 2021), Ολλανδία (-44%, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2021), Ελβετία (-13%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021), Ιταλία (-33%, από 1,9 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021), Βέλγιο (-54%, από 1,8 εκατ. το 2019 σε 849 χιλ. το 2021), Ρωσία (-91%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 107 χιλ. το 2021) και Λοιπές (-42%, από 13,1 εκατ. το 2019 σε 7,6 εκατ. το 2021).

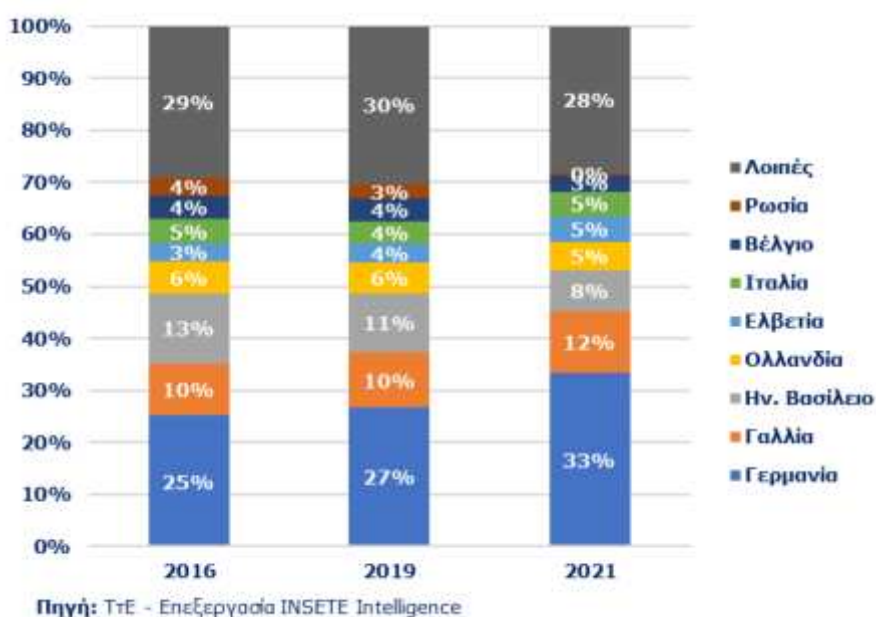
Πίνακας 52: Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε χιλ.), 2016-2021

Κατανομή διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά αγορά (σε χιλ.), 2016-2021					
Χώρες Προέλευσης	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Γερμανία	9.908	11.591	8.975	17%	-23%
Γαλλία	3.960	4.540	3.158	15%	-30%
Ην. Βασίλειο	5.280	4.909	2.154	-7%	-56%
Ολλανδία	2.460	2.602	1.465	6%	-44%
Ελβετία	1.312	1.517	1.316	16%	-13%
Ιταλία	1.840	1.893	1.265	3%	-33%
Βέλγιο	1.738	1.842	849	6%	-54%
Ρωσία	1.433	1.213	107	-15%	-91%
Λοιπές	11.446	13.147	7.581	15%	-42%
Σύνολο	39.378	43.256	26.872	10%	-38%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSET - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, οι επισκέπτες από την Γερμανία κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 33% (25% το 2016) και ακολουθούν από την Γαλλία με 12% (10% το 2016), από το Ην. Βασίλειο με 8% (13% το 2016), από την Ολλανδία με 5% (6% το 2016), από την Ελβετία με 5% (3% το 2016), από την Ιταλία με 5% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016), από το Βέλγιο με 3% (4% το 2016), από την Ρωσία με 0,4% (4% το 2016) και από τις Λοιπές με 28% (29% το 2016).

Διάγραμμα 67: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2016-2021

5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσαν αύξηση κατά +39% (από € 12,7 δισ. το 2016 σε € 17,7 δισ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς να σημειώνονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (+65% ή + € 2,0 δισ., από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 5,2 δισ. το 2019), Αττικής (+49% ή + € 858 εκατ., από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,6 δισ. το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+33% ή + € 562 εκατ., από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,3 δισ. το 2019), Κρήτης (+16% ή + € 506 εκατ., από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 3,6 δισ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+27% ή + € 408 εκατ., από € 1,5 δισ. το 2016 σε € 1,9 δισ. το 2019).

Αντίθετα την περίοδο 2019-2021, οι εισπράξεις στην Ελλάδα κατέγραψαν πτώση κατά -42% (από € 17,7 δισ. το 2019 σε € 10,3 δισ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (-40% ή - € 2,1 δισ., από € 5,2 δισ. το 2019 σε € 3,1 δισ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-55% ή - € 1,2 δισ., από € 2,3 δισ. το 2019 σε € 1,0 δισ. το 2021), Κρήτης (-33% ή - € 1,2 δισ., από € 3,6 δισ. το 2019 σε € 2,4 δισ. το 2021), Αττικής (-43% ή - € 1,1 δισ., από € 2,6 δισ. το 2019 σε € 1,5 δισ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-32% ή - € 614 εκατ., από € 1,9 δισ. το 2019 σε € 1,3 δισ. το 2021).

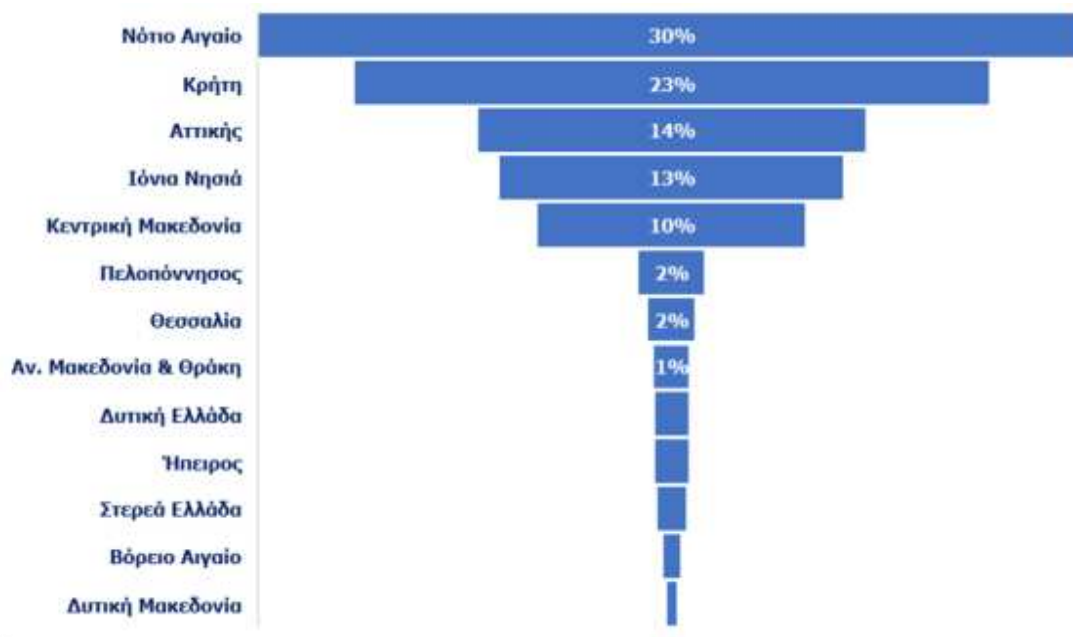
Πίνακας 53: Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016-2021

Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016-2021					
Περιφέρεια	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Νότιο Αιγαίο	3.136	5.175	3.121	65%	-40%
Κρήτη	3.095	3.601	2.395	16%	-33%
Αττικής	1.734	2.592	1.466	49%	-43%
Ιόνια Νησιά	1.504	1.911	1.297	27%	-32%
Κεντρική Μακεδονία	1.688	2.250	1.012	33%	-55%
Πελοπόννησος	324	417	250	29%	-40%
Θεσσαλία	301	355	179	18%	-50%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	288	440	134	53%	-69%
Δυτική Ελλάδα	146	257	128	77%	-50%
Ήπειρος	218	261	127	20%	-51%
Στερεά Ελλάδα	117	180	113	54%	-37%
Βόρειο Αιγαίο	131	165	68	26%	-59%
Δυτική Μακεδονία	68	76	38	12%	-50%
Ελλάδα	12.749	17.680	10.328	39%	-42%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSET Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2021, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (30%), την Κρήτη (23%), την Αττική (14%), τα Ιόνια Νησιά (13%) και την Κεντρική Μακεδονία (10%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 90% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2021.

Διάγραμμα 68: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

5.1.6 Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 23% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2021. Την περίοδο 2016-2019, η Περιφέρεια κατέγραψε αύξηση εισπράξεων κατά +16% (από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 3,6 δισ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι αγορές σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την αγορά της Ρωσίας (-24%, από € 102 εκατ. το 2016 σε € 78 εκατ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (+13%, από € 860 εκατ. το 2016 σε € 972 εκατ. το 2019), Ην. Βασίλειο (+3%, από € 408 εκατ. το 2016 σε € 420 εκατ. το 2019), Γαλλία (+15%, από € 346 εκατ. το 2016 σε € 399 εκατ. το 2019), Ελβετία (+24%, από € 130 εκατ. το 2016 σε € 161 εκατ. το 2019), Ολλανδία (+13%, από € 173 εκατ. το 2016 σε € 195 εκατ. το 2019), Βέλγιο (+29%, από € 137 εκατ. το 2016 σε € 176 εκατ. το 2019), Ιταλία (+13%, από € 125 εκατ. το 2016 σε € 142 εκατ. το 2019) και Λοιπές (+30%, από € 815 εκατ. το 2016 σε € 1,1 δισ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι εισπράξεις στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν πτώση κατά -33% (από € 3,6 δισ. το 2019 σε € 2,4 δισ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Γερμανία (-14%, από € 972 εκατ. το 2019 σε € 834 εκατ. το 2021), Γαλλία (-29%, από € 399 εκατ. το 2019 σε € 283 εκατ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-57%, από € 420 εκατ. το 2019 σε € 181 εκατ. το 2021), Ελβετία (-14%, από € 161 εκατ. το 2019 σε € 139 εκατ. το 2021), Ολλανδία (-42%, από € 195 εκατ. το 2019 σε € 114 εκατ. το 2021), Ιταλία (-32%, από € 142 εκατ. το 2019 σε € 96 εκατ. το 2021), Βέλγιο (-52%, από € 176 εκατ. το 2019 σε € 85 εκατ. το 2021), Ρωσία (-88%, από € 78 εκατ. το 2019 σε € 9 εκατ. το 2021) και Λοιπές (-38%, από € 1,1 δισ. το 2019 σε € 654 εκατ. το 2021).

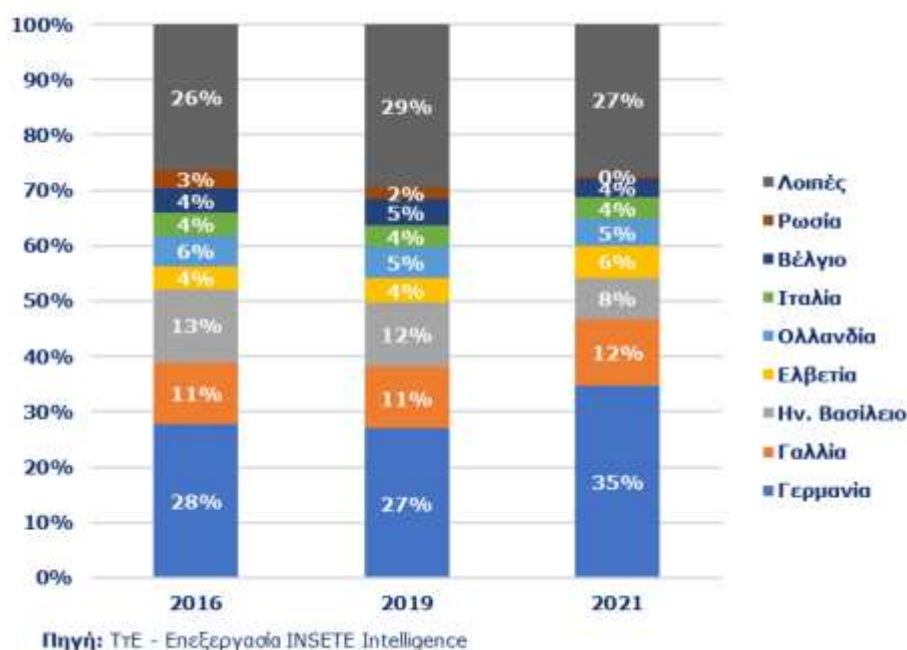
Πίνακας 54: Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε εκατ. €), 2016-2021

Κατανομή εισπράξεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά αγορά (σε εκατ. €), 2016-2021					
Χώρες Προέλευσης	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Γερμανία	860	972	834	13%	-14%
Γαλλία	346	399	283	15%	-29%
Ην. Βασίλειο	408	420	181	3%	-57%
Ελβετία	130	161	139	24%	-14%
Ολλανδία	173	195	114	13%	-42%
Ιταλία	125	142	96	13%	-32%
Βέλγιο	137	176	85	29%	-52%
Ρωσία	102	78	9	-24%	-88%
Λοιπές	815	1.057	654	30%	-38%
Σύνολο	3.095	3.601	2.395	16%	-33%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, οι επισκέπτες από την Γερμανία κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 35% (28% το 2016) και ακολουθούν από την Γαλλία με 12% (11% το 2016), από το Ην. Βασίλειο με 8% (13% το 2016), από την Ελβετία με 6% (4% το 2016), από την Ολλανδία με 5% (6% το 2016), από την Ιταλία με 4% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016), από το Βέλγιο με 4% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2016), από την Ρωσία με 0,4% (3% το 2016) και από τις Λοιπές με 27% (26% το 2016).

Διάγραμμα 69: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2016-2021

5.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016-2021

5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσε αύξηση κατά +7% (από € 449 το 2016 σε € 482 το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (-0,2%, από € 682 το 2016 σε € 681 το 2019), Στερεάς Ελλάδας (-7%, από € 287 το 2016 σε € 265 το 2019), Ηπείρου (-17%, από € 304 το 2016 σε € 253 το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-46%, από € 212 το 2016 σε € 115 το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (+25%, από € 600 το 2016 σε € 751 το 2019), Ιονίων Νήσων (+2%, από € 612 το 2016 σε € 627 το 2019), Βορείου Αιγαίου (+15%, από € 399 το 2016 σε € 460 το 2019), Θεσσαλίας (+4%, από € 422 το 2016 σε € 440 το 2019), Αττικής (+15%, από € 382 το 2016 σε € 438 το 2019), Πελοποννήσου (+21%, από € 384 το 2016 σε € 464 το 2019), Δυτικής Μακεδονίας (+21%, από € 205 το 2016 σε € 248 το 2019), Δυτικής Ελλάδας (+11%, από € 283 το 2016 σε € 315 το 2019) και Κεντρικής Μακεδονίας (+26%, από € 264 το 2016 σε € 333 το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη σημείωσε αύξηση κατά (+31%, από € 482 το 2019 σε € 631 το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση: Νότιο Αιγαίο (+15%, από € 751 το 2019 σε € 861 το 2021), Κρήτη (+12%, από € 681 το 2019 σε € 761 το 2021), Ιόνια Νησιά (+19%, από € 627 το 2019 σε € 745 το 2021), Βόρειο Αιγαίο (+49%, από € 460 το 2019 σε € 683 το 2021), Θεσσαλία (+48%, από € 440 το 2019 σε € 654 το 2021), Αττική (+27%, από € 438 το 2019 σε € 555 το 2021), Πελοπόννησο (+13%, από € 464 το 2019 σε € 523 το 2021), Στερεά Ελλάδα (+77%, από € 265 το 2019 σε € 470 το 2021), Δυτική Μακεδονία (+72%, από € 248 το 2019 σε € 428 το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+251%, από € 115 το 2019 σε € 403 το 2021), Δυτική Ελλάδα (+16%, από € 315 το 2019 σε € 365 το 2021), Κεντρική Μακεδονία (+4%, από € 333 το 2019 σε € 345 το 2021) και Ήπειρος (+18%, από € 253 το 2019 σε € 299 το 2021).

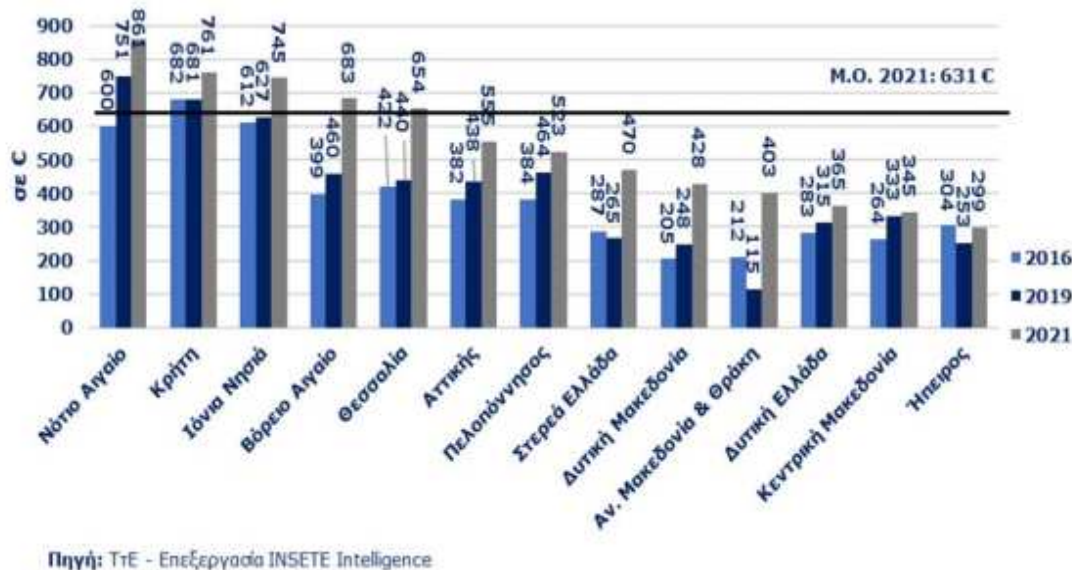
Πίνακας 55: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2021

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2021					
Περιφέρεια	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Νότιο Αιγαίο	600	751	861	25%	15%
Κρήτη	682	681	761	0%	12%
Ιόνια Νησιά	612	627	745	2%	19%
Βόρειο Αιγαίο	399	460	683	15%	49%
Θεσσαλία	422	440	654	4%	48%
Αττικής	382	438	555	15%	27%
Πελοπόννησος	384	464	523	21%	13%
Στερεά Ελλάδα	287	265	470	-7%	77%
Δυτική Μακεδονία	205	248	428	21%	72%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	212	115	403	-46%	251%
Δυτική Ελλάδα	283	315	365	11%	16%
Κεντρική Μακεδονία	264	333	345	26%	4%
Ήπειρος	304	253	299	-17%	18%
Ελλάδα	449	482	631	7%	31%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 600 το 2016, € 751 το 2019 και € 861 το 2021), Κρήτης (€ 682 το 2016, € 681 το 2019 και € 761 το 2021), Ιόνια Νησιά (€ 612 το 2016, € 627 το 2019 και € 745 το 2021), Βορείου Αιγαίου (μόνο το 2021, € 399 το 2016, € 460 το 2019 και € 683 το 2021) και Θεσσαλίας (μόνο το 2021, € 422 το 2016, € 440 το 2019 και € 654 το 2021).

Διάγραμμα 70: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2021

5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψε οριακή μείωση την περίοδο 2016-2019 κατά -0,2% (από € 682 το 2016 σε € 681 το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Ελβετίας (+2%, από € 864 το 2016 σε € 878 το 2019), του Ην. Βασιλείου (+4%, από € 675 το 2016 σε € 705 το 2019), του Βελγίου (+14%, από € 736 το 2016 σε € 838 το 2019), της Ολλανδίας (+0,1%, από € 661 το 2016 σε € 662 το 2019), της Ιταλίας (+5%, από € 558 το 2016 σε € 588 το 2019) και των Λοιπών (+9%, από € 560 το 2016 σε € 613 το 2019) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι αγορές της Γαλλίας (-12%, από € 774 το 2016 σε € 684 το 2019), της Γερμανίας (-9%, από € 812 το 2016 σε € 735 το 2019) και της Ρωσίας (-12%, από € 679 το 2016 σε € 597 το 2019) μείωση.

Την περίοδο 2019-2021, η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη της Περιφέρειας Κρήτης σημείωσε αύξηση κατά +12% (από € 681 το 2019 σε € 761 το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις αγορές της Ελβετίας (-4%, από € 878 το 2019 σε € 845 το 2021) και του Βελγίου (-2%, από € 838 το 2019 σε € 823 το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Ην. Βασίλειο (+17%, από € 705 το 2019 σε € 826 το 2021), Γερμανία (+9%, από € 735 το 2019 σε € 804 το 2021), Ρωσία (+32%, από € 597 το 2019 σε € 788 το 2021), Γαλλία (+13%, από € 684 το 2019 σε € 776 το 2021), Ολλανδία (+4%, από € 662 το 2019 σε € 689 το 2021), Ιταλία (+9%, από € 588 το 2019 σε € 639 το 2021) και Λοιπές (+14%, από € 613 το 2019 σε € 701 το 2021). Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη της Περιφέρειας Κρήτης έχει υπερκεράσει κατά 52%, 41% και 21% την συνολική Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2016, 2019 και 2021 αντίστοιχα.

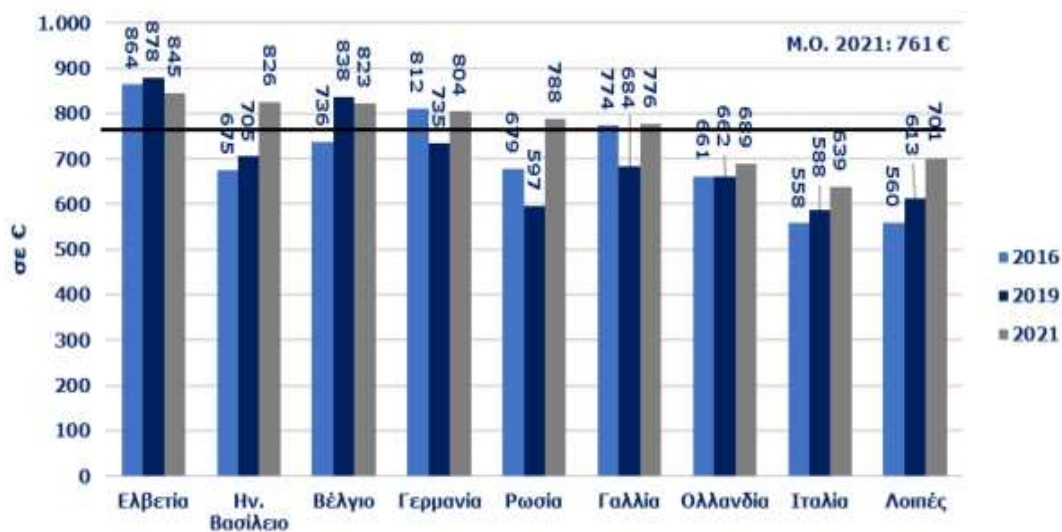
Πίνακας 56: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2016-2021

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Κρήτης ανά χώρα προέλευσης (σε €) , 2016-2021					
Χώρες Προέλευσης	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Ελβετία	864	878	845	2%	-4%
Ην. Βασίλειο	675	705	826	4%	17%
Βέλγιο	736	838	823	14%	-2%
Γερμανία	812	735	804	-9%	9%
Ρωσία	679	597	788	-12%	32%
Γαλλία	774	684	776	-12%	13%
Ολλανδία	661	662	689	0%	4%
Ιταλία	558	588	639	5%	9%
Λοιπές	560	613	701	9%	14%
Περιφέρεια	682	681	761	0%	12%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETI - Intelligence

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Ελβετίας (€ 864 το 2016, € 878 το 2019 και € 845 το 2021), του Βελγίου (€ 736 το 2016, € 838 το 2019 και € 823 το 2021), της Γερμανίας (€ 812 το 2016, € 735 το 2019 και € 804 το 2021) και της Γαλλίας (€ 774 το 2016, € 684 το 2019 και € 776 το 2021) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα 3 έτη, του Ην. Βασιλείου (€ 675 το 2016, € 705 το 2019 και € 826 το 2021) μόνο το 2019 και το 2021, της Ρωσίας (€ 679 το 2016, € 597 το 2019 και € 788 το 2021) μόνο το 2021, ενώ αντίθετα οι αγορές της Ολλανδίας (€ 661 το 2016, € 662 το 2019 και € 689 το 2021), της Ιταλίας (€ 558 το 2016, € 588 το 2019 και € 639 το 2021) και των Λοιπών (€ 560 το 2016, € 613 το 2019 και € 701 το 2021) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα 3 έτη σε σύγκριση με το Μέσο Όρο της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 71: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2016-2021

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.3 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσε αύξηση κατά +14% (από € 67 το 2016 σε € 76 το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (-5%, από € 63 το 2016 σε € 60 το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-19%, από € 53 το 2016 σε € 43 το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (+24%, από € 78 το 2016 σε € 97 το 2019), Κρήτης (+6%, από € 79 το 2016 σε € 83 το 2019), Ηπείρου (+9%, από € 60 το 2016 σε € 65 το 2019), Ιονίων Νήσων (+15%, από € 70 το 2016 σε € 80 το 2019), Θεσσαλίας (+23%, από € 59 το 2016 σε € 73 το 2019), Αττικής (+9%, από € 70 το 2016 σε € 76 το 2019), Δυτικής Ελλάδας (+7%, από € 53 το 2016 σε € 57 το 2019), Πελοποννήσου (+15%, από € 56 το 2016 σε € 64 το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+19%, από € 46 το 2016 σε € 55 το 2019), Βορείου Αιγαίου (+7%, από € 53 το 2016 σε € 57 το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (+8%, από € 46 το 2016 σε € 50 το 2019).

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2021 η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση κατέγραψε αύξηση κατά +3% (από € 76 το 2019 σε € 79 το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+7%, από € 97 το 2019 σε € 104 το 2021), Ιονίων Νήσων (+12%, από € 80 το 2019 σε € 90 το 2021), Κρήτης (+7%, από € 83 το 2019 σε € 89 το 2021), Θεσσαλίας (+2%, από € 73 το 2019 σε € 74 το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+4%, από € 60 το 2019 σε € 63 το 2021) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+22%, από € 43 το 2019 σε € 53 το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αττικής (-10%, από € 76 το 2019 σε € 68 το 2021), Ηπείρου (-1%, από € 65 το 2019 σε € 64 το 2021), Πελοποννήσου (-5%, από € 64 το 2019 σε € 61 το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-5%, από € 57 το 2019 σε € 54 το 2021), Βορείου Αιγαίου (-6%, από € 57 το 2019 σε € 53 το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-14%, από € 55 το 2019 σε € 48 το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (-24%, από € 50 το 2019 σε € 38 το 2021) μείωση.

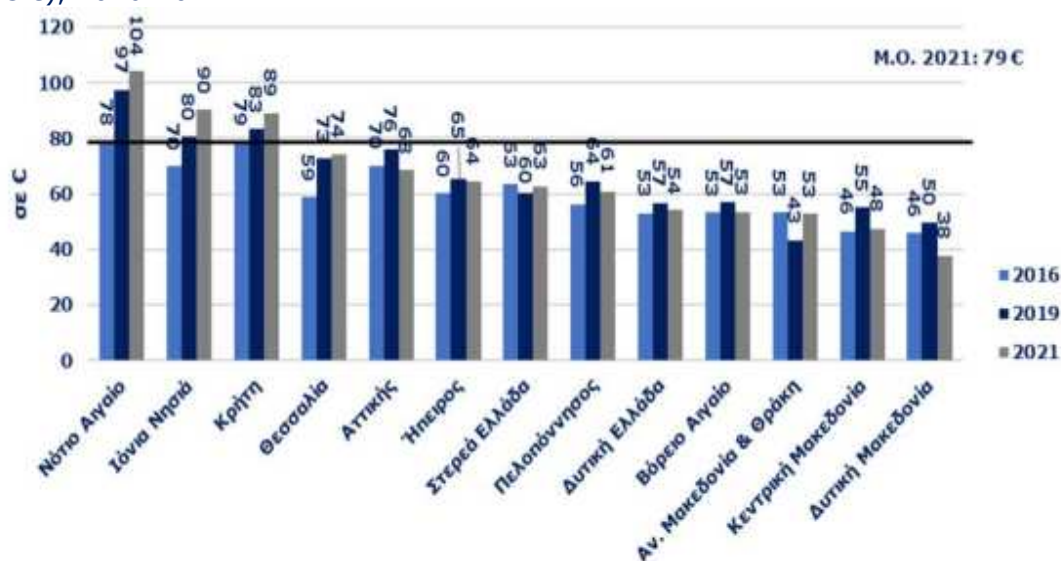
Πίνακας 57: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2021

Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2021					
Περιφέρεια	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Νότιο Αιγαίο	78	97	104	24%	7%
Ιόνια Νησιά	70	80	90	15%	12%
Κρήτη	79	83	89	6%	7%
Θεσσαλία	59	73	74	23%	2%
Αττικής	70	76	68	9%	-10%
Ήπειρος	60	65	64	9%	-1%
Στερεά Ελλάδα	63	60	63	-5%	4%
Πελοπόννησος	56	64	61	15%	-5%
Δυτική Ελλάδα	53	57	54	7%	-5%
Βόρειο Αιγαίο	53	57	53	7%	-6%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	53	43	53	-19%	22%
Κεντρική Μακεδονία	46	55	48	19%	-14%
Δυτική Μακεδονία	46	50	38	8%	-24%
Ελλάδα	67	76	79	14%	3%

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 78 το 2016, € 97 το 2019 και € 104 το 2021), Ιονίων Νήσων (€ 70 το 2016, € 80 το 2019 και € 90 το 2021), Κρήτης (€ 79 το 2016, € 83 το 2019 και € 89 το 2021) και Αττικής (μόνο το 2016 και το 2019, € 70 το 2016, € 76 το 2019 και € 68 το 2021).

Διάγραμμα 72: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια (σε €), 2016-2021

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.4 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2016-2019 κατά +6% (από € 79 το 2016 σε € 83 το 2019). Η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση που καταγράφηκε σε όλες τις αγορές της Περιφέρειας, με εξαίρεση την Γερμανία (-3%, από € 87 το 2016 σε € 84 το 2019) και την Ρωσία (-10%, από € 71 το 2016 σε € 64 το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Ελβετία (+7%, από € 99 το 2016 σε € 106 το 2019), Βέλγιο (+22%, από € 79 το 2016 σε € 96 το 2019), Γαλλία (+1%, από € 87 το 2016 σε € 88 το 2019), Ην. Βασίλειο (+11%, από € 77 το 2016 σε € 86 το 2019), Ιταλία (+10%, από € 68 το 2016 σε € 75 το 2019), Ολλανδία (+7%, από € 70 το 2016 σε € 75 το 2019) και Λοιπές (+13%, από € 71 το 2016 σε € 80 το 2019).

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2021 η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση της Περιφέρειας Κρήτης σημείωσε αύξηση κατά +7% (από € 83 το 2019 σε € 89 το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις αγορές της Ελβετίας (-1%, από € 106 το 2019 σε € 105 το 2021) και του Ην. Βασιλείου (-2%, από € 86 το 2019 σε € 84 το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Βέλγιο (+4%, από € 96 το 2019 σε € 100 το 2021), Γερμανία (+11%, από € 84 το 2019 σε € 93 το 2021), Γαλλία (+2%, από € 88 το 2019 σε € 90 το 2021), Ρωσία (+37%, από € 64 το 2019 σε € 87 το 2021), Ολλανδία (+4%, από € 75 το 2019 σε € 78 το 2021), Ιταλία (+1%, από € 75 το 2019 σε € 76 το 2021) και Λοιπές (+7%, από € 80 το 2019 σε € 86 το 2021) μείωση. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση της Περιφέρειας Κρήτης έχει υπερκεράσει κατά 17%, 9% και 13% την συνολική Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2016, 2019 και 2021 αντίστοιχα.

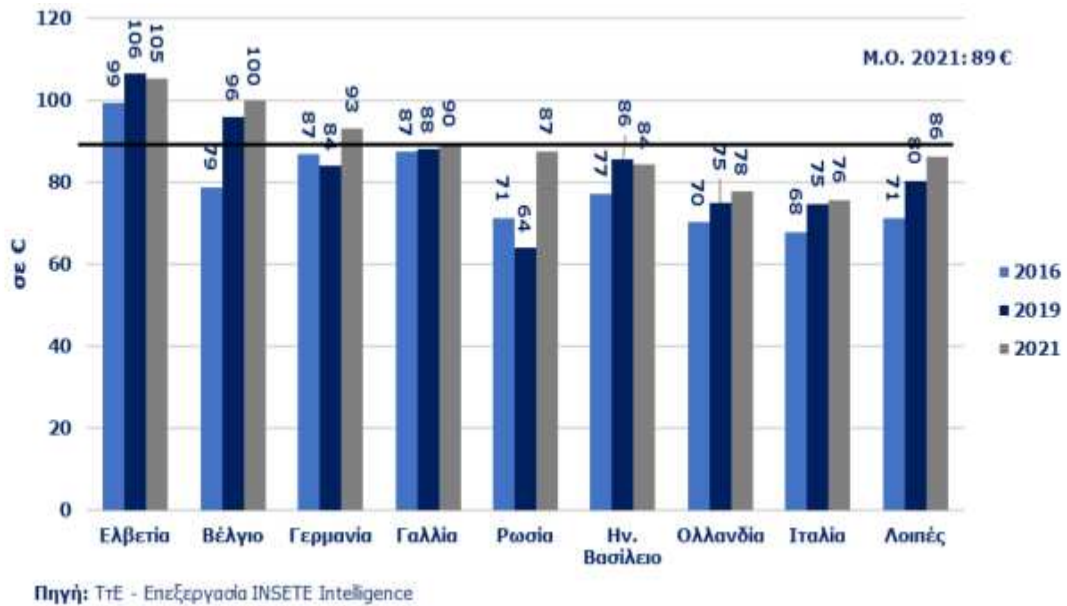
Πίνακας 58: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2016-2021

Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Περιφέρεια Κρήτης ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016-2021					
Χώρες Προέλευσης	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Ελβετία	99	106	105	7%	-1%
Βέλγιο	79	96	100	22%	4%
Γερμανία	87	84	93	-3%	11%
Γαλλία	87	88	90	1%	2%
Ρωσία	71	64	87	-10%	37%
Ην. Βασίλειο	77	86	84	11%	-2%
Ολλανδία	70	75	78	7%	4%
Ιταλία	68	75	76	10%	1%
Λοιπές	71	80	86	13%	7%
Περιφέρεια	79	83	89	6%	7%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETΕ - Intelligence

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Ελβετίας (€ 99 το 2016, € 106 το 2019 και € 105 το 2021), του Βελγίου (€ 79 το 2016, € 96 το 2019 και € 100 το 2021), της Γερμανίας (€ 87 το 2016, € 84 το 2019 και € 93 το 2021) και της Γαλλίας (€ 87 το 2016, € 88 το 2019 και € 90 το 2021) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση από τον Μ.Ο. της Περιφέρειας και για τα 3 έτη, του Ην. Βασιλείου (€ 77 το 2016, € 86 το 2019 και € 84 το 2020) μόνο το 2019, ενώ αντίθετα οι αγορές της Ρωσίας (€ 71 το 2016, € 64 το 2019 και € 87 το 2021), της Ολλανδίας (€ 70 το 2016, € 75 το 2019 και € 78 το 2021), της Ιταλίας (€ 68 το 2016, € 75 το 2019 και € 76 το 2021) και των Λοιπών (€ 71 το 2016, € 80 το 2019 και € 86 το 2021) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση από τον Μ.Ο. της Περιφέρειας και για τα τρία έτη.

Διάγραμμα 73: Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2016-2021

5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2019 σημείωσε μείωση κατά -5% (από 6,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 6,3 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (+8%, από 7,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019), Πελοποννήσου (+6%, από 6,8 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019), Δυτικής Μακεδονίας (+11%, από 4,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+0,2%, από 7,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,7 διανυκτερεύσεις το 2019), Αττικής (+4%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (+6%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 6,0 διανυκτερεύσεις το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (+5%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-10%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019), Κρήτης (-6%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019), Θεσσαλίας (-16%, από 7,2 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019), Στερεάς Ελλάδας (-2%, από 4,5 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019), Ηπείρου (-24%, από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-34%, από 4,0 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019) μείωση.

Αντίθετα, την περίοδο 2019-2021 η Μέση Διάρκεια Παραμονής κατέγραψε αύξηση κατά +26% (από 6,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,0 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να σημειώνονται στις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+187%, από 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,6 διανυκτερεύσεις το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (+127%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 11,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+71%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,5 διανυκτερεύσεις το 2021), Βορείου Αιγαίου (+58%, από 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 12,8 διανυκτερεύσεις το 2021), Θεσσαλίας (+45%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,8 διανυκτερεύσεις το 2021), Αττικής (+41%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+22%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,7 διανυκτερεύσεις το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+20%, από 6,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Ηπείρου (+20%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,6 διανυκτερεύσεις το 2021) και Πελοποννήσου (+19%, από 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021).

Πίνακας 59: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2021

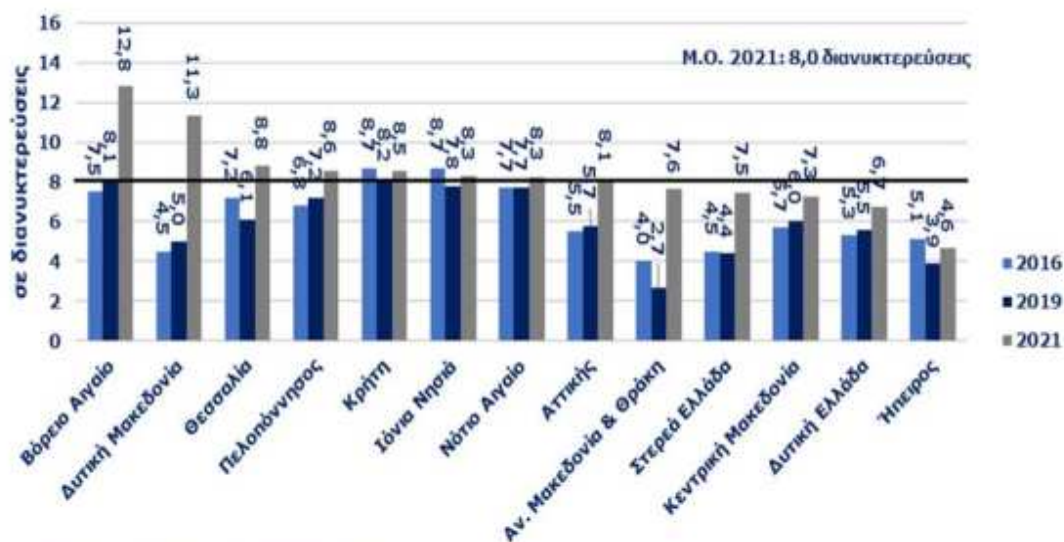
Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2021					
Περιφέρεια	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Βόρειο Αιγαίο	7,5	8,1	12,8	8%	58%
Δυτική Μακεδονία	4,5	5,0	11,3	11%	127%
Θεσσαλία	7,2	6,1	8,8	-16%	45%
Πελοπόννησος	6,8	7,2	8,6	6%	19%
Κρήτη	8,7	8,2	8,5	-6%	4%
Ιόνια Νησιά	8,7	7,8	8,3	-10%	6%
Νότιο Αιγαίο	7,7	7,7	8,3	0%	7%
Αττικής	5,5	5,7	8,1	4%	41%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	4,0	2,7	7,6	-34%	187%
Στερεά Ελλάδα	4,5	4,4	7,5	-2%	71%
Κεντρική Μακεδονία	5,7	6,0	7,3	6%	20%
Δυτική Ελλάδα	5,3	5,5	6,7	5%	22%
Ήπειρος	5,1	3,9	4,6	-24%	20%
Ελλάδα	6,7	6,3	8,0	-5%	26%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η εικόνα στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη είναι μικτή με τις Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (7,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019 και 12,8 διανυκτερεύσεις το 2021), της Πελοποννήσου (6,8 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021), του Νοτίου Αιγαίου (7,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,7 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,3 διανυκτερεύσεις το 2021), των Ιονίων Νήσων (8,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,3 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Κρήτης (8,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,5 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μέσο Όρο της χώρας και για τα 3 έτη, της Θεσσαλίας (7,2 διανυκτερεύσεις το 2016, 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,8 διανυκτερεύσεις το 2021) μόνο τα έτη 2016 και 2021, της Δυτικής Μακεδονίας (4,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 και 11,3 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Αττικής (5,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021) μόνο το 2021, ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (4,0 διανυκτερεύσεις το 2016, 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,6 διανυκτερεύσεις το 2021), Στερεάς Ελλάδας (4,5 διανυκτερεύσεις το 2016, 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,5 διανυκτερεύσεις το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (5,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 6,0 διανυκτερεύσεις το 2019 και 7,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Δυτικής Ελλάδας (5,3 διανυκτερεύσεις το 2016, 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019 και 6,7 διανυκτερεύσεις το 2021) και Ηπείρου (5,1 διανυκτερεύσεις το 2016, 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 και

4,6 διανυκτερεύσεις το 2021) σημείωσαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μ.Ο της χώρας και για τα 3 έτη.

Διάγραμμα 74: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2021

Πηγή: TrE - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψε μείωση την περίοδο 2016-2019 κατά -6% (από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019). Η μείωση αυτή οφείλεται στην μείωση που κατέγραψαν όλες οι αγορές της Περιφέρειας: Ην. Βασίλειο (-6%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019), Ρωσία (-2%, από 9,6 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 9,3 διανυκτερεύσεις το 2019), Ολλανδία (-6%, από 9,4 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019), Γαλλία (-12%, από 8,9 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019), Γερμανία (-6%, από 9,4 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019), Ιταλία (-4%, από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,9 διανυκτερεύσεις το 2019), Βέλγιο (-6%, από 9,3 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,7 διανυκτερεύσεις το 2019), Ελβετία (-5%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 8,3 διανυκτερεύσεις το 2019) και Λοιπές (-3%, από 7,9 διανυκτερεύσεις το 2016 σε 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, η Μέση Διάρκεια Παραμονής της Περιφέρειας Κρήτης σημείωσε αύξηση κατά +4% (από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,5 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Ρωσίας (-3%, από 9,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,0 διανυκτερεύσεις το 2021), της Γερμανίας (-1%, από 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021), του Βελγίου (-6%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Ελβετίας (-3%, από 8,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,0 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι αγορές του Ην. Βασιλείου (+19%, από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,8 διανυκτερεύσεις το 2021), της Ολλανδίας (+0,5%, από 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,9 διανυκτερεύσεις το 2021), της Γαλλίας (+11%, από 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,7 διανυκτερεύσεις το 2021), της Ιταλίας (+7%, από 7,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,4 διανυκτερεύσεις το 2021) και των Λοιπών (+7%, από 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021) αύξηση. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Διάρκεια Παραμονής της Περιφέρειας Κρήτης έχει υπερκεράσει κατά 30%, 29% και 6% την συνολική Μέση Διάρκεια Παραμονής που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2016, 2019 και 2021 αντίστοιχα.

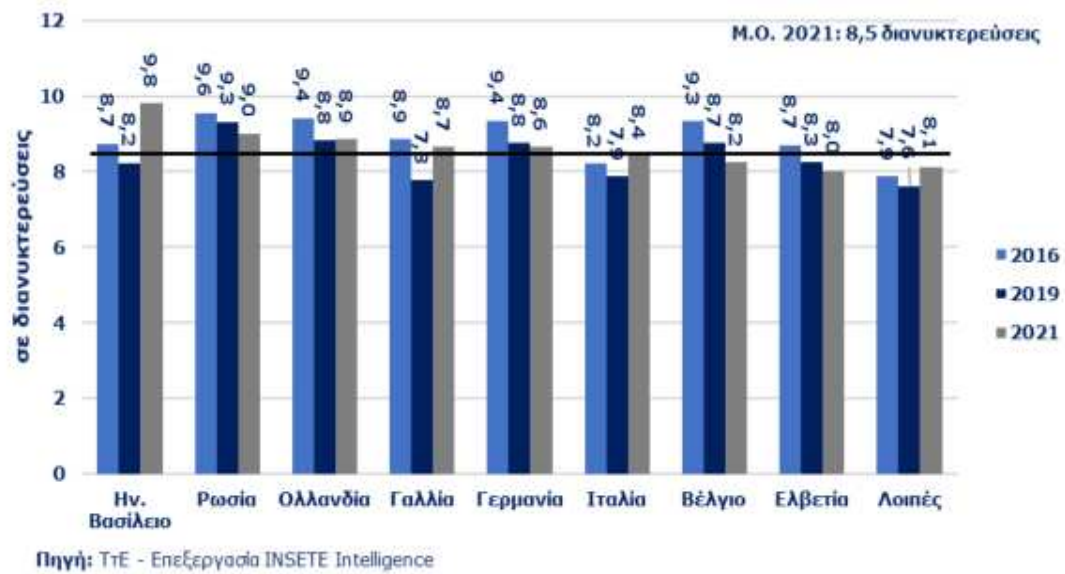
Πίνακας 60: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2021

Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Κρήτης ανά αγορά (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2021					
Χώρες Προέλευσης	2016	2019	2021	%Δ 2016-2019	%Δ 2019-2021
Ην. Βασίλειο	8,7	8,2	9,8	-6%	19%
Ρωσία	9,6	9,3	9,0	-2%	-3%
Ολλανδία	9,4	8,8	8,9	-6%	0%
Γαλλία	8,9	7,8	8,7	-12%	11%
Γερμανία	9,4	8,8	8,6	-6%	-1%
Ιταλία	8,2	7,9	8,4	-4%	7%
Βέλγιο	9,3	8,7	8,2	-6%	-6%
Ελβετία	8,7	8,3	8,0	-5%	-3%
Λοιπές	7,9	7,6	8,1	-3%	7%
Περιφέρεια	8,7	8,2	8,5	-6%	4%

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETΕ - Intelligence

Σε σύγκριση με το Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές του Ην. Βασιλείου (8,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 και 9,8 διανυκτερεύσεις το 2021), της Ρωσίας (9,6 διανυκτερεύσεις το 2016, 9,3 διανυκτερεύσεις το 2019 και 9,0 διανυκτερεύσεις το 2021), της Ολλανδίας (9,4 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,9 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Γερμανίας (9,4 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας, της Γαλλίας (8,9 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,7 διανυκτερεύσεις το 2021) μόνο για το 2016 και το 2021, του Βελγίου (9,3 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,7 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Ελβετίας (8,7 διανυκτερεύσεις το 2016, 8,3 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,0 διανυκτερεύσεις το 2021) μόνο για το 2016 και το 2019, ενώ αντίθετα οι αγορές της Ιταλίας (8,2 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,9 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,4 διανυκτερεύσεις το 2021) και των Λοιπών (7,9 διανυκτερεύσεις το 2016, 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019 και 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα 3 έτη σε σύγκριση με τον Μ.Ο. της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 75: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε διανυκτερεύσεις), 2016-2021

5.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ / ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία σχετικά με την στρατηγική ανάπτυξης του τουρισμού στην Περιφέρεια Κρήτης τα οποία προέρχονται από την μελέτη Σχέδια Δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα και η οποία περιέχει τα σχετικά αναλυτικά στοιχεία στην ενότητα «Περιφέρεια Κρήτης».

Η Κρήτη αποτελεί έναν από τους κορυφαίους, εμβληματικούς και αναγνωρίσιμους ελληνικούς προορισμούς, ιδιαίτερα στα προϊόντα Ήλιος & Θάλασσα και Πολιτιστικός τουρισμός, με σημαντικές όμως δυνατότητες για περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη και επέκταση της τουριστικής περιόδου μέσω της ανάπτυξης του City Break, του MICE και των εναλλακτικών/θεματικών προϊόντων τα οποία θα βοηθήσουν στον εμπλουτισμό/διαφοροποίηση/αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα προϊόντα που μπορούν να υποστηρίξουν την τουριστική ανάπτυξη της Κρήτης και ο βαθμός ωριμότητάς τους. Η Περιφέρεια Κρήτης μπορεί να προσφέρει μια διεθνώς ανταγωνιστική ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία τόσο ως συνολικός προορισμός όσο και στους επιμέρους προορισμούς της, στη Βόρεια Κρήτη και στη Νότια Κρήτη.

Πίνακας 61: Προϊοντική εστίαση στην Περιφέρεια Κρήτης

Εδραιωμένα / ιδιαίτερα ανεπτυγμένα	Δυνατότητα ανάπτυξης / ανάδειξης σε εδραιωμένα / ιδιαίτερα ανεπτυγμένα	Υφιστάμενα ή προς ανάπτυξη υποστηρικτικά / δευτερεύοντα
 Sun & Beach	 Ναυτικός Τουρισμός (κρουαζιέρα)	 Ναυτικός Τουρισμός (yachting)
 Πολιτιστικός & Θρησκευτικός Τουρισμός	 City Break	 Τουρισμός Ευεξίας
 Γαστρονομικός Τουρισμός	 MICE	
	 Αγροτουρισμός	
	 Οικοτουρισμός	
	 Αθλητικός Τουρισμός	

Πηγή: Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, INSETE, Αύγουστος 2021

Η περαιτέρω ανάπτυξη των προϊόντων του πίνακα προϋποθέτει την υλοποίηση επενδύσεων και δράσεων όπως:

- Ολοκληρωτική ανακαίνιση του υφιστάμενου αεροδρομίου του Ηρακλείου «Ν. Καζαντζάκης», μέχρι την ολοκλήρωση του νέου Διεθνούς Αεροδρομίου στο Καστέλι, προκειμένου να αυξηθεί η δυναμικότητα εξυπηρέτησης επιβατών και να βελτιωθούν οι προσφερόμενες υπηρεσίες προς τους επιβάτες
- Προώθηση διαγωνιστικής διαδικασίας για την ιδιωτικοποίηση του Λιμένα Ηρακλείου με σκοπό την επιπλέον λειτουργία και ανάπτυξη ώστε να αποτελέσει σημαντικό κόμβο μεταφορών και logistics
- Προώθηση υλοποίησης νέου σύγχρονου επιβατικού σταθμού στο λιμένα Σούδας συνολικής έκτασης 6.000 τ.μ., ο οποίος θα εξυπηρετεί τους επιβάτες της ακτοπλοΐας και της κρουαζιέρας ενώ θα στεγάζει και υπηρεσίες
- Ανάπτυξη στρατηγικής σχετικά με την αξιοποίηση της κρουαζιέρας στην Κρήτη με τους προορισμούς Ηράκλειο και Χανιά να προωθούνται ως σταθμοί αφετηρίας (home ports) της μαζικής κρουαζιέρας και δευτερεύοντες προορισμούς σε Βόρεια και Νότια Κρήτη να εστιάζουν σε ημερήσιες κρουαζιέρες ή και σε κρουαζιέρες μικρής κλίμακας (μέχρι 100 άτομα) αλλά υψηλής κατά κεφαλήν δαπάνης και τουριστικής εμπειρίας
- Δράσεις βελτίωσης του οδικού δικτύου με κυριότερες την ολοκλήρωση των μελετών και της φάσης ωρίμανσης για την αναβάθμιση του ΒΟΑΚ σε κλειστό αυτοκινητόδρομο με ανισόπεδους κόμβους σε όλο το μήκος του και την αναβάθμιση του ΝΟΑΚ
- Προώθηση μελέτης και συγκροτημένου master plan σε σχέση με τους λιμένες της Κρήτης που θα αφορά θέματα χωροθετήσεων όπως η γενική διάταξη των λιμενικών έργων, η δυναμικότητα και η κατανομή θέσεων ελλιμενισμού σκαφών, τα όρια και το μέγεθος των θαλάσσιων και των χερσαίων ζωνών, οι προτεινόμενες νέες οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας, η διαμόρφωση χερσαίων ζωνών με τις προβλεπόμενες κτιριακές εγκαταστάσεις, τα δίκτυα και τις λοιπές υποδομές
- Προσέλκυση στρατηγικού επενδυτή για το αεροδρόμιο της Σητείας στο πλαίσιο παραχώρησης της διαχείρισης των 23 περιφερειακών αεροδρομίων
- Ανάπτυξη/επέκταση δικτύου ελικοδρομίων σε Κρήτη και Γαύδο
- Μελέτη σκοπιμότητας για την δημιουργία συνεδριακού κέντρου άνω των 1.000 ατόμων στην δυτική πλευρά του προορισμού
- Εφαρμογή ολοκληρωμένης και δυναμικής στρατηγικής επικοινωνίας, προβολής και προώθησης της Περιφέρειας στο πλαίσιο ανάπτυξης του Περιφερειακού Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού (DMO)

- Δημιουργία ενιαίας διαδικτυακής τουριστικής πύλης για την Περιφέρεια και πλήρης διασύνδεσή της με τις τουριστικές πύλες που θα δημιουργηθούν για κάθε κύριο και συμπληρωματικό προϊόν με σκοπό την γρήγορη, εύκολη και ολοκληρωμένη παροχή και αναζήτηση πληροφόρησης στον επισκέπτη για όλες τις προσφερόμενες τουριστικές εμπειρίες, δραστηριότητες, παροχές και τις υπάρχουσες επιχειρήσεις με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και εμφάνιση των αποτελεσμάτων σε μορφή λίστας και διαδραστικού χάρτη

Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων και επενδύσεων θα επιτρέψει την περαιτέρω ανάπτυξη τόσο σε εδραιωμένες αγορές της Περιφέρειας όσο και σε νέες αγορές, όπως αυτές παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα. Οι προτεινόμενες αγορές προς ανάπτυξη διακρίνονται για την υψηλή τουριστική δαπάνη τους και μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην μεγέθυνση των τουριστικών μεγεθών της Περιφέρειας. Επιπλέον, η περαιτέρω στόχευση στην εγχώρια αγορά μπορεί να βοηθήσει στην αύξηση των πληροτήτων και στην άμβλυνση της εποχικότητας.

Πίνακας 62: Υφιστάμενες αγορές και αγορές στόχοι για την Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, INSETE, Αύγουστος 2021

Σύμφωνα με την μελέτη των Σχεδίων Δράσης (βλ. αν.), στόχος των παραπάνω είναι η βελτίωση των τουριστικών ροών και εισπράξεων στην Περιφέρεια αλλά και η

μείωση της εποχικότητας και η αύξηση της Δαπάνης και της Διάρκειας Παραμονής. Στον κατωτέρω πίνακα, παρουσιάζονται:

- τα μεγέθη του 2019 και οι Στόχοι για την Περιφέρεια για το 2030 και η κατανομή τους ανά τρίμηνο,
- καθώς και οι αντίστοιχοι Δείκτες Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (ΜΔΔ), Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια (ΜΔΕ) και Μέσης Διάρκειας Παραμονής (ΜΔΠ), σε ετήσια βάση.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι στόχος των Σχεδίων Δράσης είναι:

- η περαιτέρω ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος (+13,5% επισκέψεις), με σημαντική όμως άμβλυνση της εποχικότητας (μείωση της συμμετοχής του 3ου τριμήνου κατά 6,4 π.μ. στις ετήσιες επισκέψεις)
- η αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψη (+28,1%), που θα προκύψει κατά κύριο λόγο από την αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (+23,4%) και δευτερευόντως από την αύξηση της Μέσης Διάρκειας Παραμονής (+3,9%)
- ως αποτέλεσμα, η αύξηση των διανυκτερεύσεων (+17,9%) και -κυρίως- των εισπράξεων (+45,4%) θα είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των επισκέψεων, ενώ θα αμβλυνθεί η εποχικότητα και σε αυτά τα μεγέθη με παρόμοιο τρόπο όπως στις επισκέψεις (μείωση κατά 6,4 π.μ. και 6,0 π.μ. αντίστοιχα).

Πίνακας 63: Βασικά Μεγέθη/Δείκτες της Περιφέρειας Κρήτης για το 2019 και οι στόχοι για το 2030

Βασικά Μεγέθη		Περιφέρεια Κρήτης Ποσοστιαία κατανομή ανά τρίμηνο				Σύνολο	% Δ Στόχος 2030/2019
		1ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	3ο τρίμηνο	4ο τρίμηνο		
Επισκέψεις	2019	1,0%	29,4%	56,4%	13,3%	5.287.572	13,5%
	Στόχος	2,0%	30,7%	50,0%	17,3%	6.000.000	
Διανυκτερεύσεις	2019	1,4%	29,8%	57,3%	11,5%	43.256.188	17,9%
	Στόχος	2,8%	31,4%	50,8%	14,9%	50.979.279	
Έσοδα (σε €)	2019	0,8%	29,2%	58,8%	11,3%	3.600.869.935	45,4%
	Στόχος	1,6%	30,9%	52,8%	14,7%	5.235.862.379	

Περιφέρεια Κρήτης			
Βασικοί Δείκτες	2019	Στόχος	% Δ Στόχος 2030/2019
ΜΔΕ (€)	681	873	28,1%
ΜΔΔ (€)	83	103	23,4%
ΜΔΠ (σε διανυκτερεύσεις)	8,2	8,5	3,9%

Πηγή: Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, ΙΝΣΕΤΕ, Αύγουστος 2021

5.4 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ-ΜΕΣΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ-ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ¹², 2015-2021

5.4.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +46% (από 18,5 εκατ. το 2015 σε 27,1 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση: Νότιο Αιγαίο (+79%, από 3,2 εκατ. το 2015 σε 5,8 εκατ. το 2019), Κρήτη (+52%, από 3,3 εκατ. το 2015 σε 5,0 εκατ. το 2019), Αττική (+27%, από 3,8 εκατ. το 2015 σε 4,8 εκατ. το 2019), Κεντρική Μακεδονία (+29%, από 2,4 εκατ. το 2015 σε 3,1 εκατ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+67%, από 1,4 εκατ. το 2015 σε 2,3 εκατ. το 2019), Πελοπόννησο (+60%, από 935 χιλ. το 2015 σε 1,5 εκατ. το 2019), Θεσσαλία (+41%, από 815 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+59%, από 514 χιλ. το 2015 σε 817 χιλ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+19%, από 607 χιλ. το 2015 σε 720 χιλ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+9%, από 646 χιλ. το 2015 σε 705 χιλ. το 2019), Ήπειρο (+59%, από 386 χιλ. το 2015 σε 611 χιλ. το 2019), Βόρειο Αιγαίο (+14%, από 353 χιλ. το 2015 σε 402 χιλ. το 2019) και Δυτική Μακεδονία (+24%, από 123 χιλ. το 2015 σε 152 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) σημείωσαν πτώση κατά -46% (από 27,1 εκατ. το 2019 σε 14,6 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν μείωση: Νότιο Αιγαίο (-43%, από 5,8 εκατ. το 2019 σε 3,3 εκατ. το 2021), Κρήτη (-41%, από 5,0 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021), Αττική (-53%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021), Κεντρική Μακεδονία (-46%, από 3,1 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-42%, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021), Πελοπόννησο (-46%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 805 χιλ. το 2021), Θεσσαλία (-51%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 556 χιλ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-48%, από 817 χιλ. το 2019 σε 425 χιλ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-47%, από 705 χιλ. το 2019 σε 374 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-50%, από 720 χιλ. το 2019 σε 360 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-44%, από 611 χιλ. το 2019 σε 340 χιλ. το 2021), Βόρειο Αιγαίο

¹² Για το έτος 2015 τα στοιχεία προκύπτουν από μέρος των συνολικών διαθέσιμων κλινών – η εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων γίνεται στο 80% των διαθέσιμων κλινών λόγω έλλειψης της πληροφωρίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος. Τα στοιχεία για τα έτη 2019 και 2021 λόγω αλλαγής της μεθοδολογίας προκύπτουν από το σύνολο των διαθέσιμων κλινών.

(-54%, από 402 χιλ. το 2019 σε 183 χιλ. το 2021) και Δυτική Μακεδονία (-48%, από 152 χιλ. το 2019 σε 79 χιλ. το 2021).

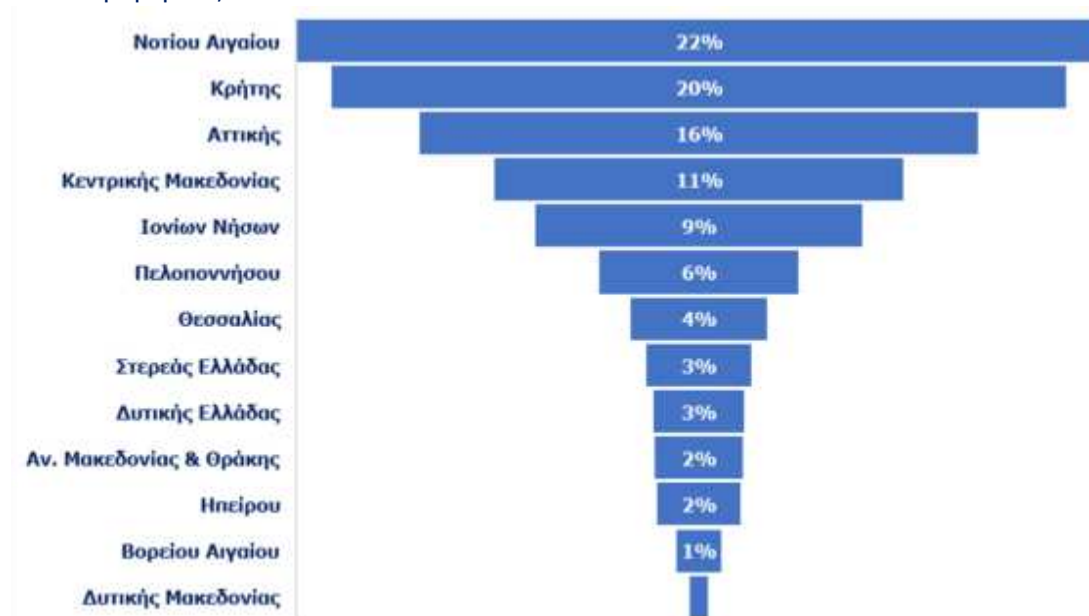
Πίνακας 64: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2021
Νοτίου Αιγαίου	3.211.252	5.756.216	3.253.906	79%	-43%
Κρήτης	3.316.404	5.033.786	2.970.799	52%	-41%
Αττικής	3.805.609	4.844.993	2.265.178	27%	-53%
Κεντρικής Μακεδονίας	2.392.102	3.092.167	1.658.459	29%	-46%
Ιονίων Νήσων	1.375.479	2.290.210	1.325.386	67%	-42%
Πελοποννήσου	935.140	1.492.741	805.477	60%	-46%
Θεσσαλίας	814.656	1.145.714	556.126	41%	-51%
Στερεάς Ελλάδας	513.600	817.403	424.945	59%	-48%
Δυτικής Ελλάδας	645.768	704.592	373.859	9%	-47%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	606.705	720.197	360.118	19%	-50%
Ηπείρου	385.687	611.459	340.259	59%	-44%
Βορείου Αιγαίου	353.364	401.790	182.843	14%	-54%
Δυτικής Μακεδονίας	122.935	152.498	78.556	24%	-48%
Ελλάδα	18.478.701	27.063.766	14.595.911	46%	-46%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου (22%), της Κρήτης (20%), της Αττικής (16%), της Κεντρικής Μακεδονίας (11%) και των Ιονίων Νήσων (9%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2021 το 79% των συνολικών αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

Διάγραμμα 76: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια, 2021

Επιπροσθέτως, την περίοδο 2015-2019, οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+55%, από 12,7 εκατ. το 2015 σε 19,7 εκατ. το 2019) από αυτές των ημεδαπών (+28%, από 5,7 εκατ. το 2015 σε 7,4 εκατ. το 2019). Παράλληλα, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων αυξάνεται την περίοδο 2015-2019 (από 69% το 2015 σε 73% το 2019) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που σημειώνει μείωση (από 31% το 2015 σε 27% το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι αφίξεις αλλοδαπών μειώθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (-49%, από 19,7 εκατ. το 2019 σε 10,1 εκατ. το 2021) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-39%, από 7,4 εκατ. το 2019 σε 4,5 εκατ. το 2021). Τέλος, την περίοδο 2019-2021, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων μειώθηκε (από 73% το 2019 σε 69% το 2021) σε αντίθεση με των ημεδαπών που αυξήθηκε (από 27% το 2019 σε 31% το 2021).

5.4.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά +52% (από 3,3 εκατ. το 2015 σε 5,0 εκατ. το 2019). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +53% (από 3,0 εκατ. το 2015 σε 4,6 εκατ. το 2019) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +38% (από 334 χιλ. το 2015 σε 460 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν θετική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (+50%, από 1,5 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019), Χανιά (+48%, από 840 χιλ. το 2015 σε 1,2 εκατ. το 2019), Ρέθυμνο (+72%, από 487 χιλ. το 2015 σε 835 χιλ. το 2019) και Λασιθί (+44%, από 518 χιλ. το 2015 σε 748 χιλ. το 2019). Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (91% έναντι 9%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2021 το 20% των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας μείωση κατά -41% σε σύγκριση με το 2019 (από 5,0 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -42% (από 4,6 εκατ. το 2019 σε 2,7 εκατ. το 2021) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -35% (από 460 χιλ. το 2019 σε 300 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (-37%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2021), Χανιά (-42%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 717 χιλ. το 2021), Ρέθυμνο (-42%, από 835 χιλ. το 2019 σε 483 χιλ. το 2021) και Λασιθί (-48%, από 748 χιλ. το 2019 σε 389 χιλ. το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (90% έναντι 10%).

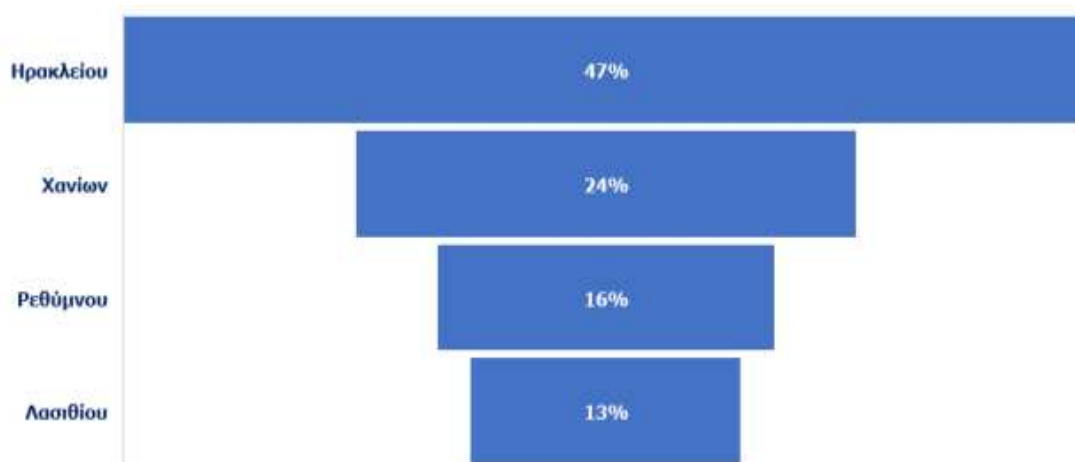
Πίνακας 65: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα		2015	2019	2020	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2020
Ηρακλείου	Αλλοδαποί	1.331.789	2.017.847	640.732	52%	-68%
	Ημεδαποί	139.427	188.475	86.195	35%	-54%
Χανίων	Αλλοδαποί	732.725	1.108.664	268.177	51%	-76%
	Ημεδαποί	107.357	135.811	54.686	27%	-60%
Ρεθύμνης	Αλλοδαποί	441.362	758.072	164.084	72%	-78%
	Ημεδαποί	45.295	77.046	43.083	70%	-44%
Λασιθίου	Αλλοδαποί	476.938	689.073	128.056	44%	-81%
	Ημεδαποί	41.511	58.798	25.604	42%	-56%
Σύνολο	Αλλοδαποί	2.982.814	4.573.656	1.201.049	53%	-74%
	Ημεδαποί	333.590	460.130	209.568	38%	-54%
Σύνολο Περιφέρειας		3.316.404	5.033.786	1.410.617	52%	-72%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, η Ενότητα Ηρακλείου (47%) καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (24%), Ρεθύμνου (16%) και Λασιθίου (13%).

Διάγραμμα 77: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

5.4.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +42% (από 76,8 εκατ. το 2015 σε 109,2 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση: Νότιο Αιγαίο (+63%, από 18,8 εκατ. το 2015 σε 30,6 εκατ. το 2019), Κρήτη (+33%, από 21,1 εκατ. το 2015 σε 28,0 εκατ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+52%, από 8,4 εκατ. το 2015 σε 12,8 εκατ. το 2019), Κεντρική Μακεδονία (+32%, από 8,2 εκατ. το 2015 σε 10,8 εκατ. το 2019), Αττική (+28%, από 8,0 εκατ. το 2015 σε 10,3 εκατ. το 2019), Πελοπόννησο (+59%, από 2,5 εκατ. το 2015 σε 3,9 εκατ. το 2019), Θεσσαλία (+34%, από 2,0 εκατ. το 2015 σε 2,7 εκατ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+61%, από 1,3 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+20%, από 1,8 εκατ. το 2015 σε 2,2 εκατ. το 2019), Βόρειο Αιγαίο (+14%, από 1,8 εκατ. το 2015 σε 2,0 εκατ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+15%, από 1,7 εκατ. το 2015 σε 2,0 εκατ. το 2019), Ήπειρο (+75%, από 892 χιλ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019) και Δυτική Μακεδονία (+8%, από 289 χιλ. το 2015 σε 313 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) κατέγραψαν μείωση κατά -47% (από 109,2 εκατ. το 2019 σε 58,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Νότιο Αιγαίο (-46%, από 30,6 εκατ. το 2019 σε 16,5 εκατ. το 2021), Κρήτη (-45%, από 28,0 εκατ. το 2019 σε 15,4 εκατ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-47%, από 12,8 εκατ. το 2019 σε 6,8 εκατ. το 2021), Κεντρική Μακεδονία (-46%, από 10,8 εκατ. το 2019 σε 5,8 εκατ. το 2021), Αττική (-52%, από 10,3 εκατ. το 2019 σε 4,9 εκατ. το 2021), Πελοπόννησο (-45%, από 3,9 εκατ. το 2019 σε 2,2 εκατ. το 2021), Θεσσαλία (-46%, από 2,7 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-42%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-49%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-47%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021), Βόρειο Αιγαίο (-53%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 943 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-48%, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 803 χιλ. το 2021) και Δυτική Μακεδονία (-46%, από 313 χιλ. το 2019 σε 168 χιλ. το 2021).

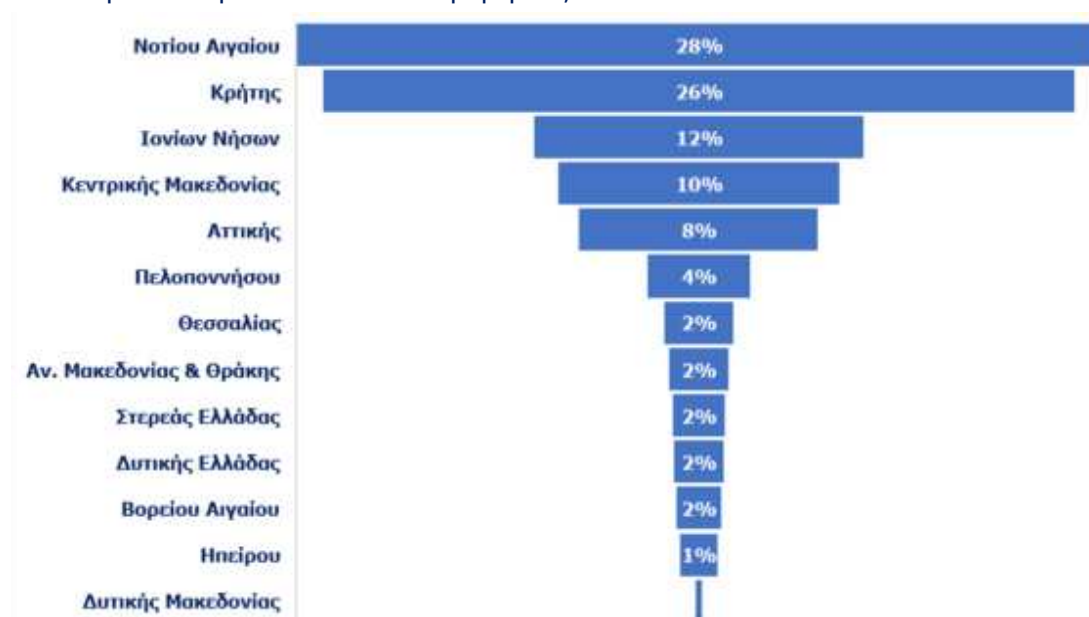
Πίνακας 66: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Νοτίου Αιγαίου	18.807.465	30.592.824	16.522.661	63%	-46%
Κρήτης	21.094.955	27.962.541	15.438.808	33%	-45%
Ιονίων Νήσων	8.394.831	12.790.429	6.769.045	52%	-47%
Κεντρικής Μακεδονίας	8.194.395	10.809.343	5.792.499	32%	-46%
Αττικής	7.994.126	10.260.847	4.926.062	28%	-52%
Πελοποννήσου	2.479.313	3.936.868	2.151.118	59%	-45%
Θεσσαλίας	1.980.296	2.661.626	1.428.986	34%	-46%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	1.798.036	2.152.142	1.238.431	20%	-42%
Στερεάς Ελλάδας	1.342.734	2.163.593	1.102.170	61%	-49%
Δυτικής Ελλάδας	1.740.236	1.999.273	1.061.237	15%	-47%
Βορείου Αιγαίου	1.764.524	2.005.706	942.827	14%	-53%
Ηπείρου	892.226	1.558.985	803.131	75%	-48%
Δυτικής Μακεδονίας	288.976	312.803	167.669	8%	-46%
Ελλάδα	76.772.113	109.206.980	58.344.644	42%	-47%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου (28%), της Κρήτης (26%), των Ιονίων Νήσων (12%), της Κεντρικής Μακεδονίας (10%) και της Αττικής (8%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2021 το 85% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας.

Διάγραμμα 78: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2021

Επιπροσθέτως, την περίοδο 2015-2019, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+45%, από 63,6 εκατ. το 2015 σε 92,4 εκατ. το 2019) από αυτές των ημεδαπών (+27%, από 13,2 εκατ. το 2015 σε 16,8 εκατ. το 2019). Παράλληλα, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων αυξάνεται την περίοδο 2015-2019 (από 83% το 2015 σε 85% το 2019) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που σημειώνει μείωση (από 17% το 2015 σε 15% το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών μειώθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (-49%, από 92,4 εκατ. το 2019 σε 47,6 εκατ. το 2021) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-36%, από 16,8 εκατ. το 2019 σε 10,8 εκατ. το 2021). Τέλος, την περίοδο 2019-2021, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων μειώθηκε (από 85% το 2019 σε 82% το 2021) σε αντίθεση με των ημεδαπών που αυξήθηκε (από 15% το 2019 σε 18% το 2021).

5.4.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά +33% (από 21,1 εκατ. το 2015 σε 28,0 εκατ. το 2019). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +33% (από 20,2 εκατ. το 2015 σε 26,8 εκατ. το 2019) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +28% (από 938 χιλ. το 2015 σε 1,2 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν θετική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (+37%, από 9,0 εκατ. το 2015 σε 12,4 εκατ. το 2019), Χανιά (+36%, από 5,2 εκατ. το 2015 σε 7,1 εκατ. το 2019), Ρέθυμνο (+30%, από 3,7 εκατ. το 2015 σε 4,8 εκατ. το 2019) και Λασιθί (+17%, από 3,2 εκατ. το 2015 σε 3,7 εκατ. το 2019). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (96% έναντι 4%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2021 το 26% των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας μείωση κατά -45% σε σύγκριση με το 2019 (από 28,0 εκατ. το 2019 σε 15,4 εκατ. το 2021). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -45% (από 26,8 εκατ. το 2019 σε 14,6 εκατ. το 2021) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -34% (από 1,2 εκατ. το 2019 σε 799 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (-41%, από 12,4 εκατ. το 2019 σε 7,3 εκατ. το 2021), Χανιά (-49%, από 7,1 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021), Ρέθυμνο (-48%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 2,5 εκατ. το 2021) και Λασιθί (-45%, από 3,7 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (95% έναντι 5%).

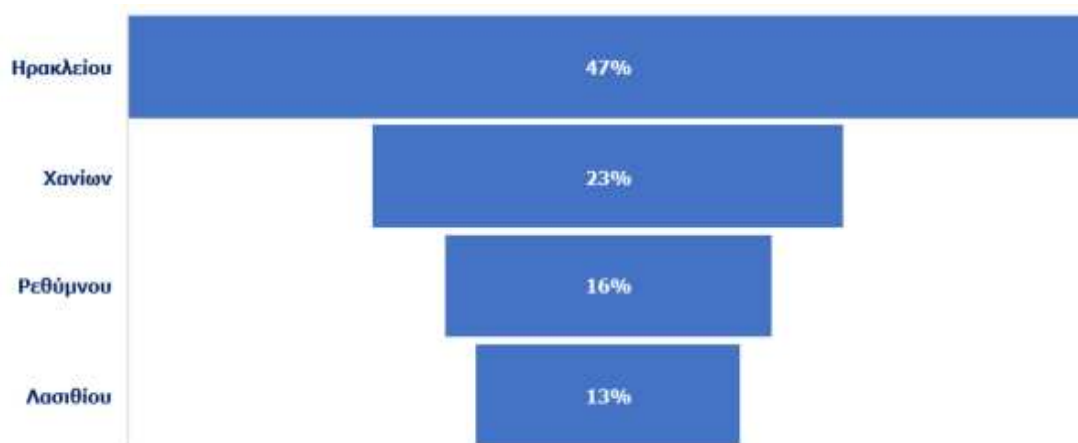
Πίνακας 67: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα		2015	2019	2021	%Δ 2019-2021	%Δ 2020-2021
Ηρακλείου	Αλλοδαποί	8.699.021	11.961.130	7.031.329	37%	-41%
	Ημεδαποί	347.461	460.081	290.455	32%	-37%
Χανίων	Αλλοδαποί	4.888.029	6.697.946	3.305.023	37%	-51%
	Ημεδαποί	317.187	372.894	294.253	18%	-21%
Ρεθύμνης	Αλλοδαποί	3.508.407	4.544.709	2.401.904	30%	-47%
	Ημεδαποί	159.298	224.154	93.350	41%	-58%
Λασιθίου	Αλλοδαποί	3.061.610	3.556.430	1.901.068	16%	-47%
	Ημεδαποί	113.942	145.197	121.426	27%	-16%
Σύνολο	Αλλοδαποί	20.157.067	26.760.215	14.639.324	33%	-45%
	Ημεδαποί	937.888	1.202.326	799.484	28%	-34%
Σύνολο Περιφέρειας		21.094.955	27.962.541	15.438.808	33%	-45%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, η Ενότητα Ηρακλείου εμφάνισε το 2021 το υψηλότερο ποσοστό (47%) και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (23%), Ρεθύμνου (16%) και Λασιθίου (13%).

Διάγραμμα 79: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

5.4.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψε μείωση κατά -3% (από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,0 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες της Κρήτης (-13%, από 6,4 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019), του Βορείου Αιγαίου (-0,03%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019), των Ιονίων Νήσων (-8%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019), του Νοτίου Αιγαίου (-9%, από 5,9 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019), της Πελοποννήσου (-1%, από 2,7 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019), της Θεσσαλίας (-4%, από 2,4 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019) και της Δυτικής Μακεδονίας (-13%, από 2,4 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (+2%, από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+1%, από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019), της Δυτικής Ελλάδας (+5%, από 2,7 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019), της Στερεάς Ελλάδας (+1%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019), της Ηπείρου (+10%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,5 διανυκτερεύσεις το 2019) και της Αττικής (+1%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019) αύξηση.

Την περίοδο 2019-2021, η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) κατέγραψαν οριακή μείωση κατά -1% (από 4,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,0 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες της Κρήτης (-6%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021), των Ιονίων Νήσων (-9%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2021), του Νοτίου Αιγαίου (-4%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2021), της Κεντρικής Μακεδονίας (-0,1%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2021), της Στερεάς Ελλάδας (-2%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Ηπείρου (-7%, από 2,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,4 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (+3%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+15%, από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021), της Δυτικής Ελλάδας (+0,04%, από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,8 διανυκτερεύσεις το 2021), της

Πελοποννήσου (+1%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021), της Θεσσαλίας (+11%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2021), της Αττικής (+3%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Δυτικής Μακεδονίας (+4%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν αύξηση. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και για τα τρία εξεταζόμενα έτη μόνο οι νησιωτικές Περιφέρειες καταγράφουν Μέση Διάρκεια Παραμονής υψηλότερη από τον Εθνικό Μέσο Όρο.

Πίνακας 68: Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2021
Κρήτης	6,4	5,6	5,2	-13%	-6%
Βορείου Αιγαίου	5,0	5,0	5,2	0%	3%
Ιονίων Νήσων	6,1	5,6	5,1	-8%	-9%
Νοτίου Αιγαίου	5,9	5,3	5,1	-9%	-4%
Κεντρικής Μακεδονίας	3,4	3,5	3,5	2%	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	3,0	3,0	3,4	1%	15%
Δυτικής Ελλάδας	2,7	2,8	2,8	5%	0%
Πελοποννήσου	2,7	2,6	2,7	-1%	1%
Στερεάς Ελλάδας	2,6	2,6	2,6	1%	-2%
Θεσσαλίας	2,4	2,3	2,6	-4%	11%
Ηπείρου	2,3	2,5	2,4	10%	-7%
Αττικής	2,1	2,1	2,2	1%	3%
Δυτικής Μακεδονίας	2,4	2,1	2,1	-13%	4%
Ελλάδα	4,2	4,0	4,0	-3%	-1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.4.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσε μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά -13% (από 6,4 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσε μείωση κατά -13% (από 6,8 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,9 διανυκτερεύσεις το 2019) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -7% (από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι αρνητική: Ηράκλειο (-8%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019), Λασιθί (-19%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,9 διανυκτερεύσεις το 2019), Ρέθυμνο (-24%, από 7,5 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019) και Χανιά (-8%, από 6,2 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019).

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά -6% (από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσε μείωση κατά -6% (από 5,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2021) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +2% (από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+5%, από 4,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηράκλειο (-6%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Ρέθυμνο (-10%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και Χανιά (-12%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2021).

Πίνακας 69: Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα		2015	2019	2021	%Δ 2015 - 2019	%Δ 2019 - 2021
Ηρακλείου	Αλλοδαποί	6,5	5,9	5,6	-9%	-5%
	Ημεδαποί	2,5	2,4	2,2	-2%	-8%
Λασιθίου	Αλλοδαποί	6,4	5,2	5,5	-20%	7%
	Ημεδαποί	2,7	2,5	2,8	-10%	12%
Ρεθύμνης	Αλλοδαποί	7,9	6,0	5,3	-25%	-11%
	Ημεδαποί	3,5	2,9	2,8	-17%	-2%
Χανίων	Αλλοδαποί	6,7	6,0	5,3	-9%	-12%
	Ημεδαποί	3,0	2,7	3,1	-7%	14%
Σύνολο	Αλλοδαποί	6,8	5,9	5,5	-13%	-6%
	Ημεδαποί	2,8	2,6	2,7	-7%	2%
Σύνολο Περιφέρειας		6,4	5,6	5,2	-13%	-6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.4.7 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας την περίοδο 2015-2019 σημείωσε οριακή επιδείνωση (από 49,1% το 2015 σε 48,7% το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (από 47% το 2015 σε 49% το 2019), Θεσσαλίας (από 30% το 2015 σε 32% το 2019), Πελοποννήσου (από 27% το 2015 σε 32% το 2019), Ηπείρου (από 26% το 2015 σε 30% το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (από 23% το 2015 σε 27% το 2019) να καταγράφουν βελτίωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (από 59% το 2015 σε 58% το 2019), Ιονίων Νήσων (από 60% το 2015 σε 57% το 2019), Κρήτης (από 62% το 2015 σε 57% το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (από 46% το 2015 σε 44% το 2019), Βορείου Αιγαίου (από 39% το 2015 σε 35% το 2019), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (από 36% το 2015 σε 34% το 2019), Δυτικής Ελλάδας (από 34% το 2015 σε 33% το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (από 17% το 2015 σε 15% το 2019) επιδείνωση.

Την περίοδο 2019-2021, η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας σημείωσε επιδείνωση (από 48,7% το 2019 σε 42,9% το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν επιδείνωση, με εξαίρεση την Ενότητα Δυτικής Μακεδονίας (από 15% το 2019 σε 16% το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ιόνια Νησιά (από 57% το 2019 σε 53% το 2021), Νότιο Αιγαίο (από 58% το 2019 σε 51% το 2021), Κρήτη (από 57% το 2019 σε 51% το 2021), Κεντρική Μακεδονία (από 44% το 2019 σε 39% το 2021), Αττική (από 49% το 2019 σε 34% το 2021), Πελοπόννησο (από 32% το 2019 σε 31% το 2021), Θεσσαλία (από 32% το 2019 σε 31% το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (από 34% το 2019 σε 31% το 2021), Δυτική Ελλάδα (από 33% το 2019 σε 30% το 2021), Βόρειο Αιγαίο (από 35% το 2019 σε 29% το 2021), Ήπειρο (από 30% το 2019 σε 26% το 2021) και Στερεά Ελλάδα (από 27% το 2019 σε 25% το 2021).

Πίνακας 70: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021
Ιονίων Νήσων	60%	57%	53%
Νοτίου Αιγαίου	59%	58%	51%
Κρήτης	62%	57%	51%
Κεντρικής Μακεδονίας	46%	44%	39%
Αττικής	47%	49%	34%
Πελοποννήσου	27%	32%	31%
Θεσσαλίας	30%	32%	31%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	36%	34%	31%
Δυτικής Ελλάδας	34%	33%	30%
Βορείου Αιγαίου	39%	35%	29%
Ηπείρου	26%	30%	26%
Στερεάς Ελλάδας	23%	27%	25%
Δυτικής Μακεδονίας	17%	15%	16%
Ελλάδα	49%	49%	43%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

5.4.8 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσε επιδείνωση (από 62% το 2015 σε 57% το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες εμφάνισαν επιδείνωση: Ηράκλειο (από 65% το 2015 σε 61% το 2019), Λασιθί (από 59% το 2015 σε 55% το 2019), Χανιά (από 59% το 2015 σε 55% το 2019) και Ρέθυμνο (από 61% το 2015 σε 54% το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας σημείωσε επιδείνωση (από 57% το 2019 σε 51% το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν επιδείνωση: Ηράκλειο (από 61% το 2019 σε 54% το 2021), Λασιθί (από 55% το 2019 σε 48% το 2021), Χανιά (από 55% το 2019 σε 48% το 2021) και Ρέθυμνο (από 54% το 2019 σε 48% το 2021).

Πίνακας 71: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα	2015	2019	2021
Ηρακλείου	65%	61%	54%
Λασιθίου	59%	55%	48%
Χανίων	59%	55%	48%
Ρεθύμνου	61%	54%	48%
Κρήτη	62%	57%	51%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.5 ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ-ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ, 2015-2021

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) διενεργεί και την [Έρευνα συλλογικών καταλυμάτων σύντομης διαμονής](#) (ενοικιαζόμενα δωμάτια). Η έρευνα διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό 692/2011 της Ε.Ε. Τα στοιχεία για τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις πελατών (αλλοδαπών και ημεδαπών) στα καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) της χώρας συγκεντρώνονται από δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιείται στα καταλύματα αυτά.

5.5.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +42% (από 4,7 εκατ. το 2015 σε 6,7 εκατ. το 2019). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +66% (από 3,0 εκατ. το 2015 σε 5,0 εκατ. το 2019) και των ημεδαπών μείωση κατά -2% (από 1,7 εκατ. το 2015 σε 1,6 εκατ. το 2019).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2015-2019, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+48% ή +612 χιλ., από 1,3 εκατ. το 2015 σε 1,9 εκατ. το 2019) και Κρήτης (+112% ή +579 χιλ., από 517 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019). Οι δύο αυτές Περιφέρειες μαζί με τις επίσης τουριστικές Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (+9% ή +87 χιλ., από 968 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019) και των Ιονίων Νήσων (+16% ή +94 χιλ., από 576 χιλ. το 2015 σε 671 χιλ. το 2019) αντιπροσώπευαν για το 2019 το 71% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε μείωση κατά -53% (από 6,7 εκατ. το 2019 σε 3,1 εκατ. το 2021). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -59% (από 5,0 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2021) και των ημεδαπών μείωση κατά -35% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2021, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-53% ή -1,0 εκατ., από 1,9 εκατ. το 2019 σε 889 χιλ. το 2021), Κρήτης (-62% ή -682 χιλ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 414 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-61% ή -645

χιλ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 410 χιλ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-46% ή -307 χιλ., από 671 χιλ. το 2019 σε 364 χιλ. το 2021). Οι τέσσερις αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2021 το 66% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

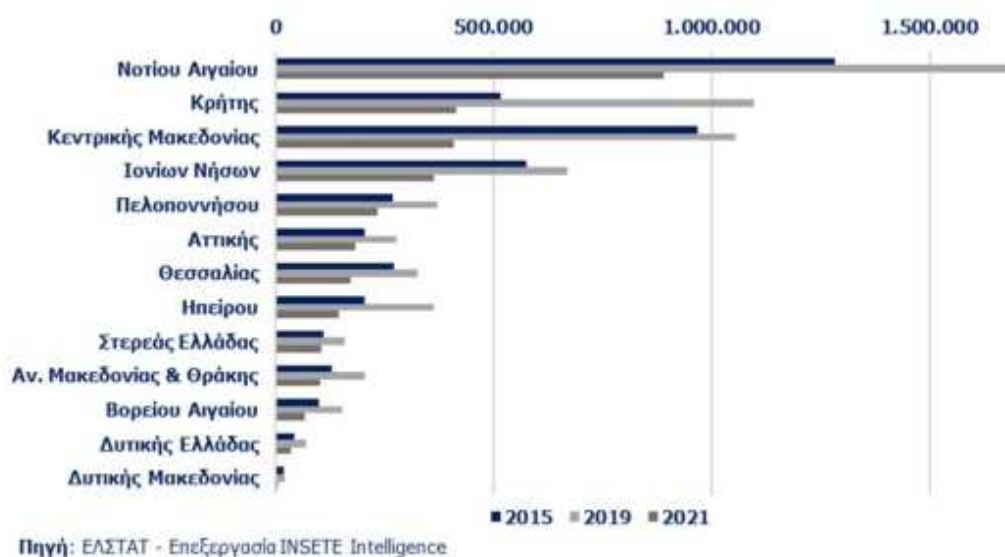
Πίνακας 72: Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια		2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	661.824	1.360.945	655.038	106%	-52%
	Ημεδαποί	619.438	532.027	233.980	-14%	-56%
Κρήτης	Αλλοδαποί	451.882	1.015.320	355.993	125%	-65%
	Ημεδαποί	65.441	80.885	58.125	24%	-28%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	776.609	938.572	313.867	21%	-67%
	Ημεδαποί	190.932	116.185	96.008	-39%	-17%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	511.469	632.395	331.812	24%	-48%
	Ημεδαποί	64.865	38.368	32.184	-41%	-16%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	101.632	183.670	81.929	81%	-55%
	Ημεδαποί	167.093	189.212	152.710	13%	-19%
Αττικής	Αλλοδαποί	79.702	123.797	82.614	55%	-33%
	Ημεδαποί	124.409	153.976	102.200	24%	-34%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	139.929	179.517	58.630	28%	-67%
	Ημεδαποί	131.300	145.396	113.281	11%	-22%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	108.455	258.685	59.335	139%	-77%
	Ημεδαποί	95.278	105.475	86.026	11%	-18%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	1.487	36.765	12.403	2372%	-66%
	Ημεδαποί	109.115	121.832	93.240	12%	-23%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	92.560	166.972	73.274	80%	-56%
	Ημεδαποί	38.415	36.952	29.740	-4%	-20%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	94.581	105.432	32.132	11%	-70%
	Ημεδαποί	6.321	49.253	36.206	679%	-26%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	11.760	24.186	9.378	106%	-61%
	Ημεδαποί	31.494	45.720	26.757	45%	-41%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	2.843	3.620	1.064	27%	-71%
	Ημεδαποί	15.518	17.466	5.401	13%	-69%
	Αλλοδαποί	3.034.733	5.029.876	2.067.469	66%	-59%
	Ημεδαποί	1.659.619	1.632.747	1.065.858	-2%	-35%
Σύνολο Χώρας		4.694.352	6.662.623	3.133.327	42%	-53%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Τέλος, το 2021, το μερίδιο των αλλοδαπών σε σύγκριση με το 2015 αυξήθηκε οριακά (από 65% το 2015 σε 66% το 2021) σε αντίθεση με το μερίδιο των ημεδαπών που μειώθηκε οριακά (35% το 2015 έναντι 34% το 2021). Αξιοσημείωτο είναι ότι το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής ήταν αρκετά υψηλότερα σε σύγκριση με των ημεδαπών (75% έναντι 25%).

Διάγραμμα 80: Εξέλιξη των αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015, 2019 και 2021

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019, κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +112% (από 517 χιλ. το 2015 σε 1,1 εκατ. το 2019). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +125% (από 452 χιλ. το 2015 σε 1,0 εκατ. το 2019) και οι ημεδαποί αύξηση κατά +24% (από 65 χιλ. το 2015 σε 81 χιλ. το 2019). Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -62% (από 1,1 εκατ. το 2019 σε 414 χιλ. το 2021). Επιμέρους, οι αλλοδαποί σημείωσαν μείωση κατά -65% (από 1,0 εκατ. το 2019 σε 356 χιλ. το 2021) και οι ημεδαποί μείωση κατά -28% (από 81 χιλ. το 2019 σε 58 χιλ. το 2021). Το 2021, η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 13% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.5.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +33% (από 24,3 εκατ. το 2015 σε 32,3 εκατ. το 2019). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +49% (από 17,7 εκατ. το 2015 σε 26,4 εκατ. το 2019) και των ημεδαπών μείωση κατά -11% (από 6,6 εκατ. το 2015 σε 5,9 εκατ. το 2019).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2015-2019, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-7% ή -425 χιλ., από 6,1 εκατ. το 2015 σε 5,6 εκατ. το 2019) και Δυτικής Μακεδονίας (-13% ή -6 χιλ., από 48 χιλ. το 2015 σε 42 χιλ. το 2019). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+44% ή +2,6 εκατ., από 5,8 εκατ. το 2015 σε 8,4 εκατ. το 2019), Κρήτης (+76% ή +2,4 εκατ., από 3,2 εκατ. το 2015 σε 5,6 εκατ. το 2019) και Ιονίων Νήσων (+32% ή +1,2 εκατ., από 3,8 εκατ. το 2015 σε 5,0 εκατ. το 2019). Οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων, Κρήτης και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσώπευαν για το 2019 το 76% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε μείωση κατά -56% (από 32,3 εκατ. το 2019 σε 14,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -60% (από 26,4 εκατ. το 2019 σε 10,7 εκατ. το 2021) και των ημεδαπών μείωση κατά -39% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2021, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-61% ή -5,1 εκατ., από 8,4 εκατ. το 2019 σε 3,3 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-60% ή -3,4 εκατ., από 5,6 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021), Κρήτης (-55% ή -3,1 εκατ., από 5,6 εκατ. το 2019 σε 2,5 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-52% ή -2,6 εκατ., από 5,0 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2021). Οι τέσσερις αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2021 το 74% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

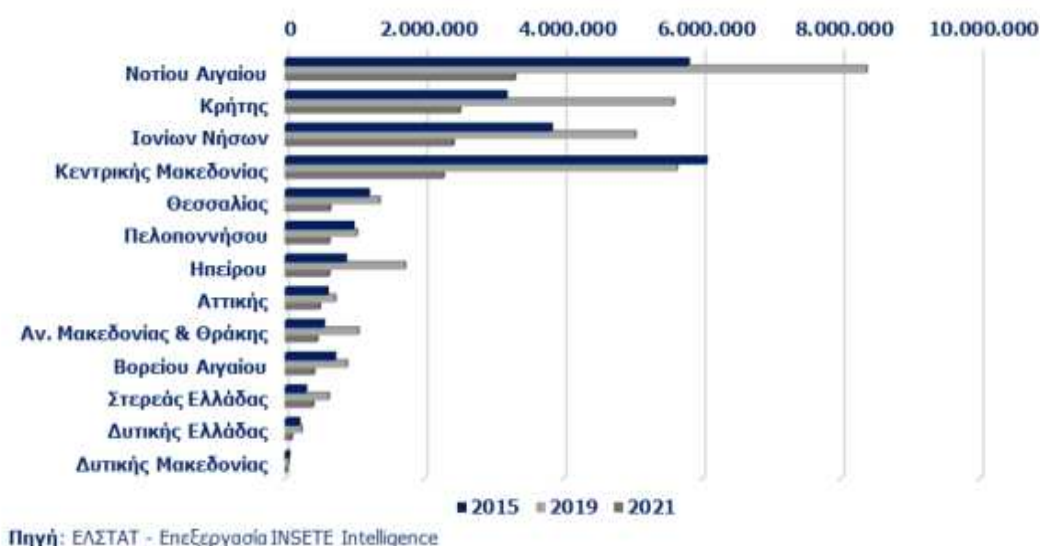
Πίνακας 73: Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια		2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	2.851.139	6.081.967	2.456.750	113%	-60%
	Ημεδαποί	2.949.992	2.282.470	844.489	-23%	-63%
Κρήτης	Αλλοδαποί	2.956.125	5.253.003	2.318.695	78%	-56%
	Ημεδαποί	220.222	338.956	193.923	54%	-43%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	3.417.034	4.772.731	2.196.233	40%	-54%
	Ημεδαποί	411.606	264.017	219.538	-36%	-17%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	5.234.343	5.217.908	1.943.792	0%	-63%
	Ημεδαποί	824.851	415.978	329.655	-50%	-21%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	731.251	865.636	254.665	18%	-71%
	Ημεδαποί	464.025	489.003	387.850	5%	-21%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	397.501	553.012	256.384	39%	-54%
	Ημεδαποί	577.764	474.427	372.492	-18%	-21%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	608.667	1.404.505	343.787	131%	-76%
	Ημεδαποί	256.681	317.732	283.605	24%	-11%
Αττικής	Αλλοδαποί	290.077	361.572	232.365	25%	-36%
	Ημεδαποί	312.834	353.863	261.245	13%	-26%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	458.064	907.484	344.155	98%	-62%
	Ημεδαποί	90.667	142.932	112.483	58%	-21%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	674.740	646.245	246.527	-4%	-62%
	Ημεδαποί	36.524	238.649	162.951	553%	-32%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	4.651	242.460	63.704	5113%	-74%
	Ημεδαποί	285.950	379.992	335.937	33%	-12%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	54.848	84.228	19.080	54%	-77%
	Ημεδαποί	140.380	146.720	67.930	5%	-54%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	6.022	6.355	1.982	6%	-69%
	Ημεδαποί	42.364	35.720	14.069	-16%	-61%
Σύνολο Χώρας	Αλλοδαποί	17.684.462	26.397.106	10.678.119	49%	-60%
	Ημεδαποί	6.613.860	5.880.459	3.586.167	-11%	-39%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Η πλειοψηφία των διανυκτερεύσεων την περίοδο 2015-2021 έγινε από αλλοδαπούς με αυξητική τάση (από 73% το 2015 σε 75% το 2021) ενώ αντίθετα το μερίδιο των ημεδαπών μειώθηκε την ίδια περίοδο (από 27% το 2015 σε 25% το 2021).

Διάγραμμα 81: Εξέλιξη των διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015, 2019 και 2021

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019, κατέγραψε αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +76% (από 3,2 εκατ. το 2015 σε 5,6 εκατ. το 2019). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +78% (από 3,0 εκατ. το 2015 σε 5,3 εκατ. το 2019) και οι ημεδαποί αύξηση κατά +54% (από 220 χιλ. το 2015 σε 339 χιλ. το 2019). Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -55% (από 5,6 εκατ. το 2019 σε 2,5 εκατ. το 2021). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν μείωση κατά -56% (από 5,3 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021) και οι ημεδαποί μείωση κατά -43% (από 339 χιλ. το 2019 σε 194 χιλ. το 2021). Το 2021, η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 18% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.5.3 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψε μείωση κατά -6% (από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σημείωσε μείωση κατά -10% (από 5,8 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019) και των ημεδαπών μείωση κατά -10% (από 4,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2015-2019, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+13%, από 6,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 7,5 διανυκτερεύσεις το 2019), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+23%, από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019), Ηπείρου (+11%, από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,7 διανυκτερεύσεις το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (+49%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κρήτης (-17%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019), Βορείου Αιγαίου (-19%, από 7,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019), Κεντρικής Μακεδονίας (-15%, από 6,3 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019), Θεσσαλίας (-5%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019), Νοτίου Αιγαίου (-2%, από 4,5 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019), Πελοποννήσου (-24%, από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019), Αττικής (-13%, από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019), Δυτικής Μακεδονίας (-24%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,0 διανυκτερεύσεις το 2019) και Δυτικής Ελλάδας (-27%, από 4,5 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019).

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε μείωση κατά -6% (από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,6 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -2% (από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και των ημεδαπών μείωση κατά -7% (από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2021, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-12%, από 7,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,6 διανυκτερεύσεις το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-14%, από 5,2

διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2021), Ηπείρου (-9%, από 4,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-4%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,8 διανυκτερεύσεις το 2021), Θεσσαλίας (-10%, από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-16%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2021), Πελοποννήσου (-3%, από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021) και Δυτικής Ελλάδας (-27%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,4 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (+19%, από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2021), Βορείου Αιγαίου (+5%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,0 διανυκτερεύσεις το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+4%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2021), Αττικής (+4%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+24%, από 2,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,5 διανυκτερεύσεις το 2021) αύξηση.

Πίνακας 74: Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια		2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	6,7	7,5	6,6	13%	-12%
	Ημεδαποί	6,3	6,9	6,8	8%	-1%
Κρήτης	Αλλοδαποί	6,5	5,2	6,5	-21%	26%
	Ημεδαποί	3,4	4,2	3,3	25%	-20%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	7,1	6,1	7,7	-14%	25%
	Ημεδαποί	5,8	4,8	4,5	-16%	-7%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	6,7	5,6	6,2	-18%	11%
	Ημεδαποί	4,3	3,6	3,4	-17%	-4%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	4,9	5,4	4,7	10%	-14%
	Ημεδαποί	2,4	3,9	3,8	64%	-2%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	5,6	5,4	5,8	-3%	7%
	Ημεδαποί	2,7	3,0	3,3	12%	9%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	3,1	6,6	5,1	111%	-22%
	Ημεδαποί	2,6	3,1	3,6	19%	16%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	5,2	4,8	4,3	-8%	-10%
	Ημεδαποί	3,5	3,4	3,4	-5%	2%
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	4,3	4,5	3,8	4%	-16%
	Ημεδαποί	4,8	4,3	3,6	-10%	-16%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	3,9	3,0	3,1	-23%	4%
	Ημεδαποί	3,5	2,5	2,4	-27%	-3%
Αττικής	Αλλοδαποί	3,6	2,9	2,8	-20%	-4%
	Ημεδαποί	2,5	2,3	2,6	-9%	11%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	2,1	1,8	1,9	-17%	6%
	Ημεδαποί	2,7	2,0	2,6	-25%	27%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	4,7	3,5	2,0	-25%	-42%
	Ημεδαποί	4,5	3,2	2,5	-28%	-21%
Σύνολο Χώρας	Αλλοδαποί	5,8	5,2	5,2	-10%	-2%
	Ημεδαποί	4,0	3,6	3,4	-10%	-7%
Σύνολο Χώρας		5,2	4,8	4,6	-6%	-6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Ενεργειακή INSET Intelligence

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019, κατέγραψε μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -17% (από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν μείωση κατά -21% (από 6,5 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019) και οι ημεδαποί αύξηση κατά +25% (από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019). Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε αύξηση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +19% (από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +26% (από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,5 διανυκτερεύσεις το 2021) και οι ημεδαποί μείωση κατά -20% (από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2021).

5.6 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ-ΜΕΣΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΕ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2015-2021

5.6.1 Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +39% (από 342 χιλ. το 2015 σε 476 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση: Κεντρική Μακεδονία (+38%, από 98 χιλ. το 2015 σε 135 χιλ. το 2019), Πελοπόννησο (+37%, από 65 χιλ. το 2015 σε 88 χιλ. το 2019), Νότιο Αιγαίο (+37%, από 42 χιλ. το 2015 σε 58 χιλ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+58%, από 22 χιλ. το 2015 σε 34 χιλ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+39%, από 23 χιλ. το 2015 σε 32 χιλ. το 2019), Θεσσαλία (+50%, από 19 χιλ. το 2015 σε 29 χιλ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+62%, από 16 χιλ. το 2015 σε 26 χιλ. το 2019), Ήπειρο (+87%, από 12 χιλ. το 2015 σε 22 χιλ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+5%, από 21 χιλ. το 2015 σε 22 χιλ. το 2019), Κρήτη (+17%, από 12 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019), Αττική (+8%, από 13 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019) και Βόρειο Αιγαίο (από 0 αφίξεις το 2015 σε 791 αφίξεις το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι αφίξεις σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσαν μείωση κατά -40% (από 476 χιλ. το 2019 σε 286 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-18%, από 135 χιλ. το 2019 σε 112 χιλ. το 2021), Πελοπόννησο (-35%, από 88 χιλ. το 2019 σε 57 χιλ. το 2021), Νότιο Αιγαίο (-63%, από 58 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021), Θεσσαλία (-32%, από 29 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-52%, από 32 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-43%, από 26 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-40%, από 22 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-68%, από 34 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-52%, από 22 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021), Κρήτη (-51%, από 14 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021), Αττική (-71%, από 14 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021) και Βόρειο Αιγαίο (-100%, από 791 αφίξεις το 2019 σε 0 αφίξεις το 2021).

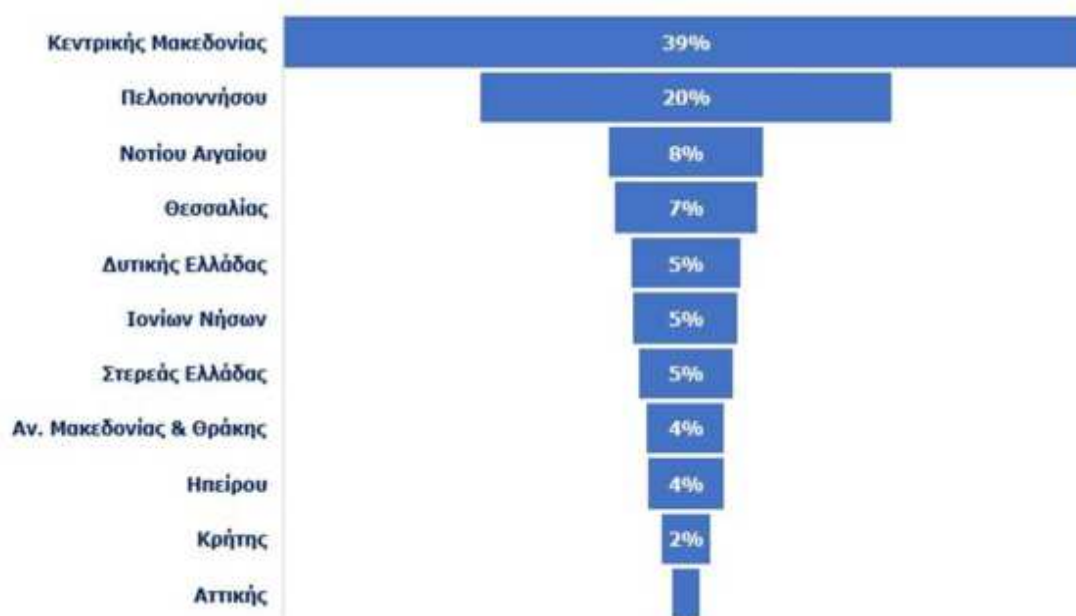
Πίνακας 75: Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015- 2019	%Δ 2019- 2021
Κεντρικής Μακεδονίας	98.068	135.377	111.571	38%	-18%
Πελοποννήσου	64.631	88.410	57.308	37%	-35%
Νοτίου Αιγαίου	42.401	58.152	21.633	37%	-63%
Θεσσαλίας	19.477	29.276	20.032	50%	-32%
Δυτικής Ελλάδας	23.165	32.208	15.414	39%	-52%
Ιονίων Νήσων	15.784	25.622	14.674	62%	-43%
Στερεάς Ελλάδας	20.644	21.616	13.047	5%	-40%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	21.506	34.058	10.900	58%	-68%
Ηπείρου	11.761	22.027	10.570	87%	-52%
Κρήτης	12.312	14.345	6.998	17%	-51%
Αττικής	12.729	13.786	3.962	8%	-71%
Βορείου Αιγαίου	0	791	0		-100%
Ελλάδα	342.478	475.668	286.109	39%	-40%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα κάμπινγκ των Περιφερειών της Κεντρικής Μακεδονίας (39%) και της Πελοποννήσου (20%). Δηλαδή οι δύο αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2021 το 59% των συνολικών αφίξεων σε κάμπινγκ.

Διάγραμμα 82: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, 2021

5.6.2 Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση αφίξεων σε κάμπινγκ κατά +17% (από 12 χιλ. το 2015 σε 14 χιλ. το 2019). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +10% (από 10 χιλ. το 2015 σε 11 χιλ. το 2019) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +45% (από 2 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν θετική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Ηρακλείου (-25%, από 4 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Χανίων (+65%, από 3 χιλ. το 2015 σε 5 χιλ. το 2019), Λασιθίου (+50%, από 2 χιλ. το 2015 σε 3 χιλ. το 2019) και Ρεθύμνης (+2%, από 4 χιλ. το 2015 σε 4 χιλ. το 2019). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (77% έναντι 23%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2021 το 2% των συνολικών αφίξεων σε κάμπινγκ, σημειώνοντας μείωση κατά -51% σε σύγκριση με το 2019 (από 14 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -65% (από 11 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -5% (από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+0,4%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Χανίων (-48%, από 5 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), Ρεθύμνης (-68%, από 4 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2021) και Ηρακλείου (-78%, από 3 χιλ. το 2019 σε 580 αφίξεις το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (55% έναντι 45%).

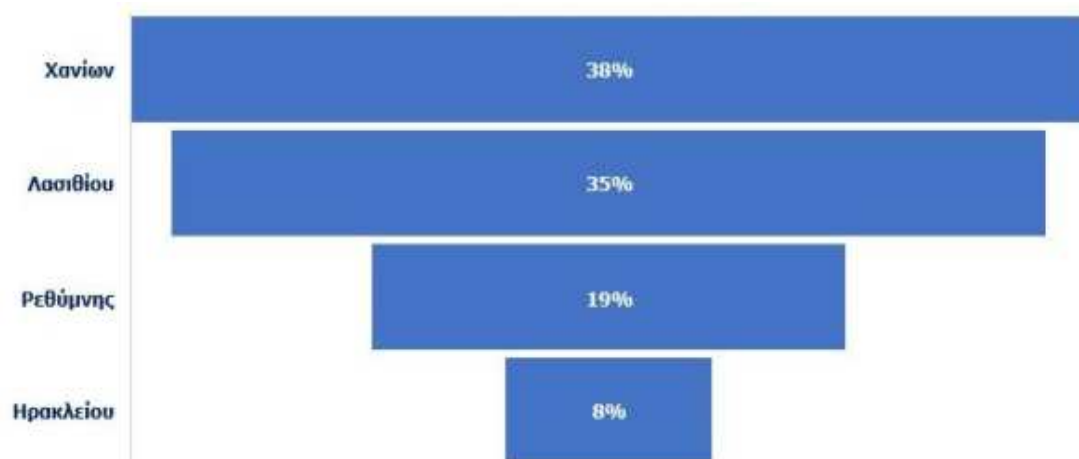
Πίνακας 76: Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα		2015	2019	2021	%Δ 2015- 2019	%Δ 2019- 2021
Χανίων	Αλλοδαποί	2.507	4.395	1.943	75%	-56%
	Ημεδαποί	590	726	721	23%	-1%
Λασιθίου	Αλλοδαποί	1.210	1.160	827	-4%	-29%
	Ημεδαποί	408	1.266	1.608	210%	27%
Ρεθύμνης	Αλλοδαποί	3.504	3.235	660	-8%	-80%
	Ημεδαποί	580	914	659	58%	-28%
Ηρακλείου	Αλλοδαποί	2.832	2.287	448	-19%	-80%
	Ημεδαποί	681	362	132	-47%	-64%
Σύνολο	Αλλοδαποί	10.053	11.077	3.878	10%	-65%
	Ημεδαποί	2.259	3.268	3.120	45%	-5%
Σύνολο Περιφέρειας		12.312	14.345	6.998	17%	-51%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, η Ενότητα Χανίων καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο με 38% και ακολουθούν οι Ενότητες Λασιθίου (35%), Ρεθύμνης (19%) και Ηρακλείου (8%).

Διάγραμμα 83: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

5.6.3 Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψαν αύξηση κατά +35% (από 1,6 εκατ. το 2015 σε 2,1 εκατ. το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής (-18%, από 38 χιλ. το 2015 σε 31 χιλ. το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κεντρική Μακεδονία (+35%, από 640 χιλ. το 2015 σε 865 χιλ. το 2019), Πελοπόννησο (+25%, από 261 χιλ. το 2015 σε 327 χιλ. το 2019), Νότιο Αιγαίο (+39%, από 139 χιλ. το 2015 σε 193 χιλ. το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+54%, από 107 χιλ. το 2015 σε 165 χιλ. το 2019), Ιόνια Νησιά (+67%, από 76 χιλ. το 2015 σε 127 χιλ. το 2019), Δυτική Ελλάδα (+22%, από 89 χιλ. το 2015 σε 108 χιλ. το 2019), Θεσσαλία (+86%, από 55 χιλ. το 2015 σε 101 χιλ. το 2019), Ήπειρο (+48%, από 51 χιλ. το 2015 σε 75 χιλ. το 2019), Στερεά Ελλάδα (+15%, από 62 χιλ. το 2015 σε 71 χιλ. το 2019), Κρήτη (+1%, από 44 χιλ. το 2015 σε 44 χιλ. το 2019) και Βόρειο Αιγαίο (από 0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2 χιλ. το 2019).

Την περίοδο 2019-2021, οι διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσαν μείωση κατά -39% (από 2,1 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-29%, από 865 χιλ. το 2019 σε 616 χιλ. το 2021), Πελοπόννησο (-30%, από 327 χιλ. το 2019 σε 228 χιλ. το 2021), Νότιο Αιγαίο (-61%, από 193 χιλ. το 2019 σε 75 χιλ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-43%, από 127 χιλ. το 2019 σε 73 χιλ. το 2021), Θεσσαλία (-34%, από 101 χιλ. το 2019 σε 67 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-64%, από 165 χιλ. το 2019 σε 59 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-40%, από 75 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-59%, από 108 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-43%, από 71 χιλ. το 2019 σε 40 χιλ. το 2021), Κρήτη (-50%, από 44 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021), Αττική (-73%, από 31 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021) και Βόρειο Αιγαίο (-100%, από 2 χιλ. το 2019 σε 0 διανυκτερεύσεις το 2021).

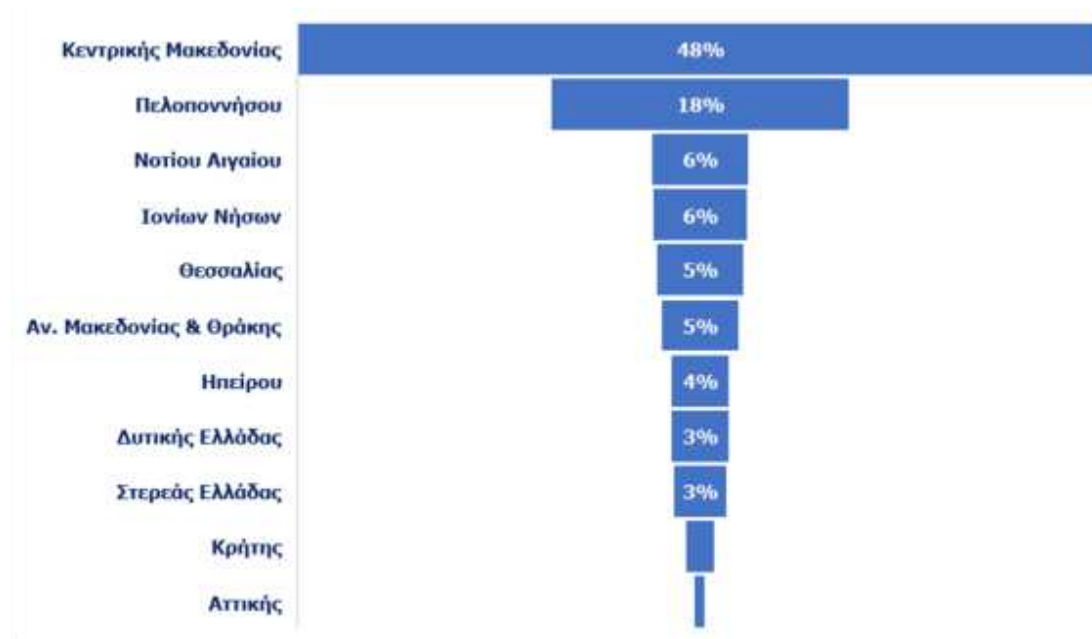
Πίνακας 77: Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Κεντρικής Μακεδονίας	639.861	864.520	615.988	35%	-29%
Πελοποννήσου	260.827	327.337	227.824	25%	-30%
Νοτίου Αιγαίου	138.946	192.891	74.705	39%	-61%
Ιονίων Νήσων	76.471	127.343	72.794	67%	-43%
Θεσσαλίας	54.501	101.474	66.702	86%	-34%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	106.785	164.664	59.121	54%	-64%
Ηπείρου	50.850	75.119	45.357	48%	-40%
Δυτικής Ελλάδας	88.571	108.484	44.643	22%	-59%
Στερεάς Ελλάδας	61.701	70.681	40.173	15%	-43%
Κρήτης	43.984	44.344	22.240	1%	-50%
Αττικής	37.732	31.049	8.336	-18%	-73%
Βορείου Αιγαίου	0	2.017	0		-100%
Ελλάδα	1.560.229	2.109.923	1.277.883	35%	-39%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα κάμπινγκ των Περιφερειών της Κεντρικής Μακεδονίας (48%) και της Πελοποννήσου (18%). Δηλαδή οι 2 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2021 το 66% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της χώρας.

Διάγραμμα 84: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, 2021

5.6.4 Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσε αύξηση διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ κατά +1% (από 44 χιλ. το 2015 σε 44 χιλ. το 2019). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -3% (από 35 χιλ. το 2015 σε 34 χιλ. το 2019) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +15% (από 9 χιλ. το 2015 σε 11 χιλ. το 2019). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Ενότητες Ρεθύμνης (-10%, από 17 χιλ. το 2015 σε 15 χιλ. το 2019) και Ηρακλείου (-51%, από 12 χιλ. το 2015 σε 6 χιλ. το 2019) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Ενότητες Χανίων (+50%, από 10 χιλ. το 2015 σε 15 χιλ. το 2019) και Λασιθίου (+66%, από 5 χιλ. το 2015 σε 9 χιλ. το 2019) αύξηση. Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2019 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (76% έναντι 24%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2021 το 2% των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ, σημειώνοντας μείωση κατά -50% σε σύγκριση με το 2019 (από 44 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -66% (από 34 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +1% (από 11 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Χανίων (-37%, από 15 χιλ. το 2019 σε 9 χιλ. το 2021), Λασιθίου (-18%, από 9 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021), Ρεθύμνης (-68%, από 15 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2021) και Ηρακλείου (-79%, από 6 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (52% έναντι 48%).

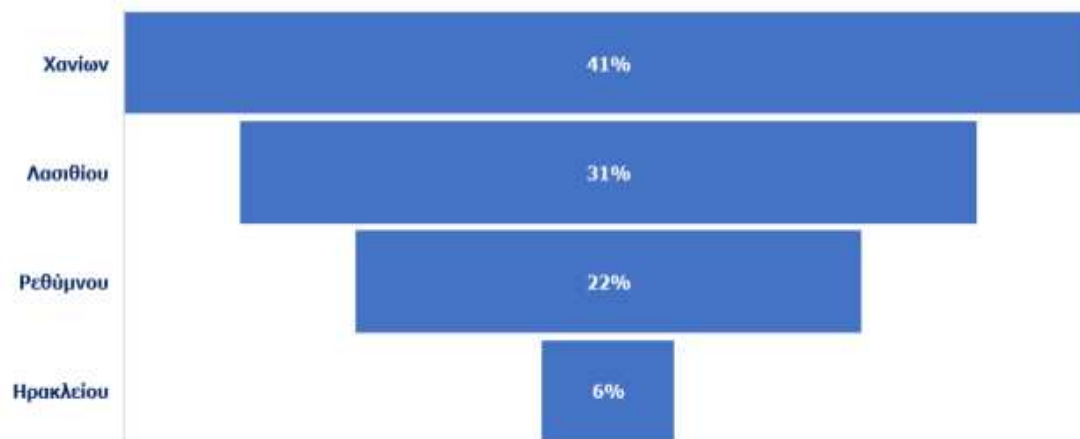
Πίνακας 78: Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα		2015	2019	2021	%Δ 2015-2019	%Δ 2019-2021
Χανίων	Αλλοδαποί	8.165	12.740	5.792	56%	-55%
	Ημεδαποί	1.587	1.876	3.387	18%	81%
Λασιθίου	Αλλοδαποί	3.903	3.978	2.635	2%	-34%
	Ημεδαποί	1.250	4.555	4.353	264%	-4%
Ρεθύμνης	Αλλοδαποί	14.616	11.677	2.284	-20%	-80%
	Ημεδαποί	2.031	3.374	2.521	66%	-25%
Ηρακλείου	Αλλοδαποί	8.149	5.389	850	-34%	-84%
	Ημεδαποί	4.283	755	418	-82%	-45%
Σύνολο	Αλλοδαποί	34.833	33.784	11.561	-3%	-66%
	Ημεδαποί	9.151	10.560	10.679	15%	1%
Σύνολο Περιφέρειας		43.984	44.344	22.240	1%	-50%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, η Ενότητα Χανίων καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο με 41% και ακολουθούν οι Ενότητες Λασιθίου (31%), Ρεθύμνου (22%) και Ηρακλείου (6%).

Διάγραμμα 85: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2021

5.6.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2015-2019 κατέγραψε μείωση κατά -3% (από 4,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν μείωση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+3%, από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019), Νοτίου Αιγαίου (+1%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019), Θεσσαλίας (+24%, από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019) και Στερεάς Ελλάδας (+9%, από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κεντρική Μακεδονία (-2%, από 6,5 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 6,4 διανυκτερεύσεις το 2019), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-3%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019), Ήπειρο (-21%, από 4,3 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019), Πελοπόννησο (-8%, από 4,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2019), Κρήτη (-13%, από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019), Δυτική Ελλάδα (-12%, από 3,8 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019) και Αττική (-24%, από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019). Στο Βόρειο Αιγαίο δεν καταγράφηκε κίνηση στα κάμπινγκ το 2015 ενώ το 2019 η Μέση Διάρκεια Παραμονής ήταν 2,5 διανυκτερεύσεις.

Την περίοδο 2019-2021, η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσε αύξηση κατά +1% (από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,5 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-14%, από 6,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2021), Ιονίων Νήσων (-0,2%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2021), Θεσσαλίας (-4%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-6%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,1 διανυκτερεύσεις το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-14%, από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,9 διανυκτερεύσεις το 2021), Αττικής (-7%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-100%, από 2,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 0 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής στα κάμπινγκ ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+12%, από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,4 διανυκτερεύσεις το 2021), Ηπείρου (+26%, από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Πελοποννήσου (+7%, από 3,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,0 διανυκτερεύσεις το 2021), Νοτίου Αιγαίου (+4%, από 3,3

διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2021) και Κρήτης (+3%, από 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2021) αύξηση.

Πίνακας 79: Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2015-2021

Περιφέρεια	2015	2019	2021	%Δ 2015- 2019	%Δ 2019- 2021
Κεντρικής Μακεδονίας	6,5	6,4	5,5	-2%	-14%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	5,0	4,8	5,4	-3%	12%
Ιονίων Νήσων	4,8	5,0	5,0	3%	0%
Ηπείρου	4,3	3,4	4,3	-21%	26%
Πελοποννήσου	4,0	3,7	4,0	-8%	7%
Νοτίου Αιγαίου	3,3	3,3	3,5	1%	4%
Θεσσαλίας	2,8	3,5	3,3	24%	-4%
Κρήτης	3,6	3,1	3,2	-13%	3%
Στερεάς Ελλάδας	3,0	3,3	3,1	9%	-6%
Δυτικής Ελλάδας	3,8	3,4	2,9	-12%	-14%
Αττικής	3,0	2,3	2,1	-24%	-7%
Βορείου Αιγαίου		2,5			-100%
Ελλάδα	4,6	4,4	4,5	-3%	1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

5.6.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2015-2019 σημείωσε μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην επικράτεια της κατά -13% (από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσε μείωση κατά -12% (από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -20% (από 4,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2019). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+10%, από 3,2 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ρεθύμνου (-11%, από 4,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019), Χανίων (-9%, από 3,1 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,9 διανυκτερεύσεις το 2019) και Ηρακλείου (-34%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2015 σε 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019).

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 σημείωσε αύξηση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής στα κάμπινγκ της επικράτειας της κατά +3% (από 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2021). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σημείωσε μείωση κατά -2% (από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,0 διανυκτερεύσεις το 2021) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +6% (από 3,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Ενότητες Ρεθύμνου (+0,4%, από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,6 διανυκτερεύσεις το 2021) και Χανίων (+21%, από 2,9 διανυκτερεύσεις σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν αύξηση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ενώ αντίθετα οι Ενότητες Λασιθίου (-18%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,9 διανυκτερεύσεις το 2021) και Ηρακλείου (-6%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,2 διανυκτερεύσεις το 2021) μείωση.

Πίνακας 80: Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2021

Ενότητα		2015	2019	2021	%Δ 2015- 2019	%Δ 2019- 2021
Ρεθύμνης	Αλλοδαποί	4,2	3,6	3,5	-13%	-4%
	Ημεδαποί	3,5	3,7	3,8	5%	4%
Χανίων	Αλλοδαποί	3,3	2,9	3,0	-11%	3%
	Ημεδαποί	2,7	2,6	4,7	-4%	82%
Λασιθίου	Αλλοδαποί	3,2	3,4	3,2	6%	-7%
	Ημεδαποί	3,1	3,6	2,7	17%	-25%
Ηρακλείου	Αλλοδαποί	2,9	2,4	1,9	-18%	-19%
	Ημεδαποί	6,3	2,1	3,2	-67%	52%
Σύνολο	Αλλοδαποί	3,5	3,0	3,0	-12%	-2%
	Ημεδαποί	4,1	3,2	3,4	-20%	6%
Σύνολο Περιφέρειας		3,6	3,1	3,2	-13%	3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

6.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2019

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης βασίζεται σε στοιχεία ισολογισμών 2.333 εταιρειών, για τις οποίες βρέθηκε ισολογισμός για το 2019, οι οποίες ταυτοποιήθηκαν με τα 2.479 ξενοδοχεία¹³ τα οποία τους ανήκουν και τα οποία διαθέτουν 172.349 δωμάτια στις κατηγορίες 2*, 3*, 4* και 5*. Με τον τρόπο αυτό κατέστη δυνατό να αναλυθούν όχι μόνο χρηματοοικονομικοί αλλά και λειτουργικοί δείκτες ανά κατηγορία και ανά προορισμό¹⁴.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 50% των μονάδων και το 56% των δωματίων των 5* ξενοδοχείων, το 37% των μονάδων και το 47% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 29% των μονάδων και το 40% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 21% των μονάδων και το 27% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

Για τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας για τα ξενοδοχεία 5* και Δυτικής Μακεδονίας για τα ξενοδοχεία 4*, δεν υπήρχε επαρκές δείγμα για την ανάλυση των ισολογισμών των ξενοδοχείων που ευρίσκονται σε αυτές. Στις περιπτώσεις αυτές προβήκαμε μόνο σε εκτίμηση του Κύκλου Εργασιών τους, ενώ τα μεγέθη ΚΠΦΤΑ¹⁵, ΚΠΦ¹⁶, Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια δεν εκτιμήθηκαν. Εκτιμούμε όμως ότι λόγω του μικρού αριθμού δωματίων στις εν λόγω Περιφέρειες, η παράλειψή τους δεν αλλοιώνει ουσιαστικά την εκτίμηση των συνολικών μεγεθών που προαναφέρθηκαν, ανά κατηγορία.

¹³ Λόγω μη δημοσίευσης πλέον των στοιχείων του ΜΗΤΕ, η ταυτοποίηση των ξενοδοχείων έγινε αποκλειστικά και μόνο από την βάση του ΞΕΕ, ενώ την προηγούμενη χρονιά (2018) στα στοιχεία συμπεριλαμβάνονταν και τα στοιχεία του ΜΗΤΕ.

¹⁴ Για αναλυτική μεθοδολογία βλ. σελ. 8 και 9 [αντίστοιχης μελέτης με στοιχεία 2015](#).

¹⁵ Κέρδη Προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.

¹⁶ Κέρδη Προ Φόρων

6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα

Πίνακας 81: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2019

Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2019				
Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Δωμάτια	89.680	120.542	100.622	97.431
Κύκλος Εργασιών	3.262.069.431	2.190.935.667	1.004.047.195	643.495.812
ΚΠΦΤΑ	860.061.739	504.952.894	203.829.326	126.035.652
ως % του Κύκλου Εργασιών	26%	23%	20%	20%
ΚΠΦ	-22.888.646	170.938.533	63.408.779	32.535.258
ως % του Κύκλου Εργασιών	-1%	8%	6%	5%
Καθαρά Πάγια	2.201.335.531	1.018.595.403	358.973.582	157.788.663
Ίδια Κεφάλαια	5.993.544.916	3.815.983.412	2.136.588.898	1.761.742.699
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	5.551.773.761	1.593.275.697	634.837.964	288.649.974
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	0,9	0,4	0,3	0,2
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	6,5	3,2	3,1	2,3

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2019:

- Υπάρχει μια αρκετά ισομερής κατανομή δωματίων στα ξενοδοχεία 5*, 4*, 3* και 2*
- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2*, 3*, 4* και 5* υπερβαίνει τα € 7,0 δισ. αθροιστικά ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια υπερβαίνουν τα € 13,7 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 8,0 δισ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 3,7 δισ. περίπου.
- Αν και τα ξενοδοχεία 5* έχουν μικρότερο συνολικό αριθμό δωματίων από τα ξενοδοχεία 2*, 3* και 4*, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη οικονομική σημασία με όρους Κύκλου Εργασιών, Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ), Επενδεδυμένων Παγίων και Επενδεδυμένων Κεφαλαίων, τόσο Ιδίων όσο και Δανείων.
- Τα 5* ξενοδοχεία, έχουν επίσης καλύτερο δείκτη κερδοφορίας ΚΠΦΤΑ ενώ τα ΚΠΦ είναι αρνητικά, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες κατηγορίες. Συγκεκριμένα, ο δείκτης κερδοφορίας ΚΠΦΤΑ για τα 5* ξενοδοχεία κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός ενώ ο δείκτης ΚΠΦ είναι αρνητικός ενώ για τις υπόλοιπες κατηγορίες 4*, 3* και 2* οι δείκτες ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ κρίνονται ως ικανοποιητικοί, με εξαίρεση τα ΚΠΦ για τα 2* που κρίνεται ως χαμηλός.
- Τέλος, η χρηματοοικονομική επάρκεια (βάσει των δεικτών Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως υγιής για τις κατηγορίες 2*, 3* και 4* ενώ για την κατηγορία 5* αυτό ισχύει μόνο για τον πρώτο δείκτη (Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια

Κεφάλαια), ενώ ο δεύτερος δείκτης (Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως υψηλός.

Πίνακας 82: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Ελλάδα, 2019

Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Ελλάδα, 2019				
Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	36.375	18.176	9.978	6.605
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	24.547	8.450	3.568	1.619
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	66.833	31.657	21.234	18.082
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	61.906	13.218	6.309	2.963

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 82, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι ενώ ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* είναι περίπου διπλάσιος από αυτόν των 4* (που με τη σειρά τους είναι περίπου διπλάσιος αυτού των 3* και περίπου τριπλάσιος αυτού των 2*), τα επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο είναι υπερδιπλάσια στα ξενοδοχεία 5* σε σχέση με τα αντίστοιχα 4*. Δηλαδή η απόδοση, με όρους Κύκλου Εργασιών ανά Δωμάτιο σε σχέση με τα επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* υπολείπεται αυτής των ξενοδοχείων 4*. Η εικόνα αυτή συνάδει και με την εικόνα στους δείκτες χρηματοοικονομικής επάρκειας του Πίνακα 81.

6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης στην Περιφέρεια Κρήτης βασίζεται στην ταυτοποίηση 541 ξενοδοχείων τα οποία διαθέτουν 41.452 δωμάτια στις κατηγορίες 5*, 4*, 3* και 2*.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 41% των μονάδων και το 45% των δωματίων των 5* ξενοδοχείων, το 40% των μονάδων και το 49% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 35% των μονάδων και το 45% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 37% των μονάδων και το 40% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

Πίνακας 83: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019

Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019				
Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Δωμάτια	23.027	31.936	17.395	19.461
Κύκλος Εργασιών	716.214.553	550.817.648	185.853.081	124.667.066
ΚΠΦΤΑ	217.570.831	131.462.737	39.156.788	22.734.536
ως % του Κύκλου Εργασιών	30%	24%	21%	18%
ΚΠΦ	69.394.903	47.789.236	13.753.432	131.497
ως % του Κύκλου Εργασιών	10%	9%	7%	0,1%
Καθαρά Πάγια	517.702.121	295.649.210	69.498.901	41.330.314
Ίδια Κεφάλαια	1.254.669.619	872.418.601	355.829.423	342.499.034
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	1.174.724.449	470.337.226	92.836.465	68.971.136
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	0,9	0,5	0,3	0,2
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	5,4	3,6	2,4	3,0

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2019:

- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2*, 3*, 4* και 5* ανέρχεται σε € 1,6 δισ. περίπου ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια είναι περίπου € 2,8 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός περίπου € 1,8 δισ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 924 εκατ. περίπου.
- Τα ξενοδοχεία 5* έχουν σημαντικά μεγαλύτερο Κύκλο Εργασιών, Κερδοφορία (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ), Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια σε σύγκριση με τις υπόλοιπες κατηγορίες ξενοδοχείων.

- Έχουν επίσης καλύτερους δείκτες κερδοφορίας τόσο σε επίπεδο ΚΠΦΤΑ όσο και σε επίπεδο ΚΠΦ. Ο δείκτης ΚΠΦΤΑ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών των 5* ξενοδοχείων κρίνεται ως πολύ ικανοποιητικός, των 4* και 3* ως ικανοποιητικός ενώ των 2* ως χαμηλός. Παράλληλα, ο δείκτης ΚΠΦ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών των ξενοδοχείων 5*, 4* και 3* κρίνεται ως ικανοποιητικός και των 2* ως χαμηλός.
- Τέλος, οι δείκτες Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ κρίνονται ως υγιείς σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων, με εξαίρεση τον δείκτη Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ για τα 5* ξενοδοχεία που κρίνεται ως υψηλός.

Πίνακας 84: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019

Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019				
Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	31.103	17.248	10.684	6.406
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	22.482	9.258	3.995	2.124
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	54.487	27.318	20.456	17.599
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	51.015	14.727	5.337	3.544

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETI Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 84, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Συγκριτικά με τους αντίστοιχους δείκτες για το σύνολο της χώρας για τις κατηγορίες 2*, 3*, 4* και 5* (βλ. Πίνακα 82) παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Κρήτης:

- τα 5* ξενοδοχεία έχουν χαμηλότερες τιμές σε όλους τους δείκτες,
- τα 4* έχουν χαμηλότερες τιμές στον Κύκλο Εργασιών ανά Δωμάτιο και στα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτια και υψηλότερες τιμές στα Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο και στα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο,
- τα 3* έχουν υψηλότερες τιμές στον Κύκλο Εργασιών ανά Δωμάτιο και στα Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο και χαμηλότερες τιμές στα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο και στα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο και
- τα 2* ξενοδοχεία έχουν χαμηλότερες τιμές στον Κύκλο Εργασιών ανά Δωμάτιο και στα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο και υψηλότερες τιμές στα Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο και στα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο.

6.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2019-2021

Ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) πελατών ξενοδοχείων υπολογίζεται από την ReviewPro, εταιρεία που ειδικεύεται στην μέτρηση της online φήμης των ξενοδοχείων. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται για κάθε ξενοδοχείο, μέσω ανάλυσης των μεταβλητών που συνδέονται με τις αναρτήσεις σχολίων πελατών σε εκατοντάδες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, ιστοσελίδες σχολιασμού ξενοδοχείων και ιστοσελίδες OTAs (online travel agents – διαδικτυακά ταξιδιωτικά γραφεία). Επίσης, λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τις ημερήσιες κριτικές αλλά και τα ιστορικά δεδομένα των τελευταίων 365 ημερών δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στις πιο πρόσφατες κριτικές. Δείκτες άνω του 80% υποδηλώνουν θετική εμπειρία. Ο δείκτης είναι ποιοτικός και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της εξέλιξης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Για τον υπολογισμό έχουν αναλυθεί τα στοιχεία 1.096 ξενοδοχείων από την Ελλάδα, διαφόρων κατηγοριών και από διαφορετικές περιοχές της χώρας. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται για το 2021 βασίζονται σε 260.429 αξιολογήσεις από πελάτες ελληνικών ξενοδοχείων. Συνεπώς, ο δείκτης GRI αποτυπώνει το ανταγωνιστικό επίπεδο του ελληνικού ξενοδοχειακού προϊόντος.

6.2.1 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Πίνακας 85: Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-21

Δείκτες Ποιότητας των Ξενοδοχείων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019-21		
Περιφέρεια	2019	2021
Ήπειρος	91,0%	90,8%
Κυκλάδες	90,5%	90,7%
Βόρειο Αιγαίο	87,1%	89,0%
Κεν. Μακεδονία	86,9%	87,8%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	86,7%	87,8%
Δωδεκάνησα	86,4%	87,6%
Κρήτη	87,1%	87,1%
Στερεά Ελλάδα	85,8%	86,8%
Θεσσαλία	87,0%	86,7%
Πελοπόννησος	86,2%	86,7%
Ιόνια Νησιά	85,3%	86,0%
Αττική	85,9%	85,8%
Δυτική Μακεδονία	Μ.Δ.	85,4%
GRI	87,1%	87,6%

Πηγή: Review Pro - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στον Πίνακα 85 καταγράφεται ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) των πελατών ξενοδοχείων τόσο στο σύνολο της χώρας όσο και ανά Περιφέρεια (με εξαίρεση την Δυτική Ελλάδα) και ανά κατηγορία αστεριού (με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας και Δυτικής Ελλάδας). Από τα στοιχεία, παρατηρούμε ότι οι πελάτες που επέλεξαν για την διαμονή τους ξενοδοχεία έμειναν ικανοποιημένοι από τις

παρεχόμενες υπηρεσίες τους τόσο στο σύνολο της χώρας όσο και στις επιμέρους Περιφέρειες.

Συγκεκριμένα, το επίπεδο ικανοποίησης των πελατών ξενοδοχείων στο σύνολο της Ελλάδας, σημείωσε βελτίωση την περίοδο 2019-2021 (από 87,1% το 2019 σε 87,6% το 2021). Επιμέρους όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν βελτίωση του επιπέδου ικανοποίησης των πελατών ξενοδοχείων τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ηπείρου (από 91,0% το 2019 σε 90,8% το 2021), Θεσσαλίας (από 87,0% το 2019 σε 86,7% το 2021) και Αττικής (από 85,9% το 2019 σε 85,8% το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες: Κυκλάδες (από 90,5% το 2019 σε 90,7% το 2021), Βόρειο Αιγαίο (από 87,1% το 2019 σε 89,0% το 2021), Κεντρική Μακεδονία (από 86,9% το 2019 σε 87,8% το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (από 86,7% το 2019 σε 87,8% το 2021), Δωδεκάνησα (από 86,4% το 2019 σε 87,6% το 2021), Κρήτη (από 87,1% το 2019 σε 87,1% το 2021), Στερεά Ελλάδα (από 85,8% το 2019 σε 86,8% το 2021), Πελοπόννησος (από 86,2% το 2019 σε 86,7% το 2021) και Ιόνια Νησιά (από 85,3% το 2019 σε 86,0% το 2021). Για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν διατίθενται στοιχεία για το 2019 ενώ για το 2021 το επίπεδο Ικανοποίησης των πελατών της ανήλθε στο 85,4% και ήταν το χαμηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με τις Περιφέρειες που διαθέτουμε στοιχεία. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι η Ήπειρος και οι Κυκλάδες

εμφάνισαν τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης ενώ η Αττική και τα Ιόνια Νησιά από τα χαμηλότερα.

6.2.2 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία αστεριού

Πίνακας 86: Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία αστεριού, 2019-21

Δείκτες Ποιότητας Ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία αστεριού, 2019-21		
	2019	2021
5*	89,5%	87,6%
4*	86,6%	86,5%
3*	86,8%	89,0%
1* - 2*	85,3%	85,1%
GRI	87,1%	87,1%

Πηγή: Review Pro - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) των πελατών ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης παρέμεινε αμετάβλητος την περίοδο 2019-2021 (87,1%). Η Περιφέρεια Κρήτης το 2021 σημείωσε το 7^ο υψηλότερο επίπεδο ικανοποίησης πελατών ξενοδοχείων.

Όλες οι επιμέρους κατηγορίες αστεριών στα ξενοδοχεία της Περιφέρειας Κρήτης, εμφάνισαν την περίοδο 2019-2021 επιδείνωση στο επίπεδο ικανοποίησης των πελατών τους, με εξαίρεση τα 3* (από 86,8% το 2019 σε 89,0% το 2021) ξενοδοχεία. Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες κατηγορίες: 5* (από 89,5% το 2019 σε 87,6% το 2021), 4* (από 86,6% το 2019 σε 86,5% το 2021) και 1*-2* (από 85,3% το 2019 σε 85,1% το 2021).

7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ενότητα περιλαμβάνει την συνοπτική καταγραφή επιλεγμένων **βασικών στρατηγικών κατευθύνσεων και προβλέψεων που έχουν άμεση σχέση με την τουριστική ανάπτυξη**, όπως έχουν θεσμοθετηθεί και προωθούνται στο πλαίσιο του **Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου (ΠΧΠ)** για την Περιφέρεια Κρήτης (βλ. [ΦΕΚ 260 ΑΑΠ/08.11.2017](#)).

Τα **ΠΧΠ** θεσμοθετούνται με Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από δημόσια διαβούλευση. **Αποτελούν τα βασικά εργαλεία άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού αλλά και αναπτυξιακής πολιτικής σε Περιφερειακό επίπεδο**, παρέχοντας κατευθύνσεις για την χωρική οργάνωση και την ανάπτυξη των Περιφερειών της Χώρας και δίνοντας στρατηγικές κατευθύνσεις στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού που έχουν ρυθμιστικό χαρακτήρα.

Στις επόμενες ενότητες περιγράφονται στρατηγικές κατευθύνσεις που έχουν σχέση με:

- **πρότυπα χωρικής οργάνωσης, αναπτυξιακούς πόλους και άξονες, κόμβους και πύλες μεταφορών** καθώς και με
- ειδικές **πρόνοιες και κατευθύνσεις** σε ότι αφορά στην **τουριστική ανάπτυξη ανά χωρική/ γεωγραφική ενότητες, θεματικές μορφές τουρισμού και ειδικές κατηγορίες του χώρου** (πχ. παράκτιος και νησιωτικός χώρος, ορεινός χώρος, κλπ.) καθώς και **όρους δόμησης** (πχ. αρτιότητες, επιτρεπόμενες χρήσεις, πυκνότητα κλινών).

Πρακτικά, οι πρόνοιες και οι κατευθύνσεις αυτές λαμβάνουν υπόψη μία σειρά επιτελικών σχεδίων και προγραμμάτων όπως Εθνικές Πολιτικές (πχ. Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης, ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων), τα οικεία Περιφερειακά και Τομεακά (πχ. υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη) Επιχειρησιακά Προγράμματα, αλλά και τις επηρεάζουν. Παράλληλα **έχουν άμεση και στενή σχέση τόσο με τον σχεδιασμό του χώρου ρυθμιστικού χαρακτήρα** (πχ. πολεοδομικά σχέδια) όσο και **με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων** (πχ. μέσω της διαδικασίας της χωροθέτησης και της περιβαλλοντικής αδειοδότησης) στους τομείς – μεταξύ άλλων – των μεταφορών, των υποδομών και του τουρισμού.

Σκοπός και στόχοι

Η προώθηση καινοτομικών πρωτοβουλιών στον τομέα του τουρισμού, μέσω πιλοτικών εγχειρημάτων, για τη μετάβαση προς έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο, οργανωμένο και πολυθεματικό τουρισμό, οικονομικά αποδοτικό.

Η αλλαγή του προτύπου κατανάλωσης του χώρου με περιορισμό της άμετρης κατανάλωσης γης που πραγματοποιείται εις βάρος γεωργικών και δασικών εκτάσεων και η προώθηση της συγκεντρωμένης ανάπτυξης των χρήσεων γης και των δραστηριοτήτων στον χώρο.

Η αλλαγή του προτύπου ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας με επιδίωξη αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων και, αναβάθμισης του δομημένου χώρου στην υπέρ-αναπτυγμένη βόρεια ακτή, και περιορισμό ανάπτυξης μορφών μαζικού και μονοθεματικού τουρισμού.

Χωροταξική ένταξη της Κρήτης στα ευρύτερα χωρικά σύνολα

Με την ολοκλήρωση των προγραμματισμένων αερολιμενικών υποδομών στον αερολιμένα Χανίων και με τη μεταφορά του αερολιμένα Ηρακλείου στο Καστέλι Πεδιάδος υποστηρίζονται οι στόχοι για την χρονική διεύρυνση, τον εμπλουτισμό και την ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, για την εξυπηρέτηση του ευρωπαϊκού και του διεθνούς τουρισμού.

Ανάπτυξη των δύο συνεργαζόμενων τομέων του τουρισμού και της γεωργίας, με κατάλληλα μέτρα χωροταξικής και περιβαλλοντικής πολιτικής, ανεξάρτητα από τις εξελίξεις στον ευρύτερο ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο και τις ρυθμίσεις στον τομέα των πολιτικών ανταγωνισμού και με την στήριξη της Αγροτοδιατροφικής Σύμπραξης Κρήτης. Δημιουργούνται πλέγματα και ανάπτυξη διασυνδέσεων μεταξύ επιλεγμένων κλάδων (αγροτοδιατροφικό, πολιτιστικό-τουριστικό, περιβαλλοντικό και σύμπλεγμα της γνώσης) και οργανώνονται διακρατικές επιχειρηματικές δράσεις για τη σύνδεση της παραγωγής, της τυποποίησης και της μεταποίησης γεωργο-περιβαλλοντικών προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας, του ποιοτικού τουρισμού και των αξιών του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Βασικοί άξονες και πόλοι ανάπτυξης

- από τον χερσαίο άξονα ανάπτυξης εθνικής και διαπεριφερειακής εμβέλειας (Καστέλι Κισσάμου-Σητεία),
- από τους επιδιωκόμενους να αναπτυχθούν χερσαίους άξονες διαπεριφερειακής εμβέλειας (Ηράκλειο – Άγιοι Δέκα - Ιεράπετρα - Παχιά Άμμος και Ρέθυμνο – Τυμπάκι -Άγιοι Δέκα),
- από τους υφιστάμενους θαλάσσιους άξονες σύνδεσης /'ανάπτυξης' με τον Πειραιά και την Αθήνα,
- από τους προτεινόμενους να ενισχυθούν θαλάσσιους άξονες σύνδεσης /'ανάπτυξης' με Καλαμάτα/Γύθειο, Θεσσαλονίκη, Ερμούπολη/ Μυτιλήνη/ Αλεξανδρούπολη και Ρόδο,
- από τις διεθνείς λιμενικές πύλες Ηρακλείου και Σούδας,
- την διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Ηρακλείου και την προτεινόμενη με μεταβατική διάταξη ως διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Χανίων, την αερολιμενική πύλη διαπεριφερειακής εμβέλειας Σητείας,
- τις προτεινόμενες με μεταβατική διάταξη διαπεριφερειακής εμβέλειας λιμενικές πύλες Καστέλι, Ρέθυμνο και Σητεία και τον εξειδικευμένο εμπορευματικό λιμένα στο Τυμπάκι

Ευρύτερες χωρικές ενότητες

Επιλέγονται ως πρότυπο εξέλιξης της τουριστικής δραστηριότητας οι ήπιες μορφές πολυθεματικού τουρισμού, εναλλακτικού και ποιοτικά αναβαθμισμένου τύπου στα ορεινά και ημιορεινά σύνολα ή μορφές τουρισμού ενταγμένες σε οργανωμένους υποδοχείς.

Στην υπέρ-αναπτυγμένη βόρεια ακτή επιδιώκεται η ανάληψη δράσεων αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων και αναβάθμισης του δομημένου χώρου και αποφεύγεται στο μέτρο του δυνατού η έγκριση νέων αιτημάτων για ανάπτυξη μορφών μονοθεματικού μαζικού τουρισμού.

Η ζήτηση για παραθεριστική κατοικία, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, οδηγείται με συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις μέσω και των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων προς το εσωτερικό, στους πολυπληθείς ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς.

Οριοθετούνται ζώνες τουριστικής ανάπτυξης ενώ οι κατευθύνσεις για τον λοιπό - εκτός των ως άνω οριζόμενων ζωνών - παράκτιο «εκτός σχεδίου» χώρο είναι η θεσμοθέτηση διατάξεων, από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού, ώστε να

περιορίζεται αποτελεσματικά η εκτός σχεδίου δόμηση για παραθεριστική κατοικία, με διοχέτευσή της κατά το δυνατόν στο δίκτυο των οικισμών.

Σημειακές παραγωγικές δραστηριότητες εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας

Δυνατότητες υποδοχής μεγάλων επενδύσεων βρίσκονται σε τρεις σημαντικές εκτάσεις του δημοσίου, οι οποίες ευρίσκονται εντός των ορίων της περιοχής των Καλλικράτειων Δήμων Ηρακλείου, Μαλεβιζίου, Χερσονήσου, έχουν δυνατότητα να υποδεχθούν παραγωγικές δραστηριότητες εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας στον τριτογενή τομέα: α) η περιοχή του νυν αεροδρομίου Νίκος Καζαντζάκης που θα είναι διαθέσιμη όταν μεταφερθεί στη νέα θέση και κλείσει το αεροδρόμιο, β), ο χώρος του Α/Σ Λινοπεραμάτων εφόσον υλοποιηθεί η προβλεπόμενη μετεγκατάσταση του στην Κορακιά, γ) η έκταση της πρώην Αμερικάνικης Βάσης στις Γούρνες.

Ως στρατηγική κατεύθυνση προτείνεται η απόδοσή τους σε χρήσεις συνεδριακών / ερευνητικών / πολυθεματικών κέντρων συνδυασμένων με ελεύθερους κοινόχρηστους χώρους και πολυθεματικά πάρκα αθλητικών δραστηριοτήτων και τουρισμού αναψυχής.

Περιορίζεται κατά το δυνατό η εγκατάσταση στην Κρήτη μεγάλων επενδύσεων μονοθεματικού τουρισμού, σύμφωνα με το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης, οι οποίες εφόσον εμπίπτουν εντός των περιοχών με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου ή και σε ζώνες τοπίου διεθνούς, εθνικής ή περιφερειακής σημασίας θα είναι ήπιου ή πρότυπου χαρακτήρα. Επιδιώκεται σταθερά η βελτίωση της απόδοσης του κλάδου και της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος στο πλαίσιο της ασκούμενης δημοσιονομικής πολιτικής καθώς και η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος ως προϋπόθεση για την επιβίωση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς του.

Πύλες του δικτύου μεταφορών

Το οδικό δίκτυο διασυνδέεται με τις διεθνείς και διαπεριφερειακές λιμενικές και αερολιμενικές πύλες της Κρήτης και διαμορφώνεται σύστημα μεταφορών, το οποίο συγκροτείται:

- από τις διεθνείς λιμενικές πύλες Ηρακλείου και Σούδας,
- την διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Ηρακλείου και την διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Χανίων,
- την αερολιμενική πύλη διαπεριφερειακής εμβέλειας Σητείας,

- τις διαπεριφερειακής εμβέλειας λιμενικές πύλες Καστέλι, Ρέθυμνο και Σητείας,
- τον εξειδικευμένο λιμένα εμπορευματικό λιμένα στο Τυμπάκι, που θα πρέπει να επαναξιολογηθεί ο χαρακτήρας του και κυρίως οι προτεραιότητες για τα έργα υποδομής, λόγω της πολιτικής αστάθειας στο χώρο της ΝΑ Μεσογείου.

Επιδιώκεται ο προσδιορισμός του λειτουργικού χαρακτήρα και η αξιοποίηση του υλοποιημένου δικτύου των μαρινών, που με τη σειρά τους συγκροτούν εν δυνάμει δίκτυο πυλών εισόδου στην Κρήτη, με κατά προτεραιότητα άξονες αναφοράς τα νησιά των Περιφερειών του Νότιου και του Βόρειου Αιγαίου και του Ιονίου.

Συνεχίζεται η προετοιμασία των απαιτούμενων μέτρων και παρεμβάσεων, καθώς και οι δράσεις για την εξεύρεση των βέλτιστων πηγών χρηματοδότησης για την αντικατάσταση του Α/Δ Ηρακλείου από νέο σύγχρονο Α/Δ στο Καστέλι Πεδιάδος.

Προγραμματίζεται η μετά την αντικατάσταση κατάλληλη χρήση του χώρου του υφιστάμενου αεροδρομίου Ν. Καζαντζάκης.

Προσδιορίζονται οι περιοχές με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» οι οποίες ενοποιούν τις περιλαμβανόμενες στο δίκτυο «Φύση 2000» εκτεταμένες περιοχές και τις ζώνες και μεμονωμένα στοιχεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος και οι οποίες συγκροτούν ενιαίο δίκτυο σε μεγάλες χωρικές ενότητες, στις οποίες εντάσσονται και όλα τα νησιωτικά σύνολα, μικρότερα ή μεγαλύτερα.

Σε εφαρμογή των απαιτήσεων της Σύμβασης για το Τοπίο, εντοπίζονται οι ακόλουθες εννέα χωρικές ενότητες «τοπία ιδιαίτερης σημασίας» εντός του ενιαίου δικτύου των «περιοχών με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου».

Χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του παράκτιου, νησιωτικού και ορεινού χώρου

Προτείνεται ο σταδιακός περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης για παραθεριστική κατοικία, με διοχέτευσή της κατά το δυνατόν στο δίκτυο των οικισμών και θεσπίζονται μεγαλύτερες αρτιότητες σε ευαίσθητες κατηγορίες χρήσεων (παράκτιες εκτάσεις, γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, κ.λπ.).

Λαμβάνονται και θεσμοθετούνται σε εθνικό επίπεδο, αλλά και από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού, μέτρα για την κατάργηση των εν ισχύ παρεκκλίσεων αρτιότητας και κατάτμησης.

Με στόχο την προώθηση ήπιων μορφών πολυθεματικού οργανωμένου τουρισμού, εναλλακτικού και ποιοτικά αναβαθμισμένου τύπου οριοθετούνται οι παρακάτω ευρείες ζώνες τουριστικής ανάπτυξης και καθορίζονται όροι και προϋποθέσεις. Οι κατευθύνσεις για τον λοιπό - εκτός των ως άνω οριζόμενων ζωνών - παράκτιο «εκτός σχεδίου» χώρο είναι η θεσμοθέτηση αυστηρότερων διατάξεων, από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

Ορίζονται, ως παράκτιες ζώνες αστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής / περιβαλλοντικής αναβάθμισης οι ζώνες: (1) από Παχιά Άμμο έως Σέλλες περί τον Άγιο Νικόλαο, (2) από Ανώγεια Μιλάτου έως Φόδελε περί το Ηράκλειο - Χερσόνησο, (3) από Μπαλί έως Σέλια περί το Ρέθυμνο - Γεωργιούπολη και (4) από Αλμυρίδα έως Κολυμπάρι περί τα Χανιά.

Πέραν των γενικών κατευθύνσεων, που προαναφέρονται ειδικά ως προς τη μορφή της τουριστικής δραστηριότητας, απαιτείται αλλαγή του τρόπου μεταχείρισης των συγκεκριμένων κρίσιμων ζωνών, με ανάληψη δράσεων αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων και αναβάθμισης του δομημένου χώρου, με εργαλεία τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού και τις ειδικές ρυθμίσεις, ώστε να επιτευχθεί η εξυγίανση και η περιβαλλοντική / ποιοτική αναβάθμισή τους. Ταυτόχρονα, αποφεύγεται στο μέτρο του δυνατού η έγκριση νέων αιτημάτων για ανάπτυξη μορφών μονοθεματικού μαζικού τουρισμού. Ειδικότερα, προωθούνται κατά προτεραιότητα, μεταξύ άλλων,

- η αναβάθμιση και μετατροπή υφισταμένων ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε σύνθετες και ολοκληρωμένες τουριστικές υποδομές και
- κατά περίπτωση η κατασκευή νέων καταλυμάτων 3, 4 και 5 αστέρων.
- Η κατασκευή τους θα οδηγείται κατά προτεραιότητα εντός σχεδίων πόλεων, ορίων οικισμών και ζωνών χρήσεων γης που επιτρέπουν τη χωροθέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Σε ό,τι αφορά στους όρους της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, ορίζονται ελάχιστη απαιτούμενη επιφάνεια γηπέδου τα είκοσι (20) στρέμματα και μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλινών/ στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως.

Ορίζονται ως παράκτιες ζώνες ελέγχου οικιστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής/ περιβαλλοντικής αναβάθμισης οι ζώνες: (1) από Καλυβιανή έως Ναυπήγεια περί το Καστέλι, (2) στην ευρύτερη περιοχή του Μόχλου Σητείας, (3) από Διόνυσο έως Παπαδόκαμπο περί την Σητεία, (4) από Ασπρόλιθο Γούδουρα έως και Βάτο Μύρτου περί την Ιεράπετρα, (5) από Μάταλα έως Φραγκοκάστελο, στη

νότια ακτή των Π.Ε. Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων και (6) από Αγία Κυριακή έως και Ανύδρου, ανατολικά της Παλαιόχωρας.

Πέραν των γενικών κατευθύνσεων, ειδικά ως προς την τουριστική δραστηριότητα επιδιώκεται η ανάπτυξή τους με ήπιους και ποιοτικούς όρους, κυρίως ως προς τον βαθμό χωρικής συγκέντρωσης, ώστε να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις τουριστικές δραστηριότητες του βόρειου άξονα. Λαμβάνονται μέτρα ώστε να αποφευχθεί η επανάληψη των σημερινών κακών πρακτικών του μονοθεματικού μαζικού, μη ολοκληρωμένου τουρισμού και επιδιώκεται η παροχή υπηρεσιών υψηλού ποιοτικού επιπέδου.

Ειδικότερα, προωθούνται κατά προτεραιότητα, μεταξύ άλλων,

- οι σύνθετες και ολοκληρωμένες τουριστικές υποδομές, η παροχή κινήτρων για εκσυγχρονισμό υφιστάμενων τουριστικών μονάδων,
- ο περιορισμός της κατασκευής νέων καταλυμάτων σε κατηγορίες 3, 4 και 5 αστέρων.
- Η κατασκευή τους θα οδηγείται κατά προτεραιότητα εντός σχεδίων πόλεων, ορίων οικισμών και ζωνών χρήσεων γης που επιτρέπουν τη χωροθέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Σε ό,τι αφορά στους όρους της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, ορίζονται ελάχιστη απαιτούμενη επιφάνεια γηπέδου τα δέκα (10) στρέμματα και μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλινών/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως.

Ορίζονται ως παράκτιες ζώνες ήπιας οικιστικής/ τουριστικής ανάπτυξης, ποιοτικής/ περιβαλλοντικής αναβάθμισης και προστασίας/ ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων οι ζώνες της ανατολικής και της δυτικής ακτής του νησιού, καθώς και η ζώνη στην ευρύτερη περιοχή της Σούγιας Χανίων, διότι διαθέτουν προϋποθέσεις ανάδειξης του τοπίου και των πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Ειδικά, ως προς την τουριστική δραστηριότητα, προωθείται η ανάπτυξη διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος υψηλών προδιαγραφών καθώς και ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού (αγροτουρισμού, πεζοπορικού, πολιτιστικού τουρισμού κ.λπ.), με παροχή υπηρεσιών που να διαφοροποιείται από το κυρίαρχο μοντέλο μαζικού τουρισμού ως προς τους πόρους που αξιοποιούνται, το βαθμό χωρικής συγκέντρωσης, καθώς και τη χρονική περίοδο ανάπτυξής τους.

Ταυτόχρονα, προωθείται η προστασία και ανάδειξη της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς και η εξυγίανση της υπάρχουσας κατάστασης.

Η ανάπτυξή τους θα επιδιωχθεί με εργαλεία τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού και με εξειδικευμένο φυσικό σχεδιασμό, όρους και περιορισμούς στη δόμηση και έλεγχο της καταλληλότητας και συμβατότητας των χρήσεων. Ειδικότερα, επιδιώκεται:

- η προσαρμογή της τυπολογίας των υφισταμένων καταλυμάτων σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών και των ειδικών εναλλακτικών μορφών που τις υποστηρίζουν,
- η αναβάθμιση και μετατροπή υφισταμένων ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε σύνθετες και ολοκληρωμένες τουριστικές υποδομές ήπιας ανάπτυξης (οργανωμένοι υποδοχείς ήπιας ανάπτυξης, σύνθετα καταλύματα ήπιας ανάπτυξης), και
- ο περιορισμός της κατασκευής νέων καταλυμάτων μονοθεματικού τουρισμού σε κατηγορίες 3, 4 και 5 αστέρων.
- Σε ό,τι αφορά στους όρους της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, ορίζονται ελάχιστη απαιτούμενη επιφάνεια γηπέδου τα δεκαπέντε (15) στρέμματα και μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλινών/ στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων.

Στο σύνολο του μικρού νησιωτικού χώρου, παράλληλα με την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και

πολιτιστικού περιβάλλοντος, θα αποκαθίστανται – όπου συναντώνται - τα υπάρχοντα παραδοσιακά κτίσματα και κάστρα και θα δημιουργούνται μονοπάτια και μικρές υποστηρικτικές υποδομές για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Συγχρόνως, πρέπει να αντιμετωπιστεί, με πρόγραμμα που θα καταρτιστεί από τον Φορέα Διαχείρισης, ο έλεγχος του αριθμού και της κίνησης των πολυπληθών επισκεπτών, με δημιουργία μονοπατιών και μικρών υποδομών, όπου θα δύνανται να κυκλοφορούν.

Ορίζονται ως περιοχές ήπιας τουριστικής ανάπτυξης/ οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους, οι περιοχές

- στην Π.Ε. Λασιθίου, (1) ανατολικά της Σητείας και δυτικά του Παλαϊκαστρου, (2) περί τον Ζίρο, Χανδρά, Άγιο Γεώργιο, Καλαμαύκη, Κατσιδώνιο, Επισκοπή (3) περί το Ορεινό, Καβούσι, (4) περί τον Κριτσά, την Κρούστα – Πρίνα και (5) περί τις Μάλες, στις ΝΑ παρυφές της Δίκτης,

- στην Π.Ε. Ηρακλείου, (1) στις ΝΑ παρυφές του Ψηλορείτη, από Φανερωμένη έως Κρουσώνα, (2) στα Αστερούσια, από δυτικά από τον Λέντα έως τις Τρεις Εκκλησιές (3) στα Αστερούσια, περί τον Τσούτσουρα και (4) περί την Άνω Βιάννο, στις ΝΔ παρυφές της Δίκτης,
- στην Π.Ε. Ρεθύμνης, (1) από Σπήλι έως Γερακάρι, Βαθιακό και Φουρφουρά, στον Κέδρο και στις ΝΔ πλαγιές του Ψηλορείτη, (2) από Μονή Αρκαδίου έως Ανώγεια, στις ΒΔ παρυφές του Ψηλορείτη και (3) στους ημιορεινούς όγκους από Επισκοπή έως Σέλια με ενσωματωμένο πλήθος κηρυγμένων παραδοσιακών οικισμών και στον ορεινό όγκο Ασή Γωνιά, Καλλικράτη, Μυριοκέφαλα, στην Π.Ε. Χανίων, και
- στην Π.Ε. Χανίων, (1) στις ανατολικές παρυφές των Λευκών Ορέων, από Σφακιά έως και δυτικά του διδύμου Βάμμος - Βρύσες, στις βόρειες από Θέρισσο και Κεραμιά και στις δυτικές παρυφές των Λευκών Ορέων, από Σούγια - Οροπέδιο Ομαλού έως και Μεσκλά, (2) στους ορεινούς όγκους της Κισσάμου, στην ευρύτερη περιοχή Έλος, Βλάτος, Σηρικό και (3) της νήσου Γαύδου.

Στις παραπάνω ζώνες προωθείται η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και των σχετικών με την ανάπτυξη του τομέα πολυδραστηριοτήτων (πολιτιστικός, συνεδριακός, εσωτερικός, ορεινός, διατροφικός, χειμερινός, κοινωνικός, αγροτικός και αθλητικός, κλπ), με στόχο την επέκταση της τουριστικής περιόδου και τη μείωση των εντάσεων που ασκούνται από την σημερινή μορφή ανάπτυξης των δραστηριοτήτων κατά τη θερινή περίοδο και μόνον στον παράκτιο χώρο.

Η υλοποίηση του έργου του νέου αεροδρομίου στο Καστέλι αποτελεί βασικό στόχο του παρόντος ΠΧΠ, με προγραμματικές προϋποθέσεις που θα διασφαλίζουν την μεγαλύτερη δυνατή προστασία της γεωργικής γης καθώς και την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και περιορισμών για την κατασκευή και λειτουργία του αερολιμένα, όπως αναλυτικά οι τελευταίοι προβλέπονται από την ΜΠΕ. Απαιτείται να καθοριστούν όρια, να μελετηθούν και να θεσμοθετηθούν άμεσα χρήσεις γης για το σύνολο της περιβάλλουσας περιοχής. Συγχρόνως, θεωρείται έργο πρώτης προτεραιότητας η αναβάθμιση του υπάρχοντος αεροδρομίου, με βελτίωση της λειτουργικότητας του αεροσταθμού και της πλευράς εδάφους. Επιδιώκεται σε μόνιμη βάση, αλλά και ειδικότερα για την περίοδο που θα μεσολαβήσει έως την κατασκευή του νέου, η ουσιαστική συλλειτουργία των δύο διεθνών αεροδρομίων Χανίων και Ηρακλείου, προκειμένου να αποφορτιστεί το τελευταίο και να υπάρξει ορθολογικότερη κατανομή των αφίξεων/αναχωρήσεων επισκεπτών σε μεγαλύτερο γεωγραφικό εύρος στο νησί.

Προς την ίδια κατεύθυνση θα πρέπει να κινηθούν και οι διαδικασίες αναβάθμισης του Α/Δ Σητείας, που έχει αντικείμενο την κατασκευή νέου κτιρίου αεροσταθμού και

τη διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου. Επιδιώκεται να αποκτήσει σύντομα τη δυνατότητα να αναλάβει πιο αναβαθμισμένους και ενεργούς ρόλους και να συμβάλει στην αποφόρτιση των πιέσεων που ασκούνται στα δυο διεθνή Α/Δ.

Το δίκτυο ελικοδρομιών εξακολουθεί να παραμένει σχεδόν ανύπαρκτο και θα πρέπει το επόμενο διάστημα να πυκνώσει, τουλάχιστον για την εξυπηρέτηση των πλέον δυσπρόσιτων οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας, αλλά και σε συνδυασμό με την κρουαζιέρα. Όσον αφορά την πρόβλεψη για δημιουργία δικτύου υδατοδρομιών, θα πρέπει να εκπονηθεί ειδική Μελέτη Σκοπιμότητας.

Θαλάσσιες Μεταφορές

Προωθείται η:

- αξιοποίηση των σημαντικών επενδύσεων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στα λιμάνια, τις μαρίνες και τα αλιευτικά καταφύγια της Κρήτης με τη λειτουργική ιεράρχηση του ρόλου τους, την αισθητική τους αναβάθμιση ως πυλών εισόδου της νήσου και την συμπλήρωσή τους με ανάλογες υποδομές.
- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των λιμανιών Ηρακλείου και Σούδας στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου, καθιέρωσή τους ως αφετηριακά ή βασικά λιμάνια – στάσεις της κρουαζιέρας στην Μεσόγειο και ένταξη των λιμένων Ρεθύμνου, Σητείας και Αγ. Νικολάου στο δίκτυο λιμένων κρουαζιέρας μικρής κλίμακας.

Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων λοιπής τεχνικής υποδομής

Συγχρόνως πρέπει να καταβληθεί νέα προσπάθεια για τη δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων σε όλα τα λοιπά οικιστικά κέντρα των αναπτυξιακών ενοτήτων και υποενοτήτων και στις αναπτυσσόμενες οικιστικά παραλιακές περιοχές, και κατά προτεραιότητα σε: Νεάπολη, Μίλατος, Παλαίκαстро, Κουτσουράς, Αρκαλοχώρι/Ευαγγελισμός, Άνω Βιάννος, Πεζά, Μοίρες, Λέντας, Κερατόκαμπος, Πέραμα, Κουλούκωνας, Σπήλι, Γεωργιούπολη - Επισκοπή, Βάμμος /Βρύσες, Χώρα Σφακίων, Κολυμπάρι, Κάντανος, Παλαιόχωρα, Λουτρό και Σούγια.

Στο παρόν Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο υιοθετείται το «Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης» το οποίο στηρίζεται στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες, ενσωματώνει και αναβαθμίζει όλες τις υφιστάμενες δομές, με στρατηγική κατεύθυνση τη μείωση αποβλήτων και με στόχο την αύξηση της ανακύκλωσης και τη μείωση του υπολείμματος προς τελική διάθεση, προκρίνοντας παράλληλα δίκτυο συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών και ειδικών αποβλήτων.

Στις προβλεπόμενες παράκτιες ζώνες «ήπιας οικιστικής / τουριστικής ανάπτυξης και προστασίας / ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων» και «οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων / ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους» μπορεί να υπηρετηθεί αποτελεσματικά η καθοριστικής σημασίας προώθηση προγραμμάτων συμπληρωματικότητας της τουριστικής δραστηριότητας με τον αγροτοδιατροφικό τομέα που αποτελεί βασικό κρίκο της βιωσιμότητας όχι μόνο του γεωργικού τομέα της Κρήτης, αλλά και της οικονομίας της συνολικά. Στις ως άνω περιοχές προωθείται παράλληλα και η εγκατάσταση οργανωμένων τουριστικών εγκαταστάσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 της παρούσας.

Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ)

Πέρα από τις ζώνες όπου ασκούνται οι δραστηριότητες του πρωτογενή και του δευτερογενή τομέα, υποδεικνύονται οι εξής περιοχές στις οποίες θα αναζητηθεί κατά προτεραιότητα η Οργανωμένη Ανάπτυξη Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ):

- παράκτιες ζώνες αστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής / περιβαλλοντικής αναβάθμισης της βόρειας ακτής, για δραστηριότητες αναβάθμισης των υφισταμένων ξενοδοχειακών/ τουριστικών μονάδων,
- παράκτιες ζώνες ελέγχου οικιστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής / περιβαλλοντικής αναβάθμισης, για δραστηριότητες ξενοδοχειακών / τουριστικών μονάδων και
- ζώνες οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων / ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους.

Ως περιοχή με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, λόγω δυσμενούς προσπελασιμότητας, αλλά μεγάλου ενδιαφέροντος, λόγω των στοιχείων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που ενσωματώνει, θεωρείται η κατά μήκος του σημερινού (και της προτεινόμενης συμπλήρωσής του προς τη Γαύδο) ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 και προσδιορίζονται ως ΠΟΑΠΔ και συγχρόνως ως ΠΕΧΠ, δίνοντας έμφαση ως προς τον χαρακτηρισμό της ως ΠΟΑΠΔ στην τόνωση των πολυδραστηριοτήτων και της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και ως ΠΕΠΧ, στην απαίτηση να καταστρωθεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενεργειών και έργων, κατά φάσεις και φορείς χρηματοδότησης, για την ανάδειξη των τοπίων, την προστασία και την αποκατάσταση των στοιχείων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και την εν γένει διαχείρισή της. Το πρόγραμμα μπορεί να οργανωθεί σε γεωγραφικές ενότητες, με αναφορά σε υπαρκτούς και σήμερα πόλους δραστηριοτήτων σε ορεινά δυναμικά οικιστικά κέντρα.

Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος

Μεταξύ άλλων, εκπόνηση Τομεακής Μελέτης για την ολοκληρωμένη διαχείριση του παράκτιου χώρου στην Περιφέρεια Κρήτης η οποία θα περιέχει κατευθύνσεις προς τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

Χάρτης 3: Η χωρική οργάνωση του τουρισμού μέσα από την ανάλυση του νέου ΠΧΠ Κρήτης

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το INSETE στο πλαίσιο της Πράξης:
«Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την
ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του»
με κωδικό MIS 5003333, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**
“Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020” και
συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

